

Jalostuksen tavoiteohjelma, **päivitys**

2024 - 2028

Briardi Brienpaimenkoira

Alkuperäinen hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 18.2.2018
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt alkuperäisen 14.5.2018 ja päivityksen
19.12.2023

Kuva Ulla-Maija Kuutti

Sisällys

1. YHTEENVETO	4
2. RODUN TAUSTA.....	6
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	8
4. RODUN NYKYTILANNE	9
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja.....	9
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	9
4.1.2 Jalostuspohja	17
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	24
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta.....	25
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttööminaisuudet.....	28
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	28
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	29
4.2.3 PEVISA -ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttööminaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	29
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	29
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet.....	39
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen.....	45
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta	46
4.3. Terveys ja lisääntyminen.....	47
4.3.1 PEVISA -ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat.....	47
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat.....	54
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt.....	68
4.3.4 Lisääntyminen.....	69
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet.....	71
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä.....	71
4.4. Ulkomuoto.....	72
4.4.1 Rotumääritelmä	72
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	74
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	81
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	81
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	82

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso.....	82
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen.....	84
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	89
6.1 Jalostuksen tavoitteet.....	89
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille.....	91
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet.....	92
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	93
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	95
7. LÄHTEET	96
8. LIITTEET	97

Jalostuksen tavoiteohjelma (JTO) on rotukohtainen ohjelma, jossa kuvataan rodun tausta ja aiemmat jalostustoimenpiteet, määrittämään rodun sen hetkinen jalostuksellinen tila kotimaassa ja mahdollisuuksien mukaan ulkomailla sekä määrittämään rodun jalostuksen strategiat ja toimintaohjelma strategioiden toteuttamiseksi.

Briardien ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma laadittiin vuonna 1991. Alkuperäistä tavoiteohjelmaa tarkistettiin 10 vuotta myöhemmin, ja päivitetty tavoiteohjelma hyväksyttiin vuosikokouksessa vuonna 2002. Uusi ohjelma laadittiin vuosina 2005 ja 2006 ja Suomen Kennelliiton jalostustoimikunta hyväksyi sen vuonna 2007. Tässä ohjelmassa laaditut tavoitteet asetettiin tavoitettaviksi vuoteen 2015 mennessä, mutta ohjelma tuli päivittää vähintään tilastoiltaan vuonna 2010. Päivittämisen sijaan ohjelma päätettiin uusia säilyttäen edellisen jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteet sekä tavoitevuosi 2015. Ohjelma hyväksyttiin vuosikokouksessa vuonna 2012 ja se tuli voimaan Suomen kennelliiton jalostustieteellisen toimikunnan hyväksymänä 1.1.2013. Ohjelmassa todettiin, että sen muutostarpeet tarkistetaan vuonna 2015 vähintään tilastojen osalta ja vuonna 2018 laaditaan uusi jalostuksen tavoiteohjelma, jossa seurataan edellisen ohjelman tavoitteiden toteutumista sekä laaditaan uudet tavoitteet.

Tilastojen päivitys viivästyi ja työn edetessä päädyttiin uusimaan koko tavoiteohjelma Suomen kennelliiton uusimman mallirungon pohjalta ja käyttäen tilastojen pääasiallisena lähteenä KoiraNet jalostustietojärjestelmästä saatavaa tietoa.

Luonteiden analysoinnin avuksi on pyritty lisäämään tavoiteohjelman aikana tutkittua tietoa, siten että rotuyhdistys on säännöllisesti järjestänyt luonnetestejä sekä MH-luonnekuvauksia. Terveiden osalta uusittiin marraskuussa 2017 vuonna 2005 tehtyä terveyskyselyä kysymyksiltään hieman sovellettuna ja laajennettuna. Lisäksi käytettiin Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmän antamia tilastoitavia tuloksia.

Edellisessä tavoiteohjelmassa määritetyt toimenpiteet on toteutettu ja tavoitteet saavutettu kohtuullisen hyvin. Työtä rodun jalostuksen edistämiseksi tulee jatkaa ja asettaa uusia tavoitteita jo toteutuneiden tilalle. Tavoiteohjelman uusimisesta on käyty keskustelua vuosikokouksissa sekä hallituksen kokouksissa.

Briardin jalostuksen tavoiteohjelman laatimiseen ovat osallistuneet:

Kati Jokio (hallituksen puheenjohtaja), Siru Erkkilä, Riina Pullinen ja Tuula Tanska.

Ohjelman pohjana toimineen vuonna 2013 voimaan tulleen ohjelman laatimiseen ovat osallistuneet:

Annamari Aarnio (vastuullinen laatija, hallituksen puheenjohtaja), Tuula Tanska ja Riitta-Liisa Saarinen.

Sen pohjana toimineen vuonna 2007 voimaan tulleen ohjelman laatimiseen ovat osallistuneet: Virpi Leskinen (vastuullinen laatija), Marjut Kautto, Minna Uusitalo, Tuula Tanska, Minna Saarimaa ja Ulla-Maj Leppäkorpi.

Päivityksen laatimiseen ovat osallistuneet Tuula Tanska (puheenjohtaja) ja Satu Lindholm.

1. YHTEENVETO

Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta

Briardi on keskikokoinen pitkäkarvainen ranskalainen paimenkoira, jonka alkuperäinen käyttötarkoitus oli lammaslauhojen kuljetus ja vartiointi. Paimennukseen käytettävän briardin tulee olla luustoltaan vahva ja rakenteeltaan tilava ja terve. Sen turkin tulee kestää erilaisia sääolosuhteita paahteesta pakkaseen. Paimentavan briardin tulee olla luonteeltaan viisas ja luja. Sen liikkuu satoja kilometrejä päivittäin, jolloin liikkeiden tulee olla vaivattomat ja matkaa voittavat. Sen tulee kyetä nopeisiin suunnanvaihdoksiin, joten se ei saa olla kömpelö. Sen sydän ja keuhkot joutuvat valtavalle rasitukselle, jolloin niille täytyy löytyä rungossa runsaasti tilaa. Briardin tehtävät ovat historiassa vaihdelleet sotilas-, vartio-, ja poliisitehtävistä opas-, tai laviinikoirana toimimiseen. Nykyisin briardi on monipuolinen harrastuskoira sekä uskollinen perhekoira.

Rodun tilanne ja jalostustavoitteet

Populaation rakenne ja jalostuspohja

Briardi populaation koko Suomessa on pieni ja vuosittaisten rekisteröintien määrä on laskenut jopa 20-30 yksilön tasolle. Jalostusmateriaalia on kuitenkin viime vuosina tuotu melko runsaasti ja jalostukseen on myös käytetty paljon ulkomaisia uroksia. Ongelmana ovat pienet pentuemäärät ja se, että suuri osa jalostukseen käytetyistä koirista on melko läheistä sukua toisilleen. Yksittäisten yhdistelmien sukusiitosasteet eivät 2000-luvulla ole yhtä poikkeusta lukuun ottamatta enää nousseet yli 10 %, mikä vielä 1990-luvun jälkipuoliskolla oli melko yleistä. Uroksia ja narttuja käytetään likimain yhtä paljon, mutta jalostukseen käytettyjen koirien osuus koko kannasta on pieni. Yksittäisten koirien liian runsas jalostuskäyttö ei varsinaisesti ole viime vuosina ollut ongelma, mutta koska keskimääräinen pentuekoko on suuri ja pentueiden määrä pieni, saattaa yhdellä yksilöllä jo kaksi pentuetta muodostaa huomattavan osan syntyneistä pennuista.

Tavoitteena on huolehtia siitä, että kannassamme säilyy tarpeeksi jalostusmateriaalia sen rakenteen kehittämiseksi. Jalostuskriteerit täyttävien tuontikoirien ja ulkomaisten astutusten harkittu käyttö auttaa briardipopulaation monimuotoisuuden ylläpidossa ja kohentamisessa. Yhden yksilön jälkeläismäärä ei saa ylittää 5 % / kannan koko 5. Sukulaisuussuhteisiin ja mahdollisimman laajaan eri sukujen käyttöön tulee kiinnittää huomiota jalostusvalintoja tehtäessä.

Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Briardi on vilkas ja toiminnanhaluinen paimenkoira. Se on ihanteellinen harrastuskoira, mutta se sopeutuu myös tavalliseen perhe-elämään. Jalostuskoirien luonteisiin on tärkeää kiinnittää huomiota muutenkin kuin luoksepäästävyiden osalta. Harrastuskoiralta odotetaan enemmän luonteen vahvuutta ja silloin tärkeimpiä ominaisuuksia ovat hyvät hermot, toimintakyky ja tasapainossa oleva vilkkausaste eli temperamentti. Rotu tulisi säilyttää taistelutahtoisena (leikkihalu) ja toimintakykyisenä. Käyttöominaisuuksien suhteen tulisi korostaa koiran koulutettavuutta. Kokeisiin osallistuvien koirien määrän kasvu lisäisi koetulosten perusteella saatavaa tietoa. Luonteen jalostamista varten pitää saada mittauksia koirien käyttäytymisestä ja reaktioista erilaisissa tilanteissa. Kaikilla jalostuskoirilla tulisi olla jonkinlainen mittaustulos luonteestaan.

Tavoitteena on edelleen tutkimustiedon lisäämisessä ja pyrkimyksenä säilyttää kannan luonnetestausmäärien kehityksen nousujohteisuus. Arkaa ja aggressiivista tai hermostunutta yksilöä ei tule käyttää jalostukseen. Tavoitteena on, että kaikki kasvattajat panostavat myös

luonneominaisuuksiin ja että kasvattajilla on entistä yhtenäisempi käsitys briardin luonteesta.

Terveys ja lisääntyminen

Rodun laajamittaisimpana ongelmana esiintyy lonkkanivelen dysplasia. Briardin PEVISA -ohjelmassa lonkkaniveldysplasian raja-arvoksi tuli aste C vuonna 2006. Tämän jälkeen on selvästi huomattavissa A- B asteiden lisääntyminen. Silmäpeilauksessa ilmeneviä silmäsairauksia ei rodulla ole juurikaan esiintynyt. Kyynärnivelten tutkiminen on lisääntynyt ja sairaita yksilöitä on löytynyt vain yksittäisiä. Kuolinsyytilaston mukaan rankaan ja luustoon liittyvät sairaudet alentavat merkittävästi yksilön elinikää. Vatsalaukunkiertymäherkkyys vaikuttaa briardeilla olevan perinnöllistä. Kiertymän yleisyys briardilla vaatisi selkeän tilastointimenetelmän. Autoimmunisairaudet, epilepsia sekä ektooppinen ureter voivat olla rodulle vaaraksi, mikäli sairaudet pääsevät lisääntymään rodussa ja niiden osalta vaaditaan avoimuutta.

Kyky lisääntyä hyvin ja luonnollisesti on yksi elinvoimaisuuden merkki. Marraskuussa 2017 tehtyyn terveyskyselyyn sisällytettiin kysymyksiä myös lisääntymisestä ja lisääntymiskäyttäytymisestä. Rodun lisääntymiskäyttäytyminen vaikuttaa terveeltä ja elinvoimaiselta.

Tavoitteena on, että pitkällä tähtäimellä saamme seurantatietoa siitä, miten PEVISA -ohjelman muutos vaikuttaa kantamme lonkkaniveltilastoihin. Viime vuosien aikana tapahtuneessa kehityksessä tulee kuitenkin huomioida myös kannassa kuvaamattomien koirien määrä sekä tilastointiajan lyhyys. Tilastojen valossa Suomen kanta on terve perinnöllisen kataraktin eli kaihin (HC) sekä PRA:n osalta, mutta kliinisten silmätutkimusten määrä saisi lisääntyä rodussa.

Ulkomuoto

Suomen Briard ry:n erikoisnäyttely on rodun harrastajapiireissä arvostettu tapahtuma ja se kerää vuosittain yhteen edustavan otoksen kannastamme. Erikoisnäyttelyn antama informaatio Suomen briardien ulkomuodollisesta tasosta on varsin kattavaa ja luotettavaa. Arvosteluiden ja tuomareilta saadun muun palautteen valossa kantamme on ulkomuodollisesti erinomaista/erittäin hyvää. Erikoisnäyttelyyn osallistuneista koirista 74 % on viimeisen kymmenen vuoden aikana saanut laatumaininnan erinomainen. Suuria ongelmia ei rodussa ole. Näyttelykoirien turkin määrän korostamiseen tulee puuttua, jotta briardi säilyy edelleen alkuperäiseen tarkoitukseensa soveltuvana. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota purentavirheisiin sekä vaaleisiin pigmentteihin.

Tavoitteena on ulkomuodoltaan rotumääritelmää vastaava briardi. Näyttelytulosten ja sijoitusten sijaan toivotaan kiinnitettävän enemmän huomiota rodun alkuperäiseen käyttötarkoitukseen ja ulkomuodollisten ominaisuuksien tarkoituksenmukaisuuteen.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille

Jalostukseen käytettävien yksilöiden kriteerit perustuvat rodun jalostuksen tavoiteohjelmaan (JTO), perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan (PEVISA) sekä Kennelliiton koirarekisteriohjeeseen.

Jalostukseen käytettävän yksilön tulee olla ulkomuodoltaan rodunomainen ja sillä tulee olla vähintään kaksi laatuarvostelua eri tuomareilta, joista vähintään toinen yli 15 kk ikäisenä. Vaihtoehtoisesti riittää yli 15 kk ikäisenä yksi arvostelu rodun erikoistuomarilta tai hyväksytty jalostustarkastus. Yksilön tulee olla luonteeltaan rodunomainen, arkaa tai selvästi aggressiivista yksilöä ei saa käyttää jalostukseen. Jalostukseen käytettävien koirien luonnetestausta tai luonnekuvausta suositellaan.

Jalostukseen käytettävien yksilöiden tulee olla lonkkakuvattuja ja suositellaan käytettäväksi mahdollisimman terveitä yksilöitä (A - A, A - B sekä B - B). C -lonkkaista voi käyttää ainoastaan terveen yksilön kanssa (A tai B). Koiralla tulee olla voimassaoleva silmäpeilaus eikä perinnöllisiä sairauksia, kuten PRA, RD, tai HC. Myös kyynärniveliä, polvia ja selän kuvaamista sekä hämäräsokeuden

osoittavaa DNA -testausta (CSNB) suositellaan.

Jalostukseen käytettävien uroksien suositeltava alaikäraja on 15 kk, narttujen 24 kk. Ensimmäisiä pentuja ei suositella teetettäväksi nartulla yli 5 -vuotiaana eikä yli 8 -vuotiasta narttua suositella astutettavaksi. Pentueiden välin tulee olla vähintään 10 kk. Yhdellä yksilöllä ei saa olla yli 5 % jälkeläisiä /5 vuotta kannassamme.

2. RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

Briardi on ranskalainen rotu, joka on tunnettu kauan nimellä Chiens de Berger français de Plaine (Ranskan alankojen paimenkoira). Rodun nimitys Chien de Brie esiintyi ensimmäisen kerran vuonna 1809 apotti Rozierin teoksessa "Cours complet d'agriculture". Rozier kuvailee maatalouden oppikirjassaan kahta tyyppiä tasankomaiden koiraa, pitkä- ja lyhytkarvaista, jonka tehtävänä on lammasmaumojen vartiointi ja kuljetus.

Rodun alkuhistoriasta löytyy kuitenkin kuvauksia jo 700-luvulta olevista seinävaatteissa. Myös Napoleonilla kerrotaan olleen briardeja vahtikoirina ja kuuluisa ranskalainen Notre Damen kaksintaistelun legenda 1300 -luvulta briardin suuresta rohkeudesta ja uskollisuudesta isäntäänsä kohtaan elää vielä tänä päivänäkin. Tämän keskiajalta peräisin olevan legendan mukaan briardi tunnettiin Picardian maakunnassa alun perin Aubryn koirana (Chien d'Aubry). Arvostettu kasvattaja 1900 -luvulla M. Lamarque kertoo Montdidierin kirkossa olleen kivisen kilven, johon oli kaiverrettu paikkakunnan vaakuna ja briardia suuresti muistuttava koiran kuva. Valitettavasti tätä vaakunakilpeä ei ole enää olemassa, sillä se tuhoutui ensimmäisessä maailmansodassa.

Briardi on paimenkoira, jonka alkuperäinen käyttötarkoitus oli lammasmaumojen kuljetus ja vartiointi. Briardia nähdään enää harvoin alkuperäisessä työssään edes kotimaassaan. Ranskassa briardin käyttöominaisuuksia kuitenkin varjellaan paimennustaipumustestien sekä jalostustarkastustapahtumissa järjestettyjen luonnetestien avulla. Briardin tehtävät ovat historiassa vaihdelleet maittain aina sotilas-, vartio-, ja poliisitehtävistä opas-, tai laviinikoirana toimimiseen. Tänä päivänä briardi on monipuolinen harrastuskoirana sekä uskollisena perhekoirana.

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

Vuonna 1888 Pierre Mégnin erotti lyhyt- ja pitkäkarvaisen paimenkoiran toisistaan. Hän kirjoitti lehdessä l'Eleveur seuraavasti: "Brienpaimenkoira (briardi) on villaisen barbetin ja beaucenpaimenkoiran (beauceron) risteytys. Brienpaimenkoiralla on samat mittasuhteet kuin beaucenpaimenkoiralla, mutta sen pidempi villava karvoitus erottaa rodut toisistaan."

Vuonna 1896 perustettiin Ranskan paimenkoirayhdistys ja vuonna 1897 saatiin ensimmäiset kirjalliset arvostelut rodusta ja Ranskan paimenkoirayhdistys määritteli ensimmäisen rotumääritelmän samana vuonna. Niinkin varhain kuin 1900 -luvun alussa perustettiin Ranskan ensimmäinen briardiyhdistys ja Ranskan Kennel Klubi tunnusti briardin viralliseksi roduksi ensimmäisten ranskalaisten rotujen joukkoon, mikä kuvaa rodun vankkaa asemaa kotimaassaan.

Rotu kasvatti nopeasti suosiota kotimaassaan loistavien työkoiraominaisuuksiensa vuoksi paitsi alkuperäisessä tehtävässään lammaskoirana myös maalaistalojen valppaana pihavahtina. Vähitellen alettiin suosia hyvin karheaa vuohenkarvaista rotumuunnosta, koska se katsottiin paimentyössä ylivertaiseksi verrattuna villavaan vaikeahoitoiseen turkinlaatuun. Paimenkoirana briardin arvostus perustui vahvaan luustoon ja terveeseen rakenteeseen, minkä ansiosta ne soveltuivat mm. äärimmäistä kestävyyttä vaativiin paimennustehtäviin vuoristo-olosuhteissa Ranskan Alpeilla.

Erinomaiset käyttöominaisuudet olivat kuitenkin koitua rodun tuhoksi ensimmäisen maailmansodan

aikana, jolloin briardi oli käytetyin sotakoirarotu Ranskassa. Sitä käytettiin viesti-, jälki-, vetokoirana sekä erityisesti haavoittuneiden etsintätehtävissä. Sodassa menetettiin lukuisia briardeja, mutta onni onnettomuudessa samalla varsinkin amerikkalaiset sotilaat ihastuivat briardin kauneuteen, rohkeuteen ja viisauteen niin paljon, että veivät Amerikkaan kotiin tuomisina lukuisia yksilöitä. USA:han perustettiin oma briardyhdistys vuonna 1927. Ranskassa sotatappioista huolimatta rotu onnistuttiin huolellisen ja järjestelmällisen jalostustyön ansiosta pelastamaan ja lopulta jopa kohottamaan uudelleen suosikkirodun asemaan.

Sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria

Briardi kuuluu pitkäkarvaisiin toisiaan muistuttaviin paimenkoiriin, jotka ovat alkujaan lähtöisin idästä. Briardia muistuttavia koiria on kuvattuna 700-luvulta peräisin olevassa seinävaatteessa Kaarle Suuren kanssa. Myös Napoleonilla kerrotaan olleen kaksi briardia. Pierre Mégnin erotti kirjoituksessaan lyhyt- ja pitkäkarvaiset ranskalaiset paimenkoirat vuonna 1888 ja vuodesta 1893 lähtien koiraluetteloissa erotettiin briardi ja beauceron omiksi rodutkseen.

Eri linjat

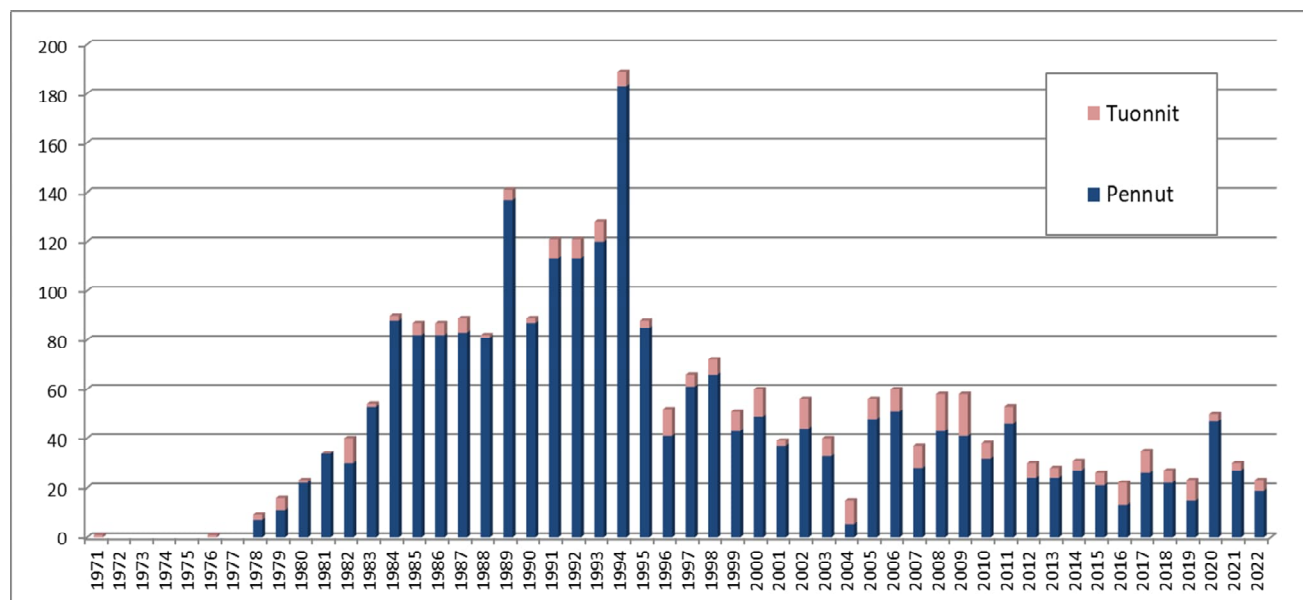
Briardi rotuna ei ole jakautunut linjoihin. Eri taustaa olevia (myös alkuperämaan suhteen) ja eri värisiä käytetään jalostuksessa keskenään rajoituksetta.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Älykkäinä, kestävinä ja monipuolisina työtä tekevinä koirina briardin suosio on tasaisesti kasvanut, samalla kun kanta on levinnyt lähes kaikkialle maailmaan. Erityisen suosittu se on Keski- ja Itä-Euroopan lisäksi Englannissa ja Amerikassa. Ranskassa rekisteröidään vuosittain n. 800 pentua. Ruotsiin ensimmäiset briardit rantautuivat 1960 -luvulla ja Suomeen 10 vuotta myöhemmin.

Ensimmäinen Suomeen tuotu briardi oli Englannissa 7.11.1970 syntynyt musta uros Sabreur from Shiel, joka rekisteröitiin Suomeen vuonna 1971. Rodun kasvatusta Suomessa alkoi 1970 -luvun lopulla.

Ensimmäinen pentue rekisteröitiin vuonna 1978 La-Jun kenneliin. Emänä oli vuonna 1976 Englannista tuotu musta narttu Lancarr's Lisette ja isänä vuonna 1978 Norjasta tuotu musta uros Picador Aquino.

Kaavio 1. Briardien rekisteröinnit vuosina 1971 – 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Kasvatustyö lähti käyntiin nopeasti ja ennen 1980 -luvun puoliväliä kotimaisten pentujen rekisteröinti oli noussut jo yli 80:een ja kasvattajien lukumääräkin oli 1980 -luvun puolivälissä jo yli 10. Rekisteröinnit säilyivät yli 80:ssä 1990 -luvun puoleen väliin. Valtaosa rekisteröinneistä oli kotimaisia pentuja. Tuontien määrä rekisteröinnin huippuvuosina 1984 – 1995 vaihteli 1:stä 8.aan. Rekisteröintien huippuvuosi oli 1994, jolloin kotimaisia pentuja rekisteröitiin 183 ja briardeja kaiken kaikkiaan 189. Vuoden 1995 jälkeen rekisteröintien määrä on pudonnut noin 20 - 30 vuosittaisen rekisteröinnin tasolle ja tuontikoirien osuus rekisteröinneistä on kasvanut. Vuosina 2008, 2009, 2016 ja 2019 jopa yli kolmannes rekisteröinneistä oli tuontikoiria.

Kaiken kaikkiaan briardeja on rekisteröity Suomessa vuosina 1971 – 2022 2626 yksilöä, joista 282 yksilöä (11 %) on tuontikoiria. Eniten koiria on tuotu Ruotsista, lähes 38 % tuonneista (107 yksilöä). Reilut 17 % (48 yksilöä) tuontikoirista on peräisin rodun kotimaasta Ranskasta. Muita suosittuja tuontimaita ovat Belgia, Alankomaat, Englanti ja Tsekki. Tällä hetkellä briardikanta on noin 300 – 400 yksilöä (n. 150 rekisteröintiä / 5 vuotta) ja vuosittainen rekisteröintimäärä vaihtelee suuresti (15 – 60 pentua).

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Yhdistyksen perustuskokous pidettiin 13.6.1981, jolloin se sai nimekseen Suomen Briardit. Yhdistystä oli perustamassa 13 harrastajaa. Yhdistyksen tehtäväksi määriteltiin rodun jalostuksen ja kasvattamisen edistäminen. Yhdistys rekisteröitiin 7.6.1983 ja nimi muuttui Suomen Briard ry:ksi. Suomen Briard ry. oli aluksi rotua harrastava yhdistys, joka liitettiin v. 1982 Suomen Seura- ja Kääpiökoirayhdistyksen alaisuuteen. Tällöin rotu kuului D2 -ryhmään. Vuonna 1986 yhdistys anoi siirtymistä Suomen Palveluskoiraliittoon, ja rotu liitettiin nk. D1 –roduksi ja sai näin oikeuden kilpailla palveluskoirakokeissa. Vuodesta 1993 Suomen Briard ry. on ollut rotujärjestö ja toiminut suoraan Suomen Kennelliiton alaisuudessa.

Rotua harrastavan yhdistyksen tai järjestön jäsenmäärä ja sen kehitys

Yhdistyksen jäsenmäärä kasvoi tasaisesti ensimmäisten toimintavuosien jälkeen jäsenluvun ylittäessä 1980 -luvun puolivälin jälkeen 200 jäsenen rajan. Vuoden 1988 jälkeen kasvoi jäsenmäärä kaksinkertaiseksi, vuoden 1990 jälkeen yhdistyksen jäsenmäärä pysytteli 400 jäsenen tietämissä. 1990 -luvun lopulla jäsenmäärä laski rajusti ja oli vuoden 2000 lopussa 193. Yhdistyksen jäsenmäärän kehitys on 2000 -luvulla seurannut rodun rekisteröintimäärien kehitystä. Vuoden 2022 lopussa yhdistyksellä oli 114 jäsentä ainaisjäsenet ja kunniajäsenet mukaan lukien sekä 7 perhejäsentä. Yhdistyksen toiminta kattaa koko maan. Yhdistyksellä on paikallisjaostoja ja toimikuntia, joiden toimintaa yhdistyksen hallitus ohjaa.

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Suomen Briard ry. huolehtii jalostuksen ohjauksesta jalostustoimikunnan ohjesääntöön, rodun jalostuksen tavoiteohjelmaan (JTO) sekä PEVISA - ohjelmaan nojaten. Yhdistyksen jalostuksen ohjauksesta vastaa Suomen Briard ry:n hallituksen alaisuudessa toimiva jalostustoimikunta tai hallitus, jos toimivaa jalostustoimikuntaa ei ole. Yhdistyksen on huolehdittava, että muutokset yhdistyksen hallituksessa tai jalostustoimikunnassa muuttavat mahdollisimman vähän jalostuksen ohjaustyötä. Kunkin hallituksen jäsenen tulee opiskella myös jalostukselle määritetyt ohjeistot. Jalostustoimikuntien tulee kokoonpanosta ja henkilövaihdoksista riippumatta pitää toimintansa raameina JTO:ta, PEVISA - ohjelmaa sekä jalostustoimikunnan ohjesääntöä. Nämä ohjeistot tulee lisäksi pitää yhdenmukaisina ja ristiriidattomina keskenään muutostarpeineen.

Suomen Briard ry:n jalostustoimikunnan tärkein tehtävä on rodun jalostuksellisen tiedon tuottaminen

ja sen hyödyntämisen opettaminen. Tehtävänä on ohjata rodun jalostusta ja neuvoa jalostukseen liittyvissä asioissa. Jalostustoimikunta vastaa jalostuksen tavoiteohjelman toteutumisen seurannasta, sekä ohjelman uusimisesta määräaikoina jalostuksen tarpeita vastaavaksi. Toimikunta järjestää erikoiskoulutustilaisuuksia ja kollegioita ulkomuototuomareille. Toimikunta järjestää myös tuomarineuvotteluita ja kasvattajapäiviä. Jäsenistölle jaetaan jalostukseen liittyvää tietoa julkaisemalla alan kirjoituksia yhdistyksen lehdessä. Myös jalostustoimikunnan päätöksistä ja toiminnasta tiedotetaan jäsenlehdessä. Toimikunta palvelee kaikessa toiminnassaan Suomen Briard ry:n jäseniä ja jäsenkasvattajia ja toimikunta toimii kaikkien Suomen Kennelliiton sääntöjen ja ohjeiden mukaisesti.

Toiminnan tavoitteena on:

- ylläpitää rotua jalostusvalinnoilla niin, että briardin luonne, käyttöominaisuudet, terveys ja ulkomuoto vastaavat rotumääritelmää
- varmistaa rodun yksilöiden riittävä yhteiskuntakelpoisuus ja
- turvata rodun perinnöllinen monimuotoisuus.

Suomen Briard ry:n hallitus päättää toimikunnan kokoonpanosta. Toimikunta koostuu vähintään kahdesta varsinaisesta jäsenestä. Näiden lisäksi voidaan käyttää toimikunnan ulkopuolisia asiantuntijajäseniä. Toimikunnan jäsenten tulee olla rodun harrastajia, joilla on riittävästi tietoa perinnöllisyysopista, rotumääritelmästä, rodun sairauksista ja sukutauluista. Jäsenillä tulee olla kokemusta rodusta kasvattajana tai aktiivisena harrastajana.

Toimikunnan jäsenten tulee kyetä keskenään tiiviiseen ryhmätyöskentelyyn, sekä yhteistyöhön eri sidosryhmätahojen kanssa. Toimikunta toimii yhdistyksen hallituksen alaisuudessa ja informoi kaikesta toiminnasta ja päätöksistään hallitusta. Toimikunta on työssään ulospäin avoin. Toimikunta kannustaa jäseniä osallistumaan sekä edellyttää jäsenten osallistumista yhteisten päätösten tekoon. Toimikunnan antamat suositukset ovat neuvoa-antavia, eivätkä sido kasvattajaa.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistymisenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät geeniversionsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Populaation koolla ja rakenteella tarkoitetaan Suomessa rekisteröityjen briardien määrää sekä niiden keskinäistä sukulaisuussuhdetta. Kokoon ja rakenteeseen vaikuttavat vuosittain tehtävät yhdistelmävalinnat, pentueiden määrä, jalostukseen käytettävien ulkomaalaisten yksilöiden määrä ja niiden sukulaisuussuhde olemassa olevaan kantaan sekä tuontikoirat, joita käytetään jalostukseen.

Taulukko 1. Vuositilasto – rekisteröinnit Suomessa vuosina 2008 - 2022 rekisteröidyt briardit. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Vuosi	Rekisteröinnit				Pentue- koko	Kas- vat- tajat	Jalostukseen käytetyt urokset				Jalostukseen käytetyt nartut			Iso- isät	Iso- äidit
	Yht.	Tuon- nit	Pen- nut	Pentu- eet			Yht.	Tuon- nit	Ulko- maiset	Jalostus- käyttöikä	Yht.	Tuon- nit	Jalostus- käyttöikä		
2008	58	15	43	5	8,6	4	5	1	0	3 v 9 kk	5	1	3 v 4 kk	10	10
2009	58	17	41	5	8,2	5	5	0	4	5 v 11 kk	5	2	4 v 1 kk	10	10
2010	38	6	32	4	8	4	4	1	3	5 v 6 kk	4	2	4 v 7 kk	8	8
2011	53	7	46	7	6,6	5	6	2	3	3 v 2 kk	7	0	5 v 4 kk	12	12
2012	30	6	24	4	6	4	4	1	1	6 v 1 kk	4	2	5 v 1 kk	7	8
2013	28	4	24	3	8	3	3	0	2	3 v 6 kk	3	1	6 v 3 kk	6	6
2014	31	4	27	4	6,8	4	4	1	1	5 v 11 kk	4	1	4 v 7 kk	8	8
2015	26	5	21	3	7	3	3	0	3	4 v 11 kk	3	1	5 v 3 kk	6	6
2016	22	9	13	2	6,5	2	2	1	1	3 v 8 kk	2	0	3 v 6 kk	4	4
2017	35	9	26	3	8,7	3	3	1	1	3 v 9 kk	3	1	4 v 3 kk	6	6
2018	27	5	22	3	7,3	2	3	0	2	5 v 1 kk	3	0	4 v 2 kk	6	6
2019	23	8	15	3	5	3	3	1	1	1 v 8 kk	3	0	3 v 11 kk	6	6
2020	50	3	47	5	9,4	3	4	1	1	3 v 5 kk	5	2	4 v 3 kk	8	9
2021	30	3	27	6	4,5	5	5	0	3	4 v 5 kk	6	4	5 v	10	10
2022	23	4	19	3	6,3	2	3	0	3	3 v 10 kk	3	1	5 v 5 kk	6	6

Rekisteröintimäärät Suomessa

Briardien rekisteröintimäärä on viimeisen kymmenen vuoden aikana ollut alle 60 yksilöä/vuosi, joinakin vuosina jopa alle 30 yksilöä. Tuontikoirien määrä on suhteellisesti suuri verrattuna syntyneisiin pentueisiin.

Jakautuminen linjoihin

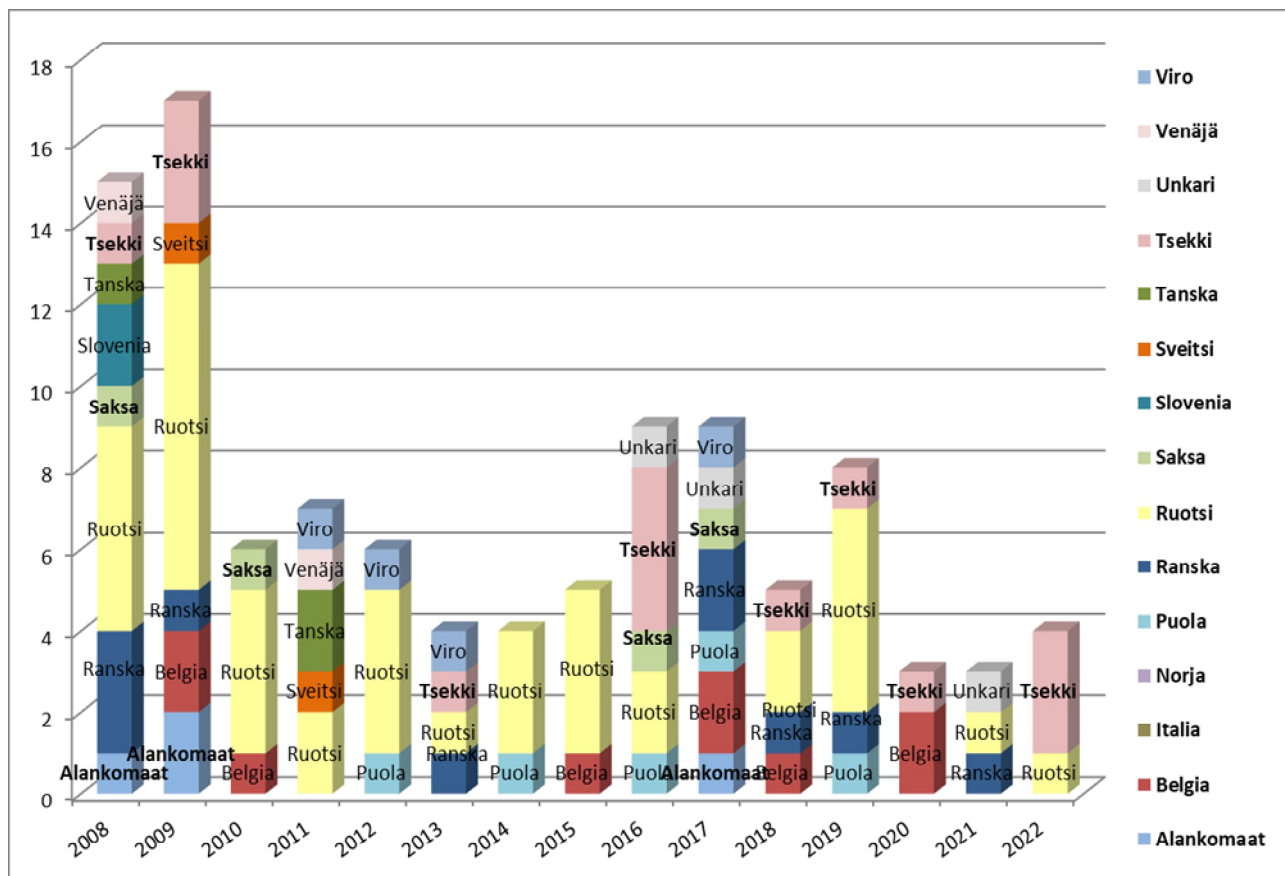
Briardi rotuna ei ole varsinaisesti jakautunut linjoihin. Osa kasvattajista painottaa jalostustyössään enemmän käyttöominaisuuksia ja toiset ulkonäköä tai väriä. Eri taustaisia (myös alkuperämaan suhteen) ja eri väreisiä käytetään jalostuksessa keskenään rajoituksetta.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Koiria on tuotu ulkomailta viimeisen 15 vuoden aikana keskimäärin noin 7 yksilöä vuosittain pentuina tai aikuisina koirina. Eniten briardeja on viime vuosina tuotu Ruotsista.

Kuva Siru Erkkilä

Kaavio 2. Briardien tuonnit ja tuontimaat vuosina 2008 – 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Uroksien jalostukseen käytön suositeltava alaikäraja on 12 kk, narttujen 24 kk. Ensimmäisiä pentuja ei suositella teetettäväksi nartulla yli 5 -vuotiaana eikä yli 8 -vuotiasta narttua suositella astutettavaksi. Briardien keskimääräinen jalostuskäytön ikä on vuosina 2008 – 2022 vaihdellut uroksilla **alle kahdesta** vuodesta yli kuuteen vuoteen ja nartuilla yli kolmesta vuodesta hieman yli kuuteen vuoteen, eikä se ole suosituksien ulkopuolella. Yksittäisiä poikkeamia on tosin ollut. Selvää kasvua tai laskua jalostukseen käyttöiässä ei ole havaittavissa.

Taulukko 2. Briardien keskimääräinen jalostuskäytön ikä v. 2008 – 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Vuosi	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Urokset	3 v 9 kk	5 v 11 kk	5 v 6 kk	3 v 2 kk	6 v 1 kk	3 v 6 kk	5 v 11 kk	4 v 11 kk	3 v 8 kk	3 v 9 kk	5 v 1 kk	1 v 8 kk	3 v 5 kk	4 v 5 kk	3 v 10 kk
Nartut	3 v 4 kk	4 v 1 kk	4 v 7 kk	5 v 4 kk	5 v 1 kk	6 v 3 kk	4 v 7 kk	5 v 3 kk	3 v 6 kk	4 v 3 kk	4 v 2 kk	3 v 11 kk	4 v 3 kk	5 v	5 v 5 kk

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitoksena pidetään serkusten tai sitä läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esilletuloon.

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on

homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Sukusiitos ei periydy. Jos koiran vanhemmat eivät ole keskenään sukua, pentujen sukusiitosaste on nolla.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitetykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä sukusiitosprosentti lasketaan sillä sukupolvimäärällä, jonka kohdalla tunnettujen (tallennettujen) esivanhempien määrä ylittää vielä 50 %. Esimerkiksi kuudennessa sukupolvessa on sukutaulupaikkoja 64 esivanhemmalle. Jos esivanhemmista vähintään 33 kpl on tiedossa, sukusiitosaste lasketaan kuuden sukupolven mukaan. Jos taas vaikkapa emän puolella ei sukutaulutiedoissa ole esivanhempia tuossa kohtaa enää ollenkaan, on kuudennessa sukupolvessa tiedossa enintään 32 koiraa, jolloin sukusiitosaste lasketaan viiden sukupolven mukaan.

Kun sama esivanhempi esiintyy koiran sukutaulussa useammin kuin kerran, tapahtuu ns. sukukatoa. Koiran sukutaulu on sitä monipuolisempi, mitä useampia eri yksilöitä siinä on. Sukukatokerroin on suhdeluku siitä, kuinka suuri osuus sukutaulun tiedossa olevista esivanhemmista on eri koiria. Sukukatokerroin lasketaan halutulle sukupolvimäärälle, ja se voi saada arvoja välillä 0 - 1. Jos koiran kaikki tiedossa olevat esivanhemmat ovat eri yksilöitä, sukukatokerroin on 1. Jos tiedossa on vaikka 100 esivanhempaa, mutta vain 50 niistä on eri koiria, sukukatokerroin on 0,50. KoiraNet laskee sukukatokertoimen yksittäiselle koiralle halutulla sukupolvimäärällä. Sukukatokerroin on sukusiitosasteen "sisarluku", jolla voidaan arvioida yksilön perimän vaihtelun määrää. Se lasketaan todellisten ja mahdollisten esivanhempien suhteena. Esimerkiksi 5 polven sukutaulussa on maksimissaan 62 mahdollista esivanhempaa, jos sukutaulusta kuitenkin löytyy vain 31 eri koiraa, tarkoittaa se sitä, että puolet perimästä on jo menetetty. Laskelmissa on käytetty 8 polven sukutaulua, jossa on maksimissaan 510 mahdollista esivanhempaa.

Mitä pienempi sukukatkerroin on, sitä enemmän variaatiota on jo menetetty, siinäkin tapauksessa, että sukusiitosaste olisi 0. Toisin kuin sukusiitosasteen kannattaa sukukatkerroimen siis olla mahdollisimman korkea. Sukusiitosasteen ja sukukatkerroimen suhde ei ole täysin suoraviivainen. Käytännössä, mitä sukusiitetympi koira on, sitä alhaisempi on sen sukukatkerroin. Kahden sukusiitetyn yksilön jälkeläisen, vaikka vanhemmat eivät olisi toisilleen sukua, sukukatkerroin ei voi nousta kovin korkeaksi.

On kuitenkin tärkeää muistaa, että sukukatkerroin ei kerro populaation perimän monipuolisuudesta paljoakaan. Rodussa, jossa on monipuolinen perimä, saattaa olla yksilö, jonka perimä on yksipuolinen ja toisinpäin. Sukusiitosaste samoin kuin sukukatkerroin on laskennallinen arvio siitä miten paljon kaikesta mahdollisesta variaatiosta yksilöllä on perimässään. Ne ovat työkaluja, joiden avulla yksilön perimän monipuolisuutta voidaan arvioida kahdelta eri kannalta.

Kennelliitto tallentaa KoiraNet:iin mm. tuontikoirasta vain kolmen (3) sukupolven tiedot. Tästä johtuen useiden tuontikoirien sukupuusta puuttuu koiria. Lisäksi järjestelmä sisältää lukuisan määrän sukutauluissa esiintyviä ulkomaisia koiria, jotka esiintyvät useilla eri rekisterinumeroilla. Sukusiitosprosentin laskentaan tämä vaikuttaa joissain tilanteissa merkittävästi, koska jos isän ja emän puolella on sukutaulussa sama koira eri rekisterinumeroilla, niitä ei tässä tilanteessa tunnisteta samaksi koiraksi ja ne jäävät pois laskennasta. Sukusiitosasteen ja sukukatkerroimen laskennassa tässä käytetyt 8 sukupolven sukutaulut eivät ole täydellisiä ja koirien väliset erot ovat suuria. Tämä vääristää tuloksia ja sukusiitosasteet ovat vaihtelevassa määrin todellisia pienempiä ja sukukatkerroimet suurempia.

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

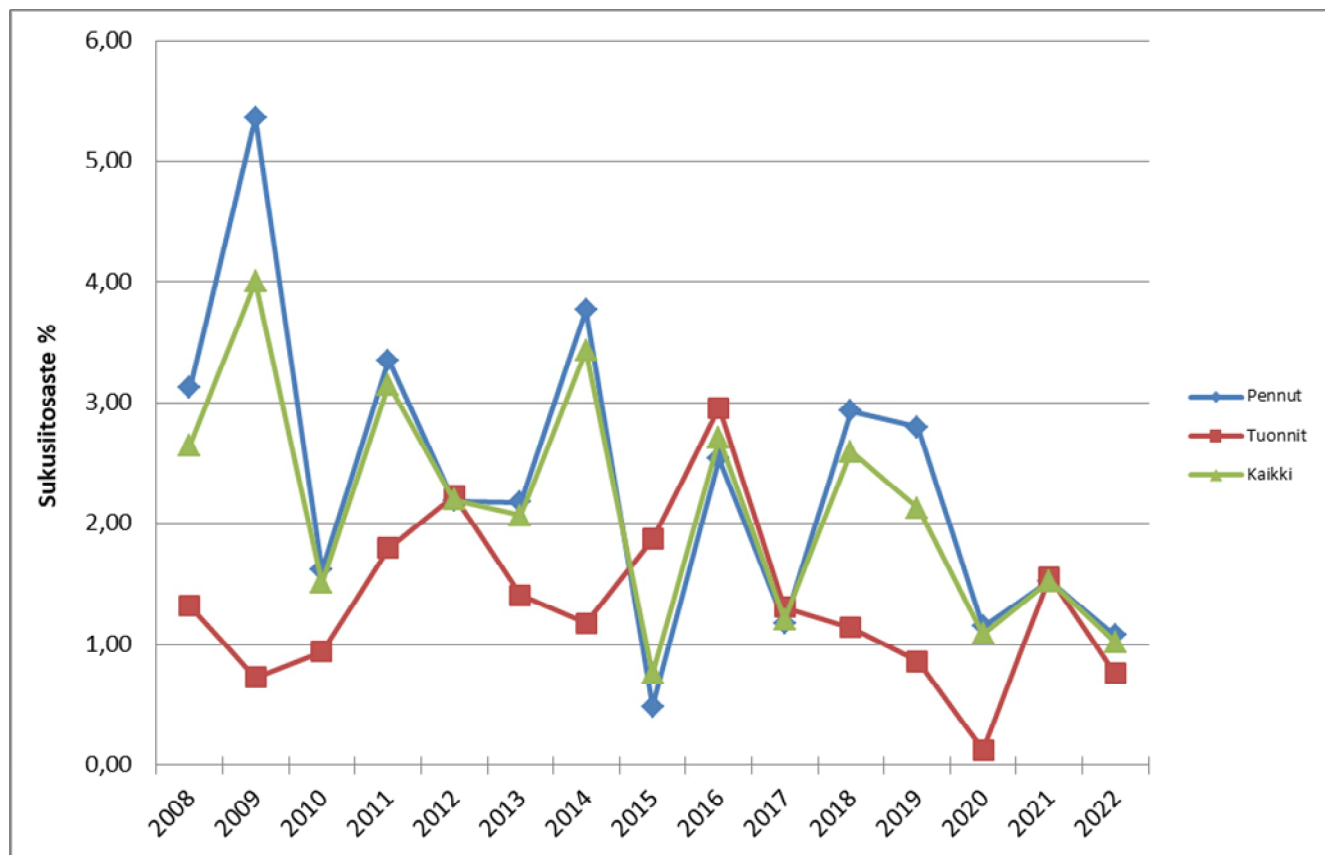
Suomessa syntyneiden pentujen keskimääräinen vuosittainen sukusiitosaste on vuosina 2008 – 2022 vaihdellut 8 sukupolvella laskettuna 0,49 %:sta 5,36 %:iin. 1990 -luvun lopulla suunta oli laskeva, mutta 2000 -luvulla sukusiitosaste on kääntynyt nousuun. Vaihtelut vuosien välillä ovat kuitenkin olleet suuria. Yksittäisten pentueiden välillä vaihtelu on luonnollisesti vielä suurempaa. Suurin sukusiitosaste ko. ajanjaksolla oli 13,81 % vuonna 2009 ja pienin puolestaan 0 % useammilla pentueilla eri vuosina. Vuoden 2009 nousupiikki johtui suurelta osin yhdestä EJ-rekisteriin rekisteröidystä pentueesta, jonka sukusiitosaste oli tuo 13,81 %. Muutoin yksittäisten yhdistelmien sukusiitosasteet eivät 2000 -luvulla ole enää nousseet yli 10 %, mikä vielä 1990 -luvun jälkipuoliskolla oli melko yleistä.

Kuva Siru Erkkilä

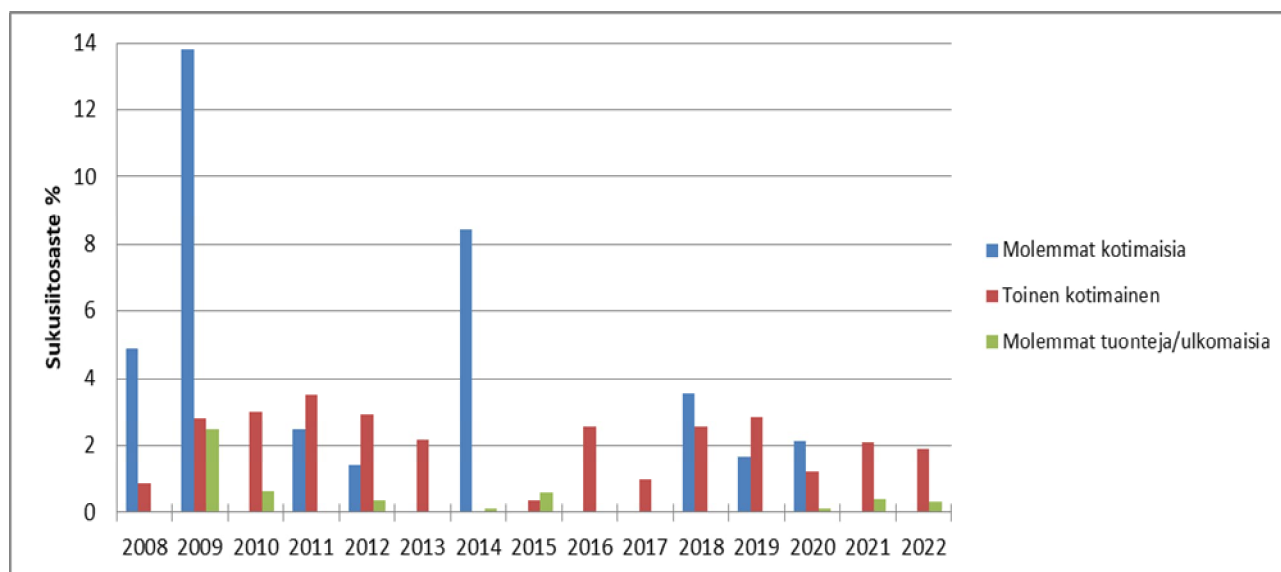
Taulukko 3. Vuosina 2008 – 2022 rekisteröityjen Suomessa syntyneiden pentujen ja tuontikoirien vuosittaisen sukusiitosprosentin keskiarvo ja keskimääräinen sukukatokerroin. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Vuosi	Rekisteröinnit			Sukusiitosaste % 8 sukupolvea			Sukukatokerroin 8 sukupolvea		
	Pennut	Pentueet	Tuonnit	Pennut	Tuonnit	Kaikki	Pennut	Tuonnit	Kaikki
2008	43	5	15	3,12	1,32	2,65	0,53	0,7	0,58
2009	41	5	17	5,36	0,73	4	0,56	0,76	0,62
2010	32	4	6	1,62	0,94	1,51	0,61	0,82	0,64
2011	46	7	7	3,35	1,8	3,15	0,53	0,7	0,55
2012	24	4	6	2,19	2,23	2,2	0,61	0,63	0,61
2013	24	3	4	2,18	1,41	2,07	0,54	0,73	0,57
2014	27	4	4	3,77	1,18	3,43	0,55	0,69	0,56
2015	21	3	5	0,49	1,87	0,76	0,67	0,73	0,68
2016	13	2	9	2,54	2,96	2,71	0,5	0,61	0,54
2017	26	3	9	1,18	1,31	1,21	0,55	0,74	0,6
2018	22	3	5	2,93	1,14	2,6	0,48	0,68	0,52
2019	15	3	8	2,8	0,86	2,13	0,58	0,83	0,67
2020	47	5	3	1,15	0,13	1,09	0,59	0,82	0,6
2021	27	6	3	1,53	1,56	1,53	0,62	0,64	0,62
2022	19	3	4	1,08	0,76	1,02	0,72	0,77	0,73

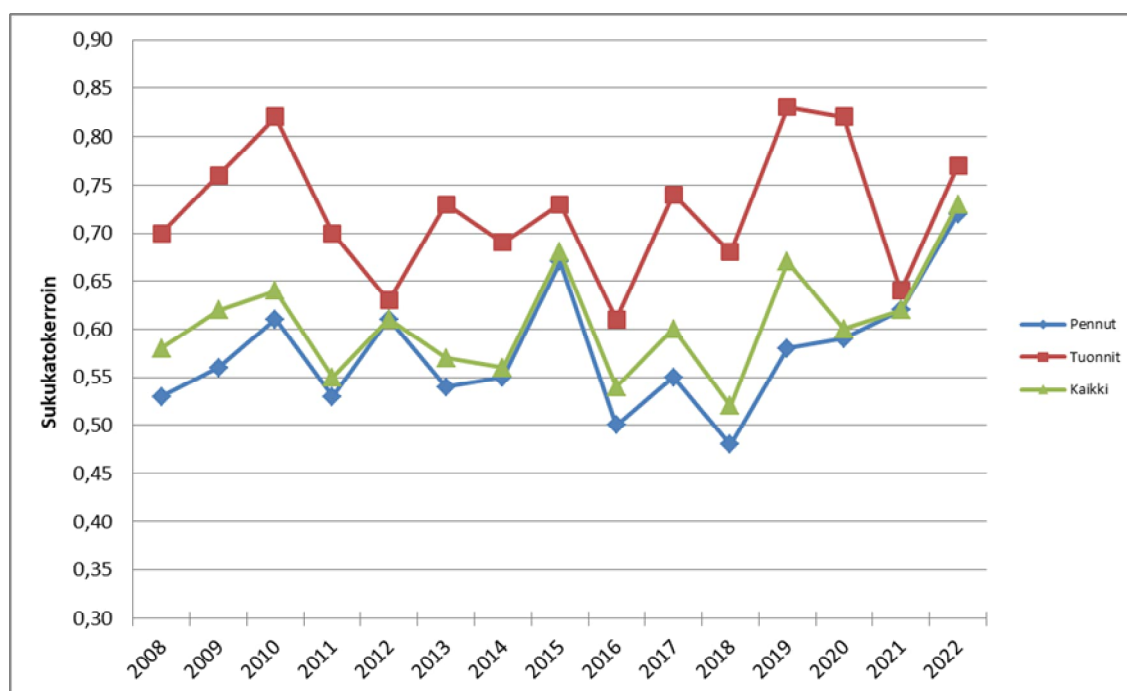

Kaavio 3. Vuosina 2008 – 2022 rekisteröityjen Suomessa syntyneiden pentujen ja tuontikoirien vuosittaisen sukusiitosprosentin keskiarvon kehitys. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Tuontikoirien ja ulkomaisten urosten käyttö jalostukseen on keskimäärin alentanut sukusiitosastetta. Sukusiitosasteet ovat useina vuosina olleet suurempia yhdistelmissä, joissa molemmat vanhemmat ovat kotimaisia. Tulosta voi jonkin verran vääristää se, että tuontikoirien ja ulkomaisten koirien sukutaulut ovat usein puutteellisempia kuin kotimaisten.

Kaavio 4. Vuosina 2008 – 2022 rekisteröityjen Suomessa syntyneiden pentujen vuosittaisen sukusiitosprosentin keskiarvo pentujen vanhempien alkuperän mukaan. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

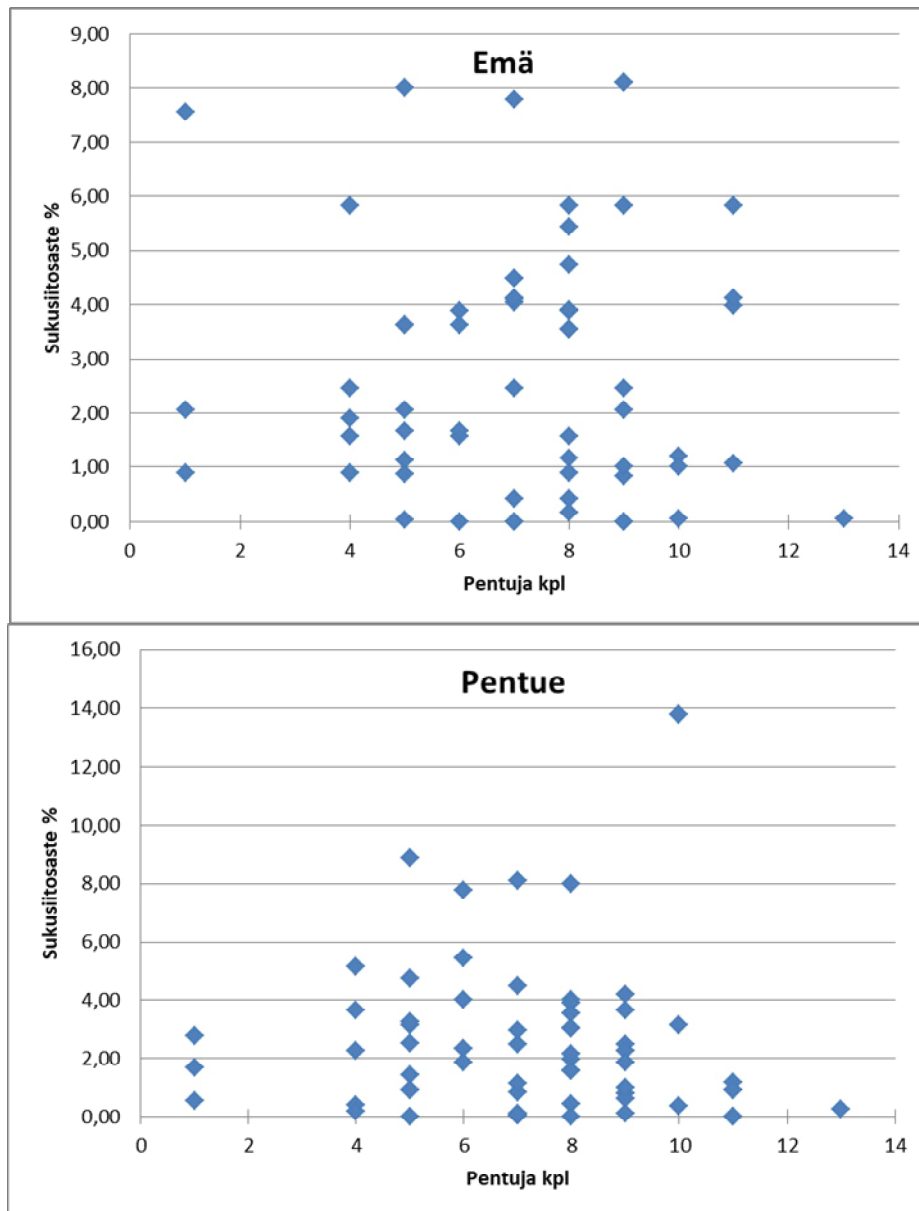

Kaavio 5. Vuosina 2008 – 2022 rekisteröityjen Suomessa syntyneiden pentujen vuosittaisen keskimääräisen 8 sukupolven sukukatokertoimen kehitys. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

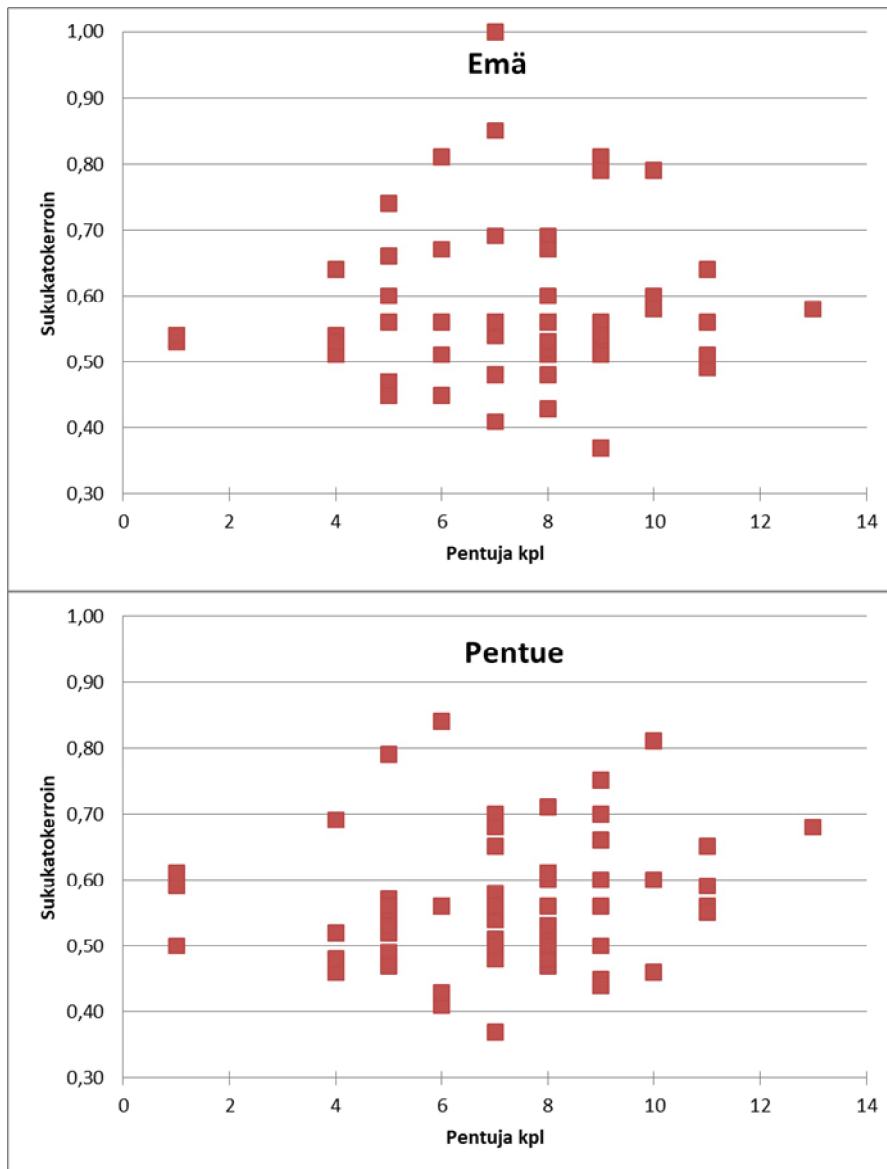
Keskimääräisen sukukatokertoimen osalta kehitys on 2000 -luvulla ollut saman tapaista kuin sukusiitosasteissa. Vuosituhannen alkupuolella sukukatokerroin laski 0,72:stä jopa 0,54:ään.

Vuosittainen vaihtelu on tosin suurta, mutta suunta näyttäisi taas olevan nouseva. Tuontikoirien sukatokertoimet ovat olleet keskimäärin korkeampia kuin Suomessa syntyneiden, mutta syynä voi olla osittain se, että niiden 8 sukupolven sukutaulut ovat Koiranet -jalostustietojärjestelmässä vielä varsin puutteellisia.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdus- ja allergia-alttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Kaavio 6. Vuosina 2008 - 2022 rekisteröityjen Suomessa syntyneiden pentueiden koon suhde emän ja pentueen sukusiitosasteeseen (8 sukupolvella laskettuna). (Lähde: Suomen Kennelliiton Koiranet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Kaavio 7. Vuosina 2008-2022 rekisteröityjen Suomessa syntyneiden pentueiden koon suhde emän ja pentueen sukukatokertoimeen (8 sukupolvella laskettuna). (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Hedelmällisyyden heikkenemisen yksinkertaisena mittarina voisi käyttää pentuekokoa. Kaavioissa 6 ja 7 on vertailtu vuosina 2008 – 2022 syntyneiden pentueiden pentuekokoa suhteessa emän ja pentueen sukusiitosasteeseen ja sukukatokertoimeen. Aineiston perusteella pentuekoon laskua ei Suomen briardipopulaatiossa ole ainakaan vielä havaittavissa emän tai pentueen sukusiitosasteen noustessa tai sukukatokertoimen laskiessa.

4.1.2 Jalostuspohja

Jalostuspohjan kokoon ja perinnölliseen monimuotoisuuteen vaikuttavat muun muassa rodun koirien lukumäärä ja sen vaihtelut, jalostukseen käytettyjen koirien osuus kaikista koirista, jalostuskoirien jälkeläismäärät eri polvissa, jälkeläismäärien tasaisuus jalostuskoirien välillä, isien lukumäärä suhteessa emien lukumäärään sekä sukutaulukon monipuolisuus eli niistä löytyvien eri esivanhempien lukumäärä.

Taulukko 4. Jalostuspohja 2008-2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

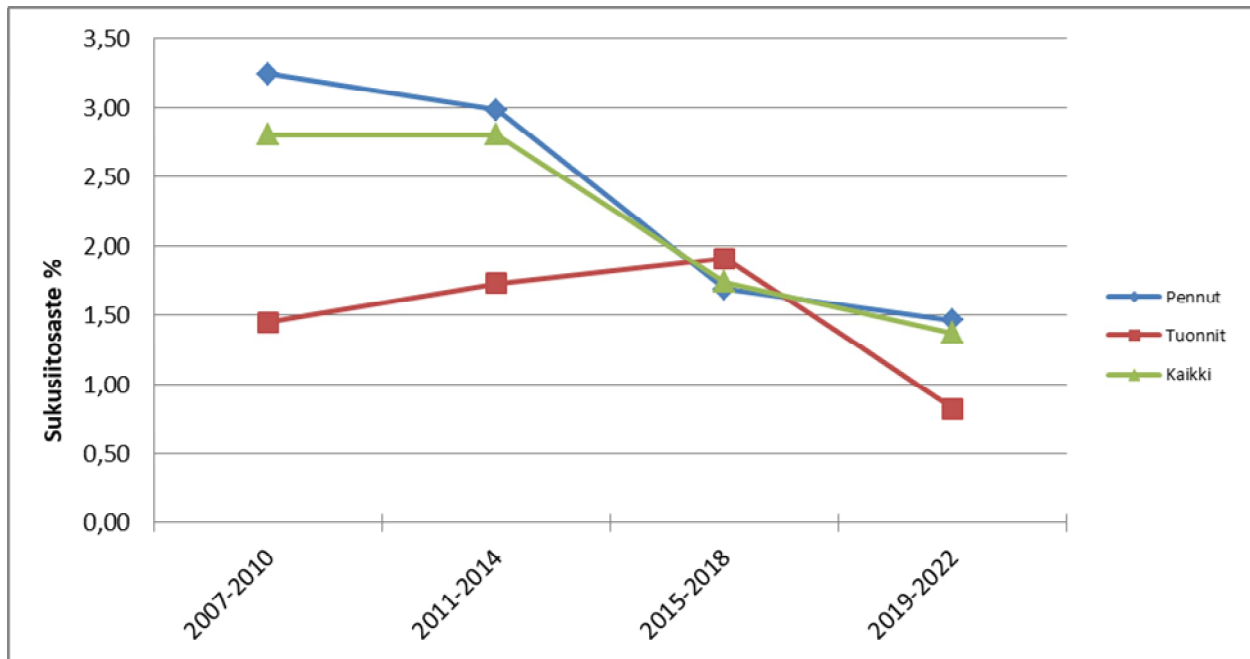
Vuosi	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
<i>Per vuosi</i>															
Pentueet	5	5	4	7	4	3	4	3	2	3	3	3	5	6	3
Jalostukseen käytetyt eri urokset	5	5	4	6	4	3	4	3	2	3	3	3	4	5	3
Jalostukseen käytetyt eri nartut	5	5	4	7	4	3	4	3	2	3	3	3	5	6	3
Isät/emät	1	1	1	0,86	1	1	1	1	1	1	1	1	0,8	0,83	1
Tehollinen populaatio	7 (70%)	7 (70%)	5 (62%)	9 (64%)	5 (62%)	4 (67%)	5 (62%)	4 (67%)	3 (75%)	4 (67%)	4 (67%)	4 (67%)	6 (60%)	8 (67%)	4 (67%)
Uroksista käytetty jalostukseen	4 %	9 %	0 %	0 %	17 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	6 %	9 %	0 %	0 %	0 %
Nartuista käytetty jalostukseen	9 %	9 %	10 %	11 %	8 %	8 %	6 %	0 %	9 %	0 %	11 %	0 %	0 %	0 %	0 %
<i>Per sukupolvi (4 vuotta)</i>															
Pentueet	21	20	18	21	20	18	18	14	12	12	11	11	14	17	17
Jalostukseen käytetyt eri urokset	19	19	18	19	17	15	16	14	12	11	11	11	12	13	13
Jalostukseen käytetyt eri nartut	19	20	17	17	18	14	16	12	12	12	10	10	11	14	13
Isät/emät	1	0,95	1,06	1,12	0,94	1,07	1	1,17	1	0,92	1,1	1,1	1,09	0,93	1
Tehollinen populaatio	25 (60%)	26 (65%)	23 (64%)	23 (55%)	24 (60%)	19 (53%)	21 (58%)	17 (61%)	16 (67%)	16 (67%)	14 (64%)	14 (64%)	15 (54%)	18 (53%)	17 (50%)
Uroksista käytetty jalostukseen	9 %	11 %	7 %	4 %	6 %	4 %	4 %	5 %	2 %	2 %	10 %	12 %	7 %	3 %	2 %
Nartuista käytetty jalostukseen	16 %	14 %	11 %	10 %	11 %	11 %	10 %	5 %	5 %	3 %	23 %	18 %	7 %	2 %	0 %

Populaation rakenteen kannalta on tärkeää seurata sukusiitosasteen kasvunopeutta populaatiotasolla ja tehollista populaatiokokoa. SKL:n suosituksen mukaan sukusiitosasteen kasvunopeus ei saa ylittää prosenttia sukupolvea kohden. SKL:n laskelmassa käytetään sukupolvien välisenä aikana neljää vuotta, jolloin sukusiitosaste saa kasvaa enintään 0.25 % vuodessa. Tätä nopeampi kasvu merkitsee liian nopeasti kaventuvaan jalostuspohjaan.

Taulukko 5. Suomessa syntyneiden pentujen ja tuontikoirien keskimääräinen 8 sukupolvella laskettu sukusiitosaste ja sukukatkerroin sukupolvittain. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Vuodet	Rekisteröinnit			Sukusiitosaste % 8 sukupolvea			Sukukatkerroin 8 sukupolvea		
	Pennut	Pentueet	Tuonnit	Pennut	Tuonnit	Kaikki	Pennut	Tuonnit	Kaikki
2007-2010	144	18	47	3,24	1,45	2,8	0,56	0,73	0,6
2011-2014	121	18	21	2,98	1,73	2,8	0,55	0,68	0,57
2015-2018	82	11	28	1,69	1,91	1,74	0,55	0,69	0,59
2019-2022	108	17	18	1,46	0,83	1,37	0,62	0,78	0,64

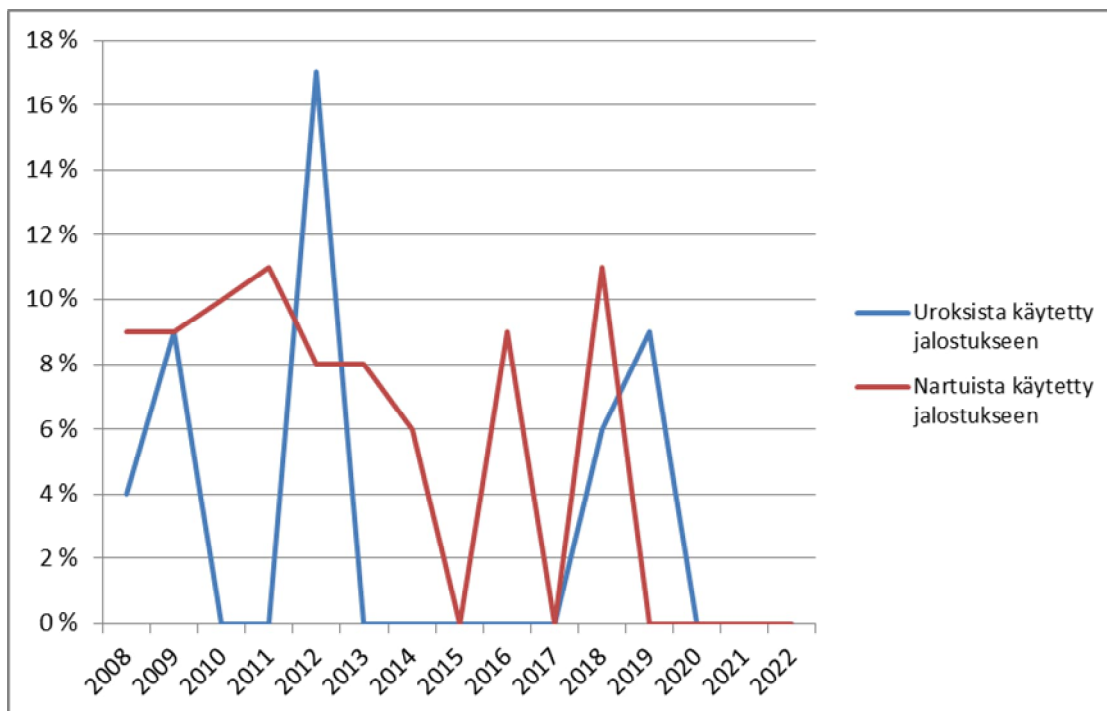
Sukupolvittainen sukusiitosaste laski briardeilla selvästi 1990 -luvun puolivälistä 2000 -luvun alkupuolelle. Lasku oli havaittavissa sekä Suomessa syntyneissä pentueissa että tuontikoirissa. Tämän jälkeen sukusiitosaste kääntyi taas nousuun, joka kuitenkin taittui 2010 ja on sen jälkeen ollut laskussa, erityisesti Suomessa syntyneillä. Nousu ylitti suositellun 1 % sukupolvessa, mutta laski taas, joten koko ajanjaksolla nousu on jäänyt alle 1 %:in sukupolvessa. Nousu selittyy suurelta osin vuoden 2009 yhdellä EJ -rekisteriin rekisteröidyllä pentueella, jonka sukusiitosaste oli 13,81 %. Sukukatkerotimet puolestaan ovat laskeneet jakson aikana, mikä tarkoittaa että eri koirien määrä sukutauluissa on vähentynyt.

Kaavio 7. Sukusiitosasteen keskiarvon kehitys sukupolvittain. (Lähde: Suomen Kennelliiton Koiranet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Jalostukseen käytettyjen urosten **tai** narttujen osuus syntyneistä on enimmillään ollut noin **17 %**. Vuosittainen vaihtelu on kuitenkin ollut suurta, erityisesti uroksissa. Yhtenä syynä on tuontikoirien ja ulkomaisten urosten runsas käyttö. Tämä voi lisätä rodun monimuotoisuutta, mikäli käytetyt koirat ovat erisukuisia.

Kaavio 8. Vuosina 2008 - 2022 syntyneiden urosten ja narttujen jalostuskäyttö. (Lähde: Suomen Kennelliiton Koiranet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Isät/emät -luku

Vuosittain jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen määrä on viime vuosina ollut likimain sama eli vuositasolla uroksia käytetään jalostukseen lähes yhtä paljon kuin narttuja. Ideaalipopulaatiossa jokaisella syntyvällä pentueella on eri isä ja emä, jolloin urosten ja narttujen suhde on 1:1. Viime vuosina briardeilla tämä on vuositasolla toteutunut lähes joka vuosi.

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

Mitä suurempi rodun tehollinen populaatiokoko on, sitä paremmin perinnöllinen vaihtelu säilyy rodussa. Pieni tehollinen populaatiokoko tarkoittaa nopeaa sukusiitoksen lisääntymistä. Tehollinen populaatiokoko on aina pienempi kuin rodun yksilöiden lukumäärä.

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä, keskenään eri sukuista koiraa. Mitä pienempi tehollinen populaatiokoko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Kun tehollista populaatiokokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen populaatiokoko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä.

Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen populaatiokoko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä. Tehollista populaatiokokoa voidaan arvioida myös rodun koirista otettujen dna-näytteiden avulla.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä käytettävää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentakavaa on hieman muokattu, jotta se huomioisi paremmin jalostuskoirien epätasaiset jälkeläismäärät ja keskinäisen sukulaisuuden. Jalostustietojärjestelmässä käytetään kaavaa $Ne = 4 * Nu * Nn / (2 * Nu + Nn)$, jossa

- Nu on neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusurosten ja
- Nn on neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusnarttujen lukumäärä.

Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä. Eräs suositus jalostuseläinten minimimäärästä on 25 lisääntyvää urosta ja 50 narttua, jotka eivät ole keskenään läheistä sukua, eli joilla ei ole yhteisiä sukulaisia kolmen tai neljän sukupolven etäisyydellä. Tämä vastaa tehollista populaatiokokoa 67. Nykytiedon mukaan tehollisen populaatiokoon tulisi lyhyellä aikavälillä olla vähintään 100 ja pitkällä aikavälillä paljon tätä isompi, jopa tuhat yksilöä, jotta sukulaistumisesta johtuva sukusiitos ei rappeuttaisi sitä. Useimmilla koiraroduilla tähän pitkän aikavälin tavoitteeseen ei päästä, joten tulevaisuudessa tarvitaan ennen pitkää risteytyksiä. Jos rodun tehollinen populaatiokoko on alle 50, rotu on kriittisessä tilassa, jossa geenimuotoja häviää niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta.

Paras tapa pitää tehollinen populaatiokoko mahdollisimman suurena on käyttää rodun koiria ja sukulinjoja jalostukseen mahdollisimman laajasti ja huolehtia, että koirien jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla

mahdollista tuoda maahamme ”uutta verta”. Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan.

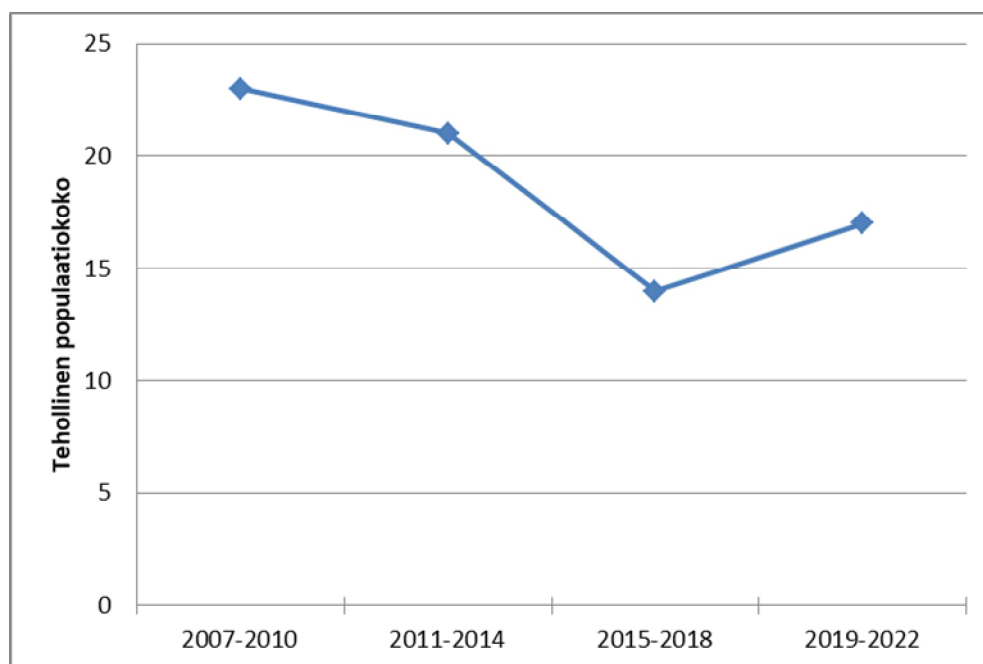
Rodun tehollinen populaatiokoko

Suomen briardi populaation tehollinen populaatiokoko on selkeästi suosituksia pienempi, noin 20 sukupolvessa, joten erityisen tärkeää on ohjata jalostusta tehollisen populaatiokoon kasvattamiseksi.

Taulukko 6. Jalostuspohja per sukupolvi. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Sukupolvi/ Vuodet	Pentueet	Urokset	Osuus syntyneistä	Nartut	Osuus syntyneistä	Isät/emät	Tehollinen populaatio	Osuus maksimista
2007-2010	18	18	7 %	17	11 %	1,06	23	64 %
2011-2014	18	16	4 %	16	10 %	1	21	58 %
2015-2018	11	11	10 %	10	23 %	1,1	14	64 %
2019-2022	17	13	2 %	13	0 %	1,1	17	50 %

Briardeilla laskennallinen tehollinen populaatiokoko on ollut lähellä 50 1990 -luvun puolivälissä, mutta laskenut sen jälkeen 20 tuntumaan ja jopa alle. Kun nämäkin arvot ovat suuria yliarvioita, olisi rotu maassamme hyvin uhanalaisessa tilassa, jos ei olisi mahdollista saada ”uutta verta” ulkomailta. Jalostuksen ohjauksessa on tärkeää kiinnittää huomiota monimuotoisuuden kasvattamiseen ja saman sukuisten jalostuskoirien käyttämisen välttämiseen.

Kaavio 9. Sukupolvittain lasketun tehollisen populaatiokoon kehitys. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Tehollisen populaatiokoon pienuuteen vaikuttaa tosin myös pentueiden pieni määrä. Jalostukseen on vuoden 2007 jälkeen käytetty vuosittain vain 0 - 23 % syntyneistä uroksista ja nartuista. Tehollinen populaatiokoko on tuona aikana kuitenkin ollut 50 - 64 % sukupolven maksimista.

Taulukko 7. Vuosina 2013 - 2022 jalostukseen runsaimmin käytetyt urokset. * = tuontikoiri, # = ulkomainen koiri. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiriNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Uros	Syntymä- vuosi	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	Osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1 Plivnik Bar-Bar Beskydy *	2017	2	22	9,13 %	0	0	2	22
2 Zhamanen Lovestruck	2012	2	18	7,47 %	5	40	2	18
3 Zhamanen Zabaglione	2016	2	17	7,05 %	0	0	2	17
Fidel des Enfants des								
4 Pierrailles #	2010	1	11	4,56 %	3	3	1	11
5 Corey de Los Niegos #	2001	1	10	4,15 %	0	0	1	10
6 Sisu Van Het Klotzicht #	2019	1	10	4,15 %	0	0	1	10
7 Boreabrie Rammstein	2016	2	9	3,73 %	0	0	2	9
Ray Of Sunshine Zlota Elita								
8 #	2015	1	9	3,73 %	0	0	1	9
Vampire's Kiss Moravia								
9 Campanella #	2014	1	9	3,73 %	1	5	1	9
10 Diamond Badria's Darling #	2009	1	9	3,73 %	0	0	1	9
Stormfield Seiso At								
11 Charson #	2008	1	8	3,32 %	2	10	1	8
Eden Noir du Tchibo								
12 d'Ebéne *	2015	1	8	3,32 %	1	4	1	8
13 Kirmix Qua Vadis	2010	1	8	3,32 %	0	0	1	8

10 urosta on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista.

Kuva Mariia Touronen

Taulukko 8. Vuosina 2013 – 2022 jalostukseen runsaimmin käytetyt nartut. * = tuontikoira (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Narttu	Syntymä-vuosi	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	Osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1 Tinajen's Secret Of Magic	2016	2	23	9,54 %	0	0	2	23
2 I'm Izaura Dalido *	2017	2	19	7,88 %	0	0	2	19
3 Zhamanen Ms Goalie	2014	2	18	7,47 %	0	0	3	23
4 Zara Fashion Look Dalido *	2014	2	18	7,47 %	2	17	2	18
Zhamanen Imagine								
5 Shimmer	2005	1	11	4,56 %	3	24	2	20
6 Boreabrie Shania	2011	2	11	4,56 %	4	15	2	11
7 Zhamanen Xmas Gift	2010	2	10	4,15 %	4	18	2	10
8 Cartier Monzerat Sierra *	2015	2	10	4,15 %	0	0	2	10
9 Rave On Céline Fauve AR *	2009	1	9	3,73 %	0	0	2	15
10 Boondock's Job For The Boys	2009	1	8	3,32 %	1	1	1	8
Smooth Breeze Chevrolet								
11 Chevelle	2011	1	8	3,32 %	1	4	1	8
12 Zhamanen Tnt Xpress	2014	1	8	3,32 %	0	0	1	8
13 Zhamanen Opium Diva	2016	1	8	3,32 %	0	0	1	8
14 Elite Look Dalido *	2015	1	8	3,32 %	0	0	1	8

Jalostuskoirien käyttömäärät

Jalostuksen ohjauksessa tulisi mahdollistaa aina, että kaikki kriteerit huomioon ottaen vähintään 50 % rodun kannasta jää jalostuskäyttöön. Rodussa, jonka pentueet ovat suuria, voi jalostuskarsinta olla tiukempaa kuin rodussa, jossa on pienet pentueet. Rodun pentuekoko voidaan ottaa huomioon jakamalla luku 2 rodun keskimääräisellä pentuekoolla. Jos rodun pentuekoko on vaikkapa 5, jalostukseen tulisi käyttää 40 % rodun koirista. Briardeilla keskimääräinen pentuekoko on vuosina 2008 – 2022 ollut 7,1 eli jalostukseen tulisi voida käyttää 28 % rodun koirista. Briardeilla PEVISA rajaa jalostuskäytön ulkopuolelle lonkkaniveldysplasian asteet D ja E. Vuosina 2008 – 2022 rekisteröidyistä lonkkakuvattuja oli 59 % ja niistä oli jalostuskäyttöön sopivia (A, B ja C) 86 % eli ainakin noin 50 % rekisteröidyistä yksilöistä olisi voinut käyttää jalostukseen. Lisäksi PEVISA rajaa jalostuskäytön ulkopuolelle perinnöllisistä silmätauti- ja kataraktin, PRA:n ja RD:n. Vuosina 2008 – 2022 rekisteröidyistä silmätarkastettuja oli 23 % ja yhdellä aiemmin terveeksi tutkitulla todettiin lievä katarakta 8 vuotiaana. Eli PEVISA ei rajaa liian suurta osaa kannasta jalostuskäytön ulkopuolelle.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2 - 3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20 - 50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4 - 6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinnistä. Neljän vuoden rekisteröintien määrä on briardeilla vuosina 2008 – 2022 vaihdellut 107:stä 207:ään, ollen keskimäärin noin 135, mikä tarkoittaa yksittäiselle koiralle elinikäisen jälkeläismäärän rajaa 7 eli keskimäärin yksi pentue (keskimääräinen pentuekoko 7,1) ja toisen polven jälkeläismäärän rajoitukseksi 14. Vuosina 2008 – 2022 jalostukseen käytetyistä 52 uroksesta jälkeläismäärä ylittyy puolella eli 26 uroksella ja toisen polven jälkeläismäärä 9 uroksella. Nartuilla vastaavasti 44 käytetystä jälkeläismäärä ylittyy 28 ja toisen polven jälkeläismäärä 9 nartulla.

Sukusiitosta vastaavaa samojen geenien liiallista edustusta muiden kustannuksella saadaan aikaan myös yhden yksilön (uros tai narttu) liiallisella jalostuskäytöllä tai esim. saman isän jälkeläisten laajalla jalostuskäytöllä. Varsinkin yksittäisen uroksen siitosmatadorikäytöllä voidaan tehokkaasti vinouttaa populaation tasapainoista geenijakaumaa. Jatkettu sukusiitoksen käyttö johtaa sukusiitetyssä linjassa homotsygotian kasvuun. Rodun kannalta on oleellista seurata rodun populaation sukusiitosasteiden kehitystä ja olla tukematta sukusiitosta edistävää kasvatustyötä.

Briardien jalostusohjeistossa on suositus, jonka mukaan yhdellä yksilöllä ei saa olla enempää kuin 5 % / 5 vuotta jälkeläisiä. Kun kannan kooksi lasketaan 250 yksilöä / 5 vuotta, tarkoittaa rajausta 13 jälkeläistä / 5 vuotta. Suositeltu enimmäispentuemäärä tarkoittaa koiran kaikkien jälkeläisten lukumäärää yhteensä, ts. laskenta ei ala alusta, kun 5 vuotta on kulunut.

Jälkeläismäärien suositusrajat ovat muuttuneet 15 vuoden aikana pienemmiksi populaatiokoon supistumisen myötä. Vielä 1990 -luvulla ja vuosisadan alussa laskettiin kannan kooksi 500 yksilöä, nyt käytetään laskennallista lukua 250 yksilöä. Käytettyjen yksilöiden jälkeläismäärien vertailut eivät siinä mielessä ole järkeviä uudessa tilanteessa, koska aikaisemmin sallittiin hieman suurempi jälkeläismäärä.

Pienessä briardi populaatiossa huomataan, että suositellut jälkeläismäärän rajaukset tulevat normaalikokoisilla pentueella (7 - 8 pentua/pentue) täyteen jo kahdessa pentueessa. Pieni populaatio onkin erityisen herkkä yhden yksilön liialliselle käytölle. Jalostusyksilöiden omistajien on myös syytä suhtautua tarkkaavaisesti ko. suositukseen ja valita mielellään mahdollisimman erisukuiset nartut urosten partneriksi.

Vuosien 2008 – 2022 aikana jalostukseen on käytetty yhteensä 52 eri urosta ja 44 eri narttua. Näistä yksilöistä 13 tai yli 13 jälkeläistä on 9 uroksella ja 10 nartulla. Prosentuaalisesti 5 eniten käytetyn uroksen pentujen osuus 2008 – 2022 syntyneistä pennuista on 22 % ja niiden toisen polven jälkeläisten osuus 18 % tuona aikana syntyneistä pennuista. Viiden eniten jälkeläisiä omaavan nartun osuus syntyneistä pennuista on 20 % ja niiden toisen polven jälkeläisten osuus 9 % pennuista. 18 urosta ja 14 narttua on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson aikana syntyneistä pennuista.

Briardiyksilöiden käyttö on tasaantunut kuitenkin positiiviseen suuntaan 30 vuoden aikana. Vielä vuosina 1980 – 1989 muodostivat 5 eniten käytetyn uroksen jälkeläisten osuus jopa 60 % ajanjakson rekisteröintimääristä. 1990 – 1999 pieneni 5 eniten käytetyn uroksen jälkeläismäärä 28 %:iin pennuista. Viimeisen 10 vuoden aikana määrä on ollut samaa luokkaa eli noin 30 % syntyneistä pennuista.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Liitteessä 1 on esitetty vuosina 2008 – 2022 eniten käytettyjen 18 uroksen ja 21 nartun yhteiset sukulaiset kolmessa polvessa. Jokainen eniten käytetyistä uroksista ja nartuista on vähintään komannessa polvessa sukua vähintään yhdelle eniten käytetyistä uroksista ja nartuista. Joukossa on useita sisarusia tai puolisisarusia sekä isiä ja emiä poikineen ja/tai tyttärineen.

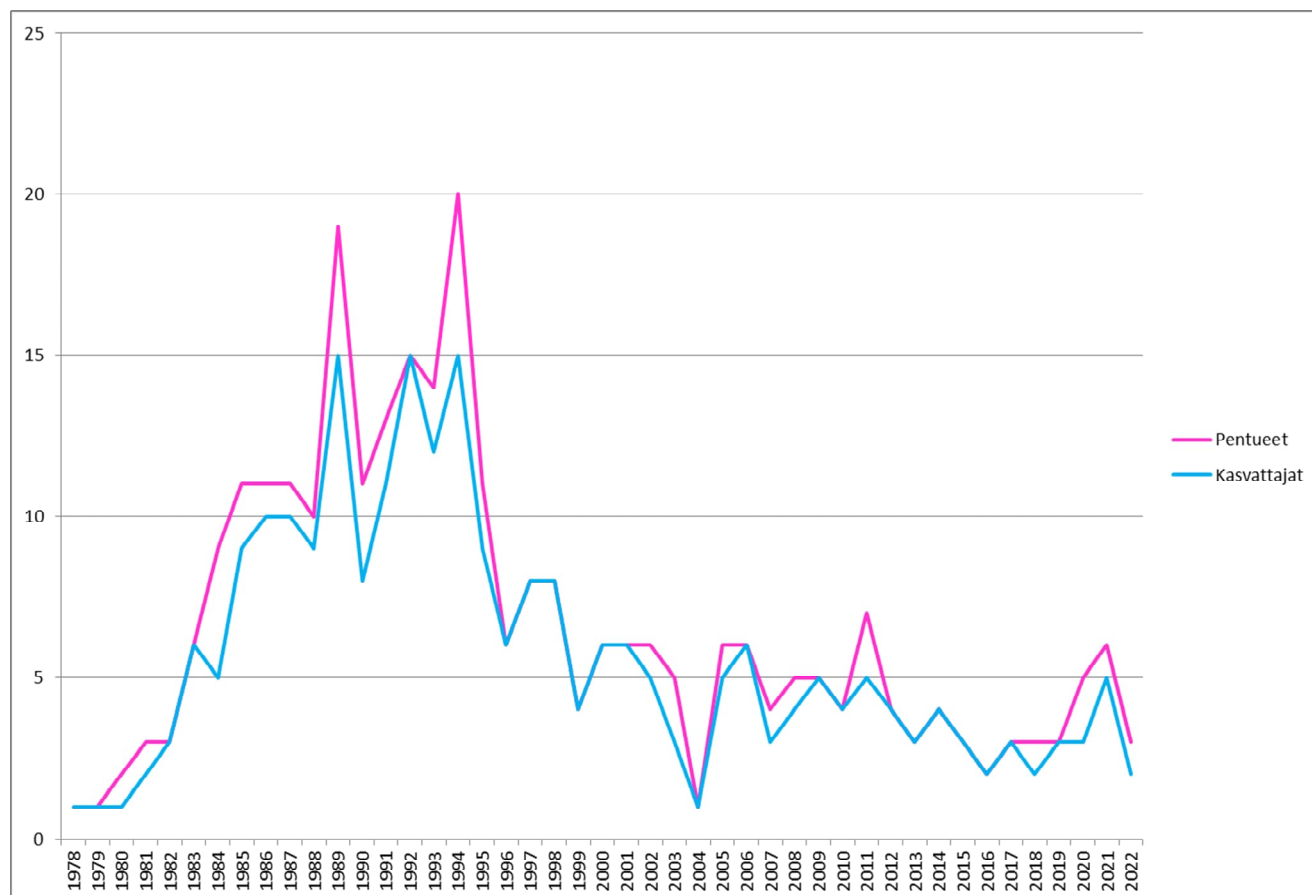
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Briardi on levinnyt lähes kaikkialle maailmaan ja erityisen suosittu se on Keski- ja Itä-Euroopan lisäksi Englannissa ja Amerikassa. Briardi populaatiossa löytyy maailmanlaajuisesti erilaisia sukutaustoja ja vaihtelun mahdollisuuksia. Rodun kotimassa Ranskassa rekisteröintimäärät ovat laskeneet ja viime vuosina on rekisteröity 200 – 400 yksilöä. Saksassa rekisteröintimäärät ovat hieman suurempia, keskimäärin yli 400 pentua vuosittain. Pohjoismaissa rotu on suosituin Ruotsissa, jossa vielä vuosina 2006 ja 2007 rekisteröintiin n. 200 pentua vuodessa. Viimeisen 10 vuoden aikana Ruotsissa on rekisteröity keskimäärin noin 60 briardia.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

Briardien rekisteröintien huippuvuosi Suomessa oli 1994, jolloin kotimaisia pentuja rekisteröitiin 183 kappaletta ja briardeja kaiken kaikkiaan 189. Sen jälkeen rekisteröintien määrä on pudonnut noin 20 - 30 vuosittaisen rekisteröinnin tasolle ja tuontikoirien osuus rekisteröinneistä on kasvanut. Vuosina 2008, 2009, 2016 ja 2019 jopa yli kolmannes rekisteröinneistä oli tuontikoiria. Rekisteröinneissä on jonkin verran vuosittaista vaihtelua, mutta taso on viime vuosina säilynyt likimain samana.

Kaavio 10. Vuosittaisten kasvattaja- ja pentuemäärien kehitys. (Lähde: Suomen Kennelliiton Koiranet – jalostustietojärjestelmä 1,1.2023)

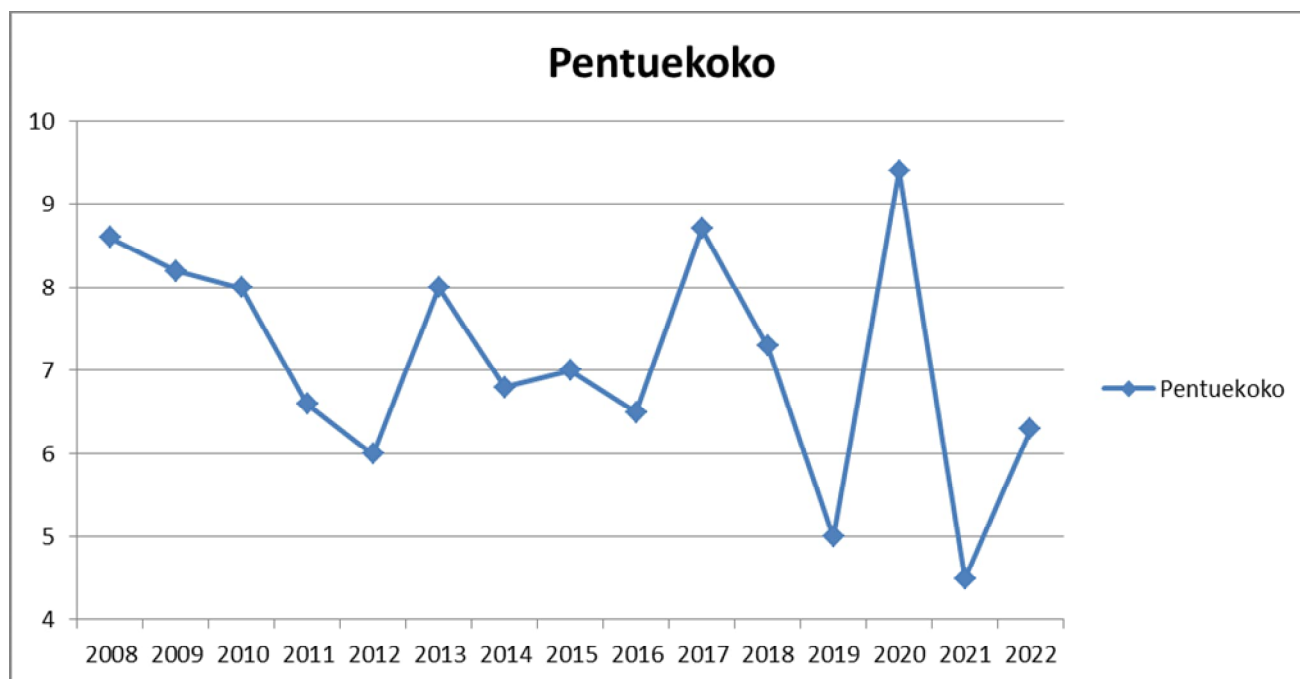
Jalostuskriteerit täyttävien tuontikoirien ja ulkomaisten astutusten käyttö auttaa harkitusti toteutettuna briardi populaation monimuotoisuuden ylläpidossa ja kohentamisessa maassamme. Jalostusyksilöitä on viime vuosina tuotu Suomeen mm. Ranskasta, Ruotsista, Belgiasta, Tsekeistä, Hollannista, Saksasta, **Virosta, Puolasta ja Unkarista**. Lisäksi narttuja on astutettu ulkomaalaisilla uroksilla. Vuosina 2008 – 2022 käytetyistä 52 uroksesta tuonteja oli 10 kpl ja ulkomaalaisia 27 kpl. Saman ajanjakson 44 käytetystä nartusta tuonteja oli 13 kpl.

Maailmanpoliittisen ja karanteenitilanteiden muututtua on käytettävissä ollut yhä laajemmin mahdollisuuksia tuoda kantaamme sukutauluja, joita ei ole lainkaan edustettuina tai jotka ovat harvinaisia kannassamme. Esimerkiksi entisen Itä-blokin maiden kasvatustyö on ollut käytössämme, samoin Ruotsin perinteiset skandinaavilijat ovat rikastuttaneet kantaamme. Voidaan sanoa, että kannassamme ovat edustettuina melko hyvin rodulle maailmanlaajuisesti edustava geeniperimä. Haasteena onkin huolehtia siitä, että tämä varasto tulee käytettyä mahdollisimman tehokkaasti, ja että kasvattajat käyttävät ensiarvoisen tärkeänä valintansa kriteerinä sukutaulullista variaatiota.

Suomessa syntyneiden briardien keskimääräinen vuosittainen sukusiitosaste on vuosina 2008 – 2022 vaihdellut 8 sukupolvella laskettuna 0,49 %:sta 5,36 %:iin. 1990 -luvun lopulla suunta oli laskeva, mutta 2000-luvulla sukusiitosaste on kääntynyt nousuun. Vaihtelut vuosien välillä ovat tosin olleet suuria. Yksittäisten pentueiden välillä vaihtelu on luonnollisesti vielä suurempaa. Yksittäisten yhdistelmien sukusiitosasteet eivät 2000 -luvulla ole yhtä poikkeusta lukuun ottamatta enää nousseet yli 10 %, mikä vielä 1990 -luvun jälkipuoliskolla oli melko yleistä.

Tuontikoirien ja ulkomaisten urosten käyttö jalostukseen on alentanut sukusiitosastetta. Tuontikoirien sukusiitosaste on vuosina 2008 – 2022 vaihdellut 0,13 %:sta 2,96 %:iin. Vuosittainen vaihtelu on ollut suurta. Tuontikoirien sukusiitosasteet ovat **vain muutamana vuonna** olleet keskimäärin hieman suurempia kuin kotimaisten pentujen.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdus- ja allergia-alttiutta. Hedelmällisyyden heikkenemisen yksinkertaisena mittarina voisi käyttää pentuekokoa. Vuosina 2008 – 2022 syntyneiden pentueiden pentuekokoa sekä emän ja pentueen sukusiitosastetta vertailtaessa voidaan todeta, että pentuekoon laskua ei Suomen briardi populaatiossa ole ainakaan vielä havaittavissa emän tai pentueen sukusiitosasteen noustessa.

Kaavio 11. Keskimääräinen pentuekoko 2008 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geeniversioita tietyssä rodussa tai kannassa on. Mitä pienempi se on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa, ja sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu. Tehollisen populaatiokoon tulee olla vähintään 100 lyhyellä aikavälillä, jotta pystytään ylläpitämään riittävä monimuotoisuus ja minimoimaan geenihävikki pitkällä aikavälillä. Briardeilla laskennallinen tehollinen populaatiokoko on ollut niukasti yli 50 1990 -luvun puolivälissä, mutta laskenut sen jälkeen 20 tuntumaan ja jopa sen alle. Tehollinen populaatiokoko on kuitenkin viimeisen viidentoista vuoden aikana ollut 50 - 64 % sukupolven maksimista. Kun KoiraNetistä saatavat

tehollisen populaatiokoon arvot ovat suuria yliarvioita, olisi rotu maassamme hyvin uhanalaisessa tilassa, jollei olisi mahdollista saada erisukuista jalostusmateriaalia ulkomailta.

Vuosittain jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen määrä on viime vuosina ollut likimain sama eli vuositasolla uroksia käytetään jalostukseen lähes yhtä paljon kuin narttuja. Tältä osin tilanne vastaa ideaalipopulaatiota. Jalostukseen on kuitenkin käytetty vuoden 2007 jälkeen vain 0 - 23 % syntyneistä uroksista ja nartuista.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Perinnöllisen muuntelun määrä saadaan mahdollisimman suureksi mm. seuraavin keinoin:

- otetaan kaikki mahdolliset suvut mukaan jalostusohjelmaan,
- samaa urosta ei käytetä usealle nartulle,
- samoja yhdistelmiä ei uusita,
- sisaruksille käytetään erisukuisia jalostuskumppaneita ja
- huolehditaan uusien sukujen käyttöönotosta (tuonnit)

Vuosien 2008 – 2022 aikana jalostukseen on käytetty yhteensä 52 eri urosta ja 44 eri narttua. Näistä yksilöistä 13 tai yli 13 jälkeläistä on 9 uroksella ja 10 nartulla. Prosentuaalisesti viiden eniten käytetyn uroksen pentujen osuus 2008 – 2022 syntyneistä pennuista on 22 % ja niiden toisen polven jälkeläisten osuus 18 % tuona aikana syntyneistä pennuista. Viiden eniten jälkeläisiä omaavan nartun osuus syntyneistä pennuista on 20 % ja niiden toisen polven jälkeläisten osuus 9 % pennuista. 18 urosta ja 14 narttua on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson aikana syntyneistä pennuista. Briardiyksilöiden käyttö on tasaantunut kuitenkin positiiviseen suuntaan 30 vuoden aikana. Vielä vuosina 1980 – 1989 muodostivat viiden eniten käytetyn uroksen jälkeläisten osuus jopa 60 % ajanjakson rekisteröintimääristä. 1990 – 1999 pieneni viiden eniten käytetyn uroksen jälkeläismäärä 28 %:iin pennuista. Viimeisen 10 vuoden aikana määrä on ollut samaa luokkaa eli noin 30 % syntyneistä pennuista. Samoja yhdistelmiä ei rodussa ole enää 2000 -luvulla toistettu ja 1990 -luvullakin vain 8 kertaa, mikä on noin 7 % tuona aikana syntyneistä pentueista.

Vuosina 2008 – 2022 eniten käytetyt urokset ja nartut ovat yhtä urosta lukuun ottamatta vähintään toisessa polvessa sukua vähintään yhdelle eniten käytetyistä uroksista ja nartuista. Joukossa on useita sisarusia tai puolisisarusia sekä isä ja emiä poikineen ja/tai tyttärineen. Tämä on huolestuttavaa, kun rodun populaatiokoko ja pentuemäärä on pienentynyt. Jalostuksen ohjauksessa on tärkeää kiinnittää huomiota monimuotoisuuden kasvattamiseen ja saman sukuisten jalostuskoirien käyttämisen välttämiseen. Briardipopulaation koko Suomessa on pieni, mutta jalostusmateriaalia on viime vuosina tuotu melko runsaasti ja jalostukseen on myös käytetty paljon ulkomaisia uroksia. Ongelmana ovat pienet pentuemäärät ja se, että suuri osa jalostukseen käytetyistä koirista on melko läheistä sukua toisilleen. Uroksia ja narttuja käytetään likimain yhtä paljon, mutta jalostukseen käytettyjen koirien osuus koko kannasta on pieni. Yksittäisten koirien liian runsas jalostuskäyttö ei varsinaisesti ole viime vuosina ollut ongelma, mutta koska keskimääräinen pentuekoko on suuri ja pentueiden määrä pieni, saattaa yhdellä yksilöllä jo kaksi pentuetta muodostaa huomattavan osan syntyneistä pennuista.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA -ohjelma

Briardeilla ei ole jälkeläismäärään perustuvaa PEVISA -ohjelmaa, mutta koiraa suositellaan käytettäväksi ensimmäisen pentueen jälkeen vasta kun sen jälkeläisistä on näyttelyarvosteluja ja PEVISA -ohjelman mukaisia tutkimustuloksia. Toista tai kolmatta pentuetta suunniteltaessa tulee ottaa huomioon tämän yksilön jälkeläismäärä kannassamme.

Jalostuksen ohjauksessa tulisi mahdollistaa aina, että kaikki kriteerit huomioon ottaen vähintään 50 % rodun kannasta jää jalostuskäyttöön. Rodussa, jonka pentueet ovat suuria, voi jalostuskarsinta olla tiukempaa kuin rodussa, jossa on pienet pentueet. Briardeilla keskimääräinen pentuekoko on vuosina 2008 – 2022 ollut 7,1 eli jalostukseen tulisi voida käyttää 28 % rodun koirista. PEVISA rajaa

jalostuskäytön ulkopuolelle lonkkaniveldysplasian asteet D ja E. Vuosina 2008 – 2022 rekisteröidyistä lonkkakuvattuja oli 59 % ja niistä oli jalostuskäyttöön sopivia (A, B ja C) 86 % eli ainakin noin 50 % rekisteröidyistä yksilöistä olisi voinut käyttää jalostukseen. Lisäksi PEVISA rajaa jalostuskäytön ulkopuolelle perinnöllisistä silmätauteista kataraktan, PRA:n ja RD:n. Vuosina 2008 – 2022 rekisteröidyistä silmätarkastettuja oli 23 % ja yhdellä aiemmin terveeksi tutkitulla todettiin lievä katarakta 8 -vuotiaana. Eli PEVISA ei rajaa liian suurta osaa kannasta jalostuskäytön ulkopuolelle.

Monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa 5 % suhteessa rodun neljän vuoden rekisteröinteihin. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 %. Neljän vuoden rekisteröintien määrä on briardeilla vuosina 2008 – 2022 ollut keskimäärin noin 135, mikä tarkoittaa yksittäiselle koiralle elinikäisen jälkeläismäärän rajaa 7 eli keskimäärin yksi pentue (keskimääräinen pentuekoko 7,1) ja toisen polven jälkeläismäärän rajoitukseksi 14. Vuosina 2008 – 2022 jalostukseen käytetyistä 52 uroksesta jälkeläismäärä ylittyy puolella eli 26 uroksella ja toisen polven jälkeläismäärä 9 uroksella. Nartuilla vastaavasti 44 käytetystä jälkeläismäärä ylittyy 28 ja toisen polven jälkeläismäärä 9 nartulla. Briardien jalostusohjeistossa on suositus, jonka mukaan yhdellä yksilöllä ei saa olla enempää kuin 5 % / 5 vuotta jälkeläisiä. Kun kannan kooksi lasketaan 250 yksilöä / 5 vuotta, tarkoittaa rajaus 13 jälkeläistä.

Terveiden ja ulkomuodon osalta jalostuksen ohjesäännön jalostuskriteerit täyttävät urokset listataan jalostusurokskansioon, joka on nähtävissä esim. yhdistyksen kotisivuilla. Kansiossa ovat vain ne urokset, joiden omistajat ovat ilmoittaneet antavansa uroksensa mahdolliseen jalostuskäyttöön. 1.1.2023 kansiossa oli vain 3 urosta, joista kahta on käytetty jalostukseen ja toisella suositusten mukainen jälkeläismäärä ylittyy.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Alkuaan briardin tehtävä on ollut paimentaa, vartioda sekä kuljettaa lammasmaata. Tänä päivänä briardi nähdään monipuolisena harrastuskoirana, sekä uskollisena perheenjäsenenä. Luonteeltaan briardi on vilkas ja toiminnanhaluinen. Se on myös koira, joka tarvitsee määrätietoisien tapakasvatusten, jotta jokapäiväinen elämä koiran kanssa olisi mutkatonta.

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmän mukaan briardin tulisi olla tasapainoinen, ei aggressiivinen eikä arka. Selkeiksi virheiksi rotumääritelmä mainitsee aggressiivisuuden, pehmeiden tai arkuuden. Ranskalaiset kuvaavat luonnetta sanoilla "sage" = viisas, hienotunteinen, vakaa ja "hardi" = itsevarma, uskalias ja peloton.

Tarkemman käsityksen briardin luonteenominaisuuksista saa Euroopan Briard Unionin (UEBB) luonne- ja käyttökomission kokouksessa, 12.– 13.4.2003 Saksassa Sien'ssä, tehdystä muistiosta. Kyseisessä kokouksessa Keski-Euroopan maiden edustajat kävivät läpi jalostustarkastustapahtumissa käytettäviä briardin luonteen testausmenetelmiä, sekä määrittivät yhdessä briardille ominaisia luonteenpiirteitä. Kokouksen perusteella tehdyssä muistiossa briardin luonnetta kuvaillaan sekä rotumääritelmän valossa että useiden tunnustettujen rodun asiantuntijoiden (Sédir, Frank Haymann, Bernd Weber, Eugen Seiferle, Bruce Fogle ja Karl Hermann Finger) ajatusten mukaisesti.

Näin briardin tulee olla: Temperamenttinen, reipas, peräänantamaton, valpas, avoin, vallaton mutta harkitseva, tarkkaavainen, suojelunhaluinen, vastaanottavainen, helppo ohjaila, iloinen, rauhallinen rauhallisissa olosuhteissa, tasapainoinen ja vakaa. Koira voi olla myös asianmukaisen varautunut vieraita kohtaan, edellyttäen, että koira vapautuu todetessaan tilanteen neutraaliksi.

Vastaavasti briardi ei saa olla: Haluton, hidaseleinen, pehmeä, arka, pelkopurija, hektinen ja levoton, hermostunut tai jatkuvasti haukkuva.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Keski-Euroopan eri maissa painotetaan erilaisia ominaisuuksia koirassa. Yhteiseksi ja tärkeimmiksi ominaisuuksiksi nousivat koiran itsevarmuus sekä asiallinen ja sosiaalinen käyttäytyminen jokapäiväisessä elämässä. Temperamenttisuutta pidettiin myös erittäin olennaisena ominaisuutena briardille, muistaen kuitenkin ettei tällä tarkoiteta hektistä, levotonta ja hermostunutta, sinne tänne säntäilevää koiraa. Suurimmiksi virheiksi luonteen osalta kirjattiin jo rotumääritelmässä mainittu aggressiivisuus sekä pelko.

Briardi ei ole kuitenkaan rotuna jakautunut selkeästi eri linjoihin, joskin kasvattajat painottavat omassa jalostustyössään erilaisiin ominaisuuksiin. Pyrkimyksenä on kuitenkin pitää rodun luonneominaisuudet yhtenäisessä linjassa, niin että ei-toivottuja ominaisuuksia ei esiinny. Toivottavaa on, ettei rotu jakautuisi erillisiin näyttely- ja käyttölinjoihin.

4.2.3 PEVISA -ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Briardien PEVISA -ohjelma ei sisällä luonne- ja käyttöominaisuuksien arvioinnin suhteen mitään vaatimuksia, mutta aktiivisesti pyritään siihen, että jalostukseen käytetyillä yksilöillä olisi luonnonäyttöä (luonnetesti, MH-kuvaus, koulutustunnuksen palveluskoirakokeesta, pelastuskoirakokeesta (IPOR-A) tai paimennuskokeen 1-luokasta). Viimeksi luonnetestin- ja käyttötulosten vaatimuksesta PEVISA:an äänestettiin vuonna 2018 jolloin ehdotus hylättiin vuosikokouksessa. Esitystä päätettiin tarkentaa ja käsitellä uudelleen vuosikokouksessa 2019, jossa todettiin, että hallitus päätti siirtää edellisessä vuosikokouksessa sovittua PEVISA-ehdotusta ja pitää sen sijaan keskustelutilaisuuden, jossa aihetta voidaan uudelleen käsitellä ja toivotaan myös kasvattajien osallistumista keskusteluun. Rotujärjestö järjestää luonnetestejä sekä MH-kuvauksia sekä koulutuksia, jotta tavoitteiden täyttäminen kasvattajille olisi mahdollista.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Suomessa briardeilla ei ole käytettävissä omaa rodunomaista testausjärjestelmää. Luonteen nykytilan analysointia on vaikeuttanut se, ettei briardien luonteista ole ollut paljoakaan tutkittua tietoa. Jalostuksen tavoiteohjelman terä on tutkimustiedon lisäämisessä, jonka kautta voidaan saada vertailukelpoisia tuloksia ja mittareita. Tilastoitu tieto briardien luonteista saadaan virallisista luonnetestituloksista sekä MH -luonnekuvauksista. Rotuyhdistys on pyrkinyt painottamaan luonteiden testaamisen merkitystä. Tavoitteena on, että n.10 koiraa luonnetestattaisiin/kuvattaisiin vuosittain (n. 20 % vuosittaisista rekisteröinneistä).

Luonnekysely

Keväällä 2005 toteutettiin terveyskysely, jossa kartoitettiin terveyden lisäksi mahdollisia briardien luonneongelmia. Vastauslomakkeita palautettiin 89 kappaletta. Näistä 41 vastannutta totesi briardillaan olleen luonneongelmia (46 % vastanneista). Suurimmaksi luonneongelmaksi nousi arkuus (41 % kaikista luonneongelmista) ja toiseksi epäsosiaalisuus / aggressiivisuus muita koiria kohtaan (27 %). Harvinaisempia luonneongelmia olivat aggressiivisuus ihmisiä kohtaan (9 %), hermostuneisuus (9 %), paukkuarkuus (6 %), ylidominanssi (6 %) sekä ylivartiointi (2 %).

Kyselyn tulokset ovat aiheuttaneet huolta erityisesti arkuuden osalta. Luonnetestitulosten 2008 - 2017 pohjalta tilanne kuitenkin vaikuttaa kyselyä positiivisemmalta. Rotuyhdistys haluaa painottaa juuri tästä syystä jalostuskoirien luonnonäyttöä. Terveyskysely uusittiin 2017 terveyden osalta. Vuoden vaihteessa 2019 - 2020 tehdyn nettikyselyn avulla pyrittiin selvittämään, esiintyykö rodulla Suomessa ja missä määrin arkuutta, pelokasta käyttäytymistä tai muita käyttäytymishäiriöitä ja miten voimakkaasti ko. käytös vaikuttaisi olevan perinnöllistä. Kyselyyn saatiin vastaus 79 briardista. Vastanneista 61 %:lla ei ole käyttäytymis- tai luonneongelmia, 29 %:lla on vain vähäisiä ongelmia, 9 %:lla kohtalaisia ongelmia ja vain yhdellä (1 %) vakavia ongelmia. Narttujen ja urosten suhde käyttäytymis- tai luonneongelmaisissa oli likimain sama kuin vastanneissa, joten ongelmia on samassa suhteessa

molemmilla sukupuolilla. Käyttäytymis- tai luonneongelmaisissa näyttää olevan jonkin verran sisaruksia tai muita sukulaisia, mutta samaa sukua olevia on myös niiden joukossa, joilla ei omistajien mukaan ole ongelmia. Vähäisiä viitteitä ongelmien perinnöllisyydestä voisi kuitenkin tulkita olevan. Tällainen kyselytutkimus ei kuitenkaan anna luotettavaa kuvaa, koska eri ihmisille sama käyttäytyminen voi olla ongelmallista tai ongelmatonta. Yhteenveto kyselyn tuloksista on liitteenä (9).

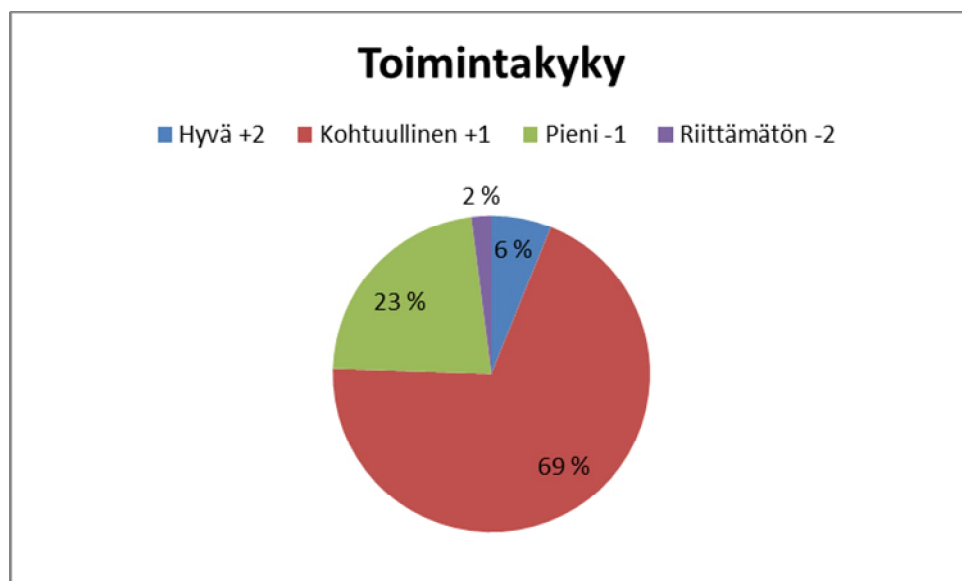
Luonnetesti

Vuosien 2013 - 2022 aikana on luonnetestikäyntejä briardeille kertynyt vain 49 kappaletta ja rekisteröintejä on tehty 295, joten vuosittainen tavoite 20 % on alittunut yksilöiden luonnetestaamisen suhteen ollen nyt 17 %, kun se vielä nyt päivitettävän JTO:n aikana oli keskimäärin 26 %.

Taulukko 9. Luonnetestimäärät vuosina 2013 - 2022 ja prosenttiosuus vuoden rekisteröinneistä. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

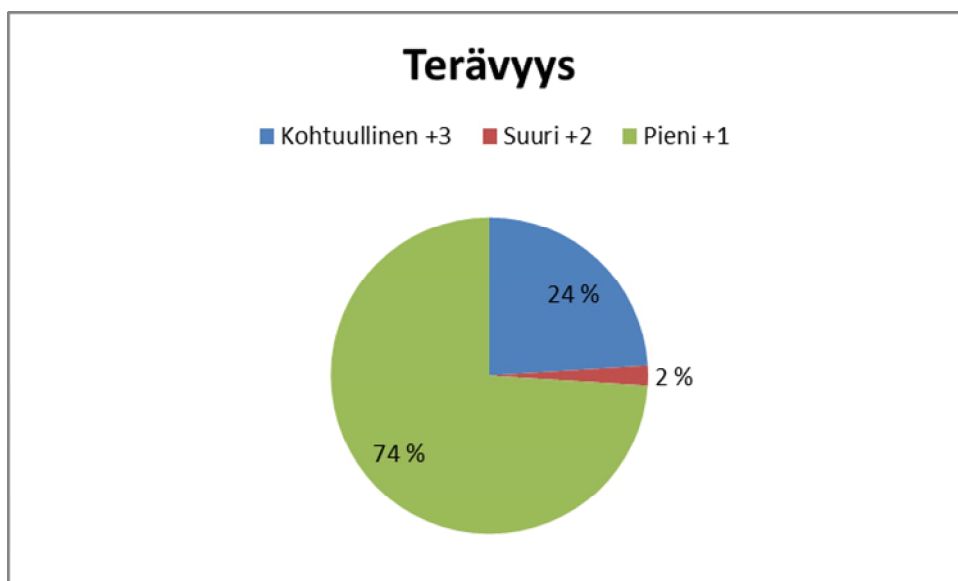
Vuosi	Luonnetestattu	Rekisteröity	Osuus rekisteröidyistä %
2013	10	28	35,7
2014	11	31	35,5
2015	3	26	11,5
2016	3	22	13,6
2017	5	35	14,3
2018	2	27	7,4
2019	4	23	17,4
2020	6	50	12,0
2021	2	30	6,7
2022	3	23	13,0
Yhteensä	49	295	16,6

Luonnetestin osa-aluepisteiden jakaumaa kuvataan seuraavien % -kaavioiden avulla vuosien 2013 - 2022 ajalta. Mukana ovat kaikki kymmenen vuoden jaksolla testatut 49 koira.

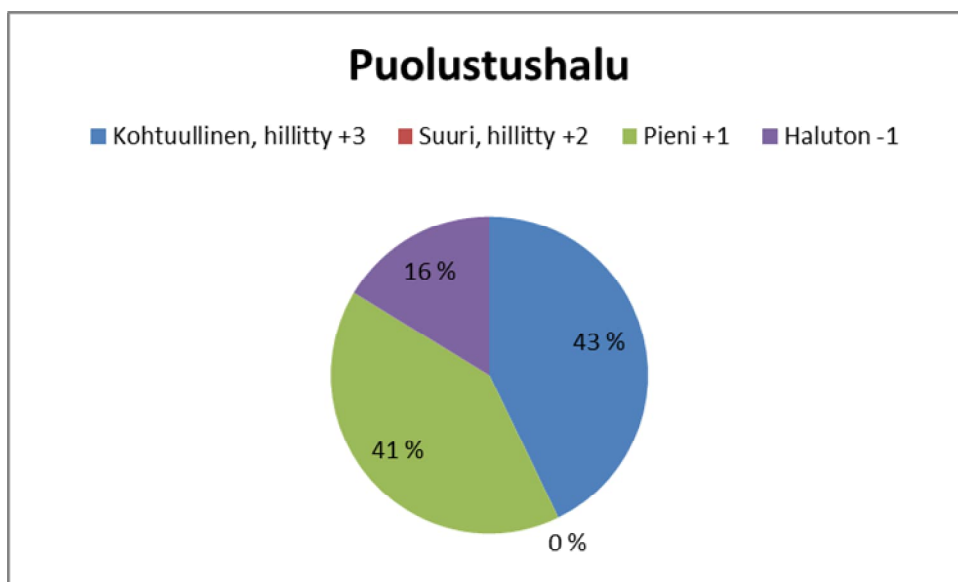
Kaavio 12. Toimintakyky luonnetesteissä 2013 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Suurin osa briardeista on toimintakyvyltään kohtuullisia. Suurta rohkeutta ei yksikään koira ole luonnetesteissä osoittanut viimeisen kymmenen vuoden aikana **ja vain yhdellä toimintakyky on ollut riittämätön.**

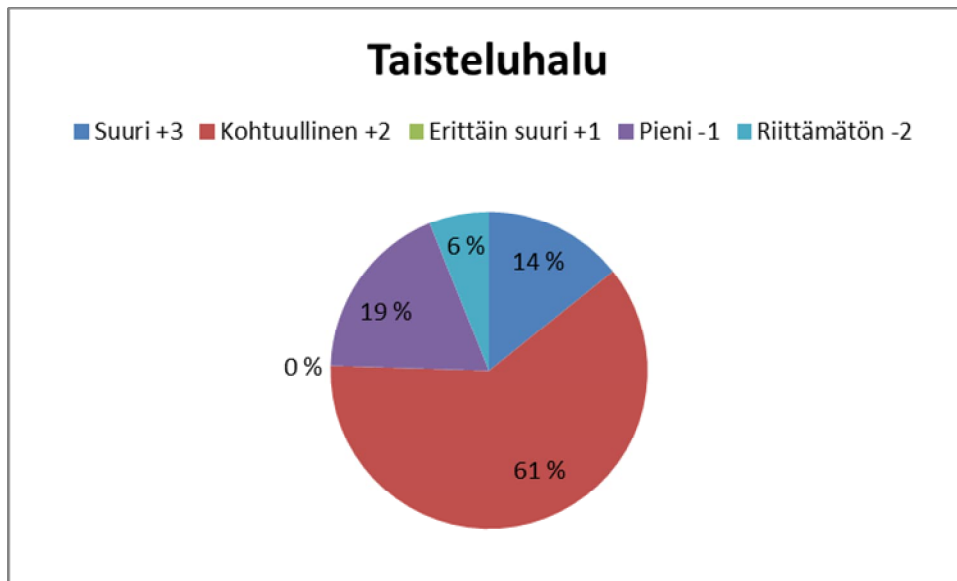
Kaavio 13. Terävyys luonnetesteissä 2013 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Myös Terävyydeltään briardit ovat osoittaneet tasaista tulosta eikä yhtään koira ole mennyt miinuksen puolelle terävyyden osalta.

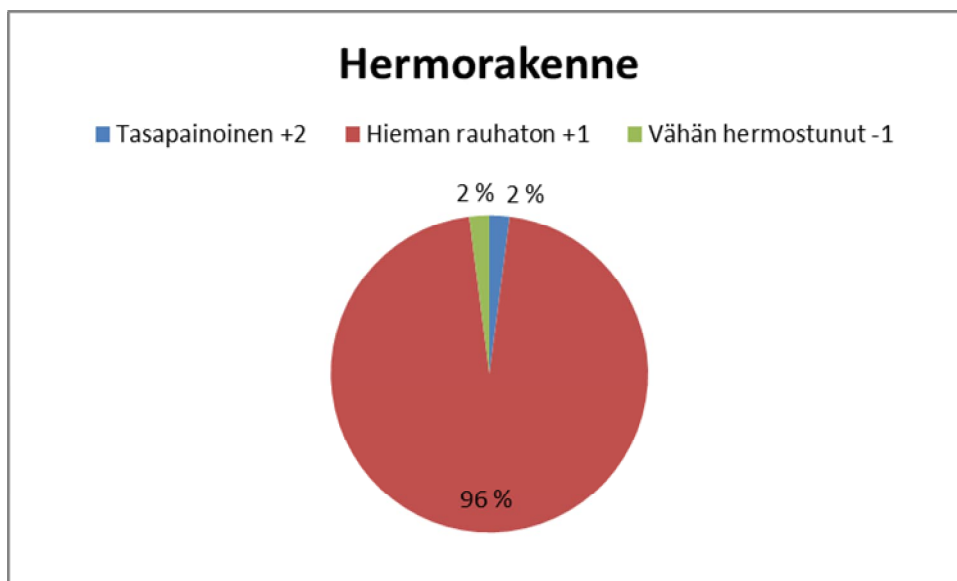
Kaavio 14. Puolustushalu luonnetesteissä 2013 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Briardit ovat osoittaneet luonnetestien valossa hyvää puolustushalua eikä yhtään yksilöä ole yrittänyt purra tai ollut hillitön puolustuksen suhteen. 8 koira ovat olleet puolustushaluttomia. Tämä kertoo osittain myös kyseisten yksilöiden avoimesta luonteesta eli **ne** eivät ole kokeneet hyökkäystä kokeessa uhkana.

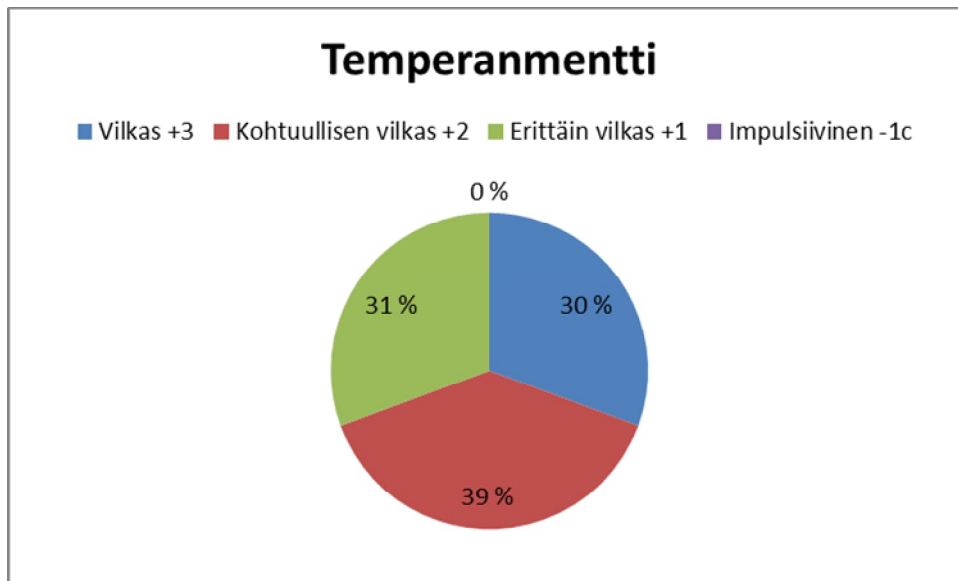
Kaavio 15. Taisteluhalu luonnetesteissä 2013 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton Koiranet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Taisteluhalu on selkeästi hajontaa, mutta yhtään täysin halutonta koiraa ei ole. Yli puolella taisteluhalu on kohtuullinen.

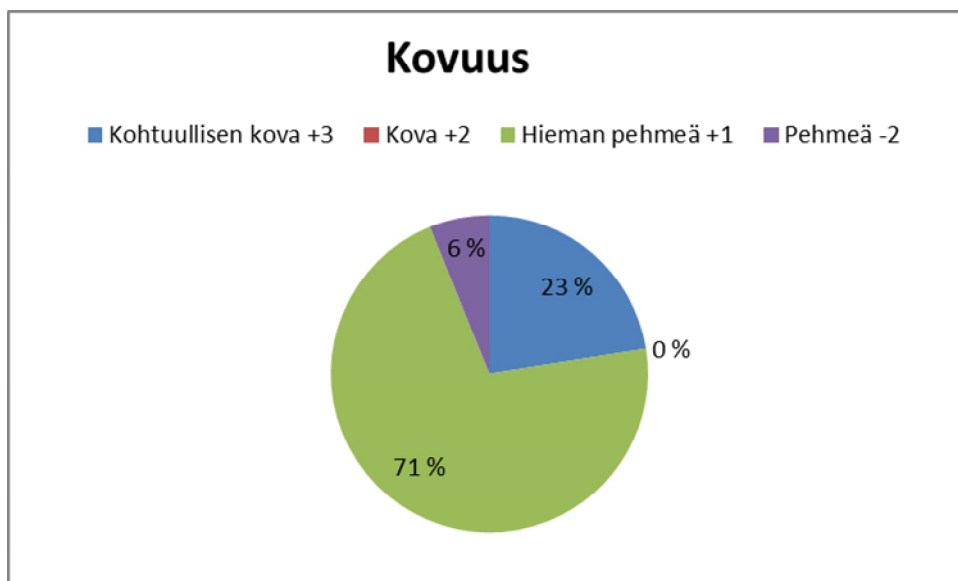
Kaavio 16. Hermorakenne luonnetesteissä 2013 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton Koiranet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Hermoiltaan briardit ovat erittäin tasaisia keskenään, hieman rauhattomia.

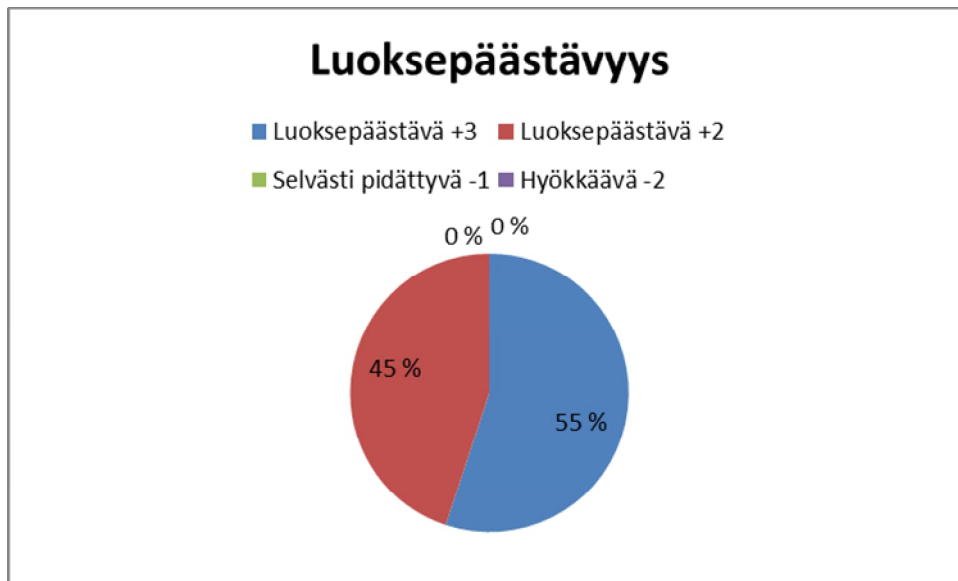
Kaavio 17. Temperamentti luonnetesteissä 2013 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Briardi on vilkas rotu ja myös luonnetestitulosten varjolla briardit ovat enemmän ja vähemmän vilkkaita.

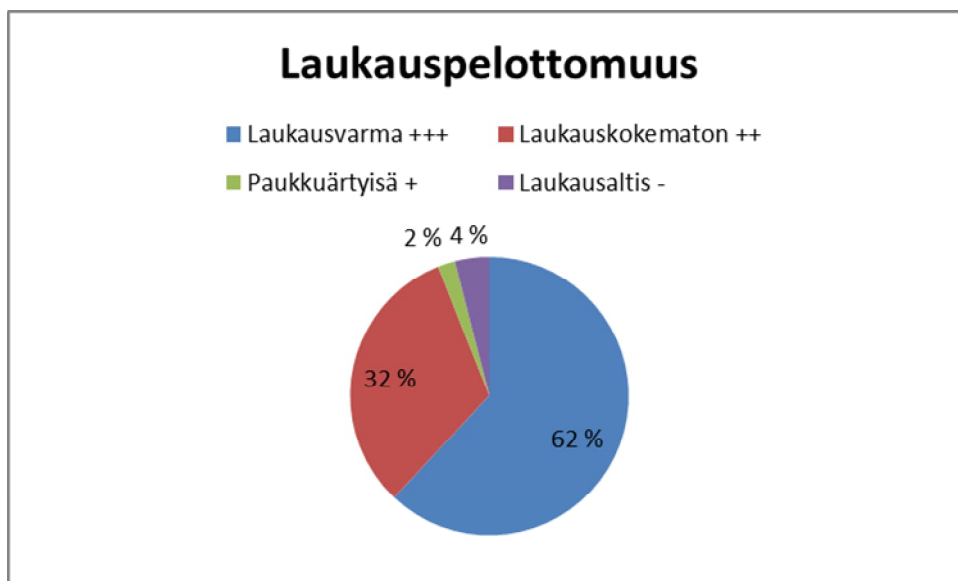
Kaavio 18. Kovuus luonnetesteissä 2013 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Paimenkoirille tyypillisesti briardit ovat pääsääntöisesti hieman pehmeitä. Yhtään erittäin kovaa tai erittäin pehmeää koiraa ei ole kymmenen vuoden aikajaksolla testattu.

Kaavio 19. Luoksepäästävyys luonnetesteissä 2013 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton Koiranet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Yli puolet briardeista on luoksepäästävyydeltään hyväntahtoisia ja avoimia. Vajaa puolet on luoksepäästävyydeltään hieman tai aavistuksen pidättyväinen. Yhtään mielitelevää ja salakavalaa yksilöä ei ole testattu, eikä tällä jaksolla myöskään selvästi pidättyvää tai hyökkäävää.

Kaavio 20. Laukauspelottomuus luonnetesteissä 2013 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton Koiranet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Laukausten sietäminen näyttää luonnetestien valossa erinomaiselta. Ainoastaan kaksi koiraa on todettu laukaussalttiiksi eikä yhtään laukauskokematon ole luonnetestattu.

MH -luonnekuvaus

Suomen Kennelliitto aloitti viralliset MH -luonnekuvaukset 1.1.2010. MH:n tarkoituksena on kerätä aineistoa koiran käyttäytymisestä ohjeen määrittelemissä tilanteissa. Kuvaustuloksia roduttain yhdistelemällä saadaan tietoa rodulle tyypillisestä luonteesta. Kullekin rodulle annettiin tehtäväksi luoda oma ihanneluonneprofiili. MH -luonnekuvaus on ollut Ruotsissa huomattavasti Suomea

pidempään käytössä ja täten Ruotsilla on kattavampi aineisto rodun MH -luonnekuvaustuloksista.

Suomen Briard ry **laati** rotuprofiilin **edellisen jalostuksen tavoiteohjelman liitteksi**, tuloksia on tarkastele**tu sen ja myös** Ruotsin ihanneprofiilin pohjalta. Rotuprofiili on työkalu, jonka avulla voidaan asettaa tavoitteita jalostuksen suunnalle sekä päivittää profiilia säännöllisesti.

*Taulukko 10. Ruotsin **ja Suomen** briardien MH -luonnekuvauksen ihanneprofiilit.*

OSIO	RUOTSIN ROTUPROFIILI	SUOMEN ROTUPROFIILI
1a. KONTAKTI tervehtiminen	3,5	4
1b. KONTAKTI yhteistyö	3,5	4
1c. KONTAKTI käsittely	3,5	3 & 4
2a. LEIKKI 1 Leikkihalu	3,8	3 & 4
2b. LEIKKI 1 Tarttuminen	3,5	3 & 4
2c. LEIKKI 1 Puruote ja taisteluhalu	3,5	3 & 4
3a. TAKAA-AJO 1	3,5	2 & 3 & 4
3a. TAKAA-AJO 2	3,5	2 & 3 & 4
3b. TARTTUMINEN 1	3,2	2 & 3 & 4
3b. TARTTUMINEN 2	3,2	2 & 3 & 4
4. AKTIVITEETTITASO	2,5	2
5a. ETÄLEIKKI Kiinnostus	3	3
5b. ETÄLEIKKI Uhka/aggressio	1,8	1
5c. ETÄLEIKKI Uteliaisuus	3	4 & 5
5d. ETÄLEIKKI Leikkihalu	2,9	4 & 5
5e. ETÄLEIKKI Yhteistyö	2,5	3
6a. YLLÄTYS pelko	2,5	1 & 2
6b. YLLÄTYS Puolustus/aggressio	2	1
6c. YLLÄTYS Uteliaisuus	3,1	4 & 5
6d. YLLÄTYS Jäljelle jäävä pelko	2	1
6e. YLLÄTYS Jäljelle jäävä kiinnostus	2	1
7a. ÄÄNIHERKKYYS Pelko	2,5	1 & 2
7b. ÄÄNIHERKKYYS Uteliaisuus	4	4 & 5
7c. ÄÄNIHERKKYYS Jäljelle jäävä pelko	1,5	1
7d. ÄÄNIHERKKYYS Jäljelle jäävä kiinnostus	1,5	1
8a. AAVEET Puolustus/aggressio	3	1
8b. AAVEET Tarkkaavaisuus	4	5
8c. AAVEET Pelko	2	1 & 2
8d. AAVEET Uteliaisuus	4	4 & 5
8e. AAVEET Kontaktinotto aaveeseen	3	4
9a. LEIKKI 2 Leikkihalu	3,8	3 & 4
9b. LEIKKI 2 Tarttuminen	3,5	4
10. AMPUMINEN	1,5	1 & 2

Taulukko 11. MH -luonnekuvausten vuosittaiset keskiarvot sekä kuvattujen koirien määrät 2013 - 2022. Viimeisessä sarakkeessa kaikkien kuvattujen koirien keskiarvot. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

	2013	2015	2016	2018	2020	2021	2022	Ka.
1a. KONTAKTI tervehtiminen	3,7	4	4,1	4,1	4	4,0	4,0	4,0
1b. KONTAKTI yhteistyö	3	3,6	3,2	2,9	3	2,4	3,3	3,1
1c. KONTAKTI käsittely	2,7	3,2	2,9	3,1	2	2,8	3,3	2,9
2a. LEIKKI 1 Leikkihalu	3,2	3	3,3	2,9	3	3,4	3,0	3,1
2b. LEIKKI 1 Tarttuminen	2,8	3,6	3,4	3,2	2	3,4	3,0	3,0
2c. LEIKKI 1 Puruote ja taisteluhalu	2,2	2,6	2,3	3,1	1	3,1	1,7	2,3
3a. TAKAA-AJO 1	1,1	1,6	2,7	2,4	1	2,3	2,3	1,9
3a. TAKAA-AJO 2	1,2	1,2	2,8	2,2	1	2,4	2,0	1,8
3b. TARTTUMINEN 1	1	1,2	1,3	1,5	1	1,9	1,7	1,4
3b. TARTTUMINEN 2	1	1	1,9	1,4	1	2,3	2,3	1,6
4. AKTIVITEETTITASO	2,7	3	2,6	3,3	3	3,4	2,3	2,9
5a. ETÄLEIKKI Kiinnostus	2,8	1,8	2,6	2,6	3	2,5	3,3	2,7
5b. ETÄLEIKKI Uhka/aggressio	1,3	1	1	1,0	1	1,0	1,7	1,1
5c. ETÄLEIKKI Uteliaisuus	2,4	2	1,2	2,2	2	2,5	1,0	1,9
5d. ETÄLEIKKI Leikkihalu	1,8	2	1,7	1,6	2	2,4	1,0	1,8
5e. ETÄLEIKKI Yhteistyö	1,6	2,4	1,6	1,9	3	2,4	1,0	2,0
6a. YLLÄTYS pelko	2,8	2,6	3	2,8	3	2,8	3,0	2,8
6b. YLLÄTYS Puolustus/aggressio	1,1	1,2	1,1	1,4	2	1,1	1,0	1,3
6c. YLLÄTYS Uteliaisuus	2,2	2,8	1,9	3,1	2	3,1	2,7	2,5
6d. YLLÄTYS Jäljelle jäävä pelko	1,8	1,6	2,1	1,5	1	1,4	1,3	1,5
6e. YLLÄTYS Jäljelle jäävä kiinnostus	1,3	1,6	1,3	1,2	1	1,0	1,0	1,2
7a. ÄÄNIHERKKYYS Pelko	2,9	3	3,6	2,7	3	3,0	3,3	3,1
7b. ÄÄNIHERKKYYS Uteliaisuus	2,4	2,8	2,7	4,0	5	3,5	3,0	3,3
7c. ÄÄNIHERKKYYS Jäljelle jäävä pelko	1,6	2	3,3	1,5	1	1,5	1,0	1,7
7d. ÄÄNIHERKKYYS Jäljelle jäävä kiinnostus	1,2	1	1,4	1,1	1	1,3	1,3	1,2
8a. AAVEET Puolustus/aggressio	2	1,8	1,7	1,6	3	1,3	1,0	1,8
8b. AAVEET Tarkkaavaisuus	3,2	4,6	2,9	3,3	4	3,8	3,3	3,6
8c. AAVEET Pelko	3,2	3,4	3,7	3,3	1	3,4	3,7	3,1
8d. AAVEET Uteliaisuus	2,7	2,2	2,8	2,8	3	3,3	3,3	2,9
8e. AAVEET Kontaktinotto aaveeseen	3,6	4	3,6	3,8	4	4,0	4,0	3,9
9a. LEIKKI 2 Leikkihalu	2,7	2,6	2,6	2,8	3	3,0	3,3	2,9
9b. LEIKKI 2 Tarttuminen	2,4	3,2	2,7	3,4	2	3,4	3,0	2,9
10. AMPUMINEN	2,7	3,8	3,4	2,9	2	1,9	2,3	2,7
Kuvattujen koirien määrä	9	5	9	13	1	8	3	48

MH -luonnekuvattuja koiria on vielä **hieman** vähemmän kuin luonnetestattuja. Yhtenä syynä tähän on varmasti, että MH -luonnekuvauspaikkoja on ollut haastavampi saada. Luoksepäästävyys on rinnastettavissa luonnetestien tuloksiin, mutta laukausten sietämisessä tulevat suurimmat erot. Syitä tähän voi olla useampia, kuten testien luonteen ero. Luonnetestissä kuormitusta mukailaan koiran mukaan testin edetessä, kun MH -luonnekuvauksessa kuormitus on sama koirasta riippumatta ja tämä saattaa näkyä laukauksissa. Yhtenä syynä voidaan myös miettiä, että MH -luonnekuvaukseen viedään matalammalla kynnyksellä koiria, joiden ei oleteta saavan luonnetestistä niin hyviä pisteitä. Toisaalta MH -luonnekuvauksessa ei varsinaisesti arvioida koiran pelkoa vaan reaktioita ja ainoastaan kohta 5

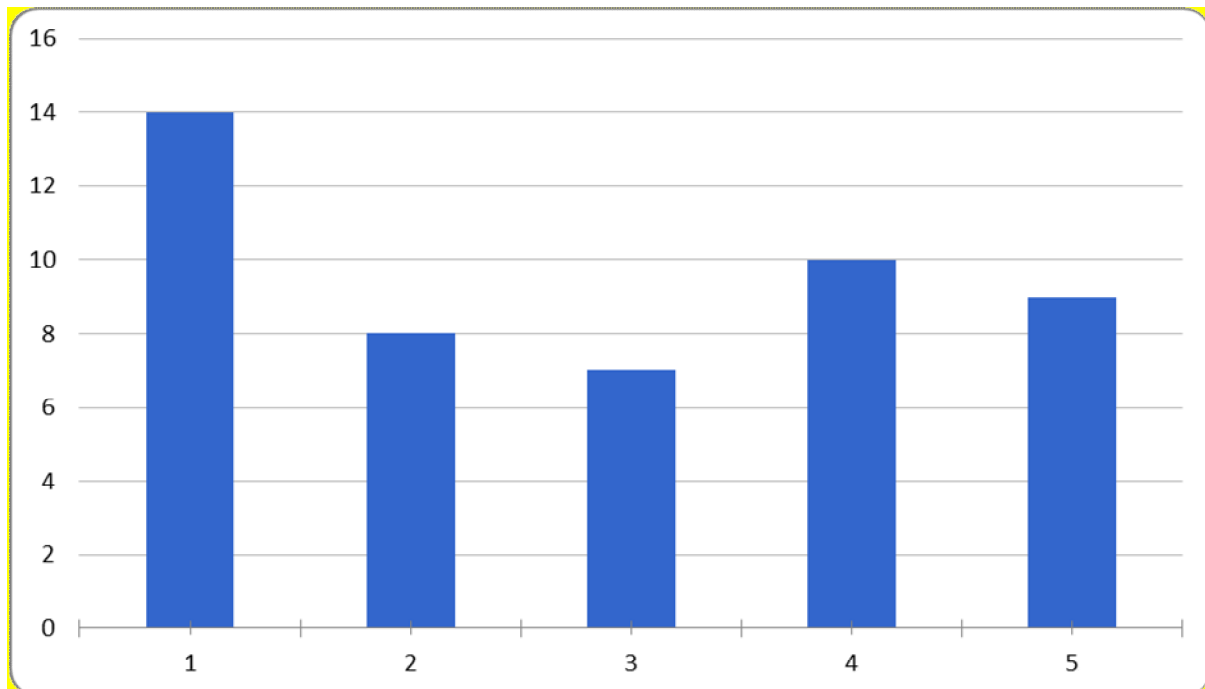
kuvastaa pelkoa. Yksittäisistä koirista 9 kappaletta on saanut ampumisesta kohdan 5. Ruotsin ihanneprofiilissa ampumisen keskiarvo on 1,5. Suomalaisilla koirilla se on kuitenkin 2,7 ja Ruosissakin viimeisimmän kolmen vuoden keskiarvo on 1,9. Suomen rotuprofiilissa ihannetuloksia ovat 1 ja 2, mutta myös 3 ja 4 ovat hyväksyttäviä.

Taulukko 12. MH -luonnekuvausten vuosittaiset keskiarvot sekä kuvattujen briardien määrä Ruotsissa vuosina 2020 - 2022. (Lähde Svenska Kennelklubben SKK Hunddata 18.7.2023)

	2020	2021	2022	Keskiarvo
1a. KONTAKTI tervehtiminen	3,6	3,7	3,5	3,6
1b. KONTAKTI yhteistyö	3,1	3,3	2,9	3,1
1c. KONTAKTI käsittely	3,1	3,0	2,8	3,0
2a. LEIKKI 1 Leikkihalu	3,5	3,4	3,4	3,4
2b. LEIKKI 1 Tarttuminen	3,1	2,8	3,1	3,0
2c. LEIKKI 1 Puruote ja taisteluhalu	2,5	2,0	2,4	2,3
3a. TAKAA-AJO 1	3,1	3,0	2,6	3,0
3a. TAKAA-AJO 2	3,3	3,2	2,8	3,2
3b. TARTTUMINEN 1	2,7	2,1	1,6	2,3
3b. TARTTUMINEN 2	3,1	2,8	2,1	2,8
4. AKTIVITEETTITASO	2,6	2,4	3,3	2,7
5a. ETÄLEIKKI Kiinnostus	2,7	2,8	2,9	2,8
5b. ETÄLEIKKI Uhka/aggressio	1,1	1,0	1,2	1,1
5c. ETÄLEIKKI Uteliaisuus	2,1	2,0	2,0	2,0
5d. ETÄLEIKKI Leikkihalu	2,1	1,8	2,0	2,0
5e. ETÄLEIKKI Yhteistyö	1,4	1,9	1,5	1,6
6a. YLLÄTYS pelko	2,7	2,5	2,9	2,6
6b. YLLÄTYS Puolustus/aggressio	1,4	1,4	1,8	1,5
6c. YLLÄTYS Uteliaisuus	2,9	2,6	2,7	2,8
6d. YLLÄTYS Jäljelle jäävä pelko	1,8	1,6	1,3	1,6
6e. YLLÄTYS Jäljelle jäävä kiinnostus	1,4	1,3	1,3	1,3
7a. ÄÄNIHERKKYYS Pelko	2,9	2,8	3,0	2,9
7b. ÄÄNIHERKKYYS Uteliaisuus	3,6	3,4	3,6	3,5
7c. ÄÄNIHERKKYYS Jäljelle jäävä pelko	1,5	1,2	1,2	1,3
7d. ÄÄNIHERKKYYS Jäljelle jäävä kiinnostus	1,5	1,5	1,3	1,5
8a. AAVEET Puolustus/aggressio	1,9	1,8	2,6	2,0
8b. AAVEET Tarkkaavaisuus	3,8	4,0	4,0	3,9
8c. AAVEET Pelko	3,4	3,4	3,6	3,4
8d. AAVEET Uteliaisuus	2,9	3,1	2,9	3,0
8e. AAVEET Kontaktinotto aaveeseen	3,4	3,3	3,1	3,3
9a. LEIKKI 2 Leikkihalu	3,1	3,1	3,2	3,1
9b. LEIKKI 2 Tarttuminen	3,1	2,9	2,8	3,0
10. AMPUMINEN	1,6	2,2	2,2	1,9
Kuvattujen koirien määrä	39	30	16	85

Kontaktiosion mukaan briardit ovat pääsääntöisesti luoksepäästäviä. Briardeilta löytyy myös leikkihalua, jota näkyy niin 2, 5 ja 9 osioissa. Kohdan 3 takaa-ajoon lähtee vain harva briardi, mutta tähän vaikuttanee vieheen havaitseminen. Ruotsin ihanneprofiilissa kohdan 3 keskiarvot ovat huomattavasti korkeammat mikä tarkoittaa sitä, että koirat lähtevät herkemmin vieheelle ja tarttuvat

siihen. Myös Ruotsissa viime vuosina kuvattujen koirien tulokset ovat osiossa 3 olleet keskimäärin jonkin verran ihanneprofiilia pienempiä.

1 = Ei häiriinny, havaitsee nopeasti ja on sen jälkeen täysin välinpitämätön

2 = Häiritsevyys lisääntyy leikin/passiivisuuden aikana, sen jälkeen välinpitämätön

3 = Kiinnostuu laukauksista, yleisöstä tms, mutta palaa leikkiin/passiivisuuteen

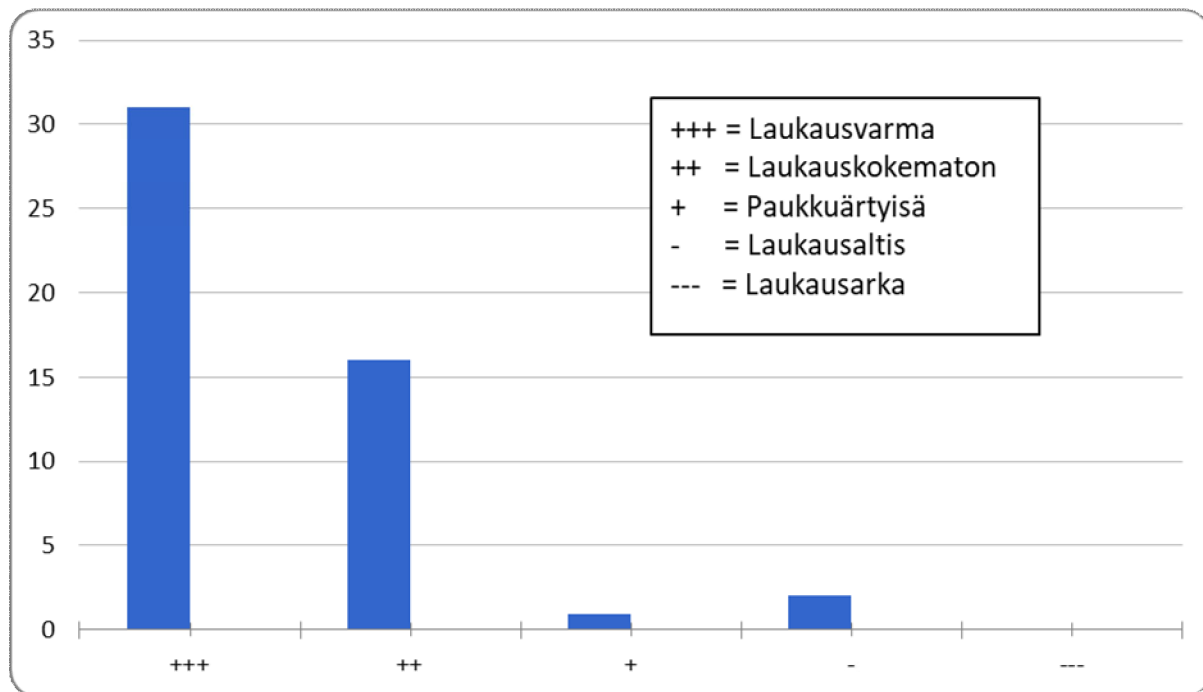
4 = Keskeyttää leikin/ passiivisuuden, lukkiutuu yleisöä, laukauksia tms. kohden, ei palaa leikkiin /passiivisuuteen

5 = Häiriintynyt, pelokas/ Yrittää paeta/ Ohjaaja luopuu ampumisesta

Kaavio 21. Ampuminen MH- luonnekuvauksessa 2013 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton Koiranet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Kuva Henna Lindell

Kaavio 22. Laukauspelottomuus luonnetestissä 2013 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Testattujen koirien aktiviteettitaso on ollut rotuprofiilin ihannetta korkeampi, mutta kuitenkin vielä keskimäärin hyväksyttävällä tasolla. Etäleikissä uteliaisuus, leikkihalu ja yhteistyö (5c, d ja e) ovat olleet selvästi rotuprofiilia vähäisempiä. Yllätyksessä, ääniherkkyydessä ja aaveilla pelkorakiot ovat olleet hieman rotuprofiilin ihannetta suurempia ja uteliaisuus vähäisempää.

Jalostustarkastus

Briardeille ei ole Suomessa järjestetty varsinaista jalostustarkastusta. Jalostustarkastusta vastaava Selectionne tapahtuma on järjestetty vuosina 2006 ja 2011. Siihen osallistuvilta vaaditaan hyväksytty luonnetesti (min. +75 p. ei laukausaltis- tai arka) tai luonnekuvaus (MH), niin että koira on saanut paukkualttiudesta arvosanan 1-3 tai koulutustunnus palveluskoirakokeesta.

Näyttelyt

Näyttelyissä esitetyt briardit ovat käyttäytymiseltään käsiteltävissä. Ainoastaan erittäin harvoin esiintyy koiria, jotka väistävät tuomaria. Aggressiivisuutta ei tietyvästi ole noussut esiin. Kautta linjan briardien näyttelykäyttäytyminen on tasaista ja rauhallista. Erikoisnäyttelytuomarien palautteissa on useina vuosina tuotu esiin se, että yleiseurooppalaiseen tasoon nähden suomalaiset briardit ovat jopa käyttökseltään ja luonteeltaan parempia. Toisaalta on pohdittava, onko briardin luonteen ”tulisieluisuus” jopa vähentynyt liiaksi näyttelykäyttäytymisen vaateiden myötä.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Briardi on alkuperäiseltä tarkoitukseltaan paimenkoira, jonka tehtävänä oli lammaslaumojen kuljetus ja vartiointi. Vielä nykyisinkin rodusta löytyy vahvasti paimentaipumusta. Ensimmäisessä maailmansodassa briardia käytettiin viesti-, jälki- ja vetokoirina sekä lääkintäkoirina, jonka tehtävä oli löytää haavoittuneet. Tarkastellessa rodun vuosisatoja vanhaa historiaa ja käyttötarkoitusta on sen täytynyt kysyä koiralta vahvaa ja sinnikasta työ- moraalista, puolustushalua lampaiden vartiointissa, taistelutahtoa sekä rohkeutta kuin myös vahvan ja terveen fyysisen rakenteen.

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

Paimennustehtävissä ei briardia nykyisin enää juurikaan nähdä. Rodun kotimaa on kuitenkin korostanut paimennustaipumusten säilymistä mm. paimentaipumustestien avulla. Paimennustaipumustestit ovat **rantautuneet** myös Suomeen.

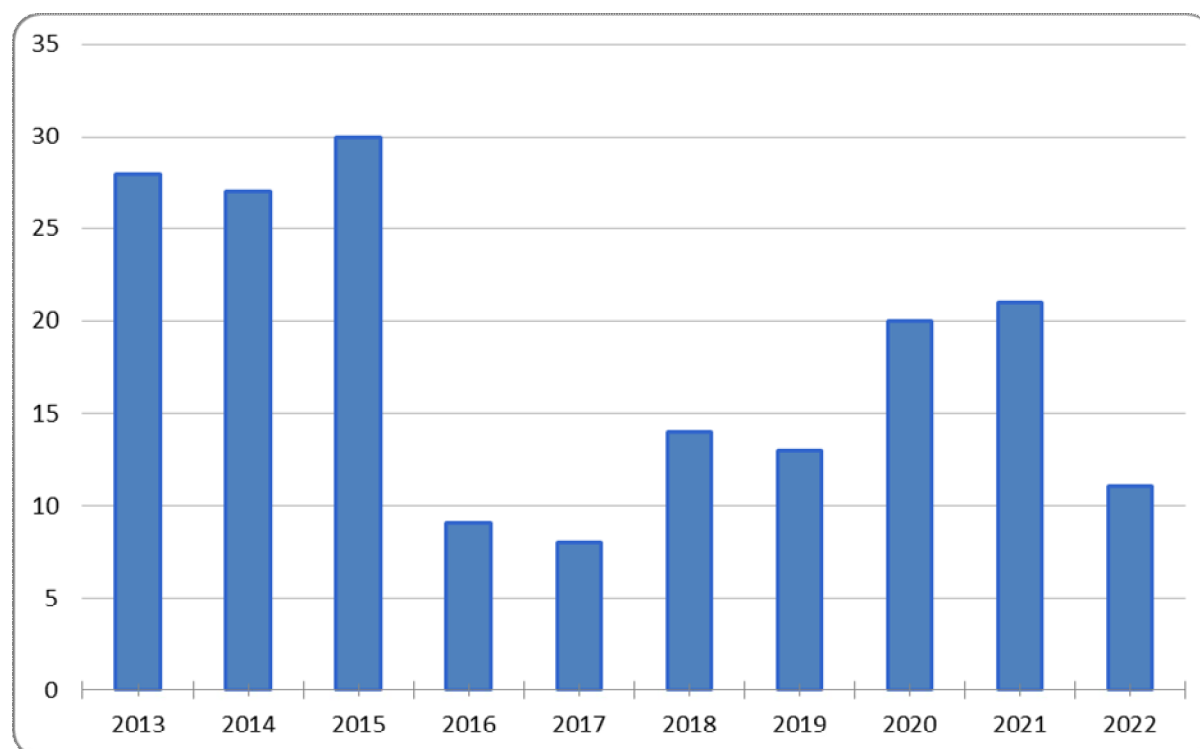
Kokeet

Nykyisin briardi on erinomainen harrastuskoira, joka ruumiinrakenteensa sekä luonteensa puolesta sopii monenlaiseen harrastamiseen. Briardeja tapaa tänä päivänä melkein jokaisen lajin parista, joita maassamme voi harrastaa. Tulos palvelus- tai pelastuskoirakokeesta (IPOR) sekä tulos paimennukokeen 1-luokasta oikeuttaa rodun osallistumaan käyttöluokkaan näyttelyssä.

Palveluskoirakokeet

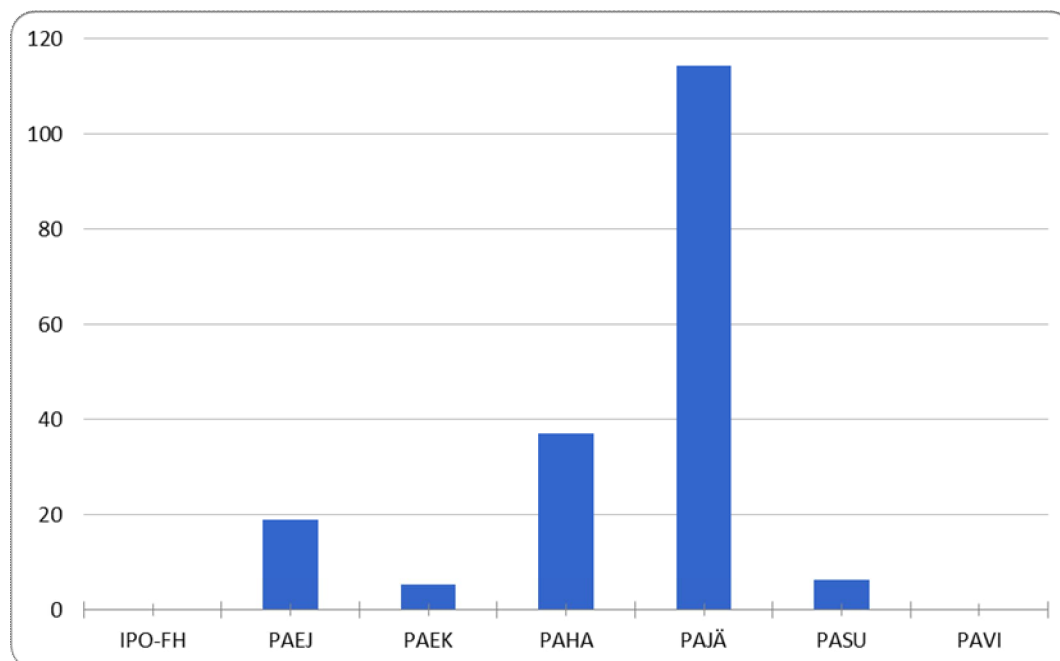
Palvelus- ja pelastuskoiralajit Briardeilla on ollut osallistumisoikeus palveluskoirakokeisiin vuodesta 1986. Suurin osa kilpailleista briardeista on osallistunut palveluskoirien jälki- ja hakukokeisiin sekä käyttäytymiskokeeseen. Rodulla on myös tuloksia viesti-, etsintä-, erikoisjälki- suojele- ja pelastuskoirakokeesta, vesipelastuksesta sekä valjakkohiihdosta. Vahvistetun käyttövalion arvon on saavuttanut yhteensä **seitsemän** briardia, yksi viestiltä, kaksi hausta ja **neljä** jäljeltä. Viestikokeen käyttövaliolla on myös viestikokeen Suomenmestaruus vuosina 1995 sekä 1996.

1995 FIN KVA Zodiac Wizard Locuste (viesti)
1998 FIN KVA Zodiac Wizard Lucille (haku)
2000 FIN KVA Amadea Krasna Celebrita (haku)
2009 FI KVA Charone Gasaron (jälki)
2010 FI KVA Black Death Ranny (jälki)
2012 FI KVA Mariell de Marque Vicomte (jälki)
2018 FI KVA Black Death Varis (jälki)

Kaavio 23. Briardien kokekäynnit palveluskoirakokeissa vuosilta 2013 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton Koiranet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Valitettavasti palveluskoirakokeiden käyntimäärät ovat briardien osalta laskeneet 1990 -luvulta (esimerkiksi vuonna 1997 palveluskoirakoeikäntejä kirjattiin briardeille yhteensä 91 kappaletta, ja seuraavallekin vuodelle 74 käyntiä). 2000 -luvulla koeikäntejä on kertynyt n. 20 - 53 vuosittain. 2010 -luvulla koeikännit ovat pudonneet n. 9 - 40 koeikäntiin vuosittain. Osaltaan tämä lienee seurausta rekisteröintimäärien laskusta, mutta toisaalta se kertoo myös palveluskoiraharrastuksen suosion lievästä laskusta harrastajien keskuudessa. Edelleen käyntimäärät palveluskoirakokeissa verrattuna pieniin rekisteröintimääriin ovat varsin edustavat. Vuosina 2013 - 2022 koeikäntejä on kertynyt yhteensä 181.

Kaavio 24. Briardien koeikännit lajeittain vuosien 2013- 2022 ajalta. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Jälkikoe on selkeästi suosituin ja hakukoe tulee perässä. Viime vuosien koemäärät ovat palveluskoiralajeissa olleet vähäisiä, mutta käyttäytymiskokeita on suoritettu tasaiseen tahtiin. Leireillä suosiossa on ollut erikoisjälki muutamana viime vuotena, joten koeikäntejä on odotettavissa tulevaisuudessa.

Taulukko 13. Briardien koeikännit vuosittain ja lajeittain 2013 - 2022, mukana myös käyttäytymiskoe. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
IPO-FH	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Erikoisjälki	2	5	6	0	0	2	0	1	1	2
Etsintä	0	1	0	0	0	2	0	2	0	0
Haku	7	7	7	3	2	3	3	0	4	1
Jälki	17	12	16	5	7	7	9	17	16	8
Suojelu	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0
Käyttäytymiskoe	5	6	4	7	9	2	7	3	4	4
Yhteensä	33	33	34	15	18	16	20	23	25	15

Vesipelastuksesta on vuodelta 2022 1 tulos soveltuvuuskokeesta ja 1 alokasluokasta. Valjakkohiihdosta ei ole tuloksia viimeisen kymmenen vuoden ajalta, mutta tiettävästi molempia lajeja edelleen harrastaa jokunen briardi. Canicross eli koirajuoksu on myös nostanut suosiotaan. Lisäksi metsästyskoirien jäljetämiskokeesta on 1-4 tulosta vuosittain vuosina 2017-2022.

Tottelevaisuuskoe

Briardit ovat kilpailleet menestyksellisesti tottelevaisuuskokeissa, jossa käyntimäärät ovat seuranneet rekisteröintimääriä. Tottelevaisuusvalion arvon on saavuttanut kaikkiaan kahdeksan briardia, joista yhdellä on myös Ruotsin tottelevaisuusvalion arvo.

1988 FIN TVA La-Jun BB

1989 FIN TVA Axtam Black Veronique

1991 FIN TVA Kirmix Serenade

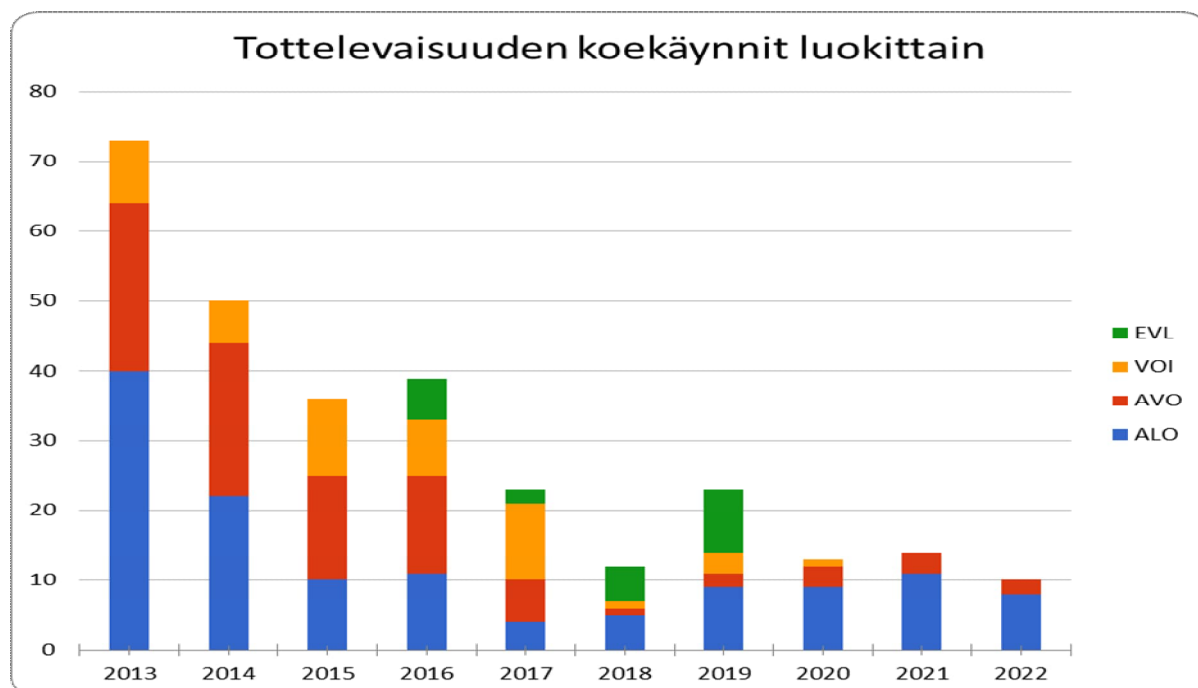
1995 FIN TVA Angelique

1999 FIN TVA Amadea Krasna Celebrita

2002 FI TVA Charone Gasaron

2003 FI TVA Jalina Des Roy de Garat

2007 FI TVA Tabula Rasa de la Chaume du Bois Dieu

Kaavio 25. Tottelevaisuuskoekäynnit luokittain vuosina 2013 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Yhteensä koekäyntejä on vuosien 2013 - 2022 aikana 293 kappaletta. Kaaviosta näkee, että suurin osa koekäynneistä on alemmista luokista. Tosin vuonna 2015 voimaan astuneet uusimmat tottelevaisuuskoesäännöt ovat vähentäneet alempien luokkien koekäyntejä. Kynnys osallistua tottelevaisuuskokeeseen uusilla säännöillä on selkeästi aiempaa korkeampi.

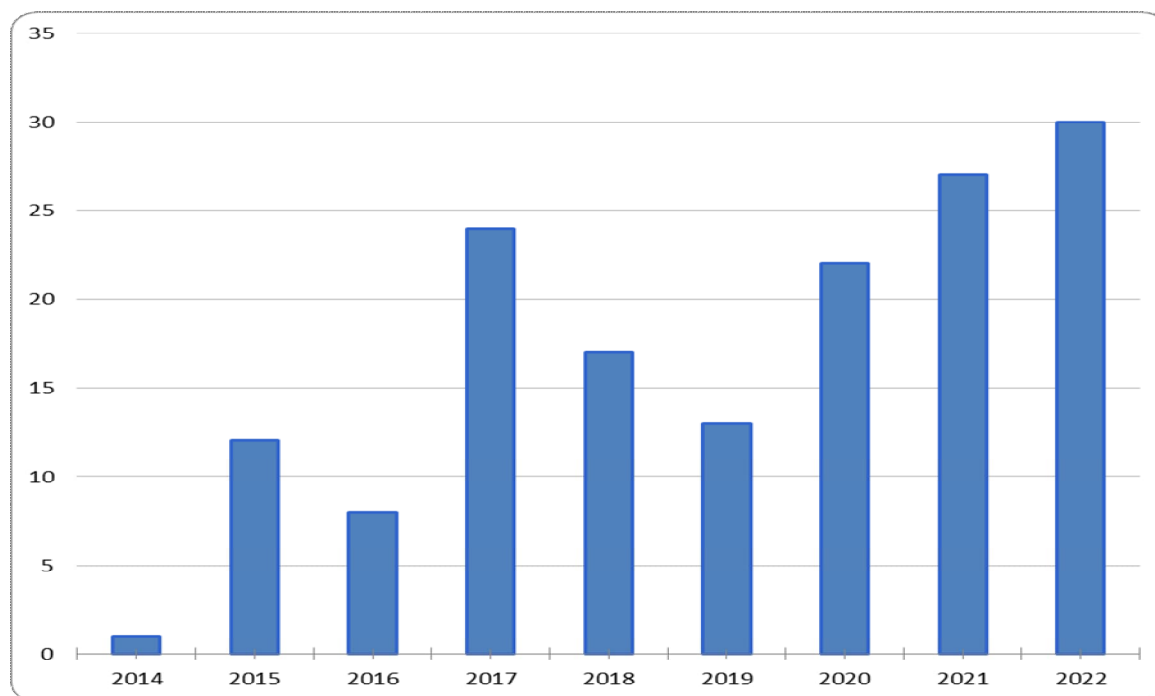
Taulukosta 14 näkee koirakkomäärät suhteutettuina koekäynteihin sekä rekisteröinteihin vuosilta 2018 - 2022. Yhden koiran vuosittaiset koekäynnit ovat olleet keskimäärin noin 2 koetta vuodessa.

Taulukko 14. Tottelevaisuuskoekäynnit suhteessa rekisteröinteihin vuosina 2018 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

	Koirat	Rekisteröinnit	Osuus rekisteröidyistä %	Koekäynnit
2022	7	23	30	10
2021	7	30	23	14
2020	5	50	10	13
2019	10	23	43	23
2018	7	27	26	12

Rally-toko

Rally-toko on osittain korvannut tottelevaisuuskoekäyntejä matalamman osallistumiskynnyksen myötä sekä tokon sääntömuutosten vuoksi. Ensimmäinen virallinen rally-tokotulos löytyy vuodelta 2014 ja tämän jälkeen on kertynyt vuoden 2022 loppuun mennessä yhteensä 154 rally-tokokoetulosta. Rally-tokokisoihin on osallistunut yhteensä 23 suomalaista briardia, joista 3 on kilpaillut mestariluokassa, 2 voittajaluokassa, 7 avoimessa luokassa ja loput alokasluokassa.

Kaavio 26. Rally-tokon koekäynnit 2014 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

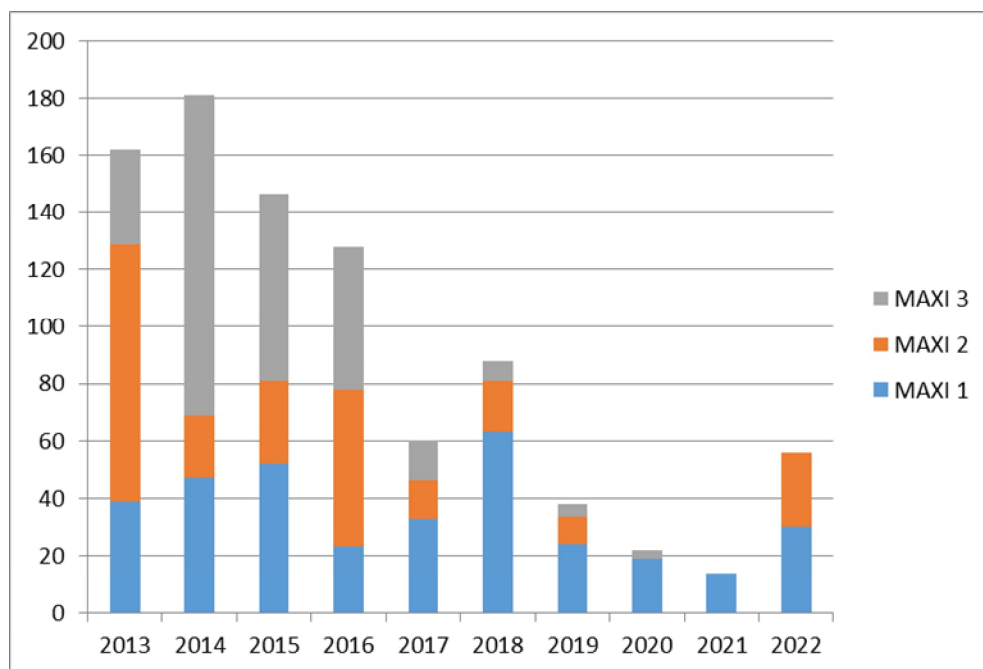
Agility

Briardi soveltuu rakenteeltaan ja temperamentiltaan erinomaisesti agilitykoiraksi. Rodun harrastajissa löytyykin aktiivisia agilityharrastajia. Pienemmän kokonsa puolesta nartut ovat suosittumia agilityyn. Rengas ja putket saattavat olla rotumääritelmän ylärajoilla oleville uroksille haasteellisia esteitä. Kaikki briardit kilpailevat maxiluokassa.

Agilityvalion arvon on saavuttanut yksi briardi.

2009 FI AVA Woodlooks Dashing Dandy

SM -kilpailuissa briardeja ei ole viime vuosina nähty, mutta epävirallisessa agirodun rotujoukkueviestissä **oli** briardeilla joukkue useampana vuonna. Rodun parissa on edelleen aktiivisia harrastajia, joten briardeja tullaan varmasti näkemään aktiivisesti kilpailukentillä, vaikka starttimäärät ovat olleet viime vuosina hieman laskussa.

aavio 27. Briardien starttimäärät agilitykilpailuissa luokittain vuosilta 2013 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton Koiranet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Vuosien 2013 - 2022 aikana briardit ovat suorittaneen **895** kisarataa. Vuonna 2022 startteja kertyi **56 neljän** eri koiran suorittamana. Kuitenkin vuoden 2017 yhdistyksen leirin agilitykoulutuksessa oli jo enemmän osallistujia. Agilityn rotumestaruus on järjestetty vuosina 2016, 2017, **2018 ja 2022**.

Paimennus

Suomen Kennelliitto hyväksyi syysvaltuustossa 2011 paimennusnuskokeiden ja paimennustaipumuskokeiden säännöt paimentavien roturyhmille 1, 2 ja 5 (pois lukien bordercolliet ja australiankelpiet). Säännöt tulivat voimaan 1.5.2012. Nämä säännöt edustavat keskieuropalaista paimennustraditiota jossa on paimennettu suuria laumoja käytännön töitä jäljittelevillä radoilla. **Paimennuksen taipumuskokeen ensimmäinen briardi suoritti vuonna 2015 ja vuoden 2022 loppuun mennessä taipumuskokeen on hyväksytysti suorittanut kymmenen briardia.** Ensimmäinen paimennuksen esikokeen briardi suoritti vuonna 2012 ja vuoden 2022 loppuun mennessä **kahdeksan** briardia on suorittanut **hyväksytysti** FCI:n sääntöihin perustuvan paimennuksen esikokeen. Paimennuskokeen 1-luokassa briardeilla on yhteensä **21** koekäyntiä, joista **11** hyväksyttyä tulosta. **Paimennuskokeen 2-luokassa briardeilla on yhteensä 5 koekäyntiä, mutta ei vielä hyväksyttyä tulosta.**

Kiinnostus paimennukseen on kasvanut entisestään näiden Kennelliiton hyväksymien sääntöjen myötä. Rotuyhdistys on järjestänyt mm. lajiin tutustumispäiviä sekä paimennuspäiviä ja -leirejä. Viime vuosina yhdistys on järjestänyt useampia paimennuspäiviä vuodessa.

Ennen FCI:n virallisia sääntöjä on ollut mahdollisuus osallistua farmikisoihin, jotka on järjestetty ABHA:n (American Herding Breed Association) säännöillä. Kyseisillä säännöillä tulee hyväksytysti suorittaa kaksi rataa/ luokkaa. Paimennustaipumustestin (Herding capability test) 1st legin sekä 2 legin on suorittanut hyväksytysti kymmenkunta briardia. Junior Herding Dog luokasta tittelin JDH on suorittanut kuusi

yksilöä ja varsinaisessa virallisessa kilpailuluokassa (Herding Ranch Dog 1 - 3) on saavuttanut yksi briardi koulutustunnuksen HRD1. ABHA:n säännöillä käydyt farmikisat eivät ole virallisia Suomessa ja siksi Suomen Kennelliitto ei tallenna tai kerää/julkaise tuloksia näistä suorituksista. Suomen Briard ry. osallistui myös epävirallisen CANT -paimentaipumustestin järjestelyihin yhdessä kahden muun ranskalaista rotua edustavan rotuyhdistyksen kanssa kesällä vuonna 2010. CANT on Ranskan virallinen taipumuskoe. Hyväksytysti CANT -paimentaipumuskokeen suoritti kaksi briardia. Useiden suomalaisomistuksessa olevien briardien paimentaipumusta on myös testattu samalla testimuodolla rodun kotimaassa niiden osallistuessa vuosittaiseen jalostustarkastustapahtumaan. Briardien osallistuminen paimennusharrastukseen on osoittanut rodulla olevan vahvasti paimennustaipumuksia jäljellä.

Pääsääntöisesti briardit on hyviä ja perusjärkeviä, alkukantaisia paimentajia. Koska briardi on iso ja vahva koira sekä fyysisesti että psyykkisesti, on sen syytä olla paimennustyössä rauhallinen mutta valpas, toimien riittävällä vireellä. Briardin tulee kyetä pitkäkestoiseen paimennustyöhön erikokoisilla laumoilla hyvin vaihtelevassa ympäristössä, mutta kuitenkin pääpainon paimennuksessa pitäisi perustua isoilla laumoilla paimentamiseen pienten laumojen sijaan (mikä toki aina ei ole mahdollista nykypäivänä Suomen oloissa johtuen pienistä eläinmääristä tiloilla).

Briardien tulee paimennustyössä kyetä niin lampolatyöhön, joka vaatii hyviä hermoja ja rauhallisuutta, kuin tarvittaessa hyvinkin itsenäiseen työhön lauman kanssa työskenneltäessä oli kyse lauman kuljettamisesta, kasaamisesta tai kokoamisesta. Briardin tulisi suorittaa työtehtävät varmasti ilman turhia kiihtymisiä ja hötkyilyjä. Briardi paimentaa vartalolla ja siitä puhutaankin kroppakoirana. Silmää tai suuta briardin tulee käyttää hyvin harvoin, jos koskaan. Kuten rodusta alun perin kerrotaan, niin briardin tulee olla peloton ja itsevarma, mutta kuitenkin riittävän pehmeä ollakseen koulutettavissa.

Briardin kanssa paimentaminen on perusteiden oppimisen jälkeen vaivatonta ja mielekästä. Parhaimmillaan briardi on kuin ajatus, mikäli kouluttaminen on onnistunut. Koska paimennus ei ole koulutuksellisesti nopeasti etenevä laji, niin briardissa on "kaikki eväät" toimia erinomaisena paimenena alkuperäisessä työssään, mutta koulutukseen tulisi käyttää paljon aikaa ja malttaa antaa koiran kasvaa työhön hätäilemättä turhia.

Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö

Briardeja ei Suomessa ole tiettävästi työkäytössä. Rodun kotimaassa tiettävästi yksilöitä on käytetty virkakoirina. Suomessa harrastetaan briardien kanssa jonkin verran pelastuskoiratoimintaa, mutta toistaiseksi meillä ei ole koulutettu vielä yhtään virkakelpoista koira. **Yhdellä briardilla on kuitenkin PEKO A/B 1 tulos ja PEKO-T koulutustunnus vuosilta 2021 ja 2022.**

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Briardi on alun perin vartioiva paimenkoira, jonka tehtävänä on ollut suurien laumojen kuljettaminen. Sillä on myös vankka jalansija palveluskoirana. Briardien kanssa harrastetaan kohtuullisen aktiivisesti sekä paimennusta että palveluskoiralajeja. Näiden molempien lajien harrastamista pyritään rotujärjestön puolesta kannustamaan järjestämällä koulutuspäiviä sekä leirejä.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Eroahdistus ei ole tyypillistä rodulle. Tekemisen puutteessa briardi kuitenkin osaa itse aktivoida itseään ja omistajan irtaimisto saattaa olla vaarassa.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Briardien astutukset sujuvat yleensä luonnonmukaisesti ilman apua. Urokset astuvat ja nartut antavat astua kunhan ajankohta on oikea. Nartut synnyttävät yleensä itsenäisesti ilman vaikeuksia ja ne ovat hyviä emoja ja huolehtivat pennuistaan. Terveyskyselyn 2017 perusteella 4 % uroksista on ollut

yliseksuaalisia.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Briardit ovat luonteeltaan avoimia, mutta pidättyneisyys vieraita kohtaan on sallittua. Sitä ei tule kuitenkaan sekoittaa arkuuteen. Omaa laumansa kohtaan briardit ovat uskollisia ja hyväksyvät yleensä oman laumansa koirat, kun laumajärjestys on selvä. Vieraiden koirien kanssa briardit eivät aina tule toimeen, mutta niiden ei kuulu reagoida vieraisiin koiriin aggressiivisesti.

Pelot ja ääniherkkyys

Briardin ei kuulu olla ääniherkkä eikä pelätä laukauksia. Reagointia ääniin sekä laukauksiin saattaa esiintyä, mutta niistä tulee nopeasti palautua takaisin toimintakykyiseksi.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Briardeilla edelleen varsin yleinen lonkkanivelen kasvuhäiriö ja siihen liittyvä nivelrikko aiheuttaa kipua. Rodulla viime vuosina ilmennyt spondyloosi ja muut selkäsairaudet ovat myös, ainakin ajoittain kivuliaita. Kipu muuttaa yleensä koiran käyttäytymistä. Yksilöiden kivunsieto ja reaktiotapa vaihtelevat. Reaktioita kipuun voivat olla mm. aggressiivisuus tai haluttomuus ja syrjään vetäytyminen.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Briardi on vilkas ja toiminnanhaluinen paimenkoira. Se on ihanteellinen harrastuskoira, mutta se sopeutuu myös tavalliseen perhe-elämään, edellyttäen kuitenkin tapakasvatusta sekä riittävän määrän aktivointia yksilöstä riippuen.

Keskeisimmät ongelmakohdat

Vaikka briardi on monessa perheessä seurakoiran asemassa, on tärkeää että jalostuskoirien luonteisiin kiinnitetään huomiota muutenkin kuin luoksepäästävyiden osalta, pidättyvyys täytyy pyrkiä erottamaan haitallisesta arkuudesta. Erityisesti näiltä ns. kotikoirilta täytyisi saada enemmän luonnonäyttöä.

Harrastuskoiralta voidaan odottaa enemmän luonteen vahvuutta ja silloin tärkeimpiä ominaisuuksia ovat hyvät hermot, toimintakyky ja tasapainossa oleva vilkkausaste eli temperamentti. Vaikka kyseessä on vilkas rotu, tulee jalostukseen käytettävän koiran kyetä rauhoittumaan silloin kun mitään ei tapahdu. Hermostunutta, rauhatonta tai ylivilkasta koira ei tulisi käyttää jalostukseen, vaarana on hermorakenteen heikkeneminen.

Rotu tulisi säilyttää taistelutahtoisena (leikkihalu) ja toimintakykyisenä (vaikuttaa selviytymiseen jokapäiväisistä tilanteista). Arkaa ja aggressiivista yksilöä ei tule käyttää jalostukseen. Käyttöominaisuuksien suhteen tulisi korostaa koiran koulutettavuutta

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Luonteista saatavan tiedon määrää tulisi saada kasvatettua joko testausmenetelmillä (luonnetesti, MH-luonnekuvaus, käyttäytymisen arvioinnin sisältävä jalostustarkastus) tai koekäynneillä. Lisätietoa **on hankittu** myös tekemällä uusi luonnekysely. Kokeisiin osallistuvien yksilöiden määrän nouseminen kasvattaisi koetulosten perusteella saatavaa lisätietoa. Muotovalion arvoon vaadittava koulutustunnus palveluskoirakokeesta tukee tätä tavoitetta. Lähtökohtana voidaan jalostuksessa pitää sitä, että koiran henkiset ominaisuudet periytyvät, kuten muutkin ominaisuudet. Jos emme mittaa systemaattisesti koiran luonteenominaisuuksia, niin emme pysty niitä jalostuksessa hyödyntämään. Luonteen jalostamista varten pitää saada mittauksia koirien käyttäytymisestä ja reaktioista erilaisissa tilanteissa. Kaikilla jalostuskoirilla tulisi olla jonkinlainen mittaustulos luonteestaan.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA -ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

PEVISA -ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset

Briardin ensimmäinen PEVISA -ohjelma tuli voimaan 1991 ja se sisälsi lonkkakuvauspakon, mutta rekisteröinnille ei ollut asetettu raja-arvoa. Vuonna 1994 raja-arvoksi asetettiin lonkkaniveldysplasian aste D.

Briardin PEVISA -ohjelmaa muutettiin vuoden 2005 alusta siten, että rekisteröinnin raja-arvona on lonkkaniveldysplasian aste C. Muutos tuli voimaan vuonna 2006.

Viimeisimmän ohjelman mukaan pentujen vanhemmista tulee olla ennen astutusta annettu lonkkakuvauslausunto ja astutushetkellä voimassa oleva silmätarkastuslausunto.

Silmätarkastuslausunto ei saa olla 36 kuukautta vanhempi.

Rekisteröinnin raja-arvona on lonkkaniveldysplasian aste C. Perinnöllistä kataraktaa, PRA:ta tai RD:tä sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Jos koiralla on todettu multifokaalinen RD, on se paritettava RD:n suhteen terveen koiran kanssa. Ohjelma on voimassa 1.1.2019 – 31.12.2023.

Yleiskokouksessa 22.10.2023 päätettiin esittää PEVISA-ohjelmaan lisättäväksi, että lonkkakuvaustuloksen C saanut koira voidaan parittaa vain tuloksen A tai B saaneen koiran kanssa.

PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

Lonkkanivelen kasvuhäiriö HD

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä silmämääräisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana. Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Myös ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen.

Oireet voidaan huomata pentuna 3 - 12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppele”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksateleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä.

Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä ja oireilu laitetaankin usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälinjan aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja

pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteiden ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja, kuten esimerkiksi lantion häpyluun lämpöluudutus, on myös olemassa.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu briardeilla lonkkien röntgenkuvaukseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuva jalostusvalinta johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista eikä lonkkavikaisia koiria käytetä. Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta.

Taulukko 15. Briardien lonkkakuvaustulokset 2008 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

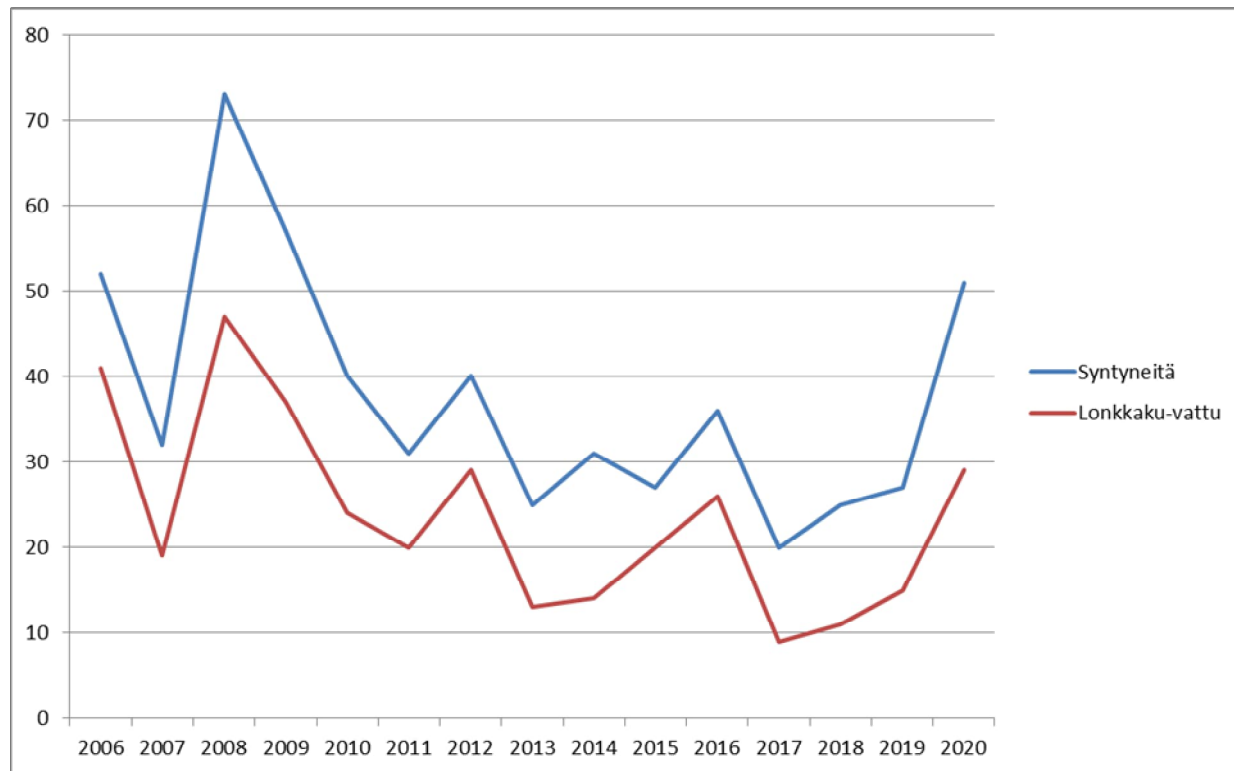
Vuosi	A	B	C	D	E	Yhteensä
2008	6	13	13	9	0	41
2009	9	13	9	6	0	37
2010	18	14	7	5	0	44
2011	16	12	6	2	0	36
2012	2	10	5	4	1	22
2013	5	6	5	1	0	17
2014	7	5	2	8	0	22
2015	4	4	4	4	0	16
2016	11	3	6	0	2	22
2017	8	5	5	2	0	20
2018	6	9	5	4	1	25
2019	1	1	0	0	0	2
2020	7	1	5	3	1	17
2021	6	5	10	2	0	23
2022	6	5	7	2	0	20
Yhteensä	112	106	89	52	5	364

Vuonna 2017 tehdyn terveystarkastuksen perusteella lonkkaniveldysplasia on haitannut briardien arkielämää useimmin jäykkyytenä, kankeutena, vaikeutena nousta ylös makuulta sekä ontumisena. Lisäksi oireina ovat olleet liikkumishaluttomuus, lihasten jumiutuminen selässä tai etuosassa, takapään pettäminen, jalkojen nuoleminen, etujalkojen polkuanturoiden kuluminen, juominen, läähättäminen, takajalkojen laahaaminen.

Aiempien jalostuksen tavoiteohjelmien tilastointiaikana (1996 - 2011) lonkkaniveldysplasiatilastoissa ei huomattu merkittäviä muutoksia, dysplasiaprosentin ollessa korkea, karkeasti 50 % kannasta. Kuvausaktiivisuus ei ole ollut niin korkea, että kannasta olisi ollut merkittävä määrä virallisesti lonkkalausuttu. Huomioitavaa on myös se, että usein huonon lonkkatuloksen kuvauksessa saavan yksilön tulosta ei virallisteta, vaan kuvaavan eläinlääkäriin arvio jää vain omistajan tietoon. Lonkkakuvattujen osuus syntyneistä on jonkin verran kasvanut 2000-luvulla ja on useampana vuonna ollut yli 60 %, joinakin vuosina jopa lähes 80 %. Vuosina 2006 - 2020 syntyneistä kuvatuista terveiden (A ja B) osuus oli noin 65 %.

Briardin PEVISA -ohjelmaa muutettiin vuoden 2005 alusta siten, että rekisteröinnin raja-arvona on lonkkaniveldysplasian aste C. Muutos tuli voimaan vuonna 2006. Tätä aiemmin raja-arvona oli vuodesta 1994 asti aste D. Tavoitteena on, että pitkällä tähtäimellä saamme seurantatietoa siitä, miten ohjelman

muutos vaikuttaa kantamme lonkkaniveltilastoihin. Pelkkä raja-arvo ei takaa myönteistä kehitystä, tarvitaan myös todellista geneettistä valintaa. Yksilön jalostusarvoa selvitetessä tulee huomioida sen lähisukulaisten ja erityisesti sen jälkeläisten tulokset. Koska briardi yksilölle ei toivota useita pentueita, on erityisen tärkeää, että jo ensimmäinen pentue kuvataan mahdollisimman laajasti tiedon lisäämiseksi.

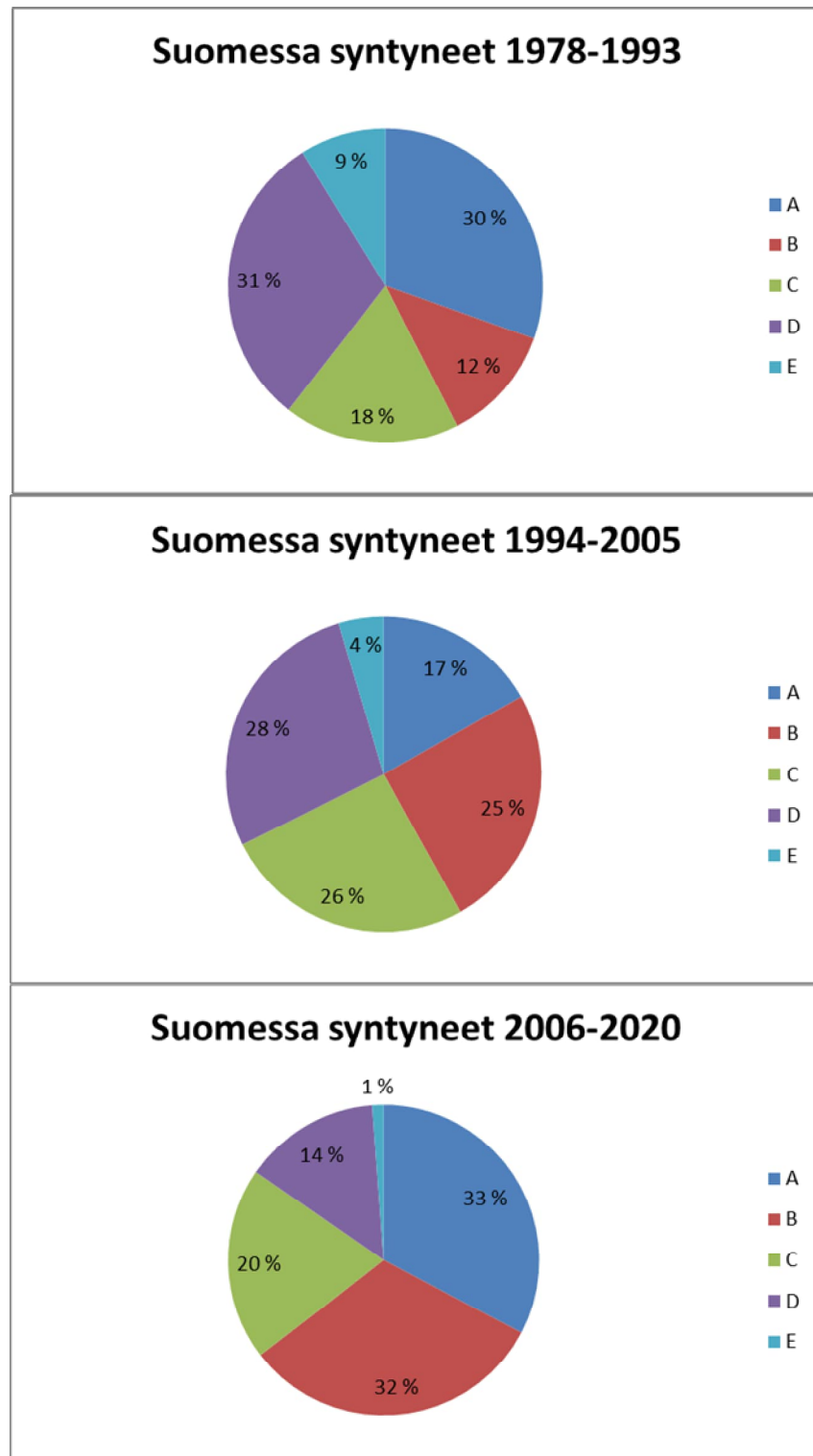
Kaavio 27. Lonkkakuvattujen määrä suhteessa syntyneisiin vuosina 2006 - 2020. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Taulukko 16. Lonkkakuvaustulokset 2006 - 2020, syntyneiden luvuissa on mukana tuonnit. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Vuosi	A	B	C	D	E	Syntyneitä	Lonkkaku-vattu	Kuvaus-prosentti	Sairaita	Sairaiden osuus %
2006	12	15	10	4	0	52	41	79	14	34
2007	4	6	6	3	0	32	19	59	9	47
2008	15	18	7	7	0	73	47	64	14	30
2009	21	12	3	1	0	57	37	65	4	11
2010	6	9	5	4	0	40	24	60	9	38
2011	3	9	4	3	1	31	20	65	8	40
2012	9	6	7	7	0	40	29	73	14	48
2013	4	3	2	4	0	25	13	52	6	46
2014	6	3	3	0	2	31	14	45	5	36
2015	7	3	7	3	0	27	20	74	10	50
2016	9	9	4	3	1	36	26	72	8	31
2017	4	4	1	0	0	20	9	45	1	11
2018	4	0	5	1	1	25	11	44	7	64
2019	7	3	1	4	0	27	15	56	5	33
2020	10	9	9	1	0	51	29	57	10	34

PEVISA raja-arvomuutoksen jälkeen on tilastoja laskettaessa lausuttu 254 Suomessa vuonna 2006 tai

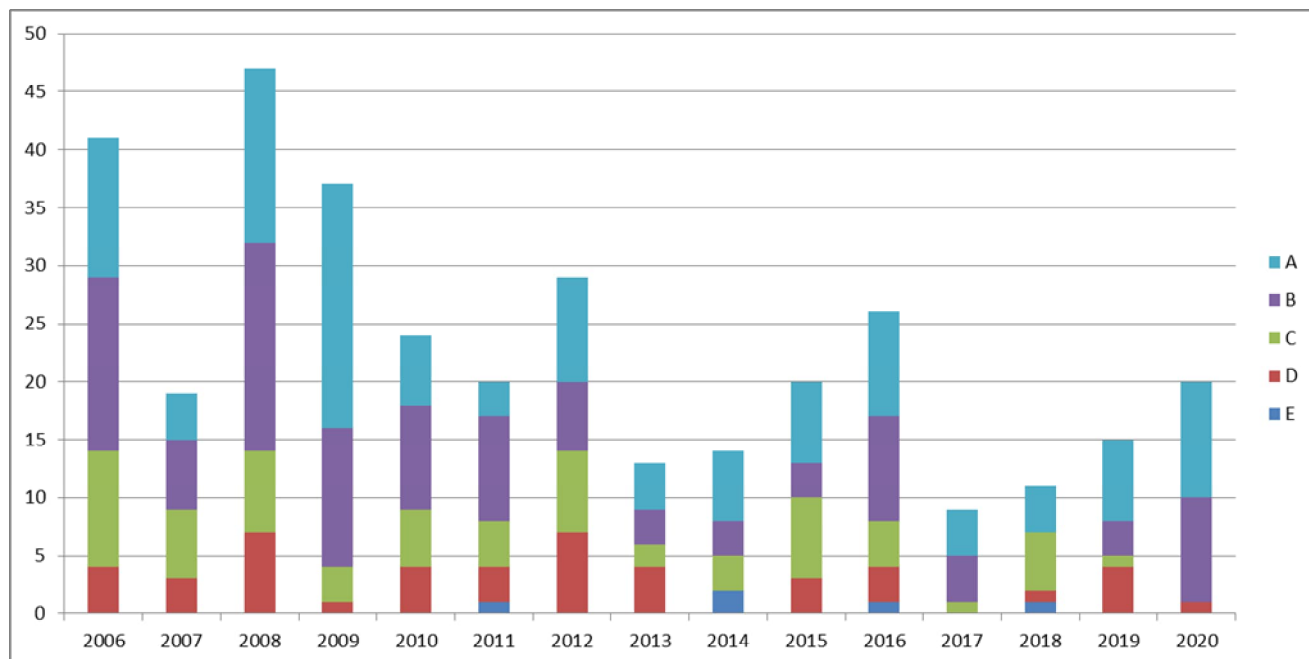
sen jälkeen syntyneen lonkkien tutkimustulosta, määrä on n. 56 % saman ajanjakson Suomessa syntyneistä. Sairaiden (C - E) osuudet ovat keskimäärin selvästi vähentyneet, vaikka vuosien välillä onkin suuria eroja.

Kaavio 28. Lonkkakuvaustulosten osuudet Suomessa syntyneillä vuosina 1978 -1993, 1994 - 2005 ja 2006 - 2020. (Lähde: Suomen Kennelliiton Koiranet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Lonkaniveldysplasian osalta suositellaan käytettäväksi mahdollisimman terveitä yksilöitä (A - A, A - B

sekä B - B). C -lonkkaista voi käyttää ainoastaan terveen yksilön kanssa (A tai B). C -asteisen koiran uusintakäyttö voidaan hyväksyä vasta kun ensimmäisestä pentueesta on vähintään 1/3 tutkittu lonkkien osalta.

Kaavio 29. Lonkkakuvaustulokset vuosina 2006 - 2020 syntyneillä. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Briardin kotimaassa Ranskassa pidetään rotua perinteisenä, vanhana ja terveenä rotuna. Rodun terveysongelmiksi luokitellaan lonkkanivelen dysplasia ja CSNB, hämäräsokeus. Nämä ovat Ranskassa vaatimuksena myös jalostusyksilöille annettavan suosituksen (recommandé) terveysvaatimuksina. Ranskassa vuosina 2000 – 2005 A – B -asteisia oli n. 80 % kuvatuista koirista. Ranskassa ei sairaita koiria rajata määräyksiin pois jalostuskäytöstä, mutta yleinen käytäntö on se, että vain A ja B -lonkkaisia yksilöitä hyväksytään jalostuskäyttöön ja Ranskan briardyhdistyksen ABB:n jalostusluokitukset ja pentuvälitys kannustaa vain terveiden yksilöiden käyttöön.

Ruotsissa on selvitetty jo pitkään systemaattisesti rodun terveystilannetta. Ruotsin Kennelliiton (SKK) yleisen terveysohjelman mukaan vuodesta 1989 jalostukseen käytetyiltä yksilöiltä on vaadittu lonkkakuvauslausunto ja tunnistusmerkintä. Vuodesta 1997 lähtien kaikkien jalostukseen käytettyjen yksilöiden lonkkaniveldysplasian ala-raja on ollut B. Rotujärjestön pentuvälitykseen lonkkaniveldysplasian alaraja B oli asetettu jo huomattavasti aikaisemmin. Ruotsissa vuosina 2006 - 2020 syntyneistä lonkkakuvatuista briardeista 72 % oli lonkiltaan terveitä, mutta toisin kuin Suomessa sairaiden osuus on viimeisen viiden vuoden aikana syntyneissä kasvanut ja terveiden osuus on ollut enää 53 %.

Silmäsairaudet perinnöllinen katarakta, PRA ja RD

Harmaakaihi eli katarakta

Koirien harmaakaihi voi olla perinnöllinen tai muista syistä johtuva. Perinnöllinen harmaakaihi (ent. hereditaarinen katarakta, HC) samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Useimpien muotojen periytymismallia ei vielä tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Edennyt kaihi aiheuttaa silmän sisäistä suonikalvontulehdusta ja siten voi aiheuttaa kipua.

Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei-perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta on sokeritautiin liittyvä, usein hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittyvä diabeettinen katarakta. Muita esimerkkejä hankitusta kaihista ovat esimerkiksi vanhuuden kaihi ja PRA:han liittyvä toissijainen kaihi. Ns. nukleaariskleroosi (ei luokitella kaihiksi) on normaaliin ikääntymiseen liittyvä muutos, jossa linssin ydin tiivistyessään muuttuu 'opaalinharmaaksi'. Muutoksella ei ole merkittävää vaikutusta näkökykyyn.

Kaihi voidaan poistaa leikkauksella fakoemulsifikaatiomenetelmällä.

Perinnöllinen kaihi -diagnoosin saanutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Poikkeuksena ovat perinnölliseksi todetut ja oletetut muut vähämerkitykselliset linssin kaihimuutokset, joita saa käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa.

Briardeilla esiintyvä kaihi syntyy yleensä vanhemmalla iällä, jolloin sitä harvoin diagnosoidaan virallisesti. Kaihi voi aiheuttaa koiran sokeutumisen.

Etenevä verkkokalvon surkastuma (PRA)

PRA (progressiivinen retina atrofia) eli etenevä verkkokalvon surkastuma tuhoaa silmän valoa aistivia soluja. Kyseessä on ryhmä sairauksia, jotka ovat eri geenien aiheuttamia.

PRA:ta on montaa tyyppiä, eri rotujen PRA:t ovat erilaisia ja jopa samassa rodussa voi olla useita eri muotoja. PRA voi esiintyä millä tahansa rodulla. Yleisin periytymismekanismi on autosomaalinen resessiivinen.

Kliinisten oireiden ilmenemisikä ja eteneminen vaihtelevat liittyen PRA -muodon syntymekanismiin. Hyvin nuorella koiralla esiintyvä PRA:n muoto liittyy epänormaaliin näköhermosolujen kehitykseen. Myöhemmällä iällä alkavassa PRA:ssa sen sijaan näköhermosolut kehittyvät normaalisti, mutta alkavat rappeutua.

Useimmissa PRA:n muodoissa koira muuttuu ensin hämärässä epävarmaksi ja pelokkaaksi. Tämä johtuu hämäränäössä tärkeiden verkkokalvon sauvasolujen surkastumisesta. Myöhemmin koira sokeutuu kokonaan verkkokalvon tappisolujenkin surkastuessa. Silmäterä on laaja ja silmänpohjan lisääntynyt heijaste näkyy erityisen selvästi valon kohdistuessa laajentuneeseen pupilliin.

PRA:han ei ole hoitoa, mutta tutussa ympäristössä sokea koira voi pärjätä erittäin hyvin. Diagnoosi tehdään yleensä silmänpohjan oftalmoskooppisessa tutkimuksessa. Verkkokalvon sähköisessä tutkimuksessa (ERG) voidaan havaita muutoksia näköhermosoluissa jo ennen oftalmoskooppisessa tutkimuksessa nähtäviä selviä verkkokalvon rappeutumamuutoksia.

PRA-sairasta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Geenitestillä kantajaksi todettua koiraa voidaan käyttää jalostukseen geneettisesti terveen kumppanin kanssa.

Verkkokalvon kehityshäiriö (RD)

Verkkokalvon kehityshäiriö (retinal dysplasia, RD) jaetaan kolmeen muotoon. Lievimmässä, multifokaalissa RD:ssä (mRD) muutokset ovat pieniä, yksittäisiä tai lukuisia poimuja verkkokalvolla. Muutokset pysyvät yleensä ennallaan ja niiden merkitys koiralle on hyvin vähäinen. mRD -koiria voi käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa.

Geograafisessa RD:ssä (gRD) muutos on laajempi ja yleensä melko keskellä silmänpohjaa, jolloin sillä voi olla vaikutusta näkökykyyn. Muutokseen liittyy myös paikallista verkkokalvon ohentumista ja joskus myös irtauma. gRD -koiria ei pidä käyttää jalostukseen.

Vakavin muoto (ns. totaali RD, tRD) on onneksi harvinaisin. Siinä verkkokalvon kehitys on jäänyt merkittävästi kesken eikä se ole kiinnittynyt normaaliin paikkaansa. Silmä on sokea ja siinä on usein muitakin kehityshäiriöitä. tRD -koiria ei pidä käyttää jalostukseen. Eri muodoilla (mRD, gRD ja tRD) ei toistaiseksi ole todistettu olevan geneettistä yhteyttä.

Suomen briardi kanta on perinnöllisen kataraktan, PRA:n ja RD:N suhteen tutkimustulosten valossa tervettä.

Taulukko 17. Silmätutkimustulokset 2008 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Vuosi	Tutkittu	Terkeitä	Posterioripolaarinen katarakta	Kortikaalinen katarakta	PRA	RD	PHTVL/PHPV, diagnnoosi avoin	PHTVL/PHPV, aste 1	PPM, diagnnoosi avoin	Distichiasis	Trichiasis	Ektooppinen cilia	Makroblepharon	Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio	Näköhermon coloboma	Plasmooma	Iris hypoplasia
2008	29	26					1		1	1		1	1				
2009	22	20						1						1			
2010	18	18															
2011	20	20															
2012	12	11					1										
2013	10	9										1		1			
2014	19	17	1											1			
2015	10	8	1	1			1								1		
2016	10	9								1							
2017	12	9								3							
2018	11	11															
2019	8	8															
2020	13	12								1							
2021	14	11								2						1	
2022	8	6												1		1	1
Yhteensä	216	195	2	1	0	0	1	3	1	8	0	2	1	4	1	2	1

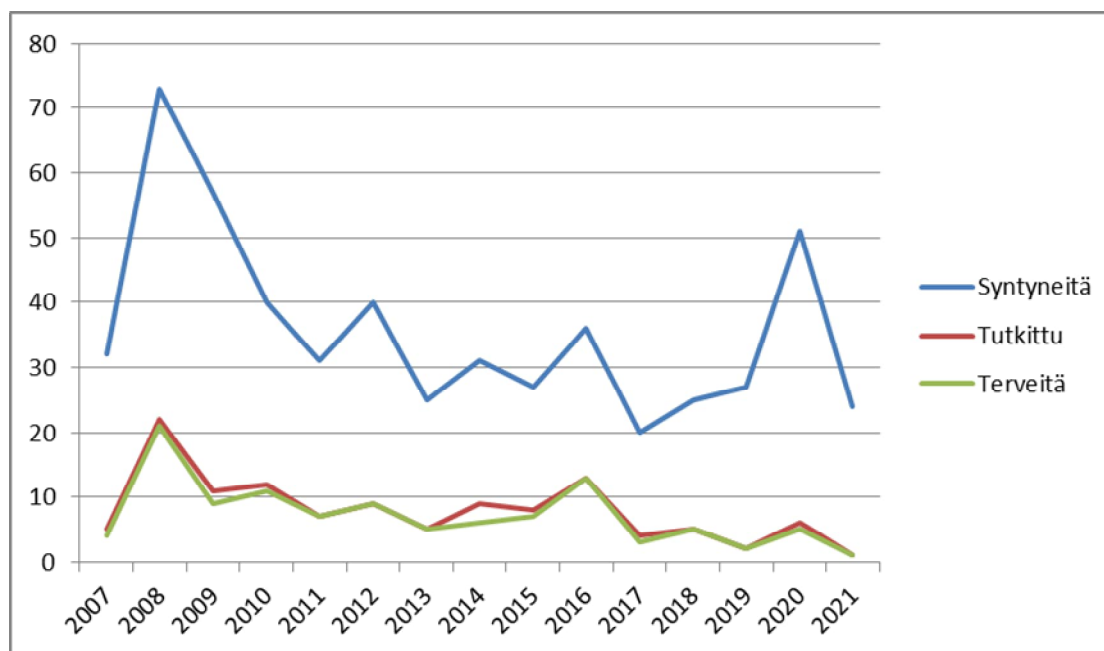
Jalostukseen käytettävillä yksilöillä tulee olla voimassa oleva silmäpeilaustutkimustulos. Koira, jolla on jokin selvästi osoitettu perinnöllinen sairaus, kuten PRA, RD, tai katarakta, ei saa jalostushyväksyntää eikä tällaisen jälkeläisiä rekisteröidä FI/ER-rekisteriin (PEVISA). Koira, jolla on todettu multifokaalinen RD voidaan kuitenkin parittaa RD:n suhteen terveen koiran kanssa.

Rotukohtainen PEVISA -ohjelma koskee myös ulkomaisen uroksen jalostuskäyttöä. Rotujärjestön aloitteesta voidaan ulkomaisen uroksen käytölle kuitenkin myöntää koirarekisteriohjeen kohdan 8 mukainen pysyväisluonteinen poikkeuslupa. Lupa koskee ulkomailla tapahtuvaa astutusta sekä ulkomaisen uroksen sperman käyttöä. Pysyvä poikkeuslupa ei koske Suomessa vierailevalla tai oleskelevalla ulkomaisella uroksella tapahtuvaa astutusta.

Ulkomaisen uroksen jalostuskäytössä rotujärjestö hyväksyy seuraavat silmätutkimuslausunnot:

- voimassa oleva ERG -lausunto (ei osoita KAT tai PRA), tai
- DNA-testi hämäräsokeuden CSNB suhteen (ei sairas tai kantaja), tai
- kliininen silmätutkimustulos (ei osoita HC tai PRA), voimassa rodun PEVISA -ohjelman mukaisesti.

Ranskassa tutkittiin pitkään briardien silmiä ERG -tutkimuksin PRA:n ja CSNB:n osoittamiseksi, mutta tutkimuksista luovuttiin, koska laajasta tutkimusmateriaalista ei löytynyt PRA -tapauksia, ja toisaalta veri- tai sylkinäytteestä otettavaa DNA -testiä pidetään ERG -kuvausta luotettavampana menetelmänä hämäräsokeuden osoittamiseksi. Selectionne -arvoon ja recommandé suositukseen vaaditaan silmien osalta DNA-näyte arviolla (terve tai kantaja) CSNB:n toteamiseksi.

Kaavio 30. Silmätutkimustulosten määrä suhteessa **syntyneisiin** vuosina 2007-2021. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Kasvuhäiriöt

Erityisesti kasvavilla koirilla todetaan luutumishäiriöitä, joita esiintyy kyynär-, polvi-, olka- ja kinner-nivelissä. Luutumishäiriöiden yleisnimitys on osteokondroosi. Jos tähän liittyy irtopalojen muodostumista, puhutaan osteochondrosis dissecansista (OCD). Luutumishäiriöt ovat kyynärnivelessä verrattain tavallisia ja erilaisia kyynernivelen kasvuhäiriöitä voidaan nimittää lyhenteillä KD tai ED (kyynernivelen dysplasia tai elbow dysplasia). Olkanivelen osteokondroosia (osteochondritis, OC ja osteochondritis dissecans, OCD) esiintyy monilla kooltaan ja rakenteeltaan briardia vastaavilla roduilla, mutta sen esiintymisestä briardeilla ei ole tietoa.

Luutumishäiriöiden yleisin oire on ontuminen, koira ontuu jalkaansa rasituksen tai pitkän levon jälkeen. Diagnoosi selviää yleensä röntgenkuvista. Suuri koko ja nopeakasvuisuus altistavat kasvuhäiriöille.

Kyynärnivelen kasvuhäiriöt

Kyynärnivelen kasvuhäiriö (engl. elbow dysplasia, ED) on yleisin isojen ja jättikokoisten koirien etujalan nivelkivun ja ontumisen aiheuttaja. Kyynärnivelen kasvuhäiriön eri muotoja ovat varislisäkkeen (processus coronoideus) sisemmän osan sairaus, olkaluun nivelnastan (condylus humeralis) sisemmän osan osteokondroosi ja kiinnittymätön kyynärpään uloke (processus anconaeus). Kyynärnivelen inkongruenssia (nivelpintojen epäyhdenmukaisuutta) pidetään tärkeänä syynä kaikkiin edellä mainittuihin kasvuhäiriöihin ja myös se lasketaan kyynärnivelen kasvuhäiriöksi.

Kyynärnivelen kasvuhäiriön periytyminen on kvantitatiivista eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Kasvuhäiriön tyyppi vaihtelee eri roduilla, mikä viittaa siihen että aiheuttajina ovat eri geenit. Kyynärnivelen kasvuhäiriö on yleisempää uroksilla todennäköisesti urosten suuremman painon ja mahdollisesti myös hormonaalisten tekijöiden takia. Nykykäsityksen mukaan perinnöllisillä tekijöillä on suurin osuus kyynärnivelen kasvuhäiriön synnyssä, mutta ympäristötekijöillä on osuutensa sen ilmenemisessä.

Kaikissa kyynärnivelen kasvuhäiriöissä oireet alkavat keskimäärin 4 – 7 kuukauden iässä. Tyypillinen

oire on ontuminen, joka voi pahentua rasituksessa tai olla voimakkainta levon jälkeen. Ontuminen voi olla jatkuva tai ajoittaista. Omistajan voi olla vaikea havaita koiran ontumista, jos kasvuhäiriö on molemminpuolinen. Toisinaan kasvuhäiriö on molemmissa kyynärnivelissä, vaikka koira ontuu vain toista jalkaa. Usein oireet huomataan vasta aikuisiällä ja silloin oireet johtuvat kasvuhäiriön seurauksena kehittyneestä nivelrikosta. Kiinnittymätön kyynärpään uloke ei välttämättä oireile nuorella koiralla ja se voi olla röntgenkuvauksen sivulöydös.

Kasvuhäiriöiden ja niiden erilaisten kirurgisten hoitojen tehosta ja pitkäaikaisennusteesta ei ole olemassa kattavia tutkimuksia. Leikkaushoidon hyöty on epävarma, jos nivelessä on jo selvät nivelrikon merkit. Kaikkien kyynärnivelien kasvuhäiriöiden seurauksena on ainakin hoitamattomana yleensä nivelrikko. Leikattuunkin jalkaan kehittyy usein jonkin asteinen nivelrikko, mutta sen määrä voi olla vähäisempää ja se voi kehittyä myöhemmin kuin ilman leikkausta hoidetussa nivelessä. Kyynärnivelien nivelrikko invalidisoi koira yleensä pahemmin kuin esim. lonkkien nivelrikko, koska koiran painosta noin 60 % on etuosalla. Nivelrikon hoidossa tärkeitä ovat painon pudotus, liikunnan rajoitus ja tarvittaessa käytetään myös tulehduskipulääkkeitä. Lisäksi voidaan käyttää nivelnesteiden koostumusta parantavia lääkkeitä ja ravintolisiä.

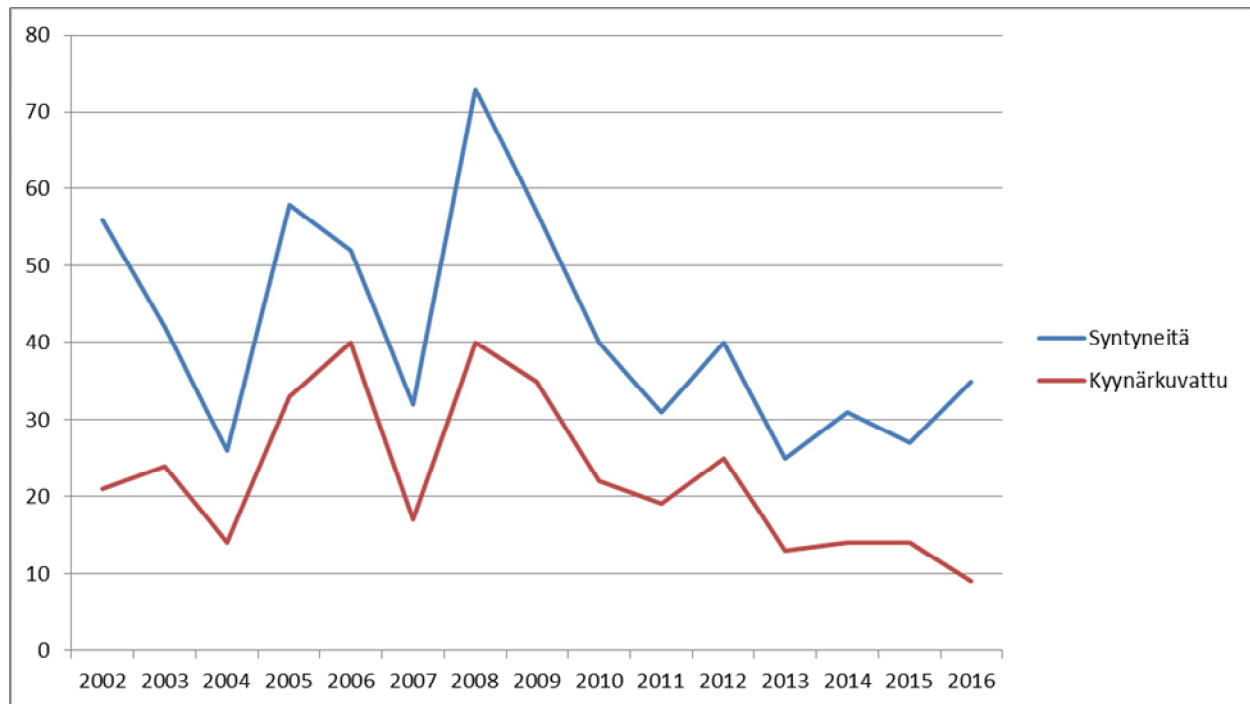
Suomessa kyynärnivelkuvien arviointi perustuu pääasiassa nivelrikon merkkeihin, mutta myös muut kasvuhäiriöön viittaavat röntgenlöydökset huomioidaan. Jalostusarvoindeksit (BLUP -indeksit) tehostavat jalostusvalintaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran oman tuloksen lisäksi sen kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Briardeilla suositellaan kyynärnivelien röntgenkuvausta. Kyynärniveliä tutkitaan hieman vähemmän kuin lonkkaniveliä, ja tutkimusten valossa briardi kantamme on melko terve kyynärnivelien luutumishäiriöiden suhteen.

Taulukko 18. Luutumishäiriöiden tutkimustulokset 2008-2022, kyynärnivelet (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Vuosi	0	1	2	3	Yhteensä
2008	25	2	1	0	28
2009	35	0	1	0	36
2010	34	0	0	1	35
2011	31	0	0	0	31
2012	21	2	1	0	24
2013	13	1	0	0	14
2014	17	0	0	0	17
2015	15	1	0	0	16
2016	22	0	0	0	22
2017	15	0	0	0	15
2018	24	1	0	0	25
2019	3	0	0	0	3
2020	14	0	0	0	14
2021	14	2	0	0	16
2022	13	0	0	0	13
Yhteensä	296	9	3	1	309

Vuosina 2006 - 2020 syntyneistä on tutkittu 56 % ja tutkituista 96 % on terveitä. Muutoksia asteella 1 löydettiin 3 %:lta ja asteita 2 – 3 1 %:lta. Suomen Briard ry:n jalostustoimikunnan ohjesääntö suosittelee, että jalostukseen käytettäviltä yksilöiltä kuvattaisiin lonkkien lisäksi erityisesti myös kyynärnivelet ja mahdollisesti myös polvet ja selkä.

Kaavio 31. Kynnärniveltutkimustulosten määrä suhteessa **syntyneisiin** vuosina 2006 - 2020 (Lähde: Suomen Kennelliiton Koiranet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Muut silmätaudit

Rodusta ja etsittävästä sairaudesta riippumatta virallinen silmätutkimus etenee saman kaavan mukaisesti. Tutkija tutkii silmän rakenteet edeten silmän etuosasta sen takaosaan pannen merkille poikkeamat normaalista ja mahdolliset sairauden oireet. On hyvin tavallista, että silmistä löydetään poikkeavuuksia, joita ei pidetä merkittävänä tai joiden merkitystä ei tunneta. Nämä havainnot kirjataan ylös seurantaan varten sivulöydöksinä. Briardeilla on kirjattu yksittäisiä tapauksia muista silmätutkimuksissa havaituista sairauksista ja poikkeavuuksista (Taulukko 17).

PHTVL/PHPV

PHTVL/PHPV (persistent hyperplastic tunica vasculosa lentis/persistent hyperplastic primary vitreous) tarkoittaa linssiä ympäröivän verisuonituksen ja/tai alkulasiaisen liiallista kasvua sikiönkehityksen alussa ja vajavaista surkastumista syntymän aikoihin/sen jälkeen. Seurauksena on eriasteisia samentumia linssin takana sekä mahdollisesti myös linssin epämuotoisuutta. Muutokset on jaettu kuuteen vakavuusasteeseen, joista lievin (aste 1) on onneksi yleisin. Siinä linssin takapinnalla on pieniä pistemäisiä (ei paljain silmin nähtäviä) pigmenttipisteitä / sidekudosplakkeja, joista ei koiralle ole haittaa. Vakavammissa muodoissa (2 - 6) sidekudosplakki on laajempi (aste 2) ja siihen voi liittyä aktiivista verisuonitusta (aste 3) sekä linssin epämuotoisuutta (asteet 4 - 6). Vakavampiin asteisiin saattaa liittyä toissijaisia kaihimuutoksia ja nämä yhdessä voivat aiheuttaa merkittävää näköhaittaa ja silmän tulehdusta ja kipua.

Vian periytymisestä briardeilla ei ole tietoa (kirjallisuudessa ei mainita häiriötä rodun perinnöllisenä silmätautina), mutta yksittäisistä yksilöistä on löydetty sairautta. Koiria joilla on 1. asteen muutoksia, voidaan käyttää jalostukseen, mutta kumppanilla ei pidä olla samaa diagnoosia. Vakavampia muotoja (aste 2 - 6) ei pidä käyttää jalostukseen.

PPM

PPM (persistent pupillary membranes) ovat synnyttäviä sikiöaikaisten verisuonten ja kalvojen

jäänteitä iiriksessä eli värikalvossa. Tavallisimmin jäänteet ovat harmittomia lankamaisia rihmoja värikalvon pinnalla (iris-iris PPM). Osaa iris-iris PPM -rihmoista voi olla vaikea havaita mustuaisen eli pupillin laajentamisen jälkeen, koska ne "piiloutuvat" värikalvon poimuihin. Vakavissa tapauksissa (iris-linssi PPM, iris-kornea PPM) jäänteet kiinnittyvät linssin etupinnalle ja/tai sarveiskalvon sisäpinnalle, jolloin ne voivat vaikuttaa pupillin toimintaan ja näkökykyyn.

Lieviä tapauksia (iris-iris PPM) voi käyttää jalostukseen. Vakavia tapauksia (linssin etupinnan / sarveiskalvon sisäpinnan muutoksia) ei pidä käyttää jalostukseen.

Näköhermon pään hypoplasia/mikropapilla ja coloboma

Näköhermon pään vajaakehitys tarkoittaa epänormaalin pientä +/- toimimatonta näköhermon päätä ja siitä käytetään termejä papillan hypoplasia ja mikropapilla. Hypoplasia on näistä vakavampi ja siihen liittyy sokeus. Näitä kahta on usein vaikea erottaa toisistaan virallisessa silmätutkimuksessa, jossa pupilli on valmiiksi laajennettu eikä sen vastetta valolle voida arvioida. Koska kyseessä todennäköisesti on saman sairauden eri vakavuusasteet, ei kumpaakaan suositella jalostukseen.

Näköhermonpään coloboma on synnynnäinen kehityshäiriö, jossa näköhermosta puuttuu kudosta. Yleisimmin se liittyy ns. collie eye anomaliaan (CEA), mutta satunnaisesti sitä nähdään itsenäisenä muutoksena muillakin roduilla. Coloboman koko ja sen myötä vaikutus näkökykyyn vaihtelee minimaalisesta vakavaan. Koska kyseessä on potentiaalisesti sokeuttava vika, ei näköhermonpään coloboma -diagnoosin saanutta koiraa pidä käyttää jalostukseen.

Ylimääräiset ripset

Ylimääräisten ripsien (distichiasis ja ektooppinen cilia) karvatuppi sijaitsee luomirauhasessa tai sen vieressä. Distichiasiksessa, joka on näistä lievempi, karva kasvaa ulos luomen vapaasta reunasta. Oireet riippuvat karvan paksuudesta ja kasvusuunnasta. Ohuet, ulospäin suuntautuvat karvat aiheuttavat tuskin lainkaan oireita, paksummat ja silmän pintaan osuvat karvat sitä vastoin voivat aiheuttaa eriasteisia ärsytysoireita: lievää vuotamista ja räpyttelyä tai voimakkaampia kipuoireita ja jopa sarveiskalvovaurioita. Ripsiä voi irrota ja kasvaa takaisin karvan vaihtumisen yhteydessä.

Ektooppinen cilia kasvaa luomen sisäpinnan sidekalvon läpi ja aiheuttaa lähes aina voimakkaat kipuoireet (siristys, hankaaminen ja vetistys) ja sarveiskalvovaurioita.

Hoitona on tarvittaessa ripsien nyppiminen (ripset kasvavat takaisin) tai karvatuppien tuhoaminen joko polttamalla tai jäädyttämällä (distichiasis) tai ripsen ja karvatupen poistaminen kirurgisesti (ektooppinen cilia). Ylimääräisten ripsien merkitys koiralle on usein melko vähäinen, jolloin koiria voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen, mutta mieluiten terveen kumppanin kanssa. Vakavia tapauksia (ektooppinen cilia ja selkeitä oireita aiheuttavat distichiat) ei kuitenkaan pidä käyttää jalostukseen.

Vaiva on selvästi periytyvä, mutta periytymismekanismi ei ole tiedossa. Vaiva luokitellaan nykyään silmätarkastuksissa lieviin, kohtalaisiin ja vakaviin muotoihin.

Luomien virheasennot

Luomien virheasennot ovat melko tavallisia tietyillä koiraroduilla. Luomien sisään- ja uloskiertymät, liian suuret luomiraot sekä naaman ja luomien karvojen osuminen silmiin johtuu yleensä pään rakenteiden muodoista. Lyhyt kuono, matala silmäkuoppa, pitkä kapea kuono, syvä silmäkuoppa suhteessa liian suureen tai liian pieneen silmämunaan sekä naaman alueen ihon liian runsas karvoitus tai poimuisuus altistavat silmän eriasteisille vaurioille. Seuraavassa esitellään tavallisimmat luomen virheasennot.

Entropion eli luomen sisäänkiertymä

Entropion on tavallisimmin alaluomessa esiintyvä virheasento, jolloin luomi kiertyy sisäänpäin aiheuttaen silmän pinnan ärtymistä luomen karvojen / ihon osuessa silmän pintaan. Tyypillinen oire on silmän kyynelehtiminen roskan tunteen takia. Lyhytkuonoisilla koiraroduilla entropion esiintyy tavallisimmin nenänpuoleisessa alaluomessa, jolloin myös alaluomen kyynelkanavan aukko kiertyy liiaksi sisään, eikä siten viemäroiki kyyneliä normaalisti. Tämä lisää kyynelehtimistä. Isommilla koiraroduilla entropion voi liittyä liian suureen luomirakoon (makroblepharon), jolloin alaluomi rullaa sisäänpäin tyypillisesti korvanpuoleisesta osasta. Lisäksi pään ihon runsas poimuisuus aiheuttaa luomien sisäänkiertymää.

Pahimmillaan kiertymä aiheuttaa silmän sarveiskalvon haavautumista ja siten voimakasta kipua. Oireina ovat tällöin kyynelehtimisen lisäksi silmän punoitus ja siristely. Lievimmillään entropion ei aiheuta näkyviä oireita. Pidempään jatkuva sarveiskalvon ärsytystila johtaa sarveiskalvon nenänpuoleisen kulman pigmentoitumiseen (pigmentary keratitis), jota esiintyy erityisesti lyhytkuonoisilla kääpiörotuisilla koirilla.

Trichiasis eli luomen / naaman karvojen osuminen silmään

Medial caruncular trichiasis on tyypillisesti lyhytkuonoisilla roduilla esiintyvä ongelma, jolloin nenänpuoleisen silmäkulman ihon karvoitus ulottuu hyvin lähelle silmäkulmaa ja ihokarvat suuntautuvat silmään. Nenäpoimun ollessa hyvin korostunut ja kuonon ollessa hyvin lyhyt, nenäpoimun karvat voivat osua silmän pintaan (nasal fold trichiasis).

Karvat aiheuttavat samanlaisia oireita kuin entropion. Mikäli karvat osuvat sarveiskalvoon, kuten yleensä nenänpoimutapauksissa, ne aiheuttavat usein vakavampia oireita kuin osuessaan vain sidekalvoon. Karvan laatu vaikuttaa oireiden vakavuuteen. Paksut jäykät lyhyet karvat aiheuttavat enemmän vahinkoja kuin hennot ja ohuet karvat. Entropion ja trichiasis todetaan hyvin usein yhtä aikaa.

Ongelman vakavuutta kuvannee parhaiten oireiden vakavuus. Mikäli kiertymä on lievä / karvoitus vähäistä, se toki todetaan, mutta hoitotoimenpiteitä ei välttämättä tarvitse tehdä. Vakavat tapaukset tulee aina hoitaa kirurgisesti, sillä niiden aiheuttamat vahingot ovat kivuliaita ja pahimmillaan näkökykyä uhkaavia (sarveiskalvon haavaumat, pigmentoituminen). Virallisessa silmätarkastuskaavakkeessa tutkija toteaa vaivan, aiheutti se oireita tai ei, ja parhaansa mukaan pyrkii luokittelemaan vaivan vakavuuden.

Lieviä tapauksia voi käyttää jalostukseen, mutta parituskumppaniksi valittakoon vaivan suhteen mahdollisimman terve yksilö. Vakavia tapauksia (kirurgista hoitoa vaativat tai näkökyvyltään heikentyneet) ei pidä käyttää jalostukseen lainkaan.

Ektropion / makroblepharon

Luomen uloskiertymä (ektropion) ja liian suuri luomirako (makroblepharon) ovat melko tavallisia löydöksiä erityisesti suurilla koiraroduilla. Pahimmillaan luomiraot ovat niin suuret, että ala- ja yläluomi ovat keskeltä uloskiertyvät ja reunoilta sisäänkiertyvät. Tällöin luomien rakenne muistuttaa timanttia ja siitä käytetäänkin diamond eye -nimitystä.

Pään suuri koko, ”numeroa liian suuri iho”, isohko silmäkuoppa ja siihen suhteessa liian pieni silmämuna aiheuttavat epäsuhtaan, jolloin silmäluomen reunat eivät enää asetu sievästi silmää vasten, eivätkä siten toimi normaalisti. Nenänpuoleinen kulma voi olla poikkeuksellisen avoin pitkäkuonoisilla koiraroduilla, jolloin siihen kertyy runsaasti eritteitä. Esiin pilkottavien luomien sisäpintojen ja silmämunan sidekalvot ovat alttiita vedolle, pölylle ja UV -säteilylle ja toistuvat sidekalvon tulehdukset ovat tyypillisiä. Kyynelen levittyminen voi olla puutteellista ja siten sarveiskalvojen pinnat voivat ahavoitua ja tulehtua. Vanhemmiten ihon elastisuuden muuttuessa luomet alkavat roikkua usein

entistä pahemmin. Tavallisimmin alaluomi on osin irti silmän pinnasta ja uloskiertävä (ektropion), mutta myös yläluomi voi alkaa roikkua silmän päällä, aiheuttaen ongelmia näkökyvyille.

Samoin kuin entropion / trichiasis -koiria, lieviä ektropion / makroblepharon -diagnoosin saaneita koiria voi käyttää jalostukseen, mutta parituskumppaniksi on valittava em. vaivan suhteen terve yksilö. Vakavia tapauksia ei pidä käyttää jalostukseen lainkaan.

Sarveiskalvon dystrofia

Sarveiskalvon dystrofiaa eli aineenvaihduntahäiriötä on kolmea eri muotoa (epiteliaalinen eli pintakerroksen, stromaalin eli keskikerroksen ja endoteliaalinen eli sisäkerroksen muutos), joista yleisimmässä eli epiteliaalisessa dystrofiassa on kyseessä molemmissa silmissä ilmenevä rasvakertymä sarveiskalvon pintaosassa.

Vaiva on todettu perinnölliseksi mm. beaglellä, cavalierilla ja siperianhuskylalla, mutta sitä nähdään satunnaisesti myös muissa roduissa. Se ilmenee yleensä keski-ikään mennessä, on paljain silmin havaittavissa, mutta aiheuttaa vain harvoin koiralle näkö- tai muita ongelmia. Ruokinta ja hormonaaliset tekijät saattavat osaltaan vaikuttaa vaivan ilmenemiseen.

Pinnallinen dystrofia ja usein myös stromaalin dystrofia ovat koiran elämän kannalta useimmiten vähämerkityksillisiä. Etenkin roduissa joissa sitä ei ole oletettu perinnölliseksi ongelmaksi, tapauksia voidaan käyttää jalostukseen.

Endoteliaalinen dystrofiaa esiintyy kääpiöroduilla ja se ilmenee usein vanhemmalla iällä. Vaiva johtaa usein sarveiskalvon täydelliseen samentumiseen ja pahimmillaan sen kivuliaaseen haavautumiseen. Endoteeli dystrofia -sairasta koiraa ei pidä käyttää jalostukseen.

CSNB, hämäräsokeus

Congenital stationary night blindness (CSNB), synnynnäinen ei-etenevä hämäräsokeus, on verkkokalvon toiminnan häiriö. Päivänäkö on normaali tai heikentynyt. Tila on havaittavissa 5 - 6 viikon iässä, kun verkkokalvon syntymän jälkeinen kehittyminen on valmis. Sairaot koirat tarvitsevat kirkasta valoa nähdäkseen kunnolla, näköongelmat pysyvät samoina syntymästä lähtien. Muutokset näkyvät ERG - tutkimuksessa, eivät tavallisissa peilauksissa. Sairaot koirat ja kantajat voidaan selvittää DNA - tutkimuksella. Sairaus periytyy autosomaalisesti (ei sukukromosomeissa) ja resessiivisesti. Yksilö sairastuu tautiin, jos se perii geenin virheen molemmilta vanhemmiltaan.

Ruotsissa, Ranskassa, Belgiassa ja useassa muussa Keski-Euroopan maassa on CSNB -testaus otettu viralliseksi jalostusvaatimukseksi, mutta hämäräsokeuden toteamisen menetelmät poikkeavat toisistaan eri maissa. Sairauden selvittämiseksi käytetään ERG -kuvauksia ja DNA -näytteestä (sylki-, karva- tai verinäyte) tehtäviä tutkimuksia. Käytäntö on hyvin sekalainen ja luotettavimmaksi tavaksi kantajien ja sairaiden seulomiseksi pidetään nykyisin DNA -verinäytteestä otettua tutkimusta. Geenivirheen ja sairauden yleisyyttä ei tunneta Suomessa, mutta yksittäisiä yksilöitä on tutkittu verikokein ja sylki- ja karvanäytteen perusteella. Suomessa asuvista yksilöistä ei ole tavattu toistaiseksi hämäräsokeusgeeniä.

Selkäsairaudet

Briardeilla on esiintynyt yksittäisinä tapauksina mm. seuraavia selän alueen ongelmia. **Suomen Briard ry teki vuodenvaihteessa 2020-21 nettikyselyn briardien selkävaivoista. Kyselyyn saatiin vastaus 40 briardista, joista selkävaivoja oli tai oli ollut 7 briardilla eli 17,5 %:lla. Kyselyn ja kuvaustulosten valossa briardien selät ovat maassamme pääosin kunnossa ja vakavia muutoksia sekä vaikeita selkävaivoja esiintyy hyvin vähän. Kooste kyselyn tuloksista on liitteenä (10).**

Spondyloosi

Spondylitis deformans eli spondyloosi on selkärangan rappeumasairaus, jossa selkänikamien rajoille

muodostuu luupiikkejä ja/tai -siltoja. Spondyloosia kehittyy usein normaalistikin ikääntymisen myötä, mutta mm. bokserilla rappeumaa todetaan jo nuorilla koirilla. Spondyloosi on todettu perinnölliseksi sairaudeksi mm. bokserilla (perinnöllisyys 0,42 – 0,62), joten sitä voidaan vastustaa jalostusvalinnoilla. Silloittumat ovat yleisimpiä rintarangan loppuosassa ja lannerangan sekä ristiselän alueella, joten rinta- ja lannerangasta otetut sivukuvat ovat riittäviä kartoituskuvaamisessa. Spondyloosin suositeltava kuvausikä on 2 vuotta, jolloin ikääntymismuutoksia ei vielä ole, mutta perinnölliset muutokset ovat ehtineet muodostua. Vanhalle koiralle sallitaan hieman enemmän muutoksia kuin saman lausunnon saavalle nuorelle koiralle, mutta eri-ikäisten koirien lausuntoja on vaikea verrata suoraan, koska ikääntymismuutosten osuutta on hankalaa arvioida. Kuitenkin kannattaa muistaa, että spondyloosi on etenevä sairaus, joten puhdas selkä tai vain lievät muutokset vanhemmalla koiralla on jalostuksellisesti erittäin merkittävä löydös.

Spondyloosia pidettiin pitkään koiralle merkityksettömänä oireettomana ikääntymismuutoksena. On kuitenkin havaittu, että selkärankaan muodostuneet luupiikit ja silloittumat voivat aiheuttaa koiralle vaihtelevanasteisia oireita kuten jäykkyyttä, ontumista, epämääräisiä selkäkipuja ja hyppäämishaluttomuutta. Kehittymässä olevat luupiikit voivat murtua tai hangata toisiaan aiheuttaen tulehduskipua alueella. Toisinaan paikalliset oireet helpottavat kun luutumisen etenee täydeksi sillaksi. Ventraalinen eli nikamien alapuolelle muodostuva siltamuodostus jäykistää selkää rasittaen viereisiä nikamavälejä. Harvinaisempi lateraalinen eli nikamien sivuille muodostuva spondyloosi voi painaa hermojuuria ja aiheuttaa koiralle rajujakin oireita, kuten virtsan ja ulosteen pidätyskyvyttömyyttä tai halvausoireita. Tällaisen tilanteen diagnosointi vaatii useimmiten röntgenkuvauksen lisäksi tietokonetomografia (CT) tai magneetti (MRI) tutkimuksen. Spondyloosia sairastavien koirien oireilu vaihtelee voimakkaasti yksilöittäin ja jopa vaikeaa spondyloosia sairastava koira voi olla täysin oireeton, joten kartoituskuvaaminen on jalostuksellisesti tärkeää.

Spondyloosin periytymismekanismeja ei tarkkaan tiedetä, joten voidaan noudattaa yleistä vastaavanlaisten sairauksien jalostuksesta annettua suositusta: käytettäessä spondyloosia sairastavaa koiraa pyritään etsimään sille partneri, joka on spondyloosivapaa (SP0) tai jolla on vain lieviä muutoksia. Nuoren, keskivaikeaa (SP3) spondyloosia sairastavan koiran jalostuskäyttöä tulee harkita tarkkaan ja vaikeaa (SP4) spondyloosia sairastavat yksilöt tulisi sulkea pois jalostuksesta. Sukua tulee katsoa laajemminkin eli myös vanhempien ja pentuesisarusten lausunnot kannattaa huomioida koiran perimän ja ilmiäisun vaikutuksen arvioimiseksi.

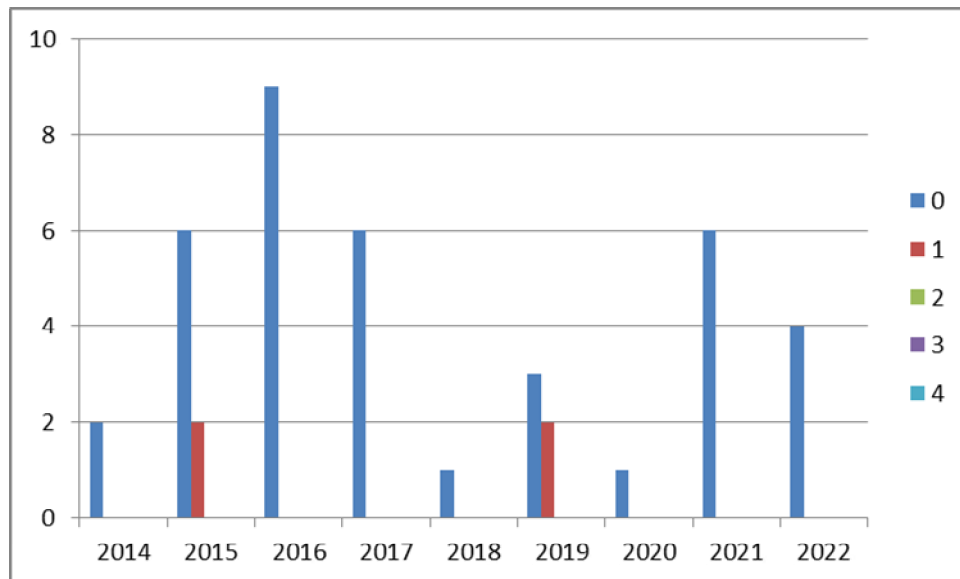
On tärkeää muistaa, että selkänikamissa voi olla paljon muitakin sairauksia kuin spondyloosi, joten spondyloosipuhdas (SP0) selkä ei aina ole sama kuin terve selkä. Välimuotoiset nikamat erityisesti lannerangan lopun ja ristiselän välissä (L7–S) ovat melko yleisiä ja altistavat ristiselän kivuille tai toimintahäiriöille usein jopa enemmän kuin spondyloosi.

Briardeilla virallisia selkäkuvia on lausuttu spondyloosin osalta vuodesta 2014 lähtien. Virallinen spondyloosilausunto on yhteensä 25 briardilta, joista 23 on lausuttu spondyloosipuhtaiksi (SP0) ja kahdella on todettu lievä spondyloosi (SP1). Terveyskyselyssä 2017 spondyloosin takia eläinlääkärissä ilmoitettiin käyneen 10 briardia eli viralliset lausunnot eivät anna totuudenmukaista kuvaa rodun spondyloositalanteesta.

Välimuotoinen lanne-ristinikama

Välimuotoinen lanne-ristinikama (lumbosacral transitional vertebra, LTV) on yleinen synnynnäinen ja perinnöllinen nikamaepämuodostuma, jonka periytymismekanismeja ei tunneta. LTV:llä tarkoitetaan nikamaa, jossa on sekä lanne- että ristinikaman piirteitä. Välimuotoinen nikama voi olla viimeinen lannenikama (L7), jolloin puhutaan sakralisaatiosta tai ensimmäinen ristiluun nikama (S1), jolloin puhutaan lumbalisaatiosta. Muutos voi olla symmetrinen eli samanlainen oikealla ja vasemmalla puolella tai epäsymmetrinen, jolloin selällään otetussa röntgenkuvassa nähdään puoliero. Diagnoosi tehdään usein lonkkakuvasta, josta voidaan nähdä koiran ristiluun ja lanne-ristiluuliitos yhdestä

suunnasta ("ylhäältäpäin"). Joillain koirilla lanneristikamien lukumäärä on poikkeava, normaalin 7 nikaman sijaan näillä koirilla on 8 tai 6 lanneristikamaa. Tämä on yksi LTV:n muoto ja se voidaan nähdä sivusuunnasta otetusta röntgenkuvasta (koira on kuvattaessa kyljellään), jossa ristiluun lisäksi näkyy koko lanneranka.

Kaavio 32. Spondyloositutkimuslausunnot vuosina 2014 - 2022 (Lähde: Suomen Kennelliiton Koiranet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

LTV:tä esiintyy useilla koiraroduilla, ja ainakin saksanpaimenkoirilla sen yhteydestä selkävaiivoihin on tutkimustietoa. LTV altistaa lanne-ristiluuliitosalueen varhaiselle rappeutumiselle, minkä seurauksia voivat olla takaselän kivut ja pahimmassa tapauksessa takajalkojen halvausoireet. Hoitona käytetään lepoa ja kipulääkkeitä ja vakavimmissa tapauksissa leikkaushoitoa. Kotikoirina sairastuneet koirat pärjäävät usein melko hyvin, mutta ennuste paluusta harrastus- tai työkoiraksi on epävarma. LTV:stä voi saada lausunnon 12 kuukautta täyttänyt koira.

LTV-muutosten yleisyydestä eri roduissa ei juurikaan ole vielä tietoa. Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta suosittelee jättämään oireilevat koirat pois jalostuksesta. Kaikkia oireettomia koiria voi käyttää, mutta LTV1–LTV4 -tuloksen saaneet koirat suositellaan yhdistämään vain LTV0-koirien kanssa. Tällaisten yhdistelmien jälkeläisiä suositellaan kuvattavaksi, jotta LTV-muutosten periytymisestä ja merkityksestä saadaan lisää tietoa.

Briardeilla on vuodesta 2014 lähtien lausuttu välimuotoinen lanneristikama 66 yksilöltä. Näistä LTV1 muutos oli 7 koiralla ja muut olivat terveitä. Eli vakavampia asteita ei ole löytynyt. Tutkittuja yksilöitä on kuitenkin vielä varsin vähän.

Muita sairauksia

Vatsalaukun kiertymä on äkillinen, hengenvaarallinen tila, jolloin kiertymän vuoksi vatsalauku ei pääse tyhjenemään ja siihen kerääntyy kaasua. Kiertymä liittyy erityisesti suurikokoisuuteen ja syvään rintakehään. Vatsalaukun kiertymässä on olemassa kirjallisuuden mukaan selkeä todennäköisyys tiettyjen rotujen ja tietynrakenteisten koirien välillä, jonka johdosta vaikuttaisi siltä, että kiertymäalttius saattaa olla perinnöllistä.

Vatsalaukun kiertymä on melko yleinen briardeilla. Terveyskyselyyn 2017 osallistuneista briardeista vatsalaukun kiertymä oli ollut 6,5 %:lla vastanneista. Neljäsosalla kiertymä oli ollut 2 - 3 -vuotiaana, toisella neljänneksellä 6 -vuotiaana ja lopuilla 50 %:lla yli 8 -vuotiaana. Noin puolet kiertymän saaneista

menehtyi siihen.

Suomen Briard ry teki huhtikuussa 2019 nettikyselyn vatsalaukun kiertymästä. Kyselyyn saatiin vastaus 80 briardista, joista vatsalaukun kiertymään oli sairastunut 17 briardia eli 21 %. Vastausten perusteella sairastumisriski näyttäisi kasvavan iän myötä. Hieman yli puolet (9 briardia) selvisi kiertymästä, mutta lähes saman verran menehtyi (8 briardia). Tulos oli saman vuoden 2017 terveystutkimuksessa. Kyselyn tulokset antavat viitteitä siitä, että taipumus vatsalaukun kiertymään olisi briardeilla perinnöllinen. Kooste kyselyn tuloksista on liitteenä (11).

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus. Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat. Paikalliskaltainen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpaikasta aivoissa ja sen leviämisestä. Epilepsiaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen. Samoin on vältettävä sellaisten riskilinjojen yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikkojälkeläisiä, niin kauan kun rodulle ei ole olemassa geenitestiä, jonka avulla sairauden kantajuus voidaan todeta.

Ensimmäinen epilepsia-kohtaus tulee useimmiten nuorena, 1 - 5 -vuotiaana, mutta perinnöllinen epilepsia voi alkaa missä iässä hyvänsä. Samantyyppisiä kohtauksia voivat aiheuttaa myös muut sairaudet kuin epilepsia. Epilepsiadiagnoosi pohjautuu muiden sairauksien poissulkemiseen. Siksi koirasta otetaan virtsa- ja verinäytteitä ja tehdään neurologinen tutkimus. Jollei muuta selittävää syytä löydy, koira sairastaa epilepsiaa. Epilepsiaa ei voida parantaa, vaan koira tarvitsee lääkitystä koko loppuelämänsä ajan. Lääkityksen aloituspäätökseen vaikuttaa kohtauksien esiintymistiheys ja vakavuus. Lääkityksen avulla epilepsia-kohtausten esiintymistä voidaan harventaa, kohtauksia lieventää ja niiden kestoa lyhentää. Joskus kohtaukset saadaan lääkityksellä kokonaan loppumaan.

Jos kohtauksille ei löydy elimellistä syytä, pidetään niitä yleisesti perinnöllisinä. Perinnöllisestä taustasta kertoo mm. se, että tehdyissä tutkimuksissa on todettu sukusiitoksella olevan vaikutusta (lisäten riskiä). Useimpien epilepsiamuotojen periytymistapaa ei sen sijaan vielä tunneta. Myöskään briardin kohdalla ei asiasta ole tietoa. Koska tauti on hyvin kiusallinen sekä koiralle että omistajalle, ei epileptista kohtausta saanutta koira saa käyttää jalostukseen.

Autoimmunisairaudet ovat sairauksia, joissa elimistö hyökkää itseään vastaan ja aiheuttaa vakavan sairauden. Usein sairauden laukaisee jokin ympäristötekijä (esim. stressi), mutta koiran genetiikalla on myös osansa sairastumisalttiuteen. Jollain roduilla on selkeästi suurempi riski sairastua näihin sairauksiin, joten perimän vaikutus on ilmeinen. Autoimmunisairaudet käsittävät laajan skaalan eri sairauksia. Osa autoimmunisairauksista on helposti tunnistettavissa (esim. kilpirauhasen vajaatoiminta), mutta toisia on erittäin vaikea diagnosoida, koska ne muistuttavat oireiltaan hyvin paljon muita sairauksia. Autoimmunisairauksia pidetään yhtenä koiranjalostuksen vakavimmista uhkakuvista. Perinnöllisen muuntelun vähentyessä myös riski autoimmunisairauksiin nousee. On tärkeää, että kasvattajat ovat tietoisia koirien perinnöllisistä autoimmunisairauksista, siitä kuinka ne diagnosoidaan ja miten ne periytyvät. Koiraa, jolla on autoimmunisairaus, ei tule käyttää jalostukseen. Tulee muistaa, ettei koira ole perimältään terve vaikka koira tulisi toimeen lääkityksellä ja näyttäisi päällisin puolin olevan kunnossa. Terveystutkimuksessa 2017 ilmeni yksi cushingin tautia, yksi IMHA:a (immuunivälitteinen hemolyytinen anemia) ja yksi SLO:ta (symmetrical lupoid onychodystrophy) sairastava yksilö. Useampia tarkemmin diagnosoimattomia ihon sairauksia tuli esiin kyselyn perusteella. Arvoitukseksi jää onko osa näistä mahdollisesti immuunipuolustusjärjestelmän häiriön seurausta.

Kilpirauhasen vajaatoiminta

Kilpirauhasen vajaatoiminta (hypotyreoosi) johtuu liian alhaisesta kiertävien kilpirauhashormonien määrästä. Kilpirauhasen vajaatoiminta on koiran yleisin sisäerityssairaus. Sairauden esiintyvyys on keskimäärin 0,2 – 0,4 % kaikista koirista, mutta joissakin roduissa esiintyminen on huomattavasti yleisempää. Terveyskyselyyn 2017 vastanneista briardeista kilpirauhasen vajaatoimintaa sairasti noin 3 %.

Kilpirauhasen vajaatoiminnan taustalla on tavallisimmin immunologinen kilpirauhasen tulehdusreaktio, lymfocytaarinen tyreoidiitti. Kilpirauhasen vajaatoiminta on autoimmuunisairaus, jolla on geneettistä taustaa. Kilpirauhasen vajaatoimintaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Kilpirauhasen vajaatoimintaa poteva koira on tyypillisesti kooltaan keskikokoinen tai suuri ja iältään keski-ikäinen (4 - 11 -vuotias). Kliiniset oireet kehittyvät, kun noin 75 % kilpirauhashormonista on tuhoutunut, joten sairaus on voinut olla olemassa kuukausia tai vuosia ennen oireiden puhkeamista. Riskirotujen yksilöt voivat sairastua muita nuorempina, mutta vajaatoiminta on harvinainen alle kahden vuoden ikäisillä koirilla.

Kilpirauhashormonia tarvitaan kaikkialla elimistössä aineenvaihdunnan ylläpitämiseen. Siksi vajaatoiminnan oireet ovat moninaiset. Aineenvaihdunnan hidastumiseen liittyvät oireet, kuten uneliaisuus, lihavuus ja liikunnan siedon aleneminen, ovat yleisimmät. Lähes yhtä paljon esiintyy iho-oireita, kuten karvapeitteen ohenemista, kaljuutta ja huonokuntoisuutta sekä ihon tummumista, seborreaa ja pinnallisia ihotulehduksia. Edellä mainittuja harvemmin esiintyy hermostollisia, silmiin, sydämen toimintaan, käyttäytymiseen, lisääntymiseen tai ruuansulatuskanavan toimintaan liittyviä oireita.

Kilpirauhasen toiminnan mittaamiseen on käytössä useita eri testejä, joista tavallisimmin käytetään T4 ja TSH määrittämiä. Jos tulos on ristiriitainen, uusintatutkimus suoritetaan 4 - 8 viikon kuluttua tai määritetään vapaa-T4 pitoisuus. Lymfocyttäristä tyreoidiittia epäiltäessä voidaan mitata tyreoglobuliinivasta-aineiden määrä (TGA). Negatiivinen tulos ei kuitenkaan sulje pois autoimmuunityypin sairautta. Hoitona käytetään elinikäistä levotyroksiinikorvaushoitoa.

Iho- ja allergiaongelmat

Allergiset oireet ovat seurausta elimistön vasta-aineiden ja tietynlaisten solujen epänormaalista reaktiotavasta elimistöön tulevia vieraita aineosia kohtaan. Koiralla erilaisten aiheuttajien aikaansaamat allergiset reaktiot ilmenevät pääsääntöisesti ihossa. Koirien ihosairaudet vaativat usein monia tutkimuksia ja pitkäaikaisiakin selvityksiä, jotta syy ja oikea hoito selviäisi. Tämä siksi, että ihosairaudet päällisin puolin muistuttavat toisiaan, lisäksi koirille tulee helposti sekundäärinen bakteeritulehdus ihoon, etenkin jos iho kutisee ja koira raapii itseään, ja tulehdus peittää mahdollisen alkuperäisen sairauden. Krooniset iho-sairaudet, atopia tai ruoka-aineallergia, vaativat usein koko elämän kestävästä lääkityksestä tai erikoisruokavaliota. Atooppista/allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Terveyskyselyyn 2017 osallistuneista 13 %:lla esiintyi allergioita. Yleisimpiä oireita olivat ihottumat, kutina, korvatulehdukset, paiseet, korvien ja silmien eritteet ja ripuli. Yleisimpiä allergeenejä olivat varastopunkki, vehnä, sika, nauta ja maissi.

Atopia

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet.

Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-

aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli). Atooppista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus ja oireet alkavat suurimmalla osalla atoopikoista 6 kk – 3 vuoden iässä. Allerginen nuha, astma ja silmän sidekalvontulehdus ovat koiralla harvinaisia. Koira reagoi ihollaan ja atopia onkin koiran yleisin ihosairaus. Atopiaan liittyvien toistuvien ihon bakteeri- ja hiivatulehdusten esiintymisestä on päätelty, että atoopikkokoirilla olisi puutteellisesti toimiva soluvälitteinen immuunivaste. Atopialle tyypillistä on, että oireet helpottuvat ja pahenevat kausittaisesti ainakin sairauden alkuvaiheessa. Jos oireet ovat heti alkuun jatkuvia, voidaan hyvällä syyllä epäillä ruoka-aineallergiaa aiheuttajaksi.

Atooppinen iho kutisee, minkä seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntainen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympärys), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia, esim. ärtyisyyttä. Toistuvat korvatulehdukset ovat eräs tavallisimmista atoopikon iho-oireista.

Koiran kutinan syy on selvitettävä huolellisesti. Jos muuta selittävää syytä ei löydy ja koiralla on atopiadiagnoosin tekemiseen oikeuttavat oireet, koiralle tehdään joko ihotesti tai allergiavasta-aineita etsitään verestä. Koiran atopian hoitoon käytetään monia eri hoitomuotoja. Kaikkein tärkein on allergeenialtistuksen vähentäminen esim. toistuvien pesujen ja ympäristön saneerauksen avulla. Jollei näiden toimenpiteiden ja sekundaaristen bakteeri – ja hiivatulehdusten hallinnalla päästä riittävään lopputulokseen, voidaan allergeestien tulosten perusteella aloittaa siedätyshoito ja/tai lääkehoito.

Suulakihalkio

Suulaki on joskus synnynnäisesti kehittymätön. Epämuodostumat ovat usein suulakihalkioita. Pahimmillaan suulaessa oleva rako jakaa suulaen pitkän sen koko keskilinjaa niin, että suulaesta on suora yhteys nenäonteloihin. Suulakihalkiainen pentu ei pysty yleensä imemään normaalisti. Helpoimmissa tapauksissa ne voidaan leikata, jos pentua voidaan ruokkia käsin. Tietty kallon rakenne (kupoli-kalloisuus, lyhytkuonoisuus) altistaa kitlaen luutumishäiriöille ja sikiöhäiriö voi syntyä muistakin syistä (mm. emän tiineysaikana saama kortisonihoito).

Ektooppinen ureter (EU) tarkoittaa virtsanjohtimen synnynnäisiin epämuodostumiin kuuluvia poikkeavuuksia virtsanjohtimien laskeutumiskohdassa. Virtsanjohtimista molemmat tai toinen ohittavat rakon, ja kiinnittyvät virtsaputkeen tai emättimeen. Oireina on virtsantiputtelu, myös toistuvat virtsatieinfektiot voivat olla seurausta virtsateiden epänormaalista rakenteesta. Epämuodostumat ovat yleisempiä nartuilla. Periytyvyydestä ei ole tietoa, vaan epäillään että kysymyksessä on useamman geenin aiheuttama vika. Kromosomi, joka muodostaa virtsaelimet, koostuu noin kuudesta eri geenistä ja epämuodostumat ilmaantuvat vasta kun pentu on perinyt neljä tai viisi viallista geeniä. Tämä selittää sen miksi vika esiintyy eri vakavuusasteisena ja eri muodoissa. Vika voi olla virtsajohtimissa, munuaisissa, virtsarakossa tai kaikissa kolmessa edellä mainitussa. Polygeenisyydestä johtuen on mahdotonta ennakolta tietää montako, jos yhtään, viallista geeniä uros tai narttu kantaa, ennen kuin vika ilmenee jälkeläisissä. Sama uros tai narttu saattaa jonkun toisen kanssa astutettuna tuottaa aivan normaalin pentueen.

Saksan Briardyhdistys (BCD) lisäsi jalostusvaateisiinsa vuonna 2009, että kaikki jalostukseen käytettävät urokset on ultraäänitutkittava ektooppisen ureterin osalta. Tutkimusten avulla on löytynyt oireettomia uroksia, joiden toinen tai molemmat virtsajohdin ei laskeudu oikeaan paikkaan.

Hammaspuutokset ovat perinnöllisiä tai ympäristön aiheuttamia. Briardien rotumääritelmän mukaan nollaava virhe on, jos koiralta puuttuu kaksi P4:sta tai 3 mitä tahansa hammasta. Terveyskyselyn

perusteella briardeista 13 %:lla esiintyy hammaspuutoksia. Yleensä puuttui yksi hammas (69 %) tai kaksi hammasta (28 %). Yleisimmin puuttuivat hampaat P4, P3 tai P1. Vanhemmiten tai tapaturmaisesti esiintyi yleisimmin etuhampaiden puutoksia.

Purentavikoja voivat aiheuttaa hampaiden asentovirheet tai leukaluiden epäsymmetrisyys toisiinsa nähden. Leukaluuperäiset purentaviat ovat perinnöllisiä, mutta hampaan asentovirhe voi syntyä myös esimerkiksi trauman seurauksena. Yleisiä purentavirheitä ovat leukojen pituuseroista aiheutuvat ylä- ja alapurenta. Terveyskyselyn perusteella lieviä purentavikoja esiintyy noin 10 %:lla briardeista. Alapurenta on selvästi yläpurentaa yleisempi.

Kivesvika

Uroksen joko toinen tai molemmat kivekset eivät laskeudu normaalisti vatsaontelosta kivespussiin tai ne ovat rakenteeltaan epänormaalit. Kaksipuoleinen muoto on steriili, mutta toispuoleinen yleensä siitoskykyinen. Kivesvian periytymisestä on niukasti tietoa. Todennäköisesti kyseessä on polygeneettinen, resessiivinen periytyminen, joilla on vaihteleva läpilyöntikyky. Nartut voivat siirtää pentuihinsa (sekä poikiin että tyttäriin) kivespuutteeseen liittyviä geenejä. Tavallisesti kivekset ovat laskeutuneet noin seitsemän viikon iässä tai viimeistään 6 kk ikään mennessä. Poikkeuksiakin on, mutta ne ovat harvinaisia.

Briardikannassa esiintyy jonkun verran kivesvikaisuutta. Suosittelee on poistaa jalostuskäytöstä yksilö, jonka jälkeläisissä esiintyy selkeästi kivesvikaisuutta (esim. kahdessa eri pentueessa eri partnerin kanssa kivesvikainen uros tai samassa pentueessa useita kivesvikaisia urospentuja). Suomen Kennelliitto ei rekisteröi kivesvikaisen uroksen jälkeläisiä FIN/ER -rekisteriin.

Napatyrä johtuu vatsan seinämän puutteellisesta sulkeutumisesta. Se huomataan yleensä vasta muutaman viikon ikäisellä pennulla pienenä, tavallisesti pehmeänä pattina navan paikalla keskellä vatsan seinämän etuosaa. Napatyrä katsotaan koirilla periytyväksi viaksi, eikä ole suositeltavaa käyttää tyräleikkauksen tarvinneita yksilöitä jalostukseen.

ELÄINLÄÄKÄRIKÄYNNNEISTÄ

Briardien terveystarkastuksessa marraskuussa 2017 selvitettiin mm. minkäläisten vaivojen takia briardin omistajat ovat käyttäneet koiriaan eläinlääkärillä. Kyselyn tulokset antavat melko hyvän kuvan rodussa esiintyvistä terveysongelmista, sillä vastausprosentti oli noin 30 %.

Terveyskyselyn 2017 eläinlääkärikäynnit

Minkäläisten vaivojen takia olette käyttäneet briardianne eläinlääkärillä?

NORMAALIT KÄYNNIT		190 kpl	99 %
rokotukset	190		
terveystarkastukset	104		
TRAUMAT		71 kpl	37 %
haavat	35		
murtumat	8		
hampaan katkeaminen, lohkeaminen	17		
kynsien katkeaminen	26		
vieras esine suolistossa	12		
hermostovammat	1		
VIRTSA-JA SUKUPUOLIELINTEN SAIRAUDET		53 kpl	28 %
virtsatietulehdus	31		
virtsakivet	6		

virtsaumpi, virtsaamiskyvyttömyys	2		
munuaisten vajaatoiminta	1		
emätintulehdus	3		
kohtutulehdus	5		
eturauhasvaivat	12		
anaalirauhastulehdus	3		
anaalifistelli	1		
kohdun seinämän paksuuntuminen	1		
RUUANSULATUSELINTEN SAIRAUDET		20 kpl	10 %
vatsalaukunkiertymä	12		
napatyrä	7		
kaasuuntuminen	2		
mahaportin ahtaus	1		
TUKIKUDOSTEN SAIRAUDET		40 kpl	21 %
lonkka vaivat	19		
selkävaivat	12		
nivelkivut	15		
panostiitti, kasvukivut	2		
luutumishäiriöt	2		
välilevytyrä	2		
spodyloosi	10		
KASVAIMET		52 kpl	27 %
kasvain/ syöpä	17		
rasvapatti	33		
nisäkasvain	4		
pernakasvain	2		
lymfooma, imusolmukesyöpä	3		
maksakasvain	2		
ihokasvain	1		
SILMÄSAIRAUDET		25 kpl	13 %
silmätulehdus	16		
kaihi	3		
verisuonijäänteet	1		
ylimääräiset ripset	6		
ektooppiset ripset	1		
IHON SAIRAUDET		27 kpl	14 %
ihottuma	7		
ihotulehdus	12		
kynsivallintulehdus	1		
karvanlähtö	4		
alopecia	1		
atopia	8		
hätärauhanen tulehdus	2		
KORVASAIRAUDET		27 kpl	14 %
korvatulehdus	26		
sisäkorvan tulehdus	1		

HENGITYSELINTEN SAIRAUDET		14 kpl	7 %
kurkkutulehdus	8		
kennelyskä	11		
keuhkotulehdus	1		
SYDÄN SAIRAUDET		6 kpl	3 %
sydämen vajaatoiminta	1		
sydämen sivuäänet	5		
LOISTAUDIT		41 kpl	21 %
nenäpukki	21		
kapi	2		
täit, väiveet	7		
puutiaiset	12		
hilsepukki	1		
ENDOKRINOLOGISET SAIRAUDET		7 kpl	4 %
kilpirauhasen vajaatoiminta	6		
cushing, kortisolin liikatuotanto	1		
HERMOSTON SAIRAUDET		3 kpl	2 %
epilepsia	1		
kipukohtaus	2		
IMMUUNIJÄRJESTELMÄN SAIRAUDET		8 kpl	4 %
IMHA	1		
SLO	1		
pernan kiertymä	3		
krooninen haimatulehdus	1		
pernan siirtyä	1		
leukopenia	1		

Edellinen terveystarkastus tehtiin v. 2005 ja tässä v. 2017 verkossa tehdyssä kyselyssä käytettiin soveltaen samoja kysymyksiä, joten vastauksia pystyy vertaamaan. Vastauksia saatiin yhteensä 192:sta vuonna 2002 tai sen jälkeen syntyneestä koirasta, mikä on noin 30 % kyseisenä aikana syntyneistä Suomessa rekisteröidyistä briardeista. Yhteenvetona voidaan todeta, että briardilla esiintyvät ja briardin omistajien kokemana suurimmat terveysongelmat ovat vilkkaudesta johtuvat erilaiset traumat, virtsa- ja sukupuolielinten sairaudet (erityisesti virtsatietulehdukset ja eturauhasvaivat), tukikudosten sairaudet (erityisesti lonkanivelen dysplasia ja nivelrikko sekä selkäsairaudet), kasvaimet (erityisesti rasvapatit), erilaiset tulehdukset ja vatsalaukun kiertymä. Sisäelinten vajaatoimintaa oli esiintynyt vajaalla 7 %:lla vastanneista. Yleisin oli kilpirauhasen vajaatoiminta (47 %). Lisäksi esiintyi sydämen, haiman ja munuaisten vajaatoimintaa sekä yksittäisillä koirilla maksan ja lisämunuaisten vajaatoimintaa.

Aiempaan kyselyyn verrattuna erilaisten traumojen ja ulkoloisten (erityisesti nenäpukki, täit ja puutiainen) määrä eläinlääkärikäynneissä on kasvanut huomattavasti tai sitten koiria käytetään aiempaa herkemmin eläinlääkärillä. Myös virtsa- ja sukupuolielinten sairauksissa määrät olivat selvästi suurempia, erityisesti virtsatietulehdukset ja eturauhasvaivat olivat useammin eläinlääkärikäynnin syynä. Ruuansulatuselimistön sairauksissa eläinlääkärikäynnit ovat olleet samaa luokkaa kuin aiemmin, mutta vatsalaukunkiertymien määrä on kaksinkertainen. Tukikudosten sairauksien määrä eläinlääkärikäynneissä on kasvanut roimasti, erityisesti lonkka- ja selkävaivat ja nivelkivut. Spondyloosinkin takia eläinlääkärissä on käynyt peräti 10 koiraa eli 5 % vastanneista kun aiemmassa kyselyssä se ei noussut esille lainkaan. Kasvainsairauksien määrä eläinlääkärikäynneissä on myös moninkertaistunut. Yleisin vaiva on kuitenkin ollut rasvapatit, mutta myös syöpäkasvainten määrä on

suuri ja kasvanut aiemmasta. Silmä-, korva-, iho- ja hengityselinsairauksiin liittyvissä eläinlääkärikäynneissä on myös tapahtunut kasvua, mutta sydän- ja hermostollisten sairauksien määrä on pysynyt samana. Endokrinologisissa sairauksissa ja immuunijärjestelmän sairauksissa eläinlääkärikäyntien määrä on hieman kasvanut.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmä tilastoi OmaKoiran kautta syötettyjä tietoja koiran eliniästä, lopetuksen / kuoleman ajankohdasta sekä mahdollisesti ilmoitetuista kuolinsyistä. Briardeja on tilastointiaikana 2008 - 2022 kirjattu kuolleeksi järjestelmässä 236 yksilöä. Tilaston mukaan rodun yleisimmät kuolinsyyt ovat vanhuus ja kasvainsairaudet, syöpä. Vanhuuteen lopetetaan keskimäärin 13,3 -vuotiaana ja kasvainsairauksiin 10,2 -vuotiaana. Tilastoiduista yksilöistä 35:n kuolinsyytä ei ole ilmoitettu ja 19 koiraa on kuollut tai lopetettu ilman sairauden diagnosointia. Nämä käsittävät 23 % aineistosta. Briardin keskimääräinen elinikä on tilaston pohjalta 10 vuotta 4 kuukautta, mikä on kuukauden enemmän kuin edellisen jalostuksen tavoiteohjelman tilastointiaikana (2003 - 2017).

Taulukko 19. Kuolinsyyt ja keskimääräinen elinikä vuosina 2008 - 2022 kuolleilla briardeilla. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	11 vuotta 10 kuukautta	2
Hermostollinen sairaus	9 vuotta 4 kuukautta	1
Immunologinen sairaus	6 vuotta 8 kuukautta	2
Kasvainsairaudet, syöpä	10 vuotta 2 kuukautta	48
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	9 vuotta 6 kuukautta	7
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	9 vuotta 1 kuukautta	12
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	4 vuotta 0 kuukautta	5
Luusto- ja nivelsairaus	7 vuotta 9 kuukautta	12
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	8 vuotta 5 kuukautta	15
Muu sairaus, jota ei ole listalla	8 vuotta 7 kuukautta	14
Selkäsairaus	10 vuotta 3 kuukautta	2
Sydänsairaus	7 vuotta 7 kuukautta	5
Tapaturma tai liikennevahinko	4 vuotta 11 kuukautta	6
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13 vuotta 4 kuukautta	67
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	10 vuotta 7 kuukautta	2
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	10 vuotta 2 kuukautta	35
Kaikki yhteensä	10 vuotta 4 kuukautta	236

Keskimääräisesti nuorimpana kuolleet yksilöt on lopetettu käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi. Myös tapaturmaisesti kuolleet ovat olleet keskimääräistä huomattavasti nuorempia. Sairauksista immunologiseen sairauteen, sydänsairauteen sekä luusto- ja nivelsairauksiin menehtyneet yksilöt on lopetettu keskimäärin alle 7 tai alle 8 -vuotiaana. Kasvainsairaudet, virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaudet, hengitystiesairaus tai hermostollinen sairaus eivät ole merkittävästi lyhentäneet elinikää, mikäli sitä vertaa keskimääräiseen elinikäennusteeseen.

Myös terveystarkastuksessa vuonna 2017 kysyttiin koirien kuolinsyytä ja kuolinikää. Nämä ilmoitettiin 49 koiran osalta ja niillä keskimääräiseksi eliniäksi tuli 9 vuotta 5 kuukautta. Yleisin kuolinsyy oli kasvainsairaudet.

Taulukko 20. Kuolinsyyt ja keskimääräinen elinikä vuosina 2002 - 2017 syntyneillä briardeilla. (Lähde: Terveyskysely marraskuu 2017)

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Kasvainsairaudet, syöpä	9 vuotta 9 kuukautta	17
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	11 vuotta	2
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	9 vuotta	2
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	7 vuotta	2
Luusto- ja nivelsairaus	9 vuotta 10 kuukautta	4
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	9 vuotta 3 kuukautta	5
Muu sairaus, jota ei ole listalla	7 vuotta	3
Selkäsairaus	7 vuotta 10 kuukautta	1
Sydänsairaus	6 vuotta 4 kuukautta	3
Tapaturma tai liikennevahinko	4 vuotta 10 kuukautta	2
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13 vuotta 3 kuukautta	6
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	9 vuotta 9 kuukautta	2
Kaikki yhteensä	9 vuotta 5 kuukautta	49

4.3.4 Lisääntyminen

Kyky lisääntyä hyvin ja luonnollisesti on yksi elinvoimaisuuden merkki. Narttu tulee kantavaksi ja synnyttää helposti, synnyttää normaalikokoisia pentueita, imettää ja hoitaa pentuja luontevasti ja mielellään. Mm. huono tiinehtyvyys, toistuvasti pienet pentueet tai suuri pentukuolleisuus on merkki elinvoimaisuuden heikkenemisestä sukulinjassa.

Marraskuussa 2017 tehtyyn terveystarkastukseen sisällytettiin aiemmasta kyselystä poiketen kysymyksiä myös lisääntymisestä ja lisääntymiskäyttäytymisestä. Kaiken kaikkiaan rodun lisääntymiskäyttäytyminen vaikuttaa terveeltä ja elinvoimaiselta.

Keskimääräinen pentuekoko

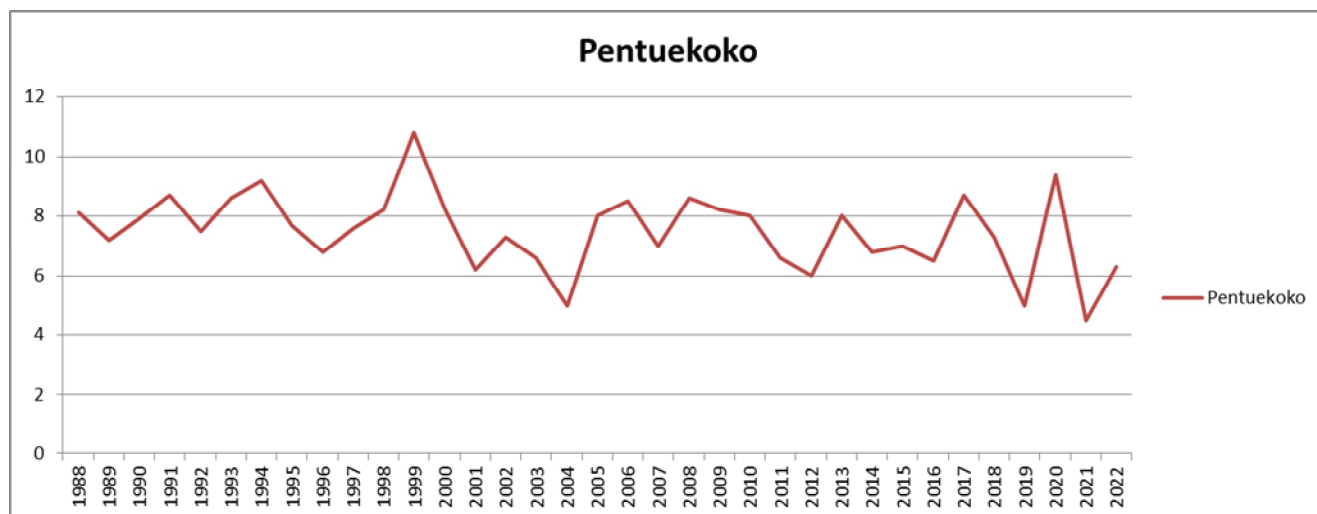
Tilastointiaikana keskimääräinen pentuekoko on vaihdellut 4,5:stä 9,4:ään. Vuoden 2021 alhaiseen pentuekoko **on vaikuttaa pari yhden pennun pentuetta**. Vuonna 1999 keskimääräinen pentuekoko oli jopa 10,8. Mitään selkeää laskevaa trendiä ei kuitenkaan ole havaittavissa vaan pentuekoko on vaihdellut vuosittain melko paljon.

Kuva Tuula Tanska

Taulukko 21. Keskimääräinen pentuekoko vuosittain (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2022)

Vuosi	Pentueita	Pentuekoko
2008	5	8,6
2009	5	8,2
2010	4	8
2011	7	6,6
2012	4	6
2013	3	8
2014	4	6,8
2015	3	7
2016	2	6,5
2017	3	8,7
2018	3	7,3
2019	3	5
2020	5	9,4
2021	6	4,5
2022	3	6,3

Kaavio 33. Keskimääräinen pentuekoko vuosittain 1988 - 2022 (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Astumisvaikeudet

Terveyskyselyn ja aiempien tietojen perusteella briardeilla ei ole astumisvaikeuksia. Vain yksi vastanneista ilmoitti, että narttu ei anna astua, mutta muutoin astumisessa ongelmia ei ole ollut nartuilla eikä uroksilla.

Tiinehtymisvaikeudet

Terveyskyselyn perusteella briardeilla ei myöskään ole tiinehtymisvaikeuksia. Yksi vastaaja ilmoitti, että narttu on kerran jäänyt tyhjäksi. Tyhjäksi jäämisen syynä on yleensä väärä astutusajankohta.

Synnytysongelmat

Briardeilla ei myöskään ole juuri synnytysongelmia. Terveyskyselyssä noin 9 % ilmoitti, että synnytyksessä oli jouduttu turvautumaan sektioon. Synnytyksen käynnistymisessä ei ilmoitettu olleen ongelmia.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Briardit ovat hyviä emoja ja pentujen hoitoon liittyviä ongelmia ei kyselyn mukaan ole ollut.

Pentukuolleisuus

Terveyskyselyn perusteella briardeilla ei myöskään esiinny pentukuolleisuutta. Joitakin yksittäisiä kuolleena syntyneitä pentuja on tiettävästi kuitenkin satunnaisesti esiintynyt.

Synnynnäiset viat ja epämuodostumat

Joitakin yksittäisiä synnynnäisiä vikoja mm. napatyra, häntämutka, ruokatorven laajentuma on tiettävästi kannassa satunnaisesti esiintynyt.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Briardi on rakenteellisesti terve rotu, eikä sillä esiinny anatomisia piirteitä, jotka altistaisivat rodun sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Rodun laajamittaisimpana ongelmana esiintyy lonkkanivelen dysplasia. Briardin PEVISA -ohjelmaa muutettiin vuonna 2005 siten, että lonkkaniveldysplasian raja-arvoksi tuli aste C. Ohjelma astui voimaan vuonna 2006. Raja-arvon muutoksen jälkeen on selvästi huomattavissa A-B asteiden lisääntyminen.

Silmäpeilauksessa ilmeneviä silmäsairauksia ei rodulla ole juurikaan esiintynyt. Tilastojen valossa Suomen kanta on terve perinnöllisen kataraktan eli kaihin (HC), PRA:n sekä RD:n osalta. Virallisen silmätarkastuksen tarkoituksena on ennaltaehkäistä perinnöllisten silmäsairauksien esiintymistä ja Suomi otti käyttöönsä vuonna 2007 ECVO:n (European College of Veterinary Ophthalmologists) laatiman kattavan silmätarkastuskaavakkeen ohjeistuksineen. Kaavake on tällä hetkellä käytössä 12 Euroopan maassa. Seuraavana vuonna Kennelliitto muutti silmätutkimustulosten tallennusohjelman yhteensopivaksi ECVO -lomakkeen kanssa. Muutoksen myötä silmätutkimuksessa kirjataan ylös kaikki löydökset. Tämä auttaa seuraamaan sekä ennaltaehkäisemään myös briardeilla löydettyjä ei PEVISA:ssa olevia silmäsairauksia tai poikkeavuuksia. CSNB eli hämäräsokeuden DNA testauksen tarve tulee määritellä. Monissa muissa maissa hämäräsokeuden testaaminen (joko DNA-testattuja tai perimän perusteella vapaita) on jalostusvaatimus.

Positiivisena suuntana voidaan nähdä kyynärniveltä osalta lisääntynyt tutkimusinto. Rodulta on löytynyt yksittäisiä sairaita yksilöitä. Rotuyhdistys suosittelee, että jalostukseen käytettäviltä yksilöiltä kuvataan lonkkien lisäksi myös kyynärnivelet ja mahdollisesti myös polvet ja selkä. Kuolinsyytilaston mukaan rankaan ja luustoon liittyvät sairaudet alentavat merkittävästi yksilön elinikää.

Vatsalaukun kiertymässä on olemassa kirjallisuuden mukaan selkeä todennäköisyys tiettyjen rotujen ja tietynrakenteisten koirien välillä. Vaikuttaisi että kiertymäherkkyys on perinnöllistä. Tästä johtuen tiettyjen rotujen jotkin linjat ovat herkempiä saamaan vatsalaukun kiertymiä. Kiertymän yleisyys briardilla vaatisi tulevaisuudessa selkeän tilastointimenetelmän. Tiedetään sukulinjoja, joissa kiertymäherkkyys on suurempi, sekä yksilöitä, jotka ovat kiertyneet ilman osviittaa sukurasitteista.

Autoimmuunisairaudet, epilepsia sekä ektooppinen ureter voi olla rodulle vaaraksi, mikäli sairaus pääsee lisääntymään rodussa salakavalasti. Näiden sairauksien osalta vaaditaan tulevaisuudessa avoimuutta. Sairaita yksilöitä ei tule käyttää jalostukseen. Keski-Euroopan maissa ektoopia tutkitaan ultraäänimenetelmällä, joka Suomessa ei toistaiseksi ole mahdollista siten, että tutkimuksen hinta olisi kohtuullinen, jonka myötä voisi realistisesti kuvitella rotua seulottavan systemaattisesti. Tutkimusmenetelmien ja diagnostamisen kansainvälistä kehitystä on syytä seurata.

Ongelmien mahdollisia syitä

Lonkkanivelen kasvuhäiriöön vaikuttaa useita eri geenejä. Lisäksi ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen. Ilmiasuunkin perustuva jalostusvalinta johtaa tuloksiin, mutta hitaasti. Yksilön jalostusarvoa selvitetessä tulee huomioida sen lähisukulaisten ja erityisesti sen jälkeläisten tulokset. Koska briardi yksilölle ei toivota useita pentueita, on erityisen tärkeää, että jo ensimmäinen pentue kuvataan mahdollisimman laajasti tiedon lisäämiseksi. Lonkkien kuvausaktiivisuus ei kuitenkaan ole ollut niin korkea, että kannasta olisi ollut merkittävä määrä virallisesti lonkkalausuttu. Lisäksi usein huonon lonkkatuloksen kuvauksessa saavan yksilön tulosta ei virallisteta, vaan kuvaavan eläinlääkärin arvio jää vain omistajan tietoon.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Seuraavassa esitellään rotumääritelmää kohta kohdalta ja valotetaan kantamme tasoa ulkomuototuomarien arvosteluiden perusteella vuosina 2013 - 2022. Tason määrittelyssä on painotettu rodun erikoistuomarien arvosteluja.

Yleisvaikutelmaltaan briardin tulee olla hyvin sopusuhtainen, voimakas, notkea, lihaksikas ja eloisasti ja vilkkaasti liikkuva paimenkoira. Rungon pituus on korkeutta tärkeämpi. Briardi on pitkälinjainen koira. Yleisvaikutelman tulee antaa kuva vahvaluustoisesta, vankkarakenteisesta ja pitkänomaisesta paimenkoirasta. Suomen briardit ovat saaneet erikoisnäyttelyissä 80 %:sesti laatuarvioinnin erinomainen (excellent) ja lähes kaikki yksilöt on arvioitu tyypiltään oikeiksi. Briardi ilmentää näyttelykehässä toivottua luonnetta vilkkauksella, valppaudella, ylväydellä ja ystävällisyydellä.

Pään tulee olla riittävän pitkä ja vahva. Päästä tulee selvästi näkyä yksilön sukupuoli. Selvä otsapenger sijaitsee niskakyhmyä ja kirsun kärjen puolella välissä. Pää on karvojen peittämä. Karvat muodostavat parran, viikset ja kulmakarvat, jotka verhoavat kevyesti silmiä. Otsa on hiukan pyörästynyt. Sivulta katsoen pään ylälinja (kallolinja) on yhdensuuntainen kuonolinjan kanssa. Kun briardin päätä katsotaan sivulta, päältä ja edestä, huomataan että se muodostuu kahdesta suorakaiteesta, joista pienempi on kuono ja suurempi kallo-osa. Kuono-osa ja kallo-osa ovat yhtä pitkät. Kuono-osa ei saa olla suippomainen, vaan sen tulee olla täyteläinen ja vahva huulten ollessa keskivahvat ja tiiviit. Huulten pigmentti on aina musta, paitsi sinisellä on sallittu myös harmaa pigmentti.

Vaikka rotumääritelmä ilmoittaa kirsun olevan aina musta, sallitaan harmaana syntyneellä harmaalla (sininen) myös harmaa kirsun väri. Silmät ovat suurehkot ja avoimet, sijaiten vaakatasossa. Ilme on aina luottavainen ja älykäs, ilmentäen ystävällisyyttä ja levollisuutta. Silmien väri on ruskeanmusta, mahdollisimman tumma. Silmäluomien pigmentti on yhtenäinen, musta tai sinisellä harmaa. Briardeilla löytyy edelleen jonkin verran vaaleita silmiä, mutta ei enää juurikaan keltaisia, väriltään hylättäviä. Liian vaalea silmien väri pilaa koiran ilmeen. Aivan lähivuosina erikoisnäyttelyissä on noussut esiin tarve kiinnittää huomiota enemmän erityisesti fawnin väristen briardien ikenien ja huulten pigmenttiin.

Korvat ovat korkealle kiinnittyneet ja lyhyehköt, ei tiiviisti poskenmyötäiset. Korvien pituuden tulee olla sama tai hieman lyhyempi kuin puolet pään pituudesta ja niiden tulee aina olla litteät ja pitkän karvan peittämät. Briardi käyttää korviaan paljon, ne liikkuvat ja ilmentävät osaltaan koiran valppautta. Puren tulee olla tiivis ja hampaiden vahvat ja valkoiset. Ideaali on saksipurenta ja täysi hampaisto,

myös tasapurenta sallitaan. Erinomaisella koiralla ei ole hammaspuutoksia (pois lukien P1). Kaulan tulee olla lihaksikas ja suhteellisen pitkä ja se liittyy sulavasti lapoihin, jolloin koiran pään asento on aina ryhdikäs. Liikkeessä kaula taipuu hieman eteenpäin, mutta pään asento säilyy ryhdikkäänä ja valppaana. Arvostelujen valossa tapaa harvoin liian pitkiä kauloja, sen sijaan liian lyhyitä kauloja jonkin verran.

Eturaajojen tulee olla hyvin lihaksikkaat, voimakasluustoiset ja suora-asentoiset sekä riittävän kaukana toisistaan (etujalkojen väliin mahtuu kämmen). Koska briardin liikkeiden on oltava joustavat, tulee lapojen olla lihaksikkaat, pitkät ja viistot. Jos lapa on pysty (suora) ja lyhyt, on liikunta monesti lyhytaskelista ja tikittävää. Briardin ranne taipuu hieman eteenpäin, ts. ranneluut eivät ole kohtisuorat vaan hieman viistot. Rodussamme on eniten puutteita juuri lapojen ja etuosan osalta. Koirissa esiintyy toisinaan lyhyitä olkavarsia ja pystyjä lapoja.

Rungon tulee olla voimakas ja tiivis, ei kuitenkaan raskas. Rintakehä on leveä, syvä ja hyvin laskeutunut, kyynärpäihin ulottuva. Poikkileikkaukseltaan briardin rintakehä ei ole pyöreä eikä litteä vaan soikea ja ehdottoman tilava. Selän tulee olla suora ja lantion hieman viisto, kevyesti pyöristynyt. Rintakehän puutteellisuus on rodussa yleisesti tavattu virhe, tilavuutta ja syvyyttä puuttuu. Selkälinjoista ei erikoisnäyttelytuomareilla ole juuri ollut huomautettavaa.

Takaraajat ovat hyvin lihaksikkaat, voimakasluustoiset ja suora-asentoiset. Briardin sääriluu on pitkä ja kinner sijaitsee lähellä maata. Raaja kintereen alapuolelta on lähes kohtisuora. Yleinen virhe briardilla on aiemmin ollut kinnerahtaus, jolloin kintereet kääntyvät sisäänpäin ja tassut osoittavat ulospäin. Tämä on rakenteellinen virhe, jolla ei ole mitään tekemistä kaksoiskannusten kanssa. Kämpälien tulee olla voimakkaat ja pyöreät (kissan ja jäniksenkämpälän välimuoto). Kynnet ovat mustat (paitsi sinisillä harmaat) ja päkiät kovat, varpaat tiiviit. Takaraajoissa on kaksoiskannukset, joiden tulee muodostua kahdesta kynnellisestä osasta. Kannukset ovat kiinnittyneet mahdollisimman matalalle varmistaen hyvän raajan asennon. Virheellisiä kannuksia esiintyy hyvin vähän koirissamme, eikä täysin tyhjiä kannuksia juuri lainkaan. Briardin häntä on täyspitkä, tuuheakarvainen ja kärjestään J-koukun muotoinen. Liikkeessä briardi kantaa häntäänsä selkälinjan tasolla tai sen alapuolella. Häntä ei saa rullautua selän päälle tai osoittaa suoraan ylöspäin. Hännän tulee ulottua vähintään kintereeseen tai korkeintaan 5 cm sen yli. Rodussa esiintyy taipumusta korkeaan hännänkantoon (lyhyt lantio), samoin liian lyhyitä ja/tai koukuttomia häntiä tavataan usein.

Karvapeitteen tulee olla vähintään 7 cm pitkää, taipuisaa ja karkeaa (vuohenkarvaa muistuttavaa), jossa on hieman pohjavillaa. Karvan pituutta ja runsautta tärkeämpää on turkin oikea laatu. Karvan tulee rahista sormien välissä sitä hierottaessa. Turkin pituus on jonkin verran rodussamme muuttunut liioitelluksi, ja laatu on usein hieman pehmeää ja helposti huopuvaa.

Briardilla on syntymävärinsä perusteella kolme väriä eri sävyineen: musta, fawn ja harmaa. Mustassa värissä voidaan aikuisella iällä erottaa musta ja harmaantunut musta. Kellanpunainen (fauve, fawn) väri on lämmin ja syvä. Se voi vaihdella appelsiininkeltaisesta punertavaan. Fawnissa turkissa voi olla värieroja ja monesti väri hieman vaalenee selästä tassuihin. Fawnissa turkissa voi olla myös yksittäisiä mustia tai harmaita karvoja. Harmaa tai musta väritys ei saa muodostaa yhtenäistä manttelia selän päälle, myöskään aivan vaaleaksi haalistunut sävy ei ole toivottavaa. Fawn värisillä briardeilla voi olla musta tai harmaa maski. Musta väri on periaatteessa aina musta, joskin väri saattaa haalistua rungosta jalkoihin. Mustalla briardilla voi olla jo hyvin nuorena harmaita karvoja mustan seassa. Mustat yksilöt saattavat harmaantua täysin iän myötä (ardoise väritys), mutta ne on rekisteröity mustiksi. Harmaa (geneettisesti sininen) väri on harvinaisempi. Harmaan sävy vaihtelee vaalean hopeasta tummempaan harmaan sävyyn. Harmaalla briardilla sallitaan sävyyn sopiva silmien väri ja harmaat kynnet, myös kirsu ja pigmentti saa olla harmaa.

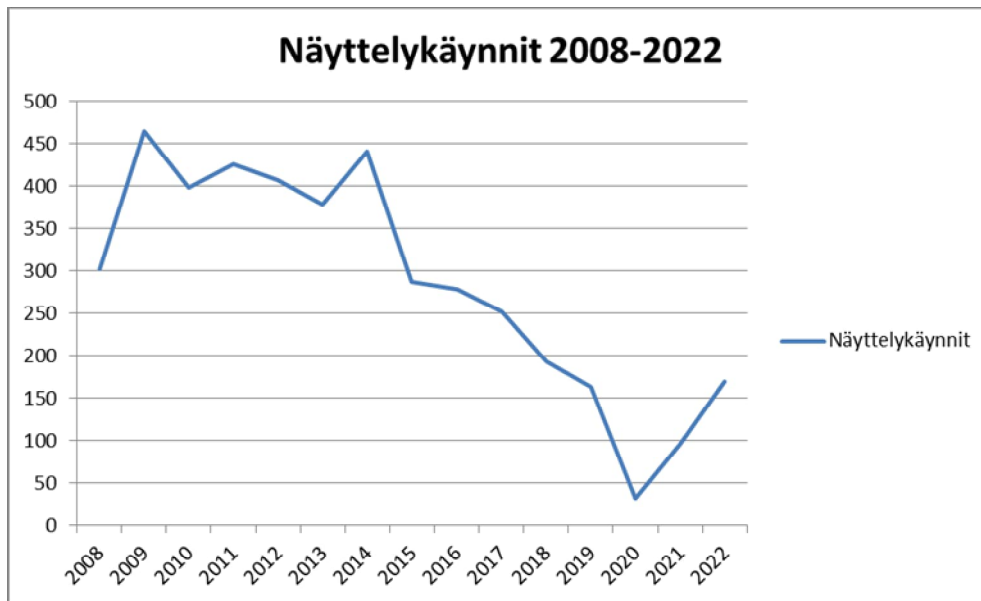
Säkäkorkeus on uroksilla 62 - 68 cm ja nartuilla 56 - 64 cm. Rungon pituus on korkeutta tärkeämpi;

briardi ei saa olla neliömäinen. Alamittaisia briardeja tapaa harvoin, sen sijaan säkäkorkeudeltaan suuria koiria näkee toisinaan. Mittasuhteiltaan erinomainen koira, joka on alle 2 cm ylikorkea voidaan vielä palkita, yli 2 cm ylikorkeat koirat tulee hylätä. Säkäkorkeudeltaan yli yhden senttimetrin alle minimin olevat koirat tulee hylätä. Briardi on keskikokoinen koira, joka painaa n. 30 – 40 kg.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit

Briardien näyttelyihin osallistuminen on tilastojen mukaan varsin vaihtelevaa. Vuonna 2009 on nähtävissä erityinen piikki näyttelykäynneissä, jolloin niitä on ollut yli 450 kertaa. Vuonna 2014 on päästy lähelle samaa lukemaa. Aivan viime vuosina, 2015 - 2022, näyttelykäynnit ovat romahtaneet. Vuonna 2018 määrä on pudottut alle 200:n. Vuosina 2020 ja 2021 näyttelykäynneissä näkyy koronapandemian aiheuttama raju pudotus.

Kaavio 34. Briardien näyttelykäynnit vuosina 2008 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet – jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Yleinen taloustilanne sekä näyttelymaksut voivat vaikuttaa harrastajien aktiivisuuteen käydä näyttelyissä. Inflaatio ja vastavuoroisesti palkkojen nousu eivät välttämättä ole kohdanneet, ja voinee olla, että koiranäyttelyt kuuluvat niihin säästökohteisiin, joita on helppo tehdä. Toisaalta ne, jotka ovat aktiivisia näyttelyharrastajia, käyvät näyttelyissä ulkomaillakin. Mikäli nämä tilastot olisivat käytettävissämme, voisivat luvut näyttää suuremmilta.

Kuva Mariia Tournen

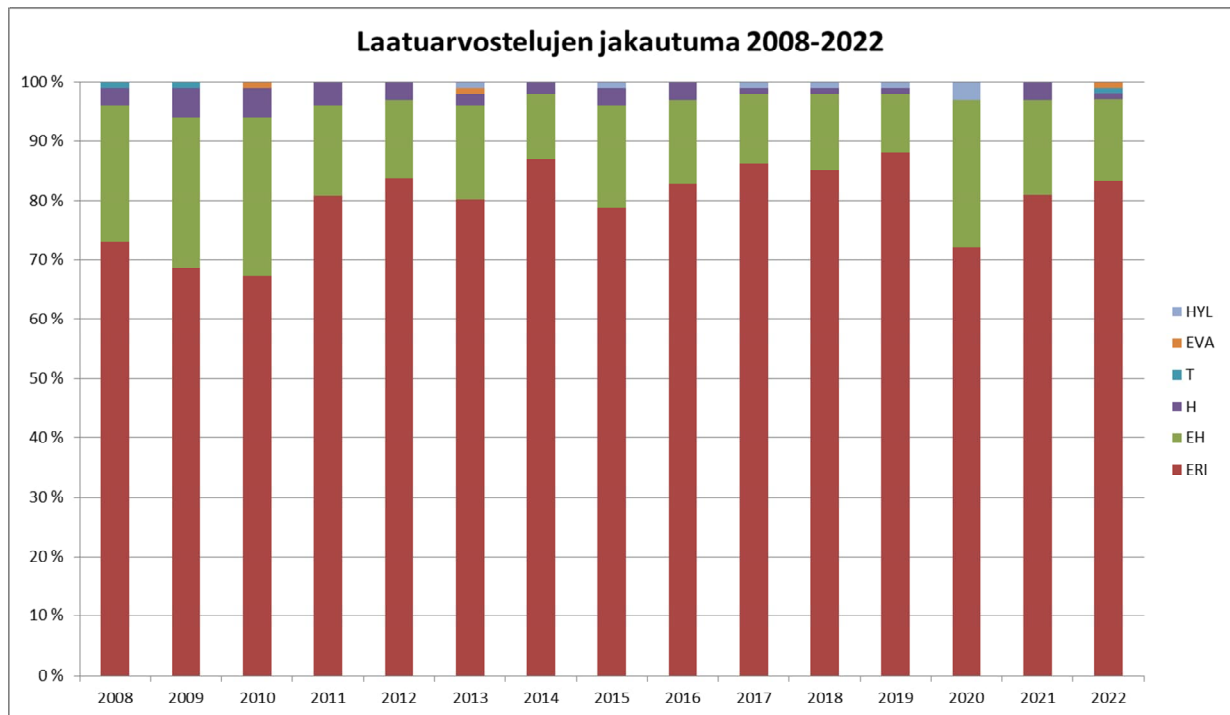

Kaavio 35. Vuosina 2007 - 2022 näyttelyissä käyneiden yksilöiden osuus vuosina 2007 - 2021 syntyneistä. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Tilaston valossa näyttelykäynnit vaihtelevat syntyneiden osuuteen verrattuna erittäin paljon. Ilahduttavin on vuonna 2011 syntyneiden koirien näyttelymäärä; näistä 77 %:a on käynyt näyttelyssä. Alhaisimmat käyntimäärät ovat vuonna 2020 syntyneillä briardeilla, joista näyttelyissä on käynyt alle 30 %:a. Koronapandemia vaikuttanee eniten vuosina 2019 ja 2020 syntyneiden koirien näyttelykäyntien määrään.

Näyttelyaktiivisuutta tuskin voidaan selittää ainoastaan kasvattajien aktiivisuudella panostuksella myydä koirat näyttelyistä kiinnostuneihin koteihin. Näin siksi, että uusia kasvattajia ei juuri ole, ja oletettavasti jo kokeneemmat kasvattajat säilyttävät linjansa ohjata pennunostajia eri harrastusten pariin. Toivottavaa kuitenkin on, että kasvattajat edelleenkin ohjaisivat kasvattiensa omistajat käymään näyttelyssä edes muutaman kerran, jotta saisimme jatkossakin luotettavaa tietoa rotumme ulkomuodollisesta laadusta.

Laatuarvostelujen jakauma osoittaa laatumaininnan ”erinomainen” saaneiden briardien määrän kipuamista ylöspäin. Vain harvaa koiraa on tarkasteluajanjaksolla hylätty. Lähes kaikki arvostelut ovat erinomaisen lisäksi ”erittäin hyviä”. Tämä kertoo, että rotu katsotaan meillä Suomessa hyvin tasokkaaksi. On kuitenkin pohdittava myös sitä, ovatko koirat todella näin korkeaa laatua. Briardi on määrällisesti pieni rotu, ja vain arvailujen varaan jää, ns. uskalletaanko koiria arvostella rankemmin, kun pelätään, että tuomarille ei enää rotumme edustajia tuotaisi.

Kaavio 36. Briardien vuosina 2008 - 2022 näyttelyissä saamien laatuarvostelujen jakautuma. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

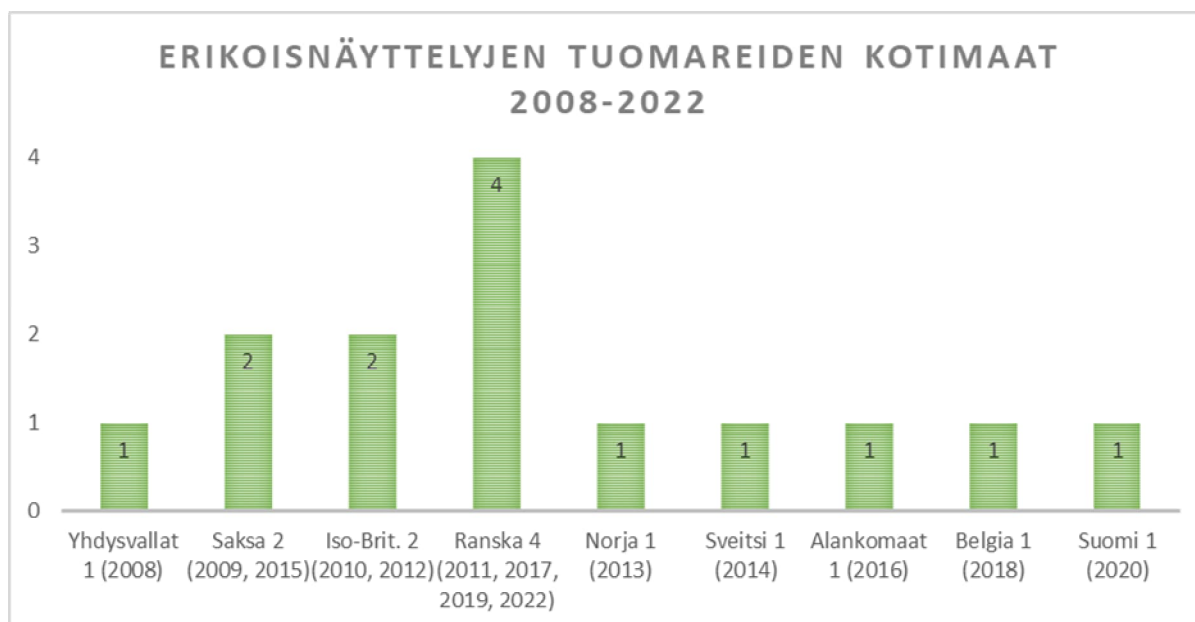
Tarkasteluajanjaksolla vuodesta 2008 vuoteen 2022 ”erinomaisen” saaneiden briardien määrä on noussut **no**in kymmenellä prosentilla. Vastaavasti ”erittäin hyvien” koirien määrä on pienentynyt. ”Hyvän”, ”tydyttävän” sekä hylätyn laatuarvostelun saaneiden briardien määrä liikkuu vuodesta toiseen muutamissa prosenteissa.

Kaavio 38. Briardien näyttelyissä vuosina 2013 - 2022 saamien laatuarvosanojen jakautuma eri näyttelyluokissa. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

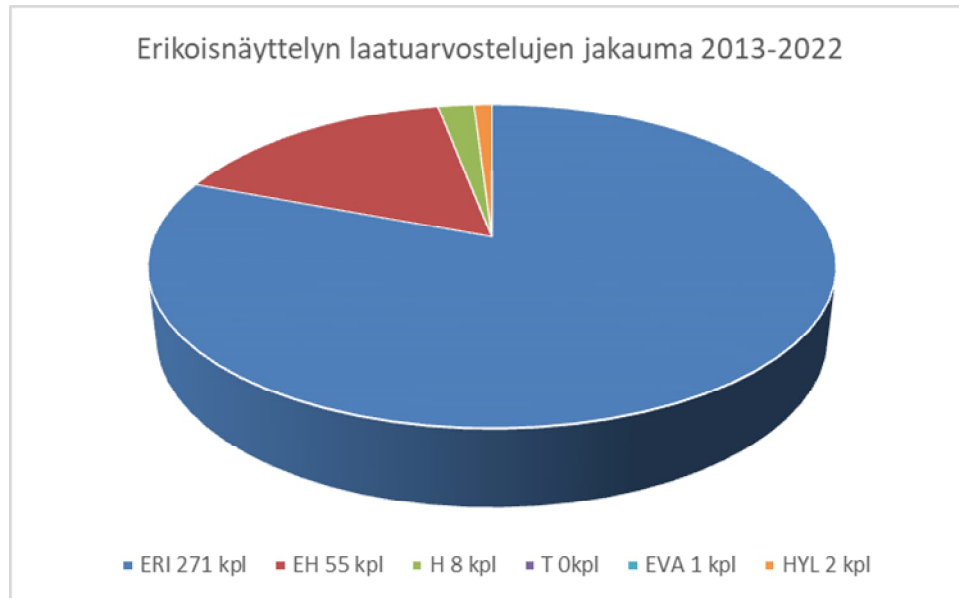
Viimeisen viidentoista vuoden aikana Suomen Briard ry:n vuosittaisissa erikoisnäyttelyissä rotua ovat arvostelleet useat rotuspesialistit.

Kaavio 39. Erikoisnäyttelyiden tuomareiden kotimaat vuosina 2008 - 2022

Suomen Briard ry:n erikoisnäyttely on rodun harrastajapiireissä arvostettu tapahtuma ja se kerää vuosittain yhteen edustavan otoksen Suomen briardikannasta. Osallistujamäärät tapahtumassa ovat rekisteröintimääriin nähden korkeat. Erikoisnäyttelyn antama informaatio koiriemme

ulkomuodollisesta tasosta onkin varsin kattavaa ja luotettavaa. Arvosteluiden ja tuomareilta saadun muun palautteen valossa kantamme on ulkomuodollisesti erinomaista/erittäin hyvää. Erikoisnäyttelyyn osallistuneista koirista viimeisen kymmenen vuoden aikana 80 % on saanut laatumaininnan erinomainen.

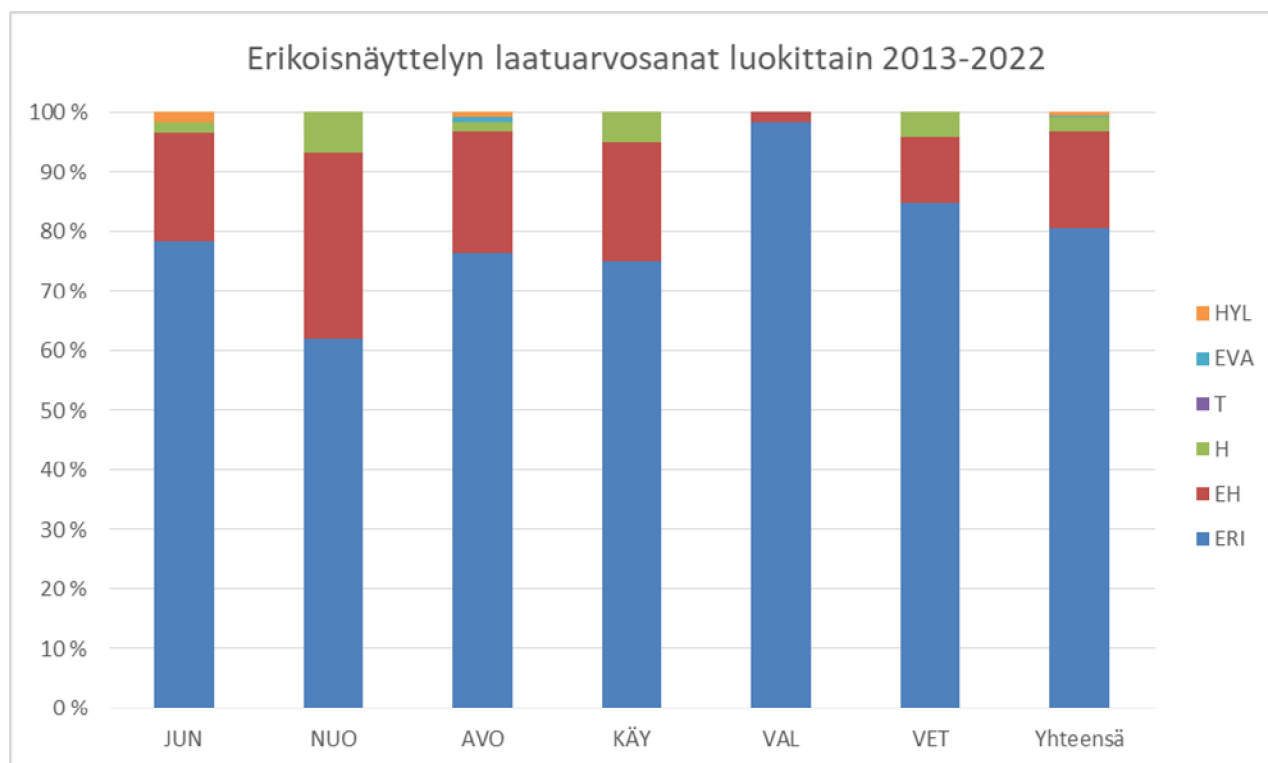

Kaavio 40. Laatumaininnat erikoisnäyttelyissä vuosina 2013 - 2022. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Taulukko 22. Briardien erikoisnäyttelyissä 2013 - 2022 eri näyttelyluokissa saamat laatuarvosanat. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
JUN	47	11	1	0	0	1	60
NUO	18	9	2	0	0	0	29
AVO	94	25	2	0	1	1	123
KÄY	15	4	1	0	0	0	20
VAL	58	1	0	0	0	0	59
VET	39	5	2	0	0	0	46
Yhteensä	274	55	8	0	1	2	337

Erikoisnäyttelyissä on nähtävissä se, että arvosteluskaalaa käytetään hieman paremmin hyväksi. Toki valtaosa kaikista koirista kaikissa luokissa saa ”erinomaisen”, mutta myös arvostelua ”hyvä” on saanut useampi tarkastelujaksollamme. Tosin luokkakohtaisiakin eroja on. Vain harva valioluokan koira on saanut muuta kuin ”erinomaisen”. Samoin veteraaneista on erinomaisiksi arvioitu vielä noin 85 %:a. Juniori-, nuorten-, käyttö- ja avoimen luokan koirat ovat saaneet kilpailuluokista vähiten ”erinomaisia”. Syytä tähän voidaan vain arvailla, mutta kokemusten mukaan fawnit koirat vaalenevat 1,5 - 2,5 vuoden iässä, jolloin ne (samoin kuin mustatkin briardit) usein myös pudottavat turkkinsa. Tällöin ne eivät välttämättä ole tuomarien silmään miellyttäviä, koska eivät ole juuri arvosteluhetkellä täydessä turkissaan.

Kaavio 41. Briardien rodun erikoisnäyttelyissä vuosina 2013 - 2022 saamien laatuarvosanojen jakautuma eri näyttelyluokissa. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Valioluokassa puolestaan on yleensä briardeja, jotka ovat paitsi täydessä turkissa, myös aikuisen massassa. Huomioitavaa on, että valioluokassa esiintyvät briardit ovat lisääntyneet merkittävästi sen jälkeen, kun aktiivisemmin ryhdyttiin käymään ulkomailla näyttelyissä. Edelleenkin Suomen muotovaliot ovat harvinaisuus maassamme (johtuen valionarvosäännöstä, jossa vaaditaan tulos rodunomaisesta kokeesta). Käyttöluokan koirissa puolestaan esitetään usein koiria, joiden päätarkoitus on muualla kuin näyttelyissä, jolloin niiden turkki ei ole välttämättä koiran omistajalle pääasia. Koska briardi on turkkirotu, on todennäköistä, että myös erikoisnäyttelytuomarit rodun sellaisena arvostelevat.

Rodun koirien jalostustarkastukset

Suomen Selectionne on briardien jalostustarkastustapahtuma, jonka vastuullisena järjestäjänä toimii Suomen Briard ry. Tapahtuma on pyritty järjestämään joka 3 - 5. vuosi Suomessa, ja se on avoin kaikille FCI:n jäsenmaiden rekisteröimille briardeille. Tapahtuman tavoitteena on tuottaa tietoa rodun yksilöistä ja ohjata briardien jalostusta kokonaisvaltaisesti (luonne, terveys, ulkomuoto).

Saadakseen Suomen selectionne -arvon koiran tulee olla:

- arvioitu maininnalla excellent ulkomuodon kuvauksesta
- tuomarikollegion hyväksymä
- mitattu virallisesti
- a) hyväksytysti luonnetestattu (min. +75 p. ei laukausaltis tai arka) tai
- b) luonnekuvattu (MH), niin että koira on saanut paukkualttiudesta arvosanan 1 - 3 tai
- c) koiralla on koulutustunnus palveluskoirakokeesta
- lonkkakuvattu A tai B -lonkkainen
- silmätutkittu hämäräsokeuden osoittamiseksi (CSNB terve, kantaja) ja/tai silmäpeilaus (ei osoita PRA/HC)

Jalostustarkastaja laatii erilliselle lomakkeelle tarkan kuvauksen koiran ulkomuodollisista ominaisuuksista sekä liikkeistä. Kopio lomakkeesta annetaan omistajalle. Koiralle annetaan ominaisuuksien perusteella laatumaininta erinomainen (excellent), erittäin hyvä (très bon), hyvä (bon) tai hylätty (insufficient). Erinomaisen maininnan saaneet yksilöt jatkavat tuomarikollegion tarkastukseen. Koira mitataan ja tulokset kirjataan erilliselle lomakkeelle. Mittauksen suorittaa kaikille koirille sama henkilö, jonka Suomen Briard ry. on tehtävään nimennyt. Koirista mitataan säkäkorkeus, pituus, rinnan ympärys sekä pää (erikseen kuono ja kallo sekä kuonon ympärys). Kaikki avoimen luokan koirat, jotka ovat saaneet laatumaininnan erinomainen, jatkavat viimeiseksi suoritettavaan tuomarikollegion tarkastukseen. Tuomarikollegiossa ovat kaikki tarkastajat ja mahdolliset harjoittelijat. Kukin koira käy vuorollaan kollegion arvioinnissa ja kollegio päättää, saako yksilö selectionne -arvoa vai ei. Koirat arvioidaan yksitellen ja yhdessä, sekä seistessä että liikkeissä. Mahdollinen hylkäämisen syy on ilmoitettava lomakkeessa.

Suomen Briard ry. järjesti vuonna 2006 ensimmäisen Suomen Selectionnen ja toisen kerran jalostustarkastustapahtuma järjestettiin vuonna 2011. Ensimmäisellä kerralla tapahtumaan ilmoitettiin 20 briardia, joista laatumaininnan excellent saavutti 14 yksilöä ja selectionne -arvon 7 yksilöä. Vuonna 2011 järjestetyssä jalostustarkastustapahtumassa arvosteltiin 25 briardia, joista arvosanan excellent sai 18 yksilöä ja selectionne -arvon 11 yksilöä.

Jalostustarkastuksessa muodostetaan kuvaa kannan sen hetkisestä tasosta ja puutteista. Tulee huomioida ettei jalostustarkastustapahtuman selectionne -arvoa välttämättä saavuta tapahtuman kaunein koira, vaan yksilö jolla on rodulle annettavaa ja se mahdollisesti paikkaa havaittuja puutteita. Yksilön loppuarvostelussa näkyy kulloinkin linja siitä, mihin halutaan tällä hetkellä kiinnittää huomiota jalostuksessa. Selectionnessa etsitään siis jalostuksen kannalta tärkeitä ominaisuuksia.

Rodun kotimaan yhdistys ABB ja Euroopan yhteistyöelin UEBB ovat ottaneet jalostukselliseksi painopisteikseen tarkoituksenmukaisuuden ja alkuperäisen käyttötarkoituksen hengessä.

Ulkomuodollisesti tulevien vuosien painopistealueet ovat:

- substanssi (luuston vahvuus, rakenteen tasapaino)
- turkin laatu
- etuosan rakenne ja etukulmaukset
- tilavat rintakehät, rintakehä riittävän laskeutunut
- pään oikeat mittasuhteet ja selvä pään sukupuolileima.

Vuonna 2006 tapahtuman yhteydessä pidetyn ulkomuotoluennon ja palautteen perusteella kantamme on ulkomuodollisesti vahvuuksineen ja puutteineen hyvin lähellä Keski-Euroopan kantaa. Vahvuuksinamme vuonna 2006 voidaan pitää oikeaa tyyppiä ja kokoa, ja oikeita mittasuhteita. Puutteina mainittiin etuosien kulmaukset, turkin laatu, pään pituus ja sen mittasuhteet (kuono-osan lyhyys), rintakehän tilavuus ja muoto.

Vuonna 2011 vahvuudet olivat pään mittasuhteet ja rakenteet, hännät sekä liikkeet. Heikkouksia tarkastuksessa mainittiin seuraavasti; turkin laatu, hännän kanto ja erityisesti lantio-osaan tulee kiinnittää huomiota (liian korkealle kiinnittyneet hännät, liian jyrkkä lantio), kookkaat yksilöt, etuosien kulmaukset sekä riittämättömät rintakehät.

ABB ja UEBB painopisteet	Jalostustarkastus tapahtuma 2006	Jalostustarkastus tapahtuma 2011
* substanssi (luuston vahvuus, rakenteen tasapaino) * turkin laatu * etuosan rakenne ja etukulmaukset * tilavat rintakehät, rintakehä riittävän laskeutunut * pään oikeat mittasuhteet ja selvä pään sukupuolileima.	Vahvuudet: - tyyppi - koko - oikeat mittasuhteet	Vahvuudet: - pään mittasuhteet ja rakenteet - häntien pituus - liikkeet
	Heikkoudet: - turkin laatu - pään pituus ja sen mittasuhteet (kuono-osan lyhyys) - etuosien kulmaukset - rintakehän tilavuus ja muoto	Heikkoudet: - turkin laatu - liian korkealle kiinnittyneet hännät - jyrkkä lantio - kookkaat yksilöt - etuosien kulmaukset - riittämätön rintakehä

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Ranskan yhdistyksen ABB:n kasvattajakomission monivuotinen puheenjohtaja ja ulkomuototuomari Mme Corinne De Brouwer valotti suomalaisille briardisteille rotumääritelmän tulkintaa kesällä 2006. Ulkonäöllisesti briardia tulee vaalia ja kehittää kahdesta näkökulmasta. Nämä ovat:

- tarkoituksenmukaisuus ja
- alkuperäinen käyttötarkoitus.

Briardin rotumääritelmän jokaista yksityiskohtaa tulee peilata siihen kuvaan, mitä briardi teki alun perin työkseen. Paimennukseen käytettävän briardin tulee olla luustoltaan vahva ja rakenteeltaan tilava ja terve. Sen turkin tulee kestää erilaisia sääolosuhteita paahteesta pakkaseen. Paimentavan briardin tulee olla luonteeltaan viisas ja luja. Sen liikkuu satoja kilometrejä päivittäin, jolloin liikkeiden tulee olla vaivattomat ja matkaa voittavat. Sen tulee kyetä nopeisiin suunnanvaihdoksiin, joten se ei saa olla kömpelö. Sen sydän ja keuhkot joutuvat valtavalle rasitukselle, jolloin niille täytyy löytyä rungossa runsaasti tilaa. Tämän lisäksi briardin erottaa muista roduista pienet erikoisdetaljit mm. J-koukku hännän päässä ja kaksoiskannukset.

Rodun nykyinen rakenne mahdollistaa edelleen alkuperäisen käyttötarkoituksen.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Suuria ongelmia ei rodussa voi katsoa olevan. Rakenteellisesti suorat etuosat, jotka ovat aikaisemmin olleet ongelmana, eivät enää ole kovin merkittävässä roolissa. Liian runsaat ja huonolaatuiset turkit aiheuttavat toisinaan omistajilleen vaikeuksia. Näyttelykoirien turhaan turkin määrän korostamiseen tulee puuttua, jotta briardi säilyy edelleen alkuperäiseen tarkoitukseensa soveltuvana. Silmällä tulee pitää myös pigmenttiä, joka näyttää heikentyneen paitsi suomalaisissa, myös muissa eurooppalaisissa briardeissa.

Olisi myös suositeltavaa huomioida purentavirheet. Näitä on jokusia viime vuosina ollut esillä. Ongelma on useimmiten siinä, että alaleuan keskimmaiset incisiivit ”putoavat” alas, tai siirtyvät tasapurennasta alapurentaan. Jonkin verran esiintyy myös premolaaripuutoksia (usein P3, P4 tai P4). Lisäksi mahdollisiin vaaleisiin pigmentteihin tulisi kiinnittää huomiota, ennen kuin niistä tulee laajempi ongelma.

Ongelmien mahdollisia syitä

Briardi on näyttävä rotu, jonka näyttävyyttä erityisesti liikkeessä runsas turkki lisää. Turkilla on myös

mahdollista peittää virheitä, erityisesti rotua tuntemattomampien ulkomuototuomareiden silmissä. Purennan virheet puolestaan on mahdollista ohittaa, mikäli koetaan, että koira on muuten erinomainen rotunsa edustaja. Tällöin jalostuksessa joudutaan tekemään valinta, kuinka suureksi virheeksi epätäydellinen purenta katsotaan. Samoin lienee hammaspuutosten kohdalla.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Briardien jalostuksen tavoiteohjelma 2019-2023 on hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 18.2.2018 ja SKL:n jalostustieteellinen toimikunta on hyväksynyt sen 14.5.2018. Se on tullut voimaan 1.1.2019 ja on voimassa 31.12.2023 asti.

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Briardien ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma laadittiin vuonna 1991. Alkuperäistä tavoiteohjelmaa tarkistettiin 10 myöhemmin ja päivitetty tavoiteohjelma hyväksyttiin vuosikokouksessa vuonna 2002. Seuraava jalostuksen tavoiteohjelma hyväksyttiin yleiskokouksessa 19.2.2012 ja tuli voimaan 1.1.2013.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Viimeisen kymmenen vuoden aikana vuosina 2013 – 2022 jalostukseen on käytetty 30 eri urosta ja 27 eri narttua. Tiedot ko. jalostusyksilöistä sekä niiden jälkeläisistä löytyvät liitteistä 2 ja 3. Terveys- ja koetulokset perustuvat Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmään 15.7.2023 mennessä kirjattuihin tietoihin.

Käytetyistä uroksista ulkomaisia on ollut 18 eli 60 % ja tuontikoiria 7 eli 17 %. Suomessa syntyneiden osuus on siis vain 23 %. Terveystulosten osalta käytetyistä uroksista 27 eli 90 % ovat täyttäneet jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteet eli ovat olleet tervelonkkaisia ja terveysilmäisiä. 3 urosta eli 10 % ovat C –lonkkaisia. Kyynärnivelet on tutkittu 13 uroksella eli 43 %:lla ja yhtä 0/1 kyynäräistä lukuun ottamatta ne ovat kaikki olleet terveitä. Luonnonäyttöä (luonnetesti ja/tai MH -luonnekuvaus ja/tai palveluskoirakoetus) löytyy 15:ta eli 50 %:lta uroksista, yhdeltä luonnonäyttö on tosin jalostuskäytön jälkeiseltä ajalta. Tavoitteiden mukainen laatuarvostelu näyttelyistä löytyy yhtä lukuun ottamatta kaikilta muilta uroksilta. Uroksista 60 % on muotovalioita.

Jalostukseen käyttöikä on ollut kaikilla uroksilla yli suositellun 15 kk, nuorin on ollut 1 v 5 kk ja vanhin 8 v 7 kk. Jälkeläismäärien osalta 4 uroksen jälkeläisten määrä on yli tavoitteen mukaisen 13 yksilön (14 – 22 jälkeläistä). Vain kolmella uroksella määrä ylittyy vuosina 2013 – 2022 rekisteröityjen jälkeläisten osalta.

Lonkkakuvattuja vuosina 2013 – 2022 jalostukseen käytettyjen urosten kaikista pennuista on 47 %. Kuvasprosentti vaihtelee uroksittain 0 %:sta 100 %:iin. Sairaita lonkkakuvatuista pennuista on keskimäärin 45 %. Tulos vaihtelee uroksittain 0 %:sta 100 %:iin. Neljän uroksen pennuista kaikki tutkitut ovat olleet lonkkavikaisia, tutkittujen osuus on niillä 64, 10, 67 ja 20 %. Kaikilla pennut ovat yhdestä pentueesta ja yhdistelmien vanhempien lonkat ovat olleet A & B, A & B, A & B ja C & A. Yhdellä uroksella kaikki pennut on lonkkakuvattu ja niistä 72 % on tervelonkkaisia. Vain tervelonkkaisia pentuja omaavilla uroksilla kuvattujen osuus vaihtelee 12 %:sta 83 %:iin. Jalostuksen tavoiteohjelman mukaisen vähintään 70 % kuvatuista tervelonkkaisia ylittää 11 uroksen (37 %) jälkeläiset.

Kyynärniveliä on tutkittu hieman vähemmän, 41 %. Kuvasprosentti vaihtelee uroksittain 0 %:sta 67 %:iin. Sairaiden osuus tutkituista on vain 2 % eli 2 pentua, molemmat ovat eri vanhemmista. Toisella pennulla molemmat vanhemmat ovat terveitä ja toisella pennulla isä on tutkimaton ja emä terve.

Tutkittujen määrä ko. pentueissa on **molemmissa 44 %**.

Silmiä on tutkittu vain **15 %**:lla pennuista. Tutkimusprosentti vaihtelee uroksittain 0 %:sta **67 %**:iin. Sairaita tutkituista pennuista on ollut **4**, **kaikilla** distichiasis. **Kolme** distichiasis koirista on samasta pentueesta.

Luonnetestattuja tai MH -luonnekuvattuja vuosina **2013 – 2022** jalostukseen käytettyjen urosten pennuista on **12 %**. **Vajaa puolella eli 43 %**:lla uroksista on vähintään yksi pentu testattu. Testattujen määrä vaihtelee uroksittain 0 %:sta jopa **86 %**:iin (yhdellä uroksella). Kilpailuihin osallistuneiden määrä on huomattavasti pienempi. Palveluskoirakokeisiin on osallistunut vain **3 %** pennuista ja ne ovat vain **4** uroksen jälkeläisiä. Käyttätymiskokeessa on kuitenkin käynyt **7 %** pennuista. Tottelevaisuuskokeissa käyneitä on **5 %**, agilitykilpailuihin osallistuneita **2 %** ja rally-tokokilpailuihin osallistuneita **3 %** pennuista. Paimennuskokeissa on käynyt **2** pentua. Näyttelyissä on sen sijaan käynyt jopa **40 %** pennuista. Vain **neljän** uroksen pennuista yksikään ei ole käynyt näyttelyissä.

Vuosina **2013 – 2022** jalostukseen käytetyistä nartuista tuontikoiria on ollut **8** eli **30 %**. Suomessa syntyneiden osuus on siis **70 %**. Terveystulosten osalta käytetyistä nartuista **23** eli **85 %** ovat täyttäneet jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteet eli ovat olleet **kaikki** olleet terveitä. Luonnonäyttöä (hyväksytty luonnetesti ja /tai palveluskoirakoetulos) löytyy **48 %**:lta nartuista. **Kahdella** nartulla luonnetesti on tosin suoritettu vasta jalostuskäytön jälkeen **ja yhdellä ensimmäisen pentueen jälkeen**. Laatuarvostelu näyttelyistä löytyy yhtä lukuun ottamatta kaikilta muilta nartuilta. **Yhdellä** niistä tosin ei ole vaadittuja **2** laatuarvostelua, joista toinen tai vaihtoehtoisesti yksi erikoistuomarin arvostelu yli **15** kk ikäisenä. **48 %** nartuista on muotovalioita ja yksi käyttövalio. **89 %**:lla on vähintään yksi sertifikaatti.

Jalostukseen käyttöikä on ollut kaikilla nartuilla yli suositellun **24** kk, nuorin on ollut **2 v 5** kk. **Kahdeksalla** nartulla on ollut ensimmäinen pentue yli **5** -vuotiaana (**5 v 5** kk - **6 v 7** kk), mutta yhdelläkään ei pentueita yli **8** -vuotiaana. Vanhin synnyttänyt narttu on ollut **7 v 10** kk. Jälkeläismäärien osalta **8** nartun jälkeläisten määrä on yli tavoitteen mukaisen **13** yksilön (**14 – 23** jälkeläistä), mutta nekin ovat kullakin nartulla vain kahdesta pentueesta. **Neljällä** nartulla määrä ylittyy vuosina **2013 – 2022** rekisteröityjen jälkeläisten osalta.

Lonkkakuvattuja vuosina **2013 – 2022** jalostukseen käytettyjen narttujen pennuista on **48 %**. Kuvasprosentti vaihtelee nartuittain 0 %:sta **100 %**:iin. Sairaita lonkkakuvatuista pennuista on keskimäärin **45 %**. Tulos vaihtelee nartuittain 0 %:sta **100 %**:iin. **100 %** pennuista on kuvattu vain **yhdellä nartulla (yhden pennun pentue)**. Jalostuksen tavoiteohjelman mukaisen vähintään **70 %** kuvatuista tervelonkkaisia ylittää **12** nartun (**44 %**) jälkeläiset.

Kyynärniveliä on tutkittu hieman vähemmän, **41 %**. Kuvasprosentti vaihtelee nartuittain 0 %:sta **100 %**:iin. Sairaiden osuus tutkituista on **3 %** eli **3** pentua, kaikki ovat eri vanhemmista. Yhdellä pennulla **molemmat vanhemmat ovat terveitä, kahdella** pennulla isä on tutkimaton ja emä terve. Tutkittujen määrä ko. pentueissa on **44,50** ja **71 %**.

Silmiä on tutkittu vain **17 %**:lla pennuista. Tutkimusprosentti vaihtelee nartuittain 0 %:sta **67 %**:iin. Sairaita tutkituista pennuista on ollut **6**, **yhdellä** PHTVL/PHPV, yhdellä **plasmooma ja iris hypoplasia** ja **neljällä** distichiasis. Muut koirat ovat eri vanhemmista, mutta **kolme** distichiasis koirista on samasta pentueesta.

Luonnetestattuja tai MH -luonnekuvattuja vuosina **2013 – 2022** jalostukseen käytettyjen narttujen pennuista on **13 %**. **Lähes puolella eli 48 %**:lla nartuista on vähintään yksi pentu testattu. Testattujen määrä vaihtelee nartuittain 0 %:sta **82 %**:iin. Kilpailuihin osallistuneiden määrä on huomattavasti pienempi. Palveluskoirakokeisiin on osallistunut vain **3 %** pennuista ja ne ovat vain **4** nartun jälkeläisiä. **Käyttätymiskokeessa on kuitenkin käynyt 7 % pennuista**. Tottelevaisuuskokeissa käyneitä on **4 %**,

agilitykilpailuihin osallistuneita 2 % ja rally-tokokilpailuihin osallistuneita 4 % pennuista. Paimennuskokeissa on käynyt 3 pentua. Näyttelyissä on sen sijaan käynyt jopa 42 % pennuista. Vain kahden nartun pennuista yksikään ei ole käynyt näyttelyissä.

Jalostukseen käytetyistä uroksista suurin osa on ollut ulkomaisia tai tuontikoiria. Jalostukseen käytetyt yksilöt ovat olleet 90 %:sti terveydeltään tavoiteohjelman vaatimuksen mukaisia. Urokset ovat omanneet keskimäärin hieman enemmän luonnonäyttöä, kuin jalostukseen käytetyt nartut. Jälkeläisten tämän hetkinen ikä tulee huomioida terveystutkimusten määrässä, oletettavaa on, että nuoria koiria tullaan tutkimaan tulevaisuudessa. Silmätutkimusten määrä noudattaa rodun yleistä linjaa ja saattaa olla, että rodun terveen tilanteen tähden silmätutkimuksia ei pidetä harrastajien parissa tähdellisinä siitä huolimatta, että nykyinen silmätutkimusstandardi antaa paljon pelkkiä PEVISA - sairauksia enemmän tietoa silmissä mahdollisesti olevista poikkeamista ja muutoksista.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön BLUP -indeksit ovat olleet briardeilla saatavilla Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä vuodesta 2012 lähtien. Yli sadan koira on jalostusarvoltaan rodun keskiarvoa parempi ja alle sadan koira rodun keskiarvoa huonompi. Kun yhdistelmän uroksen ja nartun indeksien keskiarvo on yli 100 (tai summa yli 200), ovat pennut odotusarvoltaan rodun keskitasoa parempia. Vuosina 2013 - 2022 on rekisteröity 35 pentuetta, joista 23 pentueessa jalostustietojärjestelmästä löytyy BLUP -indeksi laskettuna sekä urokselle että nartulle ennen pentujen syntymää. Näistä 18 yhdistelmässä (78 %) uroksen ja nartun indeksien keskiarvo on yli 100. 12 pentueessa jalostustietojärjestelmästä löytyy BLUP -indeksi laskettuna vain nartulle ennen pentujen syntymää. Näistä vain kahden nartun (17 %) indeksi on alle 100.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Edellinen jalostuksen tavoiteohjelma on toteutunut monilta osin kohtuullisen hyvin.

Terveystutkimusten käyntimäärät ovat vaihdelleet vuosittain ja lonkkakuvausmäärissä on ollut jonkin verran laskua, joten tavoitteet kuvausmäärien osalta eivät ole toteutuneet. Kliinisessä silmäpeilissä tavoitteet ovat jopa ylittyneet, tutkimuksissa saisi käydä vielä suurempi prosenttiosuus kannasta. Lonkkaniveldysplasian osalta asteet A ja B ovat viime vuosina kääntyneet laskuun ja tavoitteisiin ei ole ylletty. Luonnonäytön osuus on kasvanut ja luonnetestauskäyntimäärät suhteessa rekisteröinteihin ovat kasvaneet. Pentueiden määrä sekä rekisteröinnit ovat vaihdelleet vuosittain. Pentueiden määrän osalta tavoitteeseen on päästy kahtena vuotena viidestä ja rekisteröintien osalta vain yhtenä vuonna. Suomessa uusia uroksia on otettu jalostuskäyttöön vuosien 2018 – 2022 aikana 3 - 4 yksilöä vuosittain eli tavoite on jopa ylitetty. Rodun ulkomuodon taso on säilynyt ennallaan. Suomen Briard ry. on järjestänyt erikoisnäyttelyn joka vuosi vuotta 2020 lukuunottamatta, jolloin näyttely jouduttiin perumaan koronapandemian vuoksi. Jalostustarkastustapahtumaa ei ole suunnitelmista huolimatta ollut mahdollista järjestää.

Vuosina 2018 - 2022 yhdenkään yhdistelmän 5 polven sukusiitosaste ei ole ollut yli 6,25 %. Vuosien 2018 – 2022 aikana jalostukseen käytetyn kahden uroksen (Plivnik Bar-Bar Beskydy ja Zhamanen Zabagliomne) sekä neljän nartun (Tinajen's Secret Of Magic, I'm Izaura Dalidi, Zhamanen Ms Goalie ja Zara Fashion Look Dalido) jälkeläismäärät ylittivät 5 % kannan koosta (yli 13:sta jälkeläistä).

Yhteenvetona voidaan todeta, että aikaisemman jalostuksen tavoiteohjelman toimeenpanosuosituksia ja strategiaa on pyritty noudattamaan. Pienilukuisessa rodussa ongelmana on kuitenkin jäsenkunnan pienuus. Toimeliaita tarpeelliset pohjatiedot omaavia henkilöitä yhdistyksen toimintaa vetämään, kehittämään ja ohjaamaan on vähän. Ohjauksessa ja noudattamisessa on korostunut kulloinenkin yhdistyksen hallituksen aktiivisuus. Rotuyhdistyksellä ei ole toiminut jalostustoimikuntaa viime vuosien aikana ja ohjauksesta on vastannut hallitus sekä hallituksen nimeämä jalostusasioiden vastuuhenkilö. Rotuyhdistys järjesti kasvattajapäivät ja jalostusaiheisen luennon viimeksi v. 2009. Vuosikokouksen 2019 yhteydessä järjestettiin luento ja keskustelutilaisuus luonnetestauksesta. Jalostustarkastus on järjestetty vuosina 2006 sekä 2011. Tavoiteohjelman tavoitteena on ollut järjestää jalostustarkastus

joka 3.-5. vuosi, mutta tavoite ei ole toteutunut osin jäsenmäärästä johtuvan järjestelijöiden rajallisuuden, osin taloudellisten resurssien tähden. Tulee myös huomioida potentiaalinen osallistujamäärä, joka on suhteessa rodun vuosittaiseen rekisteröinti- ja terveystutkimusmäärään. Vuonna 2021 suunniteltiin Kennelliiton jalostustarkastuksen järjestämistä erikoisnäyttelyn yhteydessä, mutta alustavan kyselyn mukaan kiinnostuneita osallistujia olisi ollut vain pari, joten jalostustarkastusta ei järjestetty.

Jäsenlehdessä ei ole enää viime vuosina julkaistu terveys-, koe-, luonnetesti/kuvaus – eikä näyttelytuloksia lukuun ottamatta erikoisnäyttelyn tuloksia ja arvosteluja, koska tulokset löytyvät KoiraNetistä. Näyttelytuloksista arvosteluineen on alettu julkaista nettijulkaisuna. Yhdistys on pyrkinyt seuraamaan ja tiedottamaan jäsenlehdessä rodun taso on sekä terveyteen liittyviä asioita myös muualta maailmasta. Pentuvälitys on toiminut aktiivisesti läpi tavoiteohjelman olemassaoloajan. Yhdistys on vastannut ulkomuototuomareilta tullessiin koulutuspyyntöihin. Luonnetesti tai MH - luonnekuvaus on järjestetty vähintään joka toinen vuosi koronapandemian pahinta vuotta 2020 lukuun ottamatta.

Jatkuva tilastointi sekä tilastojen julkaisu jäsenlehdessä ei ole toteutunut. Esimerkiksi jälkeläismääräseurantaa ei ole tehty ohjelman voimassaoloaikana, mutta jalostusuroslistalla on kuitenkin kirjattu jälkeläismäärät yksilöille eikä yhdistys ole hyväksynyt pentuvälitykseen yhdistelmää, jossa uroksen tai nartun jälkeläismäärä ylittää suosituksen. Kaiken kaikkiaan yhdistelmiä hyväksyttäessä pentuvälitykseen on pyritty noudattamaan jalostustoimikunnan ohjesääntöä sekä JTO:n suosituksia.

Jalostuksen tavoiteohjelman päivitys tilastojen osalta tehtiin vuonna 2023.

On erityisen tärkeä, että muutokset yhdistyksen hallituksessa tai jalostustoimikunnassa muuttavat mahdollisimman vähän jalostuksen ohjaustyötä. Kunkin hallituksen jäsenen tulee opiskella myös jalostukselle määritetyt ohjeistot ja jalostustoimikuntien tulee kokoonpanosta ja henkilövaihdoksista riippumatta pitää toimintansa raameina jalostuksen tavoite-ohjelmaa, PEVISA -ohjelmaa ja jalostustoimikunnan ohjesääntöä.

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Pentueiden määrä vähintään 5 - 6/vuosi	- ylläpitää jalostusuroskansiota - toteuttaa käytännön jalostus neuvontaa, vastata jalostuskyselyihin ja -ilmoituksiin	Pentueiden määrä vuosina 2018 - 2022 on ollut 3 - 6/vuosi
Rekisteröintien määrä vähintään 50 - 60/vuosi	- julkaisee jäsenlehdessä jalostusaiheisia artikkeleita (rodun tilanteesta, tapahtumista, tilastoista ja genetiikan asiantuntijoiden kirjoituksia)	Rekisteröintien määrä vuosina 2018 - 2022 on ollut 23 - 50/vuosi
Yksittäisten yhdistelmien sukusiitosasteet ovat alle 6,25 %/5 sukupolvea	- kaikki jalostusohjeisto (JTO, terveyskysely, jalostustoimikunnan ohjesääntö, PEVISA -ohjelma), jalostusuroslista sekä pentuvälityksen tiedot ovat näkyvillä yhdistyksen kotisivuilla	Yksittäisten yhdistelmien sukusiitosasteet ovat vuosina 2018 - 2022 olleet alle 6,25 % /5 sukupolvea kaikissa yhdistelmissä.
Jälkeläismäärissä ei ylityksiä Yhden yksilön jälkeläismäärä ei saa ylittää 5 % / kannan koko 5 vuotta (kannan koko n. 250 yksilöä tarkoittaa 13 jälkeläistä).	- sitoutunut jalostusorganisaatio ja jalostusohjeiston noudattaminen	Vuosina 2018 - 2022 jalostukseen käytetyistä yksilöistä 19 %:n (6 yksilön) kaikkien Suomessa syntyneiden jälkeläisten määrä on ollut yli 13. Viidellä määrällä koostuu kahdesta pentueesta ja yhdellä kolmesta.

2 - 3 uutta urosta otettu jalostuskäyttöön vuosittain.	- tilastoidaan mm. yhdistelmien sukusiitosasteita, sukusiitosasteen kasvunopeutta, vuosittaista tehollista populaatiokokoa, yksilöiden kokonaisjälkeläismäärää, jälkeläisseurantaa, sukulaisuussuhteita, terveystilastoja jne.	Vuosina 2018 - 2022 3 - 4 Suomessa ja 1 – 3 koko rodussa uutta urosta on otettu jalostuskäyttöön vuosittain.
Jalostustarkastustapahtumien järjestäminen vähintään joka toinen vuosi		Jalostustarkastustapahtuma on järjestetty vuosina 2006 ja 2011, mutta sen jälkeen sitä ei ole järjestetty. Vuonna 2021 oli tarkoitus järjestää Kennelliiton jalostustarkastus erikoisnäyttelyn yhteydessä, mutta alustavan kyselyn mukaan kiinnostuneita osallistujia olisi ollut vain pari, joten jalostustarkastusta ei järjestetty.
Päivitetyt tilastot julkaistaan jäsenlehdessä joka vuosi.		Tilastot päivitettiin vuosien 2018 ja 2019 osalta, mutta niitä ei ole julkaistu.
Briardien toivotut luonneominaisuudet on kirjattu, ja käytössä on menetelmiä niiden mittaamiseksi.	- pentuvälityksen listoitut A- ja B-listaan (A-lista: pentueen vanhemmat täyttävät jalostusohjeiston kriteerit ja niillä on luonnonäyttöä ; B-lista: pentueen vanhemmat täyttävät jalostusohjeiston kriteerit)	MH luonnekuvauksen, luonnetestin ja jalostustarkastuksen käyttäytymisen ihanneprofiilit on laadittu jalostuksen tavoiteohjelman 2019-2023 liitteeksi.
Tavoitteena testata n. 10 koiraa vuosittain (n. 20 % vuosittaisista rekisteröinneistä), niin että kaikki jalostusyksilöt on luonnetestattuja tai MH -luonnekuvattuja tai omaavat muuta luonnonäyttöä.	- järjestää luonnetestin tai MH-kuvauksen joka 2. vuosi - ottaa käyttöön Suomen Kennelliiton jalostustarkastuksen luonteen arvioinnin osuuden säännölliseksi rotujärjestössä toteutettavaksi toiminnoksi. - tukee sopiviksi todettujen henkilöiden kouluttautumista ja/tai lisäpätevöitymistä Suomen Kennelliiton jalostustarkastusta varten. - luonnekysely toteutetaan vuonna 2018	Vuosina 2018-2022 on testattu vuosittain 4-15 briardia, 14 – 56 % vuosittaisista rekisteröinneistä, keskimäärin 27 % ajanjakson rekisteröinneistä. Ajanjakson jalostusyksilöistä 39 % on luonnetestattuja ja/tai MH-luonnekuvattuja. Yhdistys järjesti luonnetestin 2022 ja MH-luonnekuvauksen vuonna 2018. Lisäksi briardeille tarjottiin etusija MH-luonnekuvaukseen 2021 ja 2022.
Otaa kennelliiton jalostustarkastus yhdeksi työkaluksi myös luonteenarvioinnin suhteen.		Vuonna 2021 oli tarkoitus järjestää Kennelliiton jalostustarkastus erikoisnäyttelyn yhteydessä, mutta alustavan kyselyn mukaan kiinnostuneita osallistujia olisi ollut vain pari, joten jalostustarkastusta ei järjestetty.
Järjestää leirejä ja koulutuspäiviä		Yhdistys on järjestänyt useita eri

eri koelajien parissa		lajien leirejä ja koulutuspäiviä useina vuosina.
Kannustaa rohkeasti myös uusia harrastajia koelajien pariin		Erikoisnäyttelyn 2021 yhteydessä järjestettiin PK-lajien tutustumispäivä. Lisäksi on järjestetty tutustumispäiviä mm. paimennukseen, pelastuskoiratoimintaan, vesipelastukseen ja hoopersiin.
Järjestää rotumestaruus kokeita		PK-rotumestaruus on järjestetty vuosittain ja agilityn rotumestaruus 2018 ja 2022.
Lähetää edustusjoukkue SM- ja muihin kilpailuihin resurssien mukaan		Joukkueita ei ole viime vuosina onnistuttu kokoamaan.
Aktiivinen kilpailutoimikunta		Kilpailutoimikunta on järjestänyt ja organisoinut tapahtumia.
- Lonkkatutkimusten ja kliinisten silmätutkimusten määrä kasvaa suhteutettuna rekisteröinteihin 10 % / 10 vuoden aikana: 2007 – 2016 2017 - 2026 Lonkkatutk. 62 % -> 72% Silmätark. 25 % -> 35 %	- koiraa, jolla on jokin muu selvästi osoitettu perinnöllinen sairaus ei suositella jalostukseen. - lonkkaniveldysplasian osalta käytetään mahdollisimman terveitä yksilöitä (A - A, A - B sekä B - B). - C-lonkkaista käytetään ainoastaan terveen yksilön kanssa (A tai B). - C-lonkkaisen koiran uusintakäyttö hyväksytään vasta kun ensimmäisestä pentueesta on vähintään 1/3 tutkittu lonkkien osalta. - jalostukseen käytettäviltä yksilöiltä kuvataan lonkkien lisäksi myös kyynärnivelet ja mahdollisesti myös polvet ja selkä. - myös hämäsokeuden osoittavaa DNA -testausta (CSNB) suositellaan. - seura ja osallistuu Euroopan terveystutkimusten yhdenmukaistamishankkeisiin ja tiedotetaan näistä. - julkaisee kaikki viralliset terveystulokset jäsenlehdessä ja sekä mahdollisuuksien mukaan tulosjulkaisuissa - pyrkii järjestämään	Lonkkatutkittuja: 2018 - 2022 57 % Silmätutkittuja: 2018 - 2022 35 % Silmätutkimusten osalta tavoite on toteutunut, mutta lonkkatutkimusten osalta ei vaan määrää on viisivuotiskaudella laskenut.
Lonkkaniveldysplasian tilastoissa tapahtuu 10 vuoden aikana kehitys, jossa A - B-lonkkaisten osuus kuvatuista kasvaa 10 %. 2007 – 2016 2017 - 2026 A - B 60 % -> 70 % C - E 40 % -> 30 %		2018 - 2022 A - B 54 % C - E 46% Viimeisimmän 5 vuoden aikana A-B -lonkkaisten osuus kuvatuista on vähentynyt 6 %.

	jalostuspäivän, jalostustarkastustapahtuman tai vastaavan koulutuspäivän - toteutettaa uuden terveyskyselyn, joka on vertailukelpoinen edellisiin terveyskyselyihin	
Erikoisnäyttelyn järjestäminen vuosittain.	- järjestetään erikoisnäyttelyn vuosittain - järjestää jalostustarkastuksia joka 3. - 5. vuosi. - ottaa käyttöön Suomen Kennelliiton jalostustarkastuksen säännölliseksi rotujärjestössä toteutettavaksi toiminnoksi.	Erikoisnäyttely on järjestetty vuosittain lukuun ottamatta vuotta 2020, jolloin se jouduttiin perumaan korona-pandemian vuoksi.
Säilytetään rodun oikea paimenkoiratyypin ja ulkomuodollinen taso. Mittarina erikoisnäyttelyiden laatuarvosteluiden maininta excellent; yli puolet arvosteltavista koirista erinomaista tasoa.	- jalostukseen käytettävän yksilön tulee olla rodunomainen. Sillä tulee olla vähintään kaksi laatuarvostelua eri tuomareilta yli 15 kk ikäisenä. Vaihtoehtoisesti riittää arvostelu rodun erikoistuomarilta tai hyväksytty jalostustarkastus.	Vuosina 2013 - 2022 80 % koirista on ollut excellent -tasoa.
Ulkomuodollisten painopistealueiden kohdalla tason nousu erikoistuomareiden arvioimana.	- Jalostusyksilöllä ei saa olla rotumääritelmän mukaista nollaavaa virhettä. - Selectionne –arvot huomioidaan jalostusvalinnoissa (myös ulkomailla ansaitut arvot) – kouluttaa uusia ja vanhoja ulkomuototuomareita systemaattisesti. - tukee sopiviksi todettujen henkilöiden kouluttautumista ja/tai lisäpätevöitymistä Suomen Kennelliiton jalostustarkastusta varten.	Rodun erikoistuomarit ovat todenneet suomalaisten briardien olevan vähintään yhtä hyvää laatua kuin Keski-Euroopassa. Aiemmin mainittuja ulkomuotoon liittyviä haasteita (esim. liian korkea hännän kanto) ei enää viime vuosina ole mainittavasti rodussa esiintynyt.
Tilastojen ja JTO:n päivitys	- päivittää jalostuksen tavoiteohjelman tilastot kerran vuodessa - kohdentaa tilastotiedon perusteella jäsenistön koulutusta kriittisiin kohtiin ja julkaisee ko. aiheista asiantuntijoiden artikkeleita jäsenlehdessä - päivittää ja tarkistaa jalostuksen tavoiteohjelman muutostarpeet vähintään 5 vuoden välein - 2023 päivittää tilastot - 2028 laatii uuden JTO:n	Tilastot on päivitetty vuonna 2019 ja seuraavan kerran vuonna 2023, jolloin on tehty myös tämä JTO:n päivitys.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Briardin perinnöllisten sairauksien vastustamisohjelma rajaa jalostuskäytön ulkopuolelle lonkkaniveldysplasian asteet D ja E sekä perinnöllisistä silmätauteista kataraktin, PRA:n ja RD:n. Vuosien 2008 – 2022 aikana (KoiraNet 1.1.2023) rekisteröitiin 532 yksilöä. 28 % eli 163 yksilöä rekisteröidyistä on silmätarkastettuja ja ainoastaan yhdellä aiemmin terveeksi tutkitulla todettiin lievä katarakta 8 -vuotiaana. Lonkatutkimustuloksia on 359 kappaletta eli 61 % rekisteröinneistä ja näistä jalostuksen ulkopuolelle (asteet D-E) jää 146 yksilöä, joka on n. 41 % tutkituista ja n. 25 % vuosien 2003 – 2017 rekisteröinneistä. Voidaan todeta ettei Briardin PEVISA -ohjelma rajaa liian suurta osaa kannasta jalostuskäytön ulkopuolelle.

Jalostussuositusten ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

Kasvattajille tehtiin syys - lokakuussa 2017 kysely PEVISA -ohjelman muutostarpeista. Yli puolet vastanneista kasvattajista ei pitänyt muutoksia tarpeellisina. Kyselyssä kysyttiin myös sopivaa lonkkakuvausikää. 75 % kasvattajista piti 12 kk ikää sopivana ja 25 % olisi nostonut kuvausikänsä 18 kuukauteen. Perusteluina esitettiin mm. että 12 kk iässä on kuvautettu paljon koiria, eikä löysyyttä ole esiintynyt yhdelläkään. Harrastuskoiralla olisi hyvä tietää luuston tilanne jo 12 – 15 kk iässä. Kuvausikänsä nostamisella lisätään myös riskiä siihen, että voi tapahtua tapaturmista johtuvia muutoksia.

Jalostussuositukset ovat edelleen ajantasaiset, mutta jalostuskoirien luonteista tarvitaan lisätietoa. Vaikka suurin osa kasvattajista ei kyselyssä nähnyt tarvetta luonnonäytön lisäämistä, päätti hallitus esittää yhdistyksen vuosikokouksessa 2018 PEVISA -ohjelmaan lisättäväksi, että koiran tulee astutushetkellä olla luonnetestattu tai MH -luonnekuvattu. Tulos ei vaikuta pentujen rekisteröintiin, mutta keskeytetty testi ei täytä PEVISA -vaatimuksia. Luonnetestin tai MH -kuvauksen sijasta voidaan hyväksyä myös tulos palveluskoirakokeesta tai hyväksytty pelastuskoirakoe (IPOR-A) tai hyväksytysti suoritettu paimennuskokeen 1-luokka. Vuosikokous päätti, että esitystä tarkennetaan ja siitä päätetään vuoden 2019 vuosikokouksessa. Vuosikokouksessa 2019, **jotodettiin, että hallitus päätti siirtää edellisessä vuosikokouksessa sovittua PEVISA-ehdotusta ja pitää sen sijaan keskustelutilaisuuden, jossa aihetta voidaan uudelleen käsitellä ja toivotaan myös kasvattajien osallistumista keskusteluun. Luonnevaatimusten lisäämisestä PEVISA-ohjelmaan kyseltiin uudelleen jäsenistöltä syksyllä 2023, mutta erityisesti kasvattajat pitivät sitä huonona ratkaisuna. Yleiskokouksessa 22.10.2023 päätettiin esittää PEVISA-ohjelmaan lisättäväksi, että lonkkakuvaustuloksen C saanut koira voidaan parittaa vain tuloksen A tai B saaneen koiran kanssa.**

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Briardin nykyinen käyttömuoto on aktiivinen ja monipuolinen harrastuskoira sekä perheenjäsen. Briardin jalostuksessa vaalitaan alkuperäistä käyttötarkoitusta, joka nähdään edelleen olevan ihanteeltaan se pohja ja tavoite, jolla täytyy myös nykypäivän jalostuksen tavoitteet.

Jalostuspohja

Rekisteröintien määrä on pudonnut noin 30 rekisteröinnin vuosittaisella tasolle ja tuontikoirien osuus rekisteröinneistä on kasvanut. Suomen hyvin pientä populaatiokokoa tulee voida hallitusti kasvattaa siten, että pentujen tarjonta ei kuitenkaan ylitä kysyntää ja kannan koko pysyy hallittuna. Tavoitteena on huolehtia siitä, että kannassamme säilyy tarpeeksi jalostusmateriaalia sen rakenteen kehittämiseksi. Jalostuskriteerit täyttävien tuontikoirien ja ulkomaisten astutusten käyttö auttaa harkitusti toteutettuna briardipopulaation monimuotoisuuden ylläpidossa ja kohentamisessa maassamme.

Tavoite:

- pentueiden määrä vähintään 5 - 6/vuosi

- rekisteröintien määrä vähintään 50 - 60/vuosi

Populaation rakenteen kannalta on tärkeää seurata sukusiitosasteen kasvunopeutta populaatiotasolla ja tehollista populaatiokokoa. Suosituksen mukaan sukusiitosasteen kasvunopeus ei saa ylittää prosenttia sukupolvea kohden. Suomen Kennelliiton laskelmassa käytetään sukupolvien välisenä aikana neljää vuotta, jolloin sukusiitosaste saa kasvaa enintään 0.25 % vuodessa. Briardilla tätä nopeampi kasvu merkitsee liian nopeasti kaventuvaan jalostuspohjaan. Rodun suurin haaste on kasvattaa tehollista populaatiota. Yhden yksilön jälkeläismäärä ei saa ylittää 5 % / kannan koko 5 vuotta (kannan koko n. 250 yksilöä tarkoittaa 13 jälkeläistä/5 vuotta). Sukulaisuussuhteisiin ja mahdollisimman laajaan eri sukujen käyttöön kiinnitetään huomiota jalostusvalintoja tehtäessä.

Tavoite:

- yksittäisten yhdistelmien sukusiitosasteet ovat alle 6,25 %/5 sukupolvea
- jälkeläismäärissä ei ylityksiä
- 2 - 3 uutta urosta otettu jalostuskäyttöön vuosittain
- jalostustarkastustapahtumien järjestäminen vähintään joka toinen vuosi
- päivitetyt tilastot julkaistaan jäsenlehdessä joka vuosi

Käyttäytyminen ja luonne

Suomessa briardeilla ei ole käytettävissä omaa rodunomaista testausjärjestelmää. Luonteen nykytilan analysoimisen auttamiseksi rotuyhdistys aloitti edellisen jalostuksen tavoiteohjelman aikana työn tutkimustiedon lisäämiseksi, jonka kautta voidaan saada vertailukelpoisia tuloksia ja mittareita. Jalostuksen tavoiteohjelman terä säilytetään edelleen tutkimustiedon lisäämisessä sekä pyrkimyksessä säilyttää kannan luonnetestausmäärien kehityksen nousujohteisuus. Briardin luonteissa esiintyy edelleen ongelmia (arkuus, epäsosiaalisuus). Arkaa ja aggressiivista tai hermostunutta yksilöä ei tule käyttää jalostukseen. Tulevaisuuden tavoitteena on se, että kaikki kasvattajat panostavat myös luonneominaisuuksiin ja että kasvattajilla on entistä yhtenäisempi käsitys briardin luonteesta. Toivottavaa on, että kasvattajien kriittinen suhtautuminen omien jalostusyksilöiden luonteisiin lisääntyisi ja että jalostusparien valinnassa tunnetaan yksilöiden luonteenpiirteitä ja osataan olla yhdistämättä samoja ongelmallisia ominaisuuksia. Kasvattajilla on erilaisia painotuksia suhteessa luonne-terveys-ulkomuoto, mutta epätoivottava suuntaus on jyrkkä eriytyminen erillisiksi näyttely- tai käyttökoirakasvattajiksi.

Tavoite:

- Briardien toivotut luonneominaisuudet on kirjattu, ja käytössä on menetelmiä niiden mittaamiseksi.
- Tavoitteena testata n. 10 koiraa vuosittain (n. 20 % vuosittaisista rekisteröinneistä), niin että kaikki jalostusyksilöt on luonnetestattu tai MH-luonnekuvattu tai omaavat muuta luonnonäyttöä.
- Ottaa kennelliiton jalostustarkastus yhdeksi työkaluksi myös luonteenarvioinnin suhteen.

Käyttöominaisuudet

Käyttöominaisuuksien tärkein tavoite on koulutettavuus, jota mitataan koekäynneillä. Rotu tulee säilyttää taistelutahtoisena ja toimintakykyisenä. Briardien on toivottavaa säilyttää asemansa monipuolisena harrastuskoirana, jonka kanssa voi kilpailla tavoitteellisesti niin palveluskoiralajeissa kuin agilityssä, tokossa ja rally-tokossa. Toivottavaa on myös, että paimennuskoekäynnit kasvavat.

Tavoite:

- Järjestää leirejä ja koulutuspäiviä eri koelajien parissa
- Kannustaa rohkeasti myös uusia harrastajia koelajien pariin
- Järjestää rotumestaruus kokeita
- Lähettää edustusjoukkue SM- ja muihin kilpailuihin resurssien mukaan
- Aktiivinen kilpailutoimikunta

Terveys ja lisääntyminen

Briardin lonkkaniveldysplasiatilanne on kohentunut viime vuosien aikana, siten että A ja B -asteet ovat prosentuaalisesti nousseet tutkimuksissa yksilöissä. Myös tutkimusmäärät ovat olleet nousujohteisia. Briardin PEVISA -ohjelmaa muutettiin vuonna 2005 siten, että lonkkaniveldysplasian raja-arvoksi tuli aste C. Tavoitteena on, että pitkällä tähtäimellä saamme seurantatietoa siitä, miten ohjelman muutos vaikuttaa kantamme lonkkaniveltilastoihin. Viime vuosien aikana tapahtuneessa kehityksessä tulee kuitenkin huomioida myös kannassa kuvaamattomien koirien määrä sekä tilastointiajan lyhyys. Tilastojen valossa Suomen kanta on terve perinnöllisen kataraktin eli kaihien (HC) sekä PRA:n osalta, mutta kliinisten silmätutkimusten määrä saisi lisääntyä rodussa. PEVISA-ohjelman mukaisesti jalostukseen käytettävien yksilöiden tulee olla lonkkakuvattuja A - C -asteiksi ja koiralla tulee olla myös voimassaoleva oireeton silmäpeilaus (kliininen tutkimus).

Tavoite:

- Lonkkatutkimusten ja kliinisten silmätutkimusten määrä kasvaa suhteutettuna rekisteröinteihin 10

% / 10 vuoden aikana: **2007 - 2016** **2017 - 2026**

Lonkkatutkittuja **62 %** -> **72 %**

Silmätarkastettuja **25 %** -> **35 %**

- Lonkkaniveldysplasian tilastoissa tapahtuu 10 vuoden aikana kehitys, jossa A - B -lonkkaisten osuus kuvatuista kasvaa 10 %:

2007 - 2016 **2017 - 2026**

A - B **60 %** -> **70 %**

C - E **40 %** -> **30 %**

Ulkomuoto

Yleistavoitteena on ulkomuodoltaan rotumääritelmää vastaava briardi. Näyttelytulosten ja sijoitusten sijaan toivotaan kiinnitettävän enemmän huomiota rodun alkuperäiseen käyttötarkoitukseen ja ulkomuodollisten ominaisuuksien tarkoituksenmukaisuuteen. Liioiteltuja epäterveitä ominaisuuksia suhteessa rotumääritelmään ei esiinny.

Tavoite:

- erikoisnäyttelyn järjestäminen vuosittain

- säilytetään rodun oikea paimenkoiratyyppi ja ulkomuodollinen taso

- mittarina erikoisnäyttelyiden laatuarvosteluiden maininta excellent; yli puolet arvosteltavista koirista erinomaista tasoa.

- ulkomuodollisten painopistealueiden kohdalla tason nousu erikoistuomareiden arvioimana

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Jalostukseen käytettävien yksilöiden kriteerit perustuvat rodun jalostuksen tavoiteohjelmaan (JTO), perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan (PEVISA) sekä Kennelliiton koirarekisteriohjeeseen. Jalostukseen käytettävien yksilöiden tulee olla mahdollisimman laadukkaita rotunsa edustajia. Yhdistelmää suunniteltaessa otetaan huomioon yksilöiden tiedossa olevat perinnölliset sekä muut viat ja sairaudet, luonteenominaisuudet, ulkomuodolliset seikat, kantamme laajuus sekä sukulaisuusaste. Jalostusparien tulee täydentää toisiaan, eikä niillä tule olla samoja rodussa esiintyviä virheitä.

Luonne

Yksilön tulee olla luonteeltaan rodunomainen, arkaa tai selvästi aggressiivista yksilöä ei saa käyttää jalostukseen. Jalostukseen käytettävien koirien luonnetestausta tai luonnekuvausta suositellaan. Epäselvissä tapauksissa toimikunta voi kutsua yksilön tarkastukseen, jonka suorittaa luonteeseen perehtynyt henkilö (esim. luonnetestituomari).

Terveys

Jalostukseen käytettävien yksilöiden tulee olla lonkkakuvattuja, koiralla tulee olla myös voimassaoleva silmäpeilaus (PEVISA). Koira, jolla on jokin selvästi osoitettu perinnöllinen sairaus, kuten PRA, RD, tai katarakta, ei saa jalostus hyväksyntää. Jalostustoimikunta suosittelee, että jalostukseen käytettäviltä yksilöiltä kuvattaisiin lonkkien lisäksi erityisesti myös kyynärnivelet ja mahdollisesti myös polvet ja selkä. Myös hämäräsokeuden osoittavaa DNA -testausta (CSNB) suositellaan. Lonkkaniveldysplasian osalta jalostustoimikunta suosittelee käytettäväksi mahdollisimman terveitä yksilöitä (A - A, A - B sekä B - B). C -lonkkaista voi käyttää ainoastaan terveen yksilön kanssa (A tai B). C -asteisen koiran uusintakäyttö voidaan hyväksyä vasta kun ensimmäisestä pentueesta on vähintään 1/3 tutkittu lonkkien osalta.

Ulkomuoto

Jalostukseen käytettävän yksilön tulee olla rodunomainen. Sillä tulee olla vähintään kaksi laatuarvostelua eri tuomareilta, joista vähintään toinen yli 15 kk ikäisenä. Vaihtoehtoisesti riittää yli 15 kk ikäisenä yksi arvostelu rodun erikoistuomarilta tai hyväksytty jalostustarkastus. Jalostustoimikunta voi kutsua epäselvissä tapauksissa koiran tarkastukseen. Jalostusyksilöllä ei saa olla rotumääritelmän mukaista nollaavaa virhettä.

Ikä

Jalostukseen käytettävien uroksien suositeltava alaikäraja on 15 kk, narttujen 24 kk. Ensimmäisiä pentuja ei suositella teetettäväksi nartulla yli 5 -vuotiaana eikä yli 8 -vuotiasta narttua suositella astutettavaksi. Pentueiden välin tulee olla vähintään 10 kk. Koiraa suositellaan käytettäväksi ensimmäisen pentueen jälkeen vasta kun sen jälkeläisistä on näyttelyarvosteluja ja PEVISA -sääntöjen mukaisia tutkimustuloksia. Toista tai kolmatta pentuetta suunniteltaessa tulee ottaa huomioon tämän yksilön jälkeläismäärä kannassamme (riippuen aikaisemman tai aikaisempien pentueiden koosta).

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Jalostuspohjan (geenipoolin) riittävästä laajuudesta tulee huolehtia. Yhdellä yksilöllä ei saa olla yli 5 % jälkeläisiä /5 vuotta kannassamme. Lisäksi käytetyimpien yksilöiden keskinäiset sukulaisuussuhteet huomioidaan jalostusparien valinnassa eri sukulinjojen edustuksen ja säilyttämisen turvaamiseksi kannassamme. Myös ulkomaalaisia urosvaihtoehtoja kartoitetaan ja ehdotetaan aktiivisesti käytettäväksi.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Rotujärjestön toimenpiteet jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi:

Populaation kokonaistilanne ja rakenne

- ylläpitää jalostusuroskansiota
- toteuttaa käytännön jalostus neuvontaa, vastaa jalostuskyselyihin ja -ilmoituksiin
- julkaisee jäsenlehdessä jalostusaiheisia artikkeleita (rodun tilanteesta, tapahtumista, tilastoista ja genetiikan asiantuntijoiden kirjoituksia)
- kaikki jalostusohjeisto (JTO, terveyskysely, jalostustoimikunnan ohjesääntö, PEVISA -ohjelma), jalostusuroslista, sekä pentuvälityksen tiedot ovat näkyvillä yhdistyksen kotisivuilla
- sitoutunut jalostusorganisaatio ja jalostusohjeiston noudattaminen
- tilastoidaan mm. yhdistelmien sukusiitosasteita, sukusiitosasteen kasvunopeutta, vuosittaista tehollista populaatiokokoa, yksilöiden kokonaisjälkeläismäärää, jälkeläisseurantaa, sukulaisuussuhteita, terveystilastoja jne.

Luonne ja käyttöominaisuudet

- pentuvälityksen listoitut A ja B -listaan (A -lista: pentueen vanhemmat täyttävät jalostusohjeiston kriteerit ja niillä on luonnonäyttöä ; B -lista: pentueen vanhemmat täyttävät jalostusohjeiston kriteerit)
- järjestää luonnetestin tai MH-kuvauksen joka 2. vuosi.

- ottaa käyttöön Suomen Kennelliiton jalostustarkastuksen luonteen arvioinnin osuuden säännölliseksi rotujärjestössä toteutettavaksi toiminnoksi.
- tukee sopiviksi todettujen henkilöiden kouluttautumista ja/tai lisäpätevöitymistä Suomen Kennelliiton jalostustarkastusta varten.
- luonnekysely toteutetaan vuonna 2018

Terveys

- koiraa, jolla on jokin muu selvästi osoitettu perinnöllinen sairaus ei suositella jalostukseen.
- lonkkaniveldysplasian osalta käytetään mahdollisimman terveitä yksilöitä (A - A, A - B sekä B - B).
- C -lonkkaista käytetään ainoastaan terveen yksilön kanssa (A tai B).
- C -lonkkaisen koiran uusintakäyttö hyväksytään vasta kun ensimmäisestä pentueesta on vähintään 1/3 tutkittu lonkkien osalta.
- jalostukseen käytettäviltä yksilöiltä kuvataan lonkkien lisäksi myös kyynärnivelet ja mahdollisesti myös polvet ja selkä.
- myös hämäsokeuden osoittavaa DNA -testausta (CSNB) suositellaan.
- seuraa ja osallistuu Euroopan terveystutkimusten yhdenmukaistamishankkeisiin ja tiedottaa näistä.
- julkaisee kaikki viralliset terveystulokset jäsenlehdessä ja sekä mahdollisuuksien mukaan tulosjulkaisuissa
- pyrkii järjestämään jalostuspäivän, jalostustarkastustapahtuman tai vastaavan koulutuspäivän
- toteuttaa uuden terveystutkimuksen, joka on vertailukelpoinen edellisiin terveystutkimuksiin

Ulkomuoto

- järjestää erikoisnäyttelyn vuosittain
- järjestää jalostustarkastuksia joka 3. - 5. vuosi.
- ottaa käyttöön Suomen Kennelliiton jalostustarkastuksen säännölliseksi rotujärjestössä toteutettavaksi toiminnoksi.
- jalostukseen käytettävän yksilön tulee olla rodunomainen. Sillä tulee olla vähintään kaksi laatuarvostelua eri tuomareilta yli 15 kk ikäisenä. Vaihtoehtoisesti riittää arvostelu rodun erikoistuomarilta tai hyväksytty jalostustarkastus.
- Jalostusyksilöllä ei saa olla rotumääritelmän mukaista nollaavaa virhettä.
- Selectionne –arvot huomioidaan jalostusvalinnoissa (myös ulkomailla ansaitut arvot)
- kouluttaa uusia ja vanhoja ulkomuototuomareita systemaattisesti.
- tukee sopiviksi todettujen henkilöiden kouluttautumista ja/tai lisäpätevöitymistä Suomen Kennelliiton jalostustarkastusta varten.

Tilastojen ja JTO:n päivitys

- päivittää jalostuksen tavoiteohjelman tilastot kerran vuodessa
- kohdentaa tilastotiedon perusteella jäsenistön koulutusta kriittisiin kohtiin ja julkaisee ko. aiheista asiantuntijoiden artikkeleita jäsenlehdessä
- päivittää ja tarkistaa jalostuksen tavoiteohjelman muutostarpeet vähintään 5 vuoden välein
- 2023 päivittää tilastot
- 2028 laatii uuden JTO:n

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Rodun ongelmina on tarkasteltu SWOT:in esille tuomia uhkia. Kunkin kohdan alla on esitetty varautuminen ko. uhkien torjumiseksi ja niihin varautumiseksi.

Vahvuudet	Heikkoudet
- monipuolinen, liioittelematon rotu - vahva, perinteikäs, aktiivinen rotujärjestö - olemassa oleva kansainvälinen	- kasvatustoiminta pienen ydinjoukon ”monopoli” - tiedonkulku puutteellinen - sitoutuminen rotujärjestön toimintaan

yhteistyö useiden maiden kanssa	heikohkoa
Mahdollisuudet - kasvattajien sitoutumisasteen kasvu - tiedon lisääntymisen myötä sisältäpäin kumpuava työ tavoitteiden saavuttamiseksi tiukan ohjeistuksen, sääntöjen ja valvonnan sijaan - skandinaavinen jalostusyhteistyö tehollisen populaatiokoon kasvattamiseksi - löytyy useita käyttämättömiä jalostuskriteerit täyttäviä uroksia	Uhat - samojen tai saman sukuisten yksilöiden liiallinen käyttö - rodun harrastus yksipuolistuu - kokonaisvaltaisen jalostusnäkömyksen sijaan syntyy ”yhden asian” jalostusta - epäeettisyyden lisääntyminen

Samojen tai saman sukuisten yksilöiden liiallinen käyttö:

- kasvattajien aktivoiminen löytämään uusia mahdollisuuksia jo olemassa olevasta kannasta
- tuontien ja ulkomaalaisten urosten käyttö ja suositus
- sukusiitosasteiden laskeminen ja asteiden julkaisu yhdistelmittain

Rodun harrastus yksipuolistuu:

- rodun mainetta monipuolisena harrastuskoirana kasvatetaan, myös ulospäin suunnattua pr-toimintaa rodun hyvistä ja huonoista puolista tulee lisätä
- kannustetaan korkealla tasolla kilpailevia koirakkoja ja toisaalta aloittelevia harrastajia yhdistyksen vuosittaisin kannustepalkinnoin

Kokonaisvaltaisen jalostusnäkömyksen sijaan syntyy ”yhden asian” jalostusta:

- kasvattajien erilaisten tavoitteiden ja painotusten suvaitseminen, mutta kokonaisvaltaisen näkömyksen esiin nostaminen
- näyttely-, koe-, tutkimus-, ja testimäärien nostamisen aktivoiminen kasvattajittain

Epäeettisyyden lisääntyminen (terveys- ja koetulosten systemaattinen hankkiminen ulkomailta):

- korostetaan Suomessa omistuksessa olevien koirien rekisteröinnin sekä koe- ja terveystutkimusten teon SKL:n organisaation kautta merkityksellisyyttä
- pentuvälityksessä ilmoitetaan tutkimustulosten alkuperämaa

Visio

Mitä on odotettavissa tulevaisuudessa?

Briardiharrastus ja -kasvatus näyttää Suomen Briard ry:n tapahtumien sekä koe- ja näyttelykäyntien perusteella piristyneen ja laajentuneen. Uudet harrastusmuodot, kuten rally-toko piristävät aktiivisuustasoa ja laajentanevat harrastavien koirakkojen määrää. Varovaisen ennustuksen mukaan myös muu kehitys jatkuu positiivisena. Kasvattajien määrä ei tule todennäköisesti juurikaan nousemaan, ja kasvatustyö pysyy edelleen varsin suppeana. Erilaisten tapahtumien ja kasvattajien sekä jäsenistön aktivoiminen JTO:n tavoitteiden mukaisesti on yhdistyksen ykköshaaste, jottei positiivinen aktiivisuustason nousu tyrehdy alkuunsa.

Mihin suuntaan rotu kehittyy?

Rotu tulee säilyttämään ulkomuodollisesti vakiintuneen paimenkoiratyyppinsä, eikä juurikaan synny poikkeamia entisaikojen ponimaiseen korkearaajaiseen ja lyhytkaulaiseen tyyppiin. Rodulla esiintyy edelleen luonteissa ongelmia (arkuus, epäsosiaalisuus), mutta myös niihin kiinnitetään enemmän huomiota jalostusvalinnoissa ja tilanne kehittyy parempaan suuntaan 10 vuodessa.

Käyttökoiraharrastus ja muu harrastus- ja kilpailutoiminta säilyy pienenä, mutta rodun rekisteröintimäärään nähden edustavana. Briardi ei kuulu rotuihin, jotka ovat vaarassa menettää Suomen Palveluskoiraliiton kilpailuoikeudet palveluskoirakokeissa. Terveystilastot lonkkaniveldysplasian suhteen parantuvat hieman pitkällä tähtäimellä.

Alkuperäinen vs. nykyinen käyttötarkoitus – tulevaisuus?

Briardeja ei Suomessa juuri käytetä todellisissa paimennustehtävissä, mutta lajin harrastusmahdollisuudet paranevat. Rodun ominaisuuksien vuoksi se voitaisiin tuntea monipuolisena harrastuskoirana, ja rodun edustajia esiintyy tuloksekkaasti erityisesti tokossa, agilityssä ja pk-lajeissa. Kilpailutoiminta on kuitenkin hyvin pientä johtuen osittain pienistä rekisteröintimääristä sekä siitä, että briardia ei mielletä perinteiseksi käyttökoiraroduksi. Näyttelykoirina briardit säilyttävät asemansa kauniina ja näyttävänä rotuna. Perhekoirana ja yhteiskunnan koirakansalaisena voi syntyä ongelmia arkojen ja epäsosiaalisten/terävien yksilöiden kohdalla, vaikkei ongelma laajuudeltaan suuri olisikaan. Näihin epätoivottaviin luonteenpiirteisiin onkin syytä paneutua avoimesti ja rakentavasti, ongelmia peittelemättä.

Ihannevisio, rodun ihanteellinen tavoitetila v. 2028:

- * Ajankohtaista jalostuksellista tietoa on saatavilla helposti useiden tietokanavien (erityisesti sosiaalinen media) kautta. Kasvattajat, jalostusurosten omistajat ja rodun harrastajat tuntevat pienen populaation jalostukselliset erityishaasteet ja kokevat yhteiseksi asiaksi rodun populaatiogeneettisen elinvoimaisuuden ylläpidon ja kasvattamisen.
- * Briardien lonkkaniveltilastot näyttävät selvästi positiivista kehitystä eikä rodulle ole muodostunut muita merkittäviä ja laajasti esiintyviä perinnöllisiä tai muita sairauksia. Selkäsairauksien ja vatsalaukunkiertymän kartoittamiseen paneudutaan aiempaa tarkemmin.
- * Briardien populaatio on säilynyt ulkomuodollisesti rodulle tyypillisenä ja paimenkoiralle tarkoituksenmukaisena ilman koiran elämälle epäterveitä ääriominaisuuksia.
- * Briardi tunnetaan luotettavana perhekoirana ja monipuolisena harrastuskoirana.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2024 – 2025	- järjestetään erikoisnäyttely vuosittain - vähintään joka toinen vuosi jalostustarkastus (Selectionné tai Suomen Kennelliiton jalostustarkastus) - vähintään joka toinen vuosi luonnetesti tai MH -luonnekuvaus briardeille - tilastoinnin ja seurantasysteemin rakentaminen - tilastojen päivitys ja julkaisu vuosittain - toteutetaan uusi luonnekysely - Suomen Kennelliiton jalostustarkastusten käynnistäminen briardien osalta - kannustusjärjestelmää terveystutkimusmäärien kasvattamiseksi kehitetään - eriytetty terveystutkimus - pyritään järjestämään rotumestaruuskilpailuja vuosittain
2026 – 2028	- järjestetään erikoisnäyttely vuosittain - vähintään joka toinen vuosi jalostustarkastus (Selectionné tai Suomen Kennelliiton jalostustarkastus) - vähintään joka toinen vuosi luonnetesti tai MH -luonnekuvaus briardeille - terveystutkimus ja luonnekysely - uuden JTO:n laatiminen, siitä tiedottaminen ja organisointi - pyritään järjestämään rotumestaruuskilpailuja vuosittain

Ensimmäisellä kaksivuotiskaudella seurataan tärkeimpiä tavoitteita. JTO otetaan myös vuosittaisissa hallituksen ja toimikuntien toimintasuunnitelmissa huomioon. Kasvattajien, jalostusurosten omistajien

sekä kaikkien briardien omistajien ja harrastajien työ ja aktiivisuus on erityisen tärkeää tavoitteiden saavuttamiseksi.

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

Kennelliitto hyväksyy JTO:t viideksi vuodeksi kerrallaan. Voimassaolon päättyessä rotujärjestön tulee päivittää ohjelman voimassaoloaika, kohdasta 1 ohjelman yhteenveto ja kohdan 3 tiedot. Lisäksi päivitetään ja analysoidaan ohjelman kohtien 4.1, 4.2, 4.3, 4.4 tilasto- ja numerotiedot sekä saatetaan kohdat 5, 6.5 ja 7 ajan tasalle. Kohdassa 5 analysoidaan JTO:n edellisen kauden tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen. Päivitetyt tiedot huomioidaan myös tekstissä ja korjataan mahdolliset asiavirheet. Samalla tarkistetaan ohjelman kokonaisuus. Päivitetyt kohdat tulee merkitä selvästi (kursivoida, lihavoida tai alleviivata). Mikäli ohjelmaan ei tehdä muita kuin em. faktatietojen muutoksia, ei sitä tarvitse käsitellä rotuyhdistyksen yleisessä kokouksessa, vaan se toimitetaan Kennelliitolle ja jäsenistön tietoon. Kennelliitto voi myöntää tällaisen päivitetyn ohjelman voimassaololle korkeintaan viiden vuoden lisääjän. Lisäaika voidaan myöntää vain kerran, jonka jälkeen ohjelma on kokonaisuudessaan tarkistettava ja siihen on tehtävä tarvittavat muutokset. Tämä edellyttää ohjelman käsittelyä rotuyhdistyksen yleisessä kokouksessa tämän ohjeen mukaisesti.

Rotujärjestön on toimitettava päivitetty JTO Kennelliitolle hyvissä ajoin, jotta se ehditään käsitellä ennen kuin hyväksytyn ohjelman voimassaoloaika päättyy. Ohjelma tulee kokonaisuudessaan tarkistaa ja siihen tulee tehdä tarvittavat muutokset vähintään kymmenen vuoden välein. Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta antaa ohjeet noudatettavista toimitus- ja käsittelyaikatauluista. Haluttaessa JTO voidaan myös päivittää aiemmin kuin viiden vuoden välein.

Suomen Briard ry:n hallitus, jalostustoimikunta tai tehtävään erityisesti vihkiytynyt henkilö hallituksen nimeämänä seuraa tässä JTO:n päivityksessä määriteltyjen tavoitteiden toteutumista vuosittain. Vuonna 2028 laaditaan uusi JTO, jossa seurataan edellisen JTO:n tavoitteiden toteutumista ja laaditaan uudet tavoitteet.

7. LÄHTEET

Tilastot:

KoiraNet-jalostustietojärjestelmä, SKL
SKK Hunddata, Svenska Kennelklubben
Briardi tilastot, koonnut Tuula Tanska
Suomen Briard ry:n jalostusurokansio

Muut lähteet:

Suomen Briard ry: Terveyskysely 1998 ja 2005 (koonneet Tuija Perkiö ja Sari Jäntti)
Suomen Briard ry: Terveyskysely 2017 (koonneet Riina Pullinen ja Tuula Tanska)
Suomen briard ry: Vatsalaukunkiertymäkysely 2019 (koonnut Tuula Tanska)
Suomen Briard ry: Käyttäytymiskysely 2019-2020 (koonnut Tuula Tanska)
Suomen Briard ry: Selkäkysely 2020-2021 (koonnut Tuula Tanska)
Suomen Kennelliitto ry: Jalostuksen tavoiteohjelman malli.

Minutes of the annual meeting of the UEBB comission for behaviour and work is Sien (D) on 12./13.April 2003 (muistio Euroopan Briard Unionin luonnekomission kokouksesta)

Suomen Kennelliitto ry, Artikkelit:

Perimän monimuotoisuus ja jalostuspohja MMT Katariina Mäki 5.8.2013
Sukusiitos MMT Katariina Mäki 5.8.2013 (päivitetty 13.1.2016)
Tehollinen populaatiokoko MMT Katariina Mäki 31.10.2013 (päivitetty 14.1.2016)

Koiran lonkkanivelen kasvuhäiriö ELT Anu Lappalainen (päivitetty 30.9.2013)

Koirien perinnölliset silmäsairaudet ja niiden tutkiminen Silmätarkastuseläinlääkärit Sari Jalomäki, Elina Pietilä ja Päivi Vanhapelto 9/2016

Kyynärnivelen kasvuhäiriöt ELT Anu Lappalainen (päivitetty 30.9.2010)

Koiran epilepsia Eläinlääkäri Nina Menna Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema

Kilpirauhasen vajaatoiminta ELL Nina Menna Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema

Spondyloosi ELT Anu Saikku-Bäckström

Välimuotoinen lanne-ristinikama ELT Anu Lappalainen Helsingin yliopisto

Koiran atopia ELL Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema

Mäki, Katariina 2007: Vain monimuotoinen koirarotu selviää. Koiramme 12: 20-25.

Mäki, Katariina 2008: Koiranet ja rodun jalostuspohjan arvioiminen. Koiramme 12: 33-38.

Mäki, Katariina 2008: Sukusiitostaantuma – mikä, miksi, milloin? Koiramme 7-8: 74-80.

Mäki, Katariina 2009: Koirarotujen jalostuspohjat osoittautuneet yllättävän kapeiksi. Koiramme 1-2: 24-28.

Mäki, Katariina 2010: Siitoskoiran valinta. Päivitetty nettiartikkeli.

- kuvaus luonnetestistä

- kuvaus MH-luonnekuvauksesta

Muut artikkelit:

Paavo Rapila: Palveluskoirakokeiden ja koetulosten käyttö jalostuksen mittarina

Luentomateriaali: Jalostusneuvojen jatkokurssi 2010

Chrons, Anna & Kuntsi-Vaattovaara, Helena 2006. Tietopaketti koirien ja kissojen hammashoidosta ja suukirurgiasta. Helsingin yliopisto, Eläinlääketieteellinen tiedekunta, Oppimateriaalia 7.

Briardi kirjallisuuslähteet:

The Briard ja kirjoittaja Diane McLeroth

Le Berger de Brie ou Briard par C. Dauvergne Ed. De Vecchi, 1992

Le Briard par C. Fauguiere Ed. Artemis, 2002

Le Berger de Brie par F. Haymann Ed. Crépin Leblond, 1982

Le Berger de Brie par J. Herreros Ed. De Vecchi, 1994

Le Berger de Brie ou Briard par Dr Luquet Ed. De Vecchi, 1982

Le Berger de Brie, Chien de France par Sedir, Ed. Amitiés Spirituelles, 1979

Le Berger de Brie ou Briard par B. Weber et J. Larive, Ed. Bornemann, 1985

Artikkelit:

Atout Chiens nro 184

Revue Chiens 2000 nro 250, 277

Sans Laisse nro 173

Vos Chiens Magazine nro 104, 187,214

8. LIITTEET

Liite 1: Vuosina 2008 – 2022 eniten käytettyjen urosten ja narttujen sukulaisuus kolmessa povessa.

Liite 2: Vuosina 2013 – 2022 jalostukseen käytetyt urokset ja tiedot niiden jälkeläisistä.

Liite 3: Vuosina 2013 – 2022 jalostukseen käytetyt nartut ja tiedot niiden jälkeläisistä.

Liite 4: Rotumääritelmä

Liite 5: MH luonnekuvauksen ihanneprofiili

Liite 6: Luonnetestin ihanneprofiili

Liite 7: Jalostustarkastuksen käyttäytymisen ihanneprofiili

Liite 8: Jalostustarkastuksen ulkomuodon ihanneprofiili

Liite 9: Yhteenveto käyttäytymiskyselyn 2019-2020 tuloksista

Liite 10: Yhteenveto selkäkyselyn 2020-2021 tuloksista

Liite 11: Yhteenveto vatsalaukunkiertymäkyselyn 2019 tuloksista

Vuosina 2008 – 2022 eniten käytettyjen urosten ja narttujen sukulaisuus kolmessa polvessa. (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä 1.1.2023)

Uros	Vanhemmat	Isovanhemmat	Isoisovanhemmat
1 Usually The Best Moravia Campanella #	Picon Biere Des Plaines De Brotonne	Voice Du Champ d'Ardoye	Tmao Du Paradis De Chien
		Havane Des Plaines De Brotonne	Rashida Du Bois d'Howis
	Charming Charisma Moravia Campanella		Cerpico Du Moulin D'eau
		Pablo De La Corse Sauvage	Bohra Du Domaine Des Sourcesclaires
			Haro Du Domaine Des Sources Claires
		Anouschka Campanella	Idole Des Edennes De Colmel
2 Plivnik Bar-Bar Beskydy *	Highlands Black Bar-Bar Beskydy		Dynamo De La Corse Sauvage
			Elfi Jesed
	Angua Bar-Bar Beskydy	Black Art Heritage	Fellini Von Hexenhof
		Bene Gesserit Bar-Bar Beskydy	Hermine Bohemia-Sibelle
		Barbera Del Nebbioso	Gomez Brikasta
		Utilita Bar-Bar Beskydy	Maryska Boba Bar-Bar Beskydy
3 Zhamanen Lovestruck	Monami Pour Toujours Galileo		Vicks Vaporub Du Val De L'auguis
		Pain Depice De Majestade	Tartine De 'Pittavini
	Zhamanen Imagine Shimmer	Zenia Du Champ D'ardoye	Chamurapi Migo Bar-Bar Beskydy
		Uzbek Des Plaines De Brotonne	Julie Ana Bar-Bar Beskydy
		Zhamanen Ylang Ylang	Forever Du Vallon Des Seolanes
			Hesiodé Des Philipiques
4 Zhamanen Zabaglione	Zhamanen Lovestruck		Je N'ai Rien Oublie Orange
		Zhamanen Imagine Shimmer	Rashida Du Bois d'Howis
	Zara Fashion Look Dalido	Li-Brie's Free Wheeler	Picon Biere Des Plaines De Brotonne
		J'adore Dalido	Only Des Plaines De Brotonne
			Belzadar Gasaron
			Opium Du Sentier Des Sources
5 Monami Pour Toujours Galileo *	Pain Depice De Majestade	Forever Du Vallon Des Seolanes	Pain Depice De Majestade
		Hesiodé Des Philipiques	Zenia Du Champ D'ardoye
	Zenia Du Champ D'ardoye		Uzbek Des Plaines De Brotonne
		Je N'ai Rien Oublie Orange	Zhamanen Ylang Ylang
		Rashida Du Bois D'howis	Li-Brie's Boss Number One
			Li-Brie's Corvette
6 Bandit Du Manoir Noble #	Oustic Junior Du Val De Morteau	Lord Du Val De Morteau	Cartier Monzerat Hocky
		Ines Du Val De Morteau	Cartier Monzerat Cadine
	Yozanne Du Manoir Noble	Buffalo Bill Vombrockenscheidterhof	Kaly Du Bois D'howis
		Surya	Du Vallon Des Beolanes
			Eliott De La Porte De Choisy
			Fougane Des Philipiques
7 Boondock's It Just Hap'n	Abbado Arte Cassari	Idole Des Monts D'en Crouzille	Quemao Du Domaine Des Cypres
		Carissa Vigo	Je N'ai Rien Oublie I Quess
	Cartier Monzerat Zisu At Boondocks		Kaly Du Bois D'howis
		Cartier Monzerat Cadeau	Gaille Fauve De La Chaumeduboisdieu
		Boondock's Beyond Belief	Gédéone Del Bel Pastur
			Friskies Du Val De Morteau

Uros	Vanhemmat	Isovanhemmat	Isoisovanhemmat
8 Fidel Des Enfants Des Pierrailles #	Arc Nou'noursette	Escobar De L'etoile De Panache	Monkey Nut Moravia Campanella
		Vora Tessa Du Jardin Des Colombieres	Pichinca De L'etoile De Panache
	Bricole Des Pierrailles	Scapin Du Vieux Dieu Et De L'alouette	Picasso De La Corse Sauvage
		Orangina Des Pierrailles	Isabeau Du Jardin Des Colombières
			Palko De La Forêt D'emeraudes
			Nuts Du Sentier Des Sources
9 Spicedonnan Coriander	Spicedonnan Basilika	Hischa V. Bruinesteyn	Lord Des Pierrailles
		Donna	H'ortie Des Pierrailles
	Black Papasan Rosy Rafaela	Valuas Chirac Djairo	Valuas Chirac Djairo
		Boondock's Rupert The Bear	Aelsa V. Bruinesteyn
		Hanumanin Tarantella	Toutou Jovial Bienvenu
			Axtam Fawn Stephany
10 Corey De Los Niegos #	Goel Vom Wälkesberg		Bel Ete Grand Grizzly
			Boondock's Guess Who
	Sevilla De Los Niegos	Eddal Von Wälkesberg	Lord Of The Gloaming
		Especially For You Des Plaines De Brotonne	Hanumanin Annastiina
		Arwen De Los Niegos	
11 Sisu Van Het Klotzicht #	Fausto Vom Wälkesberg	Noel D'orton Majkolandia	Ivanhoe-Hocky Enfant Par La Garrigue
		Edda Vom Wälkesberg	Majra Prztul Mnie
	Phoenix Shinsei V.H. Klotzicht		Askalon Josch Aux Pattes Velues
			Andra Vom Wälkesberg
			Sunny-Boy Des Plaines De Brotonne
			Vixen Des Plaines De Brotonne
12 Ray Of Sunshine Zlota Elita #	Uptown Boy Jesienna Rapsodia	Hamlet Vom Wilden Weidenwald	Massai-Mara De Los Niegos
		Edda Vom Wälkesberg	Hatari De Los Niegos
	Sweet Savannah Zlota Elita	Vampire's Kiss Moravia Campanella	
		Kayley V.H. Klotzicht	Askalon Josch Aux Pattes Velues
			Andra Vom Wälkesberg
			Max De Los Niegos
13 Vampire's Kiss Moravia Campanella #	Max De Los Niegos		Viva La Diva Moravia Campanella
	Viva La Diva Moravia Campanella	Twiny Blond De La Tour Saint Genin	
		Olga Blonde De La Tour Saint Genin	
		Arwen De Los Niegos	
14 Boreabrie Rammstein	Anamma Nord Jerker-Jackpott	Tajga Z Pierwszej Ligi	Pablo De La Corse Sauvage
			Olga Blonde De La Tour Saint Genin
	Boreabrie Shania	Twiny Blond De La Tour Saint Genin	Zsabo Du Mas De Chantranne
		Gomez Brikasta	Prase Favue Des Pitre'engoele
		Mannequin Tasja Moravia Campanella	Pablo De La Corse Sauvage
			Olga Blonde De La Tour Saint Genin
14 Boreabrie Rammstein	Anamma Nord Jerker-Jackpott	Arwen De Los Niegos	Massai-Mara De Los Niegos
			Hatari De Los Niegos
	Boreabrie Shania		Mon Picache De L'avenue Du Miel
			Fantasy Star Moravia Campanella
			Pain D'epice De Majestade
			Glimmer Of Hope Moravia Campanella
14 Boreabrie Rammstein	Anamma Nord Jerker-Jackpott	Eragon Des Plaines De Brotonne	Sunny-Boy Des Plaines De Brotonne
		Anamma Nord Gullan-Grym	Vixen Des Plaines De Brotonne
	Boreabrie Shania	Jolibumerang Beyko	Twiny Blond De La Tour Saint Genin
			Hannah Nadina-Sis
			Talismanik De La Chaume Du Bois Dieu
			Lady Marmalade Moravia Campanella
14 Boreabrie Rammstein	Anamma Nord Jerker-Jackpott	Zhamanen Jisiida	Oustic Junior Du Val De Morteau
			Gi-Lady Velvet Moravia Campanella
	Boreabrie Shania		

Uros	Vanhemmat	Isovanhemmat	Isoisovanhemmat
15 Jolibumerang Beavis	Talismanik De La Chaume Du Bois Dieu	Bingo De La Cruche D'argile	Enko Du Clos Du Haut Noizay
		Just For Fun Des Pitr'engoele	Ariette De La Maison Des Bergers
			Geronimo Fauve De La Chaume Du Bois Dieu
	Lady Marmalade Moravia Campanella		Camel Des Pitr'engoele
		Ramsay Fauve De La Chaume Du Bois Dieu	Osferatu Fauve De La Chaume Du Bois Dieu
		Charming Charisma Moravia Campanella	Maybe Forever Fauve De La Chaume Du Bois Dieu
16 Cartier Monzerat Hellas #	Socrates Des Uns Et Des Autres		Pablo De La Corse Sauvage
			Anouschka Campanella
		Pain D'epice De Majestade	Forever Du Vallon Des Seolanes
	Alabama's Imba A Fourians	Mousme'des Uns Et Des Autres	Hesiode Des Philipiques
			Gedeone Del Bel Pastur
		Cartier Monzerat Fourian	Jellysweet
17 Diamond Badria's Darling #	Enricque De La Maison Louis D'or		Mariell De Marque Fracas
			Mariell De Marque Gaibeige
		Black Papasan Dirlamda Datchi	Gabo Du Lac De Bethmale
	Bellatrix Badria's Darling		Hanumanin Tarantella
		Bourbon De La Maison Louis D'or	Voice Du Champ D'ardoye
		Elya V.D. Wanderschäferi	Thara De La Cruche D'argile
18 Gucci Bohemia Elité #	Twiny Blond De La Tour Saint Genin		Igor Des Edennes De Colmel
		Zsabo Du Mas De Chantranne	Vercors Du Mas De Chantranne
	Bellisa Antisc Avalanche		Saganne Du Mas De Chantranne
		Artemis Badria's Darling	Uniquegengo Des Uns Et Des Autres
			Kalista Moravia Campanella
18 Gucci Bohemia Elité #	Twiny Blond De La Tour Saint Genin	Pablo De La Corse Sauvage	Haro Du Domaine Des Sources Claires
			Idole Des Edennes De Colmel
		Olga Blonde De La Tour Saint Genin	Iskander Blond De La Tour Saint Genin
	Bellisa Antisc Avalanche		Inndia Blonde De La Tour Saint Genin
		Nash Du Domaine Des Cypres	Gerare Du Mont Brindille
		Hayde Jesed	Gaia Du Domaine Des Cypres
18 Gucci Bohemia Elité #	Twiny Blond De La Tour Saint Genin		Grand Filou De La Corse Sauvage
			Eclaire Z Ecolonu
	Bellisa Antisc Avalanche		

Narttu	Vanhemmat	Isovanhemmat	Isoisovanhemmat
1 Tinajen's Secret Of Magic	Madley Secret Story	Especially For You Des Plaines De Brotonne	Sunny-Boy Des Plaines De Brotonne
			Vixen Des Plaines De Brotonne
		Beatrix Pod Szmaragdownymi Bzami	Heike Brikasta
	Tinajen's Magic Star		Magnolia Malowana Izba
		Black Valiant's Oceano	Cartier Monzerat Hellas
		Cartier Monzerat Ritha	Cartier Monzerat Pilar Of Sabrina
2 Zhamanen Imagine Shimmer	Uzbek Des Plaines De Brotonne		Cartier Monzerat Dragan
		Picon Biere Des Plaines De Brotonne	Cartier Monzerat Chiara
		Only Des Plaines De Brotonne	
	Zhamanen Ylang Ylang		Voice Du Champ D'ardoye
			Havane Des Plaines De Brotonne
		Belzadar Gasaron	Leho Des Pitr'engoele
2 Zhamanen Imagine Shimmer	Zhamanen Ylang Ylang		Game Des Plaines De Brotonne
			Tmao Du Paradis De Chien
			Eigy Attid
	Opium Du Sentier Des Sources Claires		Leho Des Pitr'engoele
			Hulotte Du Domaine Des Sources Claires

Narttu	Vanhemmat	Isovanhemmat	Isoisovanhemmat
3 I'm Izaura Dalido *	Clooney Giorgio Des Nobliaux Moustachus	Finn Des Travailleurs Barbus	Cartier Monzerat Hellas
		Alva Tu Mi Piaci Des Nobliaux Moustachus	Kenia Romani
	Esminalalido De Los Niegos		Avalon Frodo Aux Pattes Velues
		Harry Potter Dalido	Noemi Giola Romani
			Atris Trzy Korony
		Sayuri De Los Niegos	Cartier Monzerat Cadine
4 Zhamanen Ms Goalie	Zhamanen Lovestruck		Ulysse Du Pont De L' Escaut
			Ebano De Los Niegos
	Zhamanen Vamp	Monami Pour Toujours Galileo	Pain Depice De Majestade
		Zhamanen Imagine Shimmer	Zenia Du Champ D'ardoye
			Uzbek Des Plaines De Brotonne
		Usually The Best Moravia Campanella	Zhamanen Ylang Ylang
			Picon Biere Des Plaines De Brotonne
		Zhamanen Ysl Opium	Charming Charisma Moravia Campanella
5 Zara Fashion Look Dalido *	Li-Brie's Free Wheeler	Li-Brie's Boss Number One	Belzadar Gasaron
		Li-Brie's Corvette	Opium Du Sentier Des Sources
	J'adore Dalido	Cartier Monzerat Hocky	Whatuas Cassanova
		Cartier Monzerat Cadine	Cartier Monzerat Mulina Bella
			Flying Rugs Maxi-Millian
			Chewbaccas Whoopi D'orore
6 Zhamanen X-File Of SB	Le'storm's Xellent	Xsar Du Bohemien	Socrates Des Uns Et Des Autres
		Crepel De Saint's Odilia De Alsace	Alabama's Imba A Fourians
	Zhamanen Resta Cu'me		Agassi Nadina
		Sun Kosi L'etoile Noire	Cartier Monzerat Matisse
		Cartier Monzerat Rabanne	Jolly Jumper Gris Des Monts D'en Cr
			Tiffany Du Bohemien
7 Kirmix Daiquiri	Ustinov Des Uns Et Des Autres		Cartier Monzerat Soronn
		Pain Depice De Majestade	Kenzo Fox-L Avant Garde
	Kirmix Freyja	Nina Des Uns Et Des Autres	Paoki Du Ruy Des Alleades
		Belzadar Gasaron	Esmeralda Des Sansouires Du Boumian
		Kirmix Thaleia	Boondock's Rupert The Bear
			Cartier Monzerat Goya
8 Rave On Céline Fauve AR *	Avalon Frodo Aux Pattes Velues		Forever Du Vallon Des Seolanes
		Hayka Vom Vossberg	Hesiodé Des Philipiques
	Isfolket's Rave On	Cartier Monzerat Nemo	Gédéone Del Bel Pastur
		Isfolket's Ossa Obsession	Iomofelicedipiacervi
			Tmao Du Paradis De Chien
			Eigy Attid
9 Kirmix Babiole	Zhamanen Indiana Jones		Petite Noblesse Timbalier
		Uzbek Des Plaines De Brotonne	Sidonie Du Mont Brindille
	Kirmix Daiquiri	Zhamanen Ylang Ylang	Haro Du Domaine Des Sources Claires
		Ustinov Des Uns Et Des Autres	Idole Des Edennes De Colmel
		Kirmix Freyja	Aljoscha De Ma Jolie Copine
			Yanka Vom Vossberg

Narttu	Vanhemmat	Isovanhemmat	Isoisovanhemmat
10 Cartier Monzerat Ritha *	Cartier Monzerat Dragan	Cartier Monzerat Soronn	Boondock's Rupert The Bear
			Cartier Monzerat Goya
		Alabama's Imba A Fourians	Cartier Monzerat Fourian
	Cartier Monzerat Chiara		Black Papasan Dirlamda Datchi
		Navar Conte Rissoso	Gédéone Del Bel Pastur
			Heloise Conte Rissoso
11 Zhamanen Ibiza Hippie	Uzbek Des Plaines De Brotonne	Cartier Monzerat Cayenne	Agassi Nadina
			Cartier Monzerat Matisse
			Cartier Monzerat Matisse
	Zhamanen Ylang Ylang	Picon Biere Des Plaines De Brotonne	Voice Du Champ D'ardoye
			Havane Des Plaines De Brotonne
		Only Des Plaines De Brotonne	Leho Des Pitre'engoele
12 Boreabrie Shania	Jolibumerang Beyko		Game Des Plaines De Brotonne
		Belzadar Gasaron	Tmao Du Paradis De Chien
			Eigy Attid
	Zhamanen Jisiida	Opium Du Sentier Des Sources	Leho Des Pitre'engoele
			Hulotte Du Domaine Des Sources Claires
			Hulotte Du Domaine Des Sources Claires
13 Boondock's In Need Indeed	Abbado Arte Cassari	Talismanik De La Chaume Du Bois Dieu	Bingo De La Cruche D'argile
			Just For Fun Des Pitre'engoele
		Lady Marmalade Moravia Campanella	Ramsay Fauve De La Chaume Du Bois Dieu
	Zhamanen Jisiida		Charming Charisma Moravia Campanella
		Oustic Junior Du Val De Morteau	Lord Du Val De Morteau
			Ines Du Val De Morteau
14 Woodlooks Gypsy Girl *	Li-Brie's Bilbo The Brave	Gi-Lady Velvet Moravia Campanella	Merveilleux De La Foret D'emeraudes
			Anouschka Campanella
			Anouschka Campanella
	Woodlooks Charisma	Idole Des Monts D'en Crouzille	Dartagnan Des Monts D'en Grouzille
			Vadis Des Sources De Fontassault
		Carissa Vigo	Adios De Lacabru
15 Cartier Monzerat Mo At Tosselin *	Cartier Monzerat Corleone		Airy Vigo
		Cartier Monzerat Cadeau	Agassi Nadina
			Cartier Monzerat Matisse
	Cartier Monzerat Sarah	Boondock's Beyond Belief	Boondock's Madam-I'm-Adam
			Boondock's Guess Who
			Boondock's Guess Who
15 Cartier Monzerat Mo At Tosselin *	Cartier Monzerat Corleone	Cartier Monzerat Dragan	Cartier Monzerat Soronn
			Alabama's Imba A Fourians
		Li-Brie's Ruby Love	Rio De Oro Montserrat
	Woodlooks Charisma		Chewbaccas Whoopi D'orore
		Mariell De Marque Nonstop	Blue Grass Optimist-Hunter
			Mariell De Marque Filure
15 Cartier Monzerat Mo At Tosselin *	Cartier Monzerat Corleone	Woodlooks Ysatis	Seidemann's Mjölner
			Turbolines Freedom Fighter
		Navar Conte Rissoso	Gédéone Del Bel Pastur
	Cartier Monzerat Sarah		Heloise Conte Rissoso
		Cartier Monzerat Cayenne	Agassi Nadina
			Cartier Monzerat Matisse
15 Cartier Monzerat Mo At Tosselin *	Cartier Monzerat Sarah		Cartier Monzerat Matisse
		Boondock's Rupert The Bear	Bel Ete Grand Grizzly
			Boondock's Guess Who
	Cartier Monzerat Sarah		Mariell De Marque Fracas
		Cartier Monzerat Goya	Mariell De Marque Gaibeige
			Mariell De Marque Gaibeige

Narttu	Vanhemmat	Isovanhemmat	Isoisovanhemmat
16 Spicedonnan Simply My Bitch	Cartier Monzerat Enriqe	Cartier Monzerat Hocky	Socrates Des Uns Et Des Autres
		Cartier Monzerat Ammie	Alabama's Imba A Fourians
	Spicedonnan Saffron	Spicedonnan Basilika	Navar Conte Rissoso
		Black Papasan Rosy Rafaela	Cartier Monzerat Alessi
			Hischa V. Bruinesteyn
			Donna
17 Zhamanen Xmas Gift	Monami Pour Toujours Galileo	Pain Depice De Majestade	Boondock's Rupert The Bear
		Zenia Du Champ D'ardoye	Hanumanin Tarantella
	Zhamanen Ibiza Hippie	Uzbek Des Plaines De Brotonne	Forever Du Vallon Des Seolanes
		Zhamanen Ylang Ylang	Hesiodé Des Philipiques
			Je N'ai Rien Oublie Orange
			Rashida Du Bois d'Howis
18 Cartier Monzerat Sierra *	Cartier Monzerat Mighty Master	Li-Brie's Free Wheeler	Picon Biere Des Plaines De Brotonne
		Cartier Monzerat Lin	Only Des Plaines De Brotonne
	Cartier Monzerat Ming	Cartier Monzerat Hellas	Belzadar Gasaron
		Cartier Monzerat Fastidious Femi	Opium Du Sentier Des Sources
			Li-Brie's Boss Number One
			Li-Brie's Corvette
19 Cartier Monzerat Pilar Of Sabrina *	Smooth Breeze Sinfony Of Star	Sun Kosi L'etoile Noire	Cartier Monzerat Corleone
		Windflaw's Sabrina	Cartier Monzerat Sarah
	Cartier Monzerat Alessi	Mariell De Marque Fracas	Socrates Des Uns Et Des Autres
		Mariell De Marque Gaibeige	Alabama's Imba A Fourians
			Ustinov Des Uns Et Des Autres
			Ritha Fauve D L Chaume Du Bois Dieu
20 Eclair De L'etoile De Panache *	Monkey Nut Moravia Campanella	Glimmer Of Hope Moravia Campanella	Paoki Du Ruy Des Alleades
			Esmeralda Des Sansouires Du Boumian
	Pichinca De L'etoile De Panache	Goujon De La Colline Des Brebis	Boondock's Madam-I'm-Adam
		Medeia V.D. Ridderweide	Boondock's Gust Of Wind
			Mirzam Iv Turbo
			Mariell De Marque Belle Boelle
21 Chaccado Buanera	Bourbon De La Maison Louis D'or	Voice Du Champ D'ardoye	Mariell De Marque Buffalo Bill
		Thara De La Cruche D'argile	Mariell De Marque Clownesse
	Tabula Rasa De La Chaume Du Bois Dieu	Voodoo Du Noble Nid	Forever Du Vallon Des Seolanes
		Rally Fauve De La Chaume Du Bois Dieu	Hesiodé Des Philipiques
			Merveilleux De La Foret D'emeraudes
			Anouschka Campanella

Vuosina 2013 -2022 jalostukseen käytetyt urokset ja tiedot niiden jälkeläisistä.

* = tuontikoira, # = ulkomainen koira **Punaisella merkitty tulos, joka saatu ensimmäisen jalostuskäytön jälkeen ja sinisellä viimeisimmän jalostuskäytön jälkeen.**

(Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä, tulosten osalta 15.7.2023 tilanne, sekä ulkomaisten urosten osalta myös jalostusilmoitukset)

Uros	Synt. vuosi	Lon- kat	Kyynär	Silmä t	luonn. testi	PK tu- los	näyt- telyt	muu tulos	jalost. käyttö ikä	Pennut																			Kilpailuihin osallistuneet									
										Pen- tu- eet	Pen- tuja yht.	2013- 2022 rek. Suom. synt.	Toi- sessa pol- vessa	Lonkat	Tut- kittu	Tut- kittu %	Sai- ras	Sai- ras %	Kyynärnivelet	Tut- kittu	Tut- kittu %	Sai- ras	Sai- ras %	Silmät	Tut- kittu	Tut- kittu %	Sai- ras	Sai- ras %	luon- ne- testi /MH	tes- tattu %	PK	PK %	BH	toko	agi	RT	PAIM	kil- pail- leet %
Plivnik Bar-Bar Beskydy *	2017	A/A	0/0	OK			SERT	BH. toko	3 v 3 kk, 3 v 7 kk	2	22	22	0	13	59	6	46	4	18	0	0	4	18	1	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	23	
Zhamanen Lovestruck	2012	B/C	0/0	OK			SERT, CACIB		2 v 7 kk, 4 v 8 kk	2	18	18	40	10	56	5	50	10	56	0	0	3	17	0	0	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	6	33	
Zhamanen Zabaglione	2016	B/A	0/0	OK	LTE		CACIB		2v11 kk, 4 v 1 kk	2	17	17	0	8	47	1	12	7	41	0	0	3	18	0	0	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	5	29	
Fidel des Enfants des Pierrailles #	2010	FRE I		OK	X		CACIB		2 v 8 kk	1	11	11	0	7	64	7	100	5	45	0	0	1	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	45	
Corey de Los Niegos #	2017	A/A		OK			EUJV- 18		1 v 5 kk	1	10	10	0	2	20	0	0	1	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	10	
Sisu Van Het Klotzicht #	2019	A/A		OK			CACIB		2 v 6 kk	1	10	10	0	1	10	1	100	1	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Boreabrie Rammstein	2016	A/A	0/0	OK	MH, LTE		SERT		2 v 5 kk, 3 v 6 kk	2	9	9	0	5	56	0	0	4	44	1	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	22	
Ray Of Sunshine Zlota Elita #	2015	A/A		OK	X		CACIB		4 v 9 kk	1	9	9	0	4	44	2	50	4	44	0	0	0	0	0	0	1	11	0	0	1	0	0	0	0	0	3	33	
Vampire's Kiss Moravia Campanella #	2014	A/A		OK			CACIB		3 v 7 kk	1	9	9	0	4	44	3	75	4	44	1	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	22	
Diamond Badria's Darling #	2009	A		OK	20/20	IPO1	SERT		5 v 7 kk	1	9	9	0	6	67	6	100	5	56	0	0	1	11	0	0	3	33	0	0	1	2	0	2	0	44	5	56	
Stormfield Seiso At Charson #	2008	BVA 11		OK			SERT		5 v 8 kk	1	8	8	10	2	25	1	50	2	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	63	
Eden Noir du Tchibo d'E1béne *	2015	B/B	0/0	OK	LTE, MH		SERT		2 v 4 kk	1	8	8	4	1	12	0	0	1	12	0	0	1	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	12
Kirmix Qua Vadis	2010	A/A B/B	0/0	OK			SERT		8 v 1 kk 1 v 9 kk, 8 v 7 kk	1	8	8	0	3	38	2	67	3	38	0	0	3	38	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	75
Cartier Monzerat Enriqe *	2006	A/A	0/0	OK			SERT		1 v 9 kk, 8 v 7 kk	2	14	7	10	3	21	3	100	3	21	0	0	0	0	0	0	0	0	1	7	2	2	0	0	0	14	6	43	
Sebastien Hengo Zlota Elita #	2008	A		OK	X		CACIB		5 v	1	7	7	0	4	57	2	50	4	57	0	0	0	0	0	0	3	43	1	7	2	1	0	1	0	29	5	71	
Madley Secret Story #	2014	A		OK			CACIB		2 v 5 kk	1	7	7	23	2	29	0	0	2	29	0	0	1	14	0	0	2	29	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	29
E'bhen Noir Del Pata Viento #	2009	A		OK		X			5 v 5 kk	1	7	7	5	5	71	1	20	5	71	0	0	1	14	0	0	3	29	3	43	4	2	3	1	0	43	3	43	
Anamma Nord Jerker-Jackpott #	2012	A		OK	MH		CACIB	korad	4 v 9 kk	1	7	7	15	7	100	2	28	7	100	0	0	4	57	0	0	6	86	2	29	4	3	1	2	1	43	6	86	
Limited Edition du Rêve Lourd d'Eté #	2015	A		OK			SERT		6 v 2 kk	1	7	7	0	4	57	3	75	3	43	0	0	1	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	71	
Eye Candy Chocolate Cowboy *	2010	B/B	0/1	OK	LTE		ERI		5 v 6 kk	1	6	6	8	5	83	0	0	5	83	0	0	4	67	0	0	3	50	0	0	0	1	1	1	1	17	4	67	
Black Valiant's Oceano	2008	A/A		OK			CACIB		4 v 3 kk	1	6	6	7	3	50	0	0	3	50	0	0	3	50	0	0	1	17	0	0	0	0	0	0	0	0	4	67	
Smooth Breeze Speedmaster	2005	C/C	0/0	OK		JK2	CACIB	toko, paim	8 v 4 kk	1	5	5	0	1	20	1	100	1	20	0	0	0	0	0	1	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	20	
Gold Fire Of The Coastline #	2011	A	0	OK			SERT		3 v 9 kk	1	5	5	13	4	80	1	20	4	80	0	0	3	60	3	100	1	20	0	0	1	0	0	1	0	20	3	60	
O'floki Dit Odin des Plaines du Valhalla #	2018	A		OK			SERT		3 v 1 kk	1	5	5	0	2	40	2	100	2	40	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Everyday Joy Velmond #	2016	A/A		OK		IG3 ZVV3 IFH1	SERT		6 v 8 kk	1	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	20	
Cartier Monzerat Lockheed Nighthawk #	2016	C/C	0/0	OK			CACIB		4 v 8 kk, 4 v 1 kk	2	5	5	0	1	20	0	0	1	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	80	
Calamity Jack Dalido #	2014	A/A		OK			SERT	paim	3 v 1 kk	1	5	5	5	3	60	1	33	3	60	0	0	1	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	40	
Goblinwalley Holy Smoke #	2017	A		OK	MH		CACIB		5 v 6 kk	1	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Kühlwalda Aux Pattes Velues *	2015	B/A	0/0	OK	MH	JK1, JK 3	CACIB		3 v	1	4	4	0	3	75	1	33	3	75	0	0	2	50	0	0	3	75	0	0	2	0	0	0	0	0	3	75	
Boreabrie Rockefeller	2016	A/A	0/0	OK	LTE, MH		SERT	BH	4 v 11kk	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Vuosina 2013 -2022 jalostukseen käytetyt nartut ja tiedot niiden jälkeläisistä.

* = tuontikoira, ♂ = ensimmäinen pentue **Punaisella merkitty tulos, joka saatu ensimmäisen jalostuskäytön jälkeen ja sinisellä viimeisimmän jalostuskäytön jälkeen.** (Lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet –jalostustietojärjestelmä, tulosten osalta 15.7.2023 tilanne)

Narttu	Synt. vuosi	Lonkat	Kyy när	Silmät	luon- ne- testi	PK tu- los	näyt- telyt	muu tulos	jalostuk- seenkäyt- töikää	Pennut																luon- ne- testi /MH	tes- tattu %	PK %	BH	Kilpailuihin osallistuneet						näyt- telyt %	
										Pen- tu- eet	Pen- tuja yht.	2013- 2022 rek. Suo- messa synt.	Toi- sessa pol- vessa	Lonkat				Kynnärnivelet				Silmät								to- ko	agi	RT	PAIM	kil- pail- leet %			
														Tut- kittu	Tut- kittu %	Sai- ras	Sai- ras %	Tut- kittu	Tut- kittu %	Sai- ras	Sai- ras %	Tut- kittu u	Tut- kittu %	Sai- ras	Sairas %												
Tinajen's Secret Of Magic	2016	B/B	0/0	OK	LTE		CACIB		2 v 10kk ♂, 4 v 3 kk	2	23	23	0	7	30	0	0	4	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	17		
I'm Izaura Dalido *	2017	A/B	0/0	Sarv.k dystr/ degen			CACIB		3 v 6 kk ♂, 5 v	2	19	19	0	5	26	1	20	4	21	0	0	3	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	16		
Zhamanen Ms Goalie	2014	B/B	0/0	OK			CACIB		3 v 7 kk ♂, 5 v 4 kk	2	18	18	0	8	44	5	62	8	44	1	12	0	0	0	0	1	12	0	0	1	0	0	0	0	5	28	
Zara Fashion Look Dalido*	2014	A/A	0/0	OK			SERT, CACIB		2 v 5 kk ♂, 6 v 11 kk	2	18	18	17	11	61	7	63	10	56	0	0	3	17	0	0	1	6	0	0	0	0	0	0	10	56		
Zhamanen Imagine Shimmer	2005	B/B	0/0	OK	LTE		CACIB		6 v 3 kk ♂, 6 v 11 kk	2	20	11	24	12	60	8	66	10	50	0	0	6	30	1	17	2	10	0	0	0	1	0	1	1	20	10	50
Boreabrie Shania	2011	A/B	0/0	OK	LTE, MH	JK1	CACIB		5 v 5 kk ♂, 7 v 10 kk	2	11	11	15	10	91	3	30	10	91	0	0	6	55	0	0	9	82	2	18	6	3	1	2	1	27	9	82
Zhamanen Xmas Gift	2010	A/A	0/0	OK	MH		SERT, CACIB		4 v ♂, 6 v 11 kk	2	10	10	18	7	70	2	29	7	70	0	0	4	40	3	75	1	10	0	0	1	0	0	1	0	10	5	50
Cartier Monzerat Sierra *	2015	A/A		OK			CACIB		4 v 8 kk ♂, 6 v	2	10	10	0	8	80	6	75	1	10	0	0	4	40	1	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	20	
Rave On Céline Fauve Ar *	2009	B/B	0/0	OK	MH		SERT	toko, BH	3 v 9 kk ♂, 6 v	2	15	9	0	12	80	10	84	10	67	0	0	2	13	0	0	7	47	1	7	3	3	1	3	0	40	10	67
Boondock's Job For The Boys	2009	B/B	0/0	OK			CACIB		3 v 10 kk ♂	1	8	8	1	2	25	1	50	2	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	63	
Smooth Breeze Chevrolet Chevelle	2014	A/A	0/0	OK			SERT		6 v 6 kk ♂	1	8	8	4	1	12	0	0	1	12	0	0	1	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	12	
Zhamanen Tnt Xpress	2014	B/B	0/0	distic hiasis			CACIB		3 v 7 kk ♂	1	8	8	0	3	38	2	67	3	38	0	0	3	38	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	75	
Zhamanen Opium Diva	2016	A/A	0/0	OK	MH		SERT	PAVH	4 v 1 kk ♂	1	8	8	0	4	50	0	0	4	50	1	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	25	
Elite Look Dalido *	2015	A/A	0/0	OK			SERT	BH	4 v 1 kk ♂	1	8	8	0	4	50	1	25	4	50	0	0	0	0	0	0	1	12	0	0	0	0	0	0	0	2	25	
Kirmix Babiole	2008	B/B	0/0	OK	MH		CACIB		3 v 1 kk ♂, 5 v 3 kk	2	14	7	0	10	71	6	60	9	64	1	11	2	14	0	0	4	29	1	7	4	2	0	1	0	21	12	86
Zhamanen Vamp	2010	A/B	0/0	OK	LTE		ERI	toko	4 v 6 kk ♂	1	7	7	23	3	43	1	33	3	43	0	0	1	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	14	
Elodie Noire V.D. Boksenberg *	2009	A/A	0/0	Sarvk dystr/ degen	MH		CACIB		5 v 5 kk ♂	1	7	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	57	
Black Death Varis	2009	A/A	0/0	OK		FI KVA	SERT	toko, agi, rt	5 v 9 kk ♂	1	7	7	5	5	71	1	20	5	71	0	0	1	14	0	0	3	29	3	43	4	2	3	1	0	43	3	43
Tinajen's Magic Star	2013	A/A	0/0	OK			H		3 v 3 kk ♂	1	7	7	23	2	29	0	0	2	29	0	0	1	14	0	0	2	29	0	0	0	0	0	0	0	2	29	
Cartier Monzerat Ritha *	2006	A/A	0/0	OK			SERT, CACIB		4 v 2 kk ♂, 6 v 11 kk	2	14	6	7	6	43	2	34	5	36	0	0	6	43	1	17	1	7	0	0	0	0	0	0	0	7	50	
Zhamanen La Perla	2012	A/A	0/0	plasm ooma, iris hypop lasia	LTE		SERT	paim	4 v 1 kk ♂	1	6	6	8	5	83	0	0	5	83	0	0	4	67	0	0	3	50	0	0	0	1	1	1	1	17	4	67
Black Death Hirondelle	2015	A/A	0/0	OK	MH			BH, agi	6 v 7 kk ♂	1	5	5	0	2	40	2	100	2	40	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Zhamanen Tnt Peace'n'love	2014	A/A	0/0	distic hiasis			CACIB		4 v 4 kk ♂, 6 v 11 kk	2	5	5	0	1	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Smooth Breeze Ford Galaxie	2008	A/A	0/0	OK			CACIB		5 v 11 kk ♂	1	5	5	0	1	20	1	100	1	20	0	0	0	0	0	0	1	20	0	0	0	0	0	0	0	1	20	
Boreabrie Ragataigi	2017	B/B	0/0	OK	LTE	JK2	CACIB	toko	5 v 11 kk ♂	1	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	20	
Smooth Breeze Lady Arya Stark	2017	A/B	0/0	OK			CACIB		4 v ♂	1	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	75	
Edelweiss de la Porte de Pantin *	2016	B/B	0/0	OK			CACIB		4 v 10 kk ♂	1	1	1	0	1	100	0	0	1	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	100	

Rotumääritelmä

Ryhmä: 1

FCI:n numero: 113

Hyväksytty: FCI 23.1.2009, Kennelliitto 20.4.2010

BRIENPAIMENKOIRA / BRIARDI

(*BERGER DE BRIE*)

Alkuperämaa: Ranska

KÄYTTÖTARKOITUS:

Paimen- ja vahtikoira.

FCI:N LUOKITUS:

Ryhmä 1 lammas- ja karjakoirat (paitsi sveitsinpaimenkoirat)

Alaryhmä 1 lammaskoirat

Käyttökoetulos vaaditaan

LYHYT HISTORIAOSUUS: Tunnettu jo kauan nimellä Chiens de Berger français de Plaine (Ranskan alankojen paimenkoira). Vuonna 1809 apotti Rozierin teoksessa "Cours complet d'agriculture" nimi "chien de Brie" esiintyi ensimmäisen kerran. Rotua jalostettiin sen laumanajo- ja vartiointitaipumusten perusteella. Maailmansotien aikana myös Ranskan armeija käytti sitä mm. vartio- ja pelastuskoirana etsimässä haavoittuneita taistelukentiltä.

YLEISVAIKUTELMA: Brienpaimenkoira on voimakas, maatiaismainen, notkea, lihaksikas ja hyvin sopusuhtainen; eloisa ja tarkkaavainen.

TÄRKEITÄ MITTASUhteita: Brienpaimenkoira on linjoiltaan keskipitkä. Rungon pituus lavan kärjestä istuinluun kärkeen on hieman suurempi kuin säkäkorkeus.

Pää on pitkä, 2/5 säkäkorkeudesta. Kallon leveys on hieman alle puolet pään pituudesta. Kallo ja kuono ovat samanpituiset.

KÄYTTÄYTYMINEN/LUONNE: Tasapainoinen, ei vihainen eikä arka. Brienpaimenkoiran tulee olla varma ja peloton.

PÄÄ: Voimakas ja pitkä. Pään karvapeite muodostaa parran, viikset ja silmiä kevyesti verhoavat kulmakarvat. Sivulta katsottuna kallon ja kuonon linjat ovat yhdensuuntaiset.

Kallo: Voimakas, sivulta katsottuna vain hieman pyöristynyt.

Otsapenger: Selvä; yhtä kaukana niskakyhmystä ja kirsun kärjestä.

Kirsu: Voimakas. Sieraimet hyvin avoimet. Kirsu on aina musta paitsi sinisillä koirilla, joilla on sininen tai sinertävä kirsu.

Kuono: Kuonon kärki melko neliömäinen. Kuono voimakas, riittävän leveä, eikä koskaan suippo.

Kuononselkä: Suora.

Huulet: Tiiviit.

Leuat/hampaat/purenta: Voimakkaat leuat, valkoiset hampaat. Leikkaava purenta.

Silmät: Soikeat. Ei vinot, avoimet, melko suuret ja tummat. Sinisillä koirilla sallitaan vaaleammat silmät.

Korvat: Korkealle kiinnittyneet, melko lyhyet, eivätkä aivan tiiviisti pään myötäiset. Korvalehden pituus on puolet pään pituudesta tai hieman vähemmän. Korvat ovat aina litteät ja pitkän karvan peittämät. Maissa, missä typistys on sallittu, typistetyt korvat ovat pystyt, eivätkä kallistu sisään- eikä ulospäin.

KAULA: Lihaksikas ja ryhdikäs.

RUNKO:

Ylälinja: Selkä on suora. Lanne on lyhyt ja kiinteä.

Lantio: Vain hieman viisto, lievästi pyöristynyt.

Rintakehä: Tilava ja pitkä, kyynärpäihin ulottuva. Selvästi kaareutuneet kylkiluut.

HÄNTÄ: Luonnollinen, asennoiltaan matala, ulottuu vähintään kintereeseen, ei sivulle kääntyvä eikä kiertyvä. Hännänkärki kaartuu ylöspäin kuten J-kirjaimessa. Liikkeessä häntä saa nousta korkeintaan selkälinjan tasolle.

RAAJAT: Hyvin lihaksikkaat, voimakasluustoiset, suora-asentoiset.

ETURAAJAT:

Lavat: Viistot, hyvin kulmautuneet, keskipitkät, tiiviisti rungonmyötäiset.

Kyynärpäät: Tiiviit ja rungonmyötäiset.

Kyynärvarret: Suorat ja lihaksikkaat.

Välikämmmenet: Hieman viistot sivulta katsottuna.

Etukäpälät: Voimakkaat, pyöreät, suoraan eteenpäin suuntautuneet. Kynnet ovat aina mustat (paitsi sinisillä koirilla) ja päkiät lujat. Varpaat ovat kaarevat ja tiiviisti yhdessä.

TAKARAAJAT:

Reidet: Lihaksikkaat.

Kintereet: Eivät liian matalat ja hyvin kulmautuneet.

Väljalat: Täysin pystysuorat takaa katsottuna.

Takakäpälät: Vahvat, pyöreät. Kynnet ovat aina mustat (paitsi sinisillä koirilla) ja päkiät lujat. Varpaat tiiviisti yhdessä.

Kannukset: Paimenet haluavat perinteisesti säilyttää kaksoiskannukset koirillaan. Kaksoiskannukset muodostavat selvästi erilliset kynnelliset varpaat, jotka sijaitsevat melko alhaalla, lähellä käpälää.

LIIKKEET: Säännölliset, joustavat ja tasapainoiset mahdollistaen vaivattoman ja väsymättömän työskentelyn. Brienpaimenkoiralla tulee olla pitkä, ulottuva ravi ja takaraajoissa hyvä työntö.

KARVAPEITE:

KARVA: Taipuisaa, pitkää ja karheaa (vuohen karvaa muistuttavaa), jonkin verran pohjavillaa.

VÄRI: Musta, kellanpunainen eri sävyissään (fauve), voi olla myös hiilikko (karvojen kärjessä enemmän tai vähemmän mustaa), johon liittyy usein maski; harmaa tai sininen. Lämmin punainen karvapeite voi olla vaaleampaa rungon ääriosissa ja raajoissa (punainen, jossa vaalennukset). Mustilla, harmailla ja sinisillä koirilla voi olla vaalennuksia samoissa kohdissa. Kaikissa väreissä voi esiintyä eriasteista harmaantumista.

KOKO:

Urokset: säkäkorkeus 62 – 68 cm

Nartut: säkäkorkeus 56 – 64 cm

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

VAKAVAT VIRHEET:

- Vakavat raajojen rakennevirheet
- Liian vaalea karvapeite
- Karvapeite: riittämätön pituus (alle 7 cm), karva pehmeä tai villava

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- Vihaisuus tai arkuus.
- Täysin puuttuva otsapenger.
- Kirsun väri muu kuin musta tai sininen; lihanväri (pigmentittömät alueet)
- Ylä- tai alapurenta, jossa etuhampaat eivät kosketa toisiaan. Kahden P4-hampaan puuttuminen

alaleuasta tai minkä tahansa kolmen tai useamman hampaan puuttuminen (P1-hampaita ei huomioida).

- Liian vaaleat (keltaiset) tai herasilmät.
- Korvat: kiertyvät tai liian alas silmien tason alapuolelle kiinnittyneet, lyhytkarvaiset tai luonnostaan pystyt.
- Ylös selän päälle kiertyvä tai pystyasentoinen häntä.
- Yksinkertaiset tai kokonaan puuttuvat takaraajojen kannukset.
- Valkoinen, ruskea tai mahonginpunainen väri; selvä kaksivärisyys; valkoinen piirto, valkoista käpälissä, manttelikuvio punaisella tai punahiilikolla.
- Koon poikkeaminen rotumääritelmässä mainituista mitoista enemmän kuin +2 cm tai -1 cm.
- Virheen korjaamiseksi tehdyt kirurgiset tai muut toimenpiteet.
- Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen ovat hylkääviä virheitä.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä laskeutuneina kivespussiin.

Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria.

MH-luonnekuvaus

KJTR ohjeen mukaan 13.3.2017/HK

Käytettävät kirjainkoodit	Käytettävät värikoodit
I	Ihanne (sininen)
N	Hyväksyttävä (keltainen)
E	Ei-toivottava (violetti/lila)
H	Hylätty (punainen)

Ihanneprofiilin muodostamiseksi, taulukoiden kentät värjätään värikoodien mukaisesti.

Taulukkoon lisättävä koodi on kirjainkoodi ja %-luku on prosenttiosuus arvioidusta populaatiosta

%-osuus sisältää vuosien 2008-2017 aikana testatut koirat, yhteensä 58 koiraa

	1	koodi/%	2	koodi/%	3	koodi/%	4	koodi/%	5	koodi/%
1a. KONTAKTI Tervehtiminen	Torjuu kontaktia, murisee tai yrittää purra	0	Välttää kontaktia, väistää	1,7	Hyväksyy kontaktin vastaamatta siihen, ei väistä	6,9	Ottaa itse kontaktia tai vastaa siihen	86,2	Mielistelevä kontaktinotossa, hyppii, vinkuu, haukkuu, jne.	5,2
1b. KONTAKTI Yhteistyö	Ei lähden vieraan ihmisen mukaan / Ei kokeilla	6,9	Lähtee mukaan haluttomasti	12,1	Lähtee mukaan, mutta ei ole kiinnostunut TO:sta	46,6	Lähtee mukaan halukkaasti, kiinnostuu TO:sta	32,8	Lähtee mukaan hyvin innokkaasti, erittäin kiinnostunut TO:sta	1,7
1c. KONTAKTI Käsittely	Torjuu murisemalla ja/tai yrittää purra	6,9	Väistää tai hakee tukea ohjaajasta	12,1	Hyväksyy käsittelyn	58,6	Hyväksyy ja ottaa kontaktia	19	Hyväksyy ja vastaa liioitellulla kontaktilla	3,4
2a. LEIKKI 1 Leikkihalu	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta	3,4	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	15,5	Leikkii - aktiivisuus lisääntyy/vähenee	43,1	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	36,2	Leikkii - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen	1,7
2b. LEIKKI 1 Tarttuminen	Ei tartu esineeseen	6,9	Ei tartu, nuuskii esinettä	17,2	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla	46,6	Tarttuu heti koko suulla	25,9	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista	3,4
2c. LEIKKI 1 Puruote ja taisteluhalu	Ei tartu esineeseen	36,2	Tarttuu viiveellä - irrottaa/pitää, ei vedä vastaan	8,6	Tarttuu, vetää vastaan, mutta irrottaa ja tarttuu uudestaan/ <i>Korjailee otetta</i>	43,1	Tarttuu heti koko suulla, vetää vastaan kunnes TO irrottaa	6,9	Tarttuu heti koko suulla, vetää tempoo, ravistaa - kunnes TO irrottaa	5,2
3a. TAKAA-AJO	Ei aloita	53,4	Aloittaa, mutta keskeyttää	24,1	Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista	19	Aloittaa kovalla vauhdilla, päämäärähakuisesti, pysähtyy saaliille	3,4	Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saaliin ohi, voi kääntyä saaliille	0
3b. TAKAA-AJO	Ei aloita	63,8	Aloittaa, mutta keskeyttää	13,8	Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista	15,5	Aloittaa kovalla vauhdilla, päämäärähakuisesti, pysähtyy saaliille	6,9	Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saaliin ohi, voi kääntyä saaliille	0
3a. TARTTUMINEN	Ei kiinnostu saaliista/ Ei juokse perään	87,9	Ei tartu, nuuskii saalista	12,1	Tarttuu saaliiseen epäröiden tai viiveellä	0	Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa	0	Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 sekuntia	0
3b. TARTTUMINEN	Ei kiinnostu saaliista/ Ei juokse perään	82,8	Ei tartu, nuuskii saalista	10,3	Tarttuu saaliiseen epäröiden tai viiveellä	5,2	Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa	1,7	Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 sekuntia	0
4. AKTIVITEETTITASO	Tarkkailematon, kiinnostumaton, passiivinen	0	Tarkkailevainen, rauhallinen, voi istua, seistä tai maata	48,3	Tarkkailevainen ja enimmäkseen rauhallinen, yksittäisiä toimintoja	41,4	Tarkkailevainen, toiminnot tai rauhattomuus lisääntyy vähitellen	10,3	Toiminnot vaihtelevat nopeasti osion aikana/ <i>Rauhaton koko ajan</i>	0
5a. ETÄLEIKKI Kiinnostus	Ei kiinnostu avustajasta	3,4	Tarkkailee avustajaa, välillä taukoja	46,6	Kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman taukoja	48,3	Kiinnostunut avustajasta, yksittäisiä lähtöyrityksiä	1,7	Erittäin kiinnostunut avustajasta, toistuvia lähtöyrityksiä	0
5b. ETÄLEIKKI Uhka/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	89,7	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensim. osassa	8,6	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensim. tai toisessa osassa	1,7	Osoittaa useampia uhkaus- eleitä osion ensim. osassa	0	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion ensim. ja toisessa osassa.	0
5c. ETÄLEIKKI Utelaisuus	Ei saavu avustajan luo	63,8	Saapuu linjalle aktiivisen avustajan luo	15,5	Saapuu piilossa olevan puhuvan avustajan luo	12,1	Saapuu avustajan luo epäröiden tai viiveellä	8,6	Saapuu avustajan luo suoraan ilman apua	0
5d. ETÄLEIKKI Leikkihalu	Ei osoita kiinnostusta	69	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	19	Leikkii - voi tarttua varovasti, mutta ei vedä	1,7	Tarttuu, vetää vastaan, voi irrottaa ja tarttua uudelleen	3,4	Tarttuu, vetää vastaan, ei irrota	6,9
5e. ETÄLEIKKI Yhteistyö	Ei osoita kiinnostusta	72,4	Kiinnostuu, mutta keskeyttää	5,2	On kiinnostunut leikkivästä avustajasta	8,6	Kiinnostunut leikkivästä sekä passiivisesta avustajasta	5,2	Houkuttelee myös passiivista avustajaa leikkimään	8,6
6a. YLLÄTYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	5,2	Kyykistyy ja pysähtyy	22,4	Väistää kääntämättä pois katsettaan haalarista	4,1	Pakenee enintään 5 metriä	19	Pakenee enemmän kuin 5 metriä	10,3
6b. YLLÄTYS Puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	79,3	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	19	Osoittaa useita uhkauseleitä	1,7	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	0	Osoittaa useita uhkauseleitä ja hyökkäyksiä, voi purra	0

	1	koodi/%	2	koodi/%	3	koodi/%	4	koodi/%	5	koodi/%
6c. YLLÄTYS Uteliaisuus	Menee haalarin luo, kun se on laskettu maahan/ <i>Ei mene ajoissa</i>	15,5	Menee haalarin luo, kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa	43,1	Menee haalarin luo, kun ohjaaja seisoo sen edessä	29,3	Menee haalarin luo, kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	8,6	Menee haalarin luo ilman ohjaajan apua	3,4
6d. YLLÄTYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihtelua tai väistämistä	48,3	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	20,7	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen	20,7	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	10,3	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla	0
6e. YLLÄTYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta haalariin	56,9	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria yhdellä ohituskerralla	34,5	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria väh. kahdella ohituskerralla	8,6	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	0	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa väh. kahdella ohituskerralla	0
7a. ÄÄNIHERKKYYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	8,6	Kyykistyy ja pysähtyy	5,2	Väistää kääntämättä pois katsetaan	65,5	Pakenee enintään 5 metriä	3,4	Pakenee enemmän kuin 5 metriä	17,2
7b. ÄÄNIHERKKYYS Uteliaisuus	Ei mene katsomaan	8,6	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa	48,3	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja seisoo sen vieressä	1,7	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	21,1	Menee räminälaitteen luo ilman apua	29,3
7c. ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihteluita tai väistämistä	53,4	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	20,7	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen	13,8	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	10,3	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla	1,7
7d. ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta räminälaitetta kohtaan	86,2	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta yhdellä ohituskerralla	12,1	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta väh. kahdella ohituskerralla	0	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	0	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa väh. Kahdella ohituskerralla	1,7
8a. AAVEET Puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	39,7	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	48,3	Osoittaa useita uhkauseleitä	10,3	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	0	Osoittaa uhkauseleitä ja useampia hyökkäyksiä	1,7
8b. AAVEET Tarkkaavaisuus	Yksittäisiä vilkaisuja, ja sen jälkeen ei kiinnostusta/ <i>Ei kiinnostu lainkaan</i>	0	Katselee aaveita silloin tällöin	24,1	Tarkkailee aaveita, pitkiä taukoja, kumpaakin puolet ajasta tai koko ajan toista	29,3	Tarkkailee aaveita, lyhyitä taukoja	29,3	Tarkkailee molempia aaveita koko osion ajan	17,2
8c. AAVEET Pelko	On ohjaajan edessä tai sivulla	10,3	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, pientä välimatkanottoa	24,1	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, vaihtelee paon ja kontrollin välillä	17,2	On enimmäkseen ohjaajan takana, vaihtelee paon ja kontrollin välillä	20,7	Peruuttaa enemmän kuin taluttimen mitan tai lähtee paikalta / <i>Pakenee</i>	27,6
8d. AAVEET Uteliaisuus	Menee katsomaan, kun ohjaaja on ottanut avustajalta hupun pois / <i>Ei mene ajoissa</i>	20,7	Menee katsomaan, kun ohjaaja puhuu avustajan kanssa ja houkuttelee koiraa	25,9	Menee katsomaan, kun ohjaaja seisoo avustajan vieressä	20,7	Menee katsomaan, kun ohjaaja on edennyt puoleenväliin	20,7	Menee katsomaan ilman apua	12,1
8e. AAVEET Kontaktinotto aaveeseen	Torjuu kontaktia/ <i>Ei mene ajoissa</i>	8,6	Hyväksyy avustajan tarjoaman kontaktin, mutta ei vastaa siihen	0	Vastaa avustajan tarjoamaan kontaktiin	6,9	Ottaa itse kontaktia avustajaan	77,6	Innostunutta kontaktinottoa avustajaan, esim. hyppii tai vinkuu	6,9
9a. LEIKKI 2 Leikkihalu	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta	25,9	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	17,2	Leikkii - aktiivisuus lisääntyy/vähenee	39,7	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	17,2	Leikkii - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen	0
9b. LEIKKI 2 Tarttuminen	Ei tartu esineeseen	31	Ei tartu, nuuskii esinettä	13,8	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla	6,9	Tarttuu heti koko suulla	20,7	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista	1,7
10. AMPUMINEN	Ei häiriinny, havaitsee nopeasti ja sen jälkeen täysin välinpitämätön	20,7	Häiritsevyyttä lisääntyy leikin/passiivisuuden aikana, sen jälkeen välinpitämätön	22,4	Kiinnostuu laukauksista, yleisöstä tms, mutta palaa leikkiin/passiivisuuteen	39,7	Keskeyttää leikin/ passiiv., lukkiutuu yleisöä, laukauksia tms kohden, ei palaa leikkiin/passiivisuuteen	17,2	Häiriintynyt, pelokas / Yrittää paeta /Ohjaaja luopuu ampumisesta	12,1

Luonnetestin profiili:

*) %-osuus havainnoista rodussa

			I				
			N				
			E				
			H				
Osasuoritukset	*) %-osuus kaikista havainnoista	Profiilin muodostava kirjainkoodi	Arvo	Arvostelu	Plus- pisteet	Miinus- pisteet	Huomiot
I TOIMINTAKYKY Kerroyn 15		N	+3	Suuri	45		
	6	I	+2	Hyvä	30		
	59	I	+1a	Kohtuullinen	15		
		I	+1b	Kohtuullisen pieni	15		
	34	N	-1	Pieni		-15	
		E	-2	Riittämätön		-30	
		H	-3	Toimintakyvytön		-45	
II TERÄVYYS Kerroyn 1	24	I	+3	Kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	3		
	2	N	+2	Suuri ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	2		
	74	I	+1a	Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	1		
		I	+1b	Koira joka ei osoita lainkaan terävyyttä	1		
		E	-1	Pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin		-1	
		E	-2	Kohtuullinen jäljelle jäävin hyökkäyshaluin		-2	
		H	-3	Suuri jäljelle jäävin hyökkäyshaluin		-3	
III PUOLUSTUSHALU Kerroyn 1	41	I	+3	Kohtuullinen, hillitty	3		
	4	N	+2	Suuri, hillitty	2		
	31	I	+1a	Pieni	1		
	20	E	-1	Haluton		-1	
		E	-2	Erittäin suuri		-2	
		H	-3	Hillitsemätön		-3	
IV TAISTELUHALU Kerroyn 10	8	I	+3	Suuri	30		
	45	I	+2a	Kohtuullinen	20		
		I	+2b	Kohtuullisen pieni	20		
	9	N	+1	Erittäin suuri	10		
	30	E	-1	Pieni		-10	
	4	E	-2	Riittämätön		-20	
		H	-3	Haluton		-30	
V		N	+3	Tasapainoinen ja varma	105		
	4	I	+2	Tasapainoinen	70		

Osasuoritukset	*) %-osuus kaikista havainnoista	Profiilin muodostava kirjainkoodi	Arvo	Arvostelu	Plus- pisteet	Miinus- pisteet	Huomiot
HERMORAKENNE	94	I	+1a	Hieman rauhaton	35		
Kerroyn 35	2	I	+1b	Hermotunein pyrkimyksin	35		
		E	-1	Vähän hermostunut		-35	
		E	-2	Hermotunut		-70	
		H	-3	Erittäin hermostunut		-105	
VI TEMPERAMENTTI KERROIN 15	45	I	+3	Vilkas	45		
	39	N	+2	Kohtuullisen vilkas	30		
	19	N	+1	Erittäin vilkas	15		
	1	E	-1a	Häiritsevän vilkas		-15	
		E	-1b	Hieman välinpitämätön		-15	
		E	-1c	Impulsiivinen		-15	
		E	-2	Välinpitämätön		-30	
		H	-3	Apaattinen		-45	
VII KOVUUS Kerroyn 8	11	I	+3	Kohtuullisen kova	24		
	4	N	+2	Kova	16		
	76	I	+1	Hieman pehmeä	8		
		E	-1	Erittäin kova		-8	
	2	E	-2	Pehmeä		-16	
		E	-3	Erittäin pehmeä		-24	
VIII LUOKSEPÄÄSTÄVYYS Kerroyn 15	64	I	+3	Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin	45		
	31	N	+2a	Luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen	30		
		N	+2b	Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen	30		
		E	+1	Mieleistelevä	15		
	1	E	-1a	Selvästi pidättyväinen, ei yritä purra		-15	
		E	-1b	Selvästi pidättyväinen, yrittää purra		-15	
	2	H	-2	Hyökkäävä		-30	
		H	-3	Salakavala		-45	
LAUKAUS- PELOTTOMUUS	64	I	***	Laukausvarma			
	34	I	**	Laukauskokematon			
	1	N	*	Paukkuärtyisiä			
	2	E	—	Laukausalteis			
		H	— —	Laukausarka			
				HYVÄKSYTTY			
				HYLÄTTY			
				KESKEYTETTY SYY:			

Tulos	
Vähennystulos + -	
LOPPUPISTEET	

%-osuus sisältää vuosien 2008-2017 aikana testatut koirat, yhteensä 96 koira

I=ihanne, N=hyväksyttävä, E= ei toivottava ja H=hylätty

1. IHMISEN KOHTAAMINEN

1.1 Ensikohtaaminen avustajan kanssa

a) Koiran käyttäytyminen ennen kontaktitilannetta avustajan kanssa

I	S	menee suoraan tervehtimään avustajaa
I	N1	on välinpitämätön, rento, voi tutkia ympäristöä
N	N2	pyrkii jatkamaan matkaa kiinnittämättä huomiota avustajaan
N	OLF	keskittyy vain haisteluun
N	Y	on kiinnostunut ainoastaan ympäristöstä
E	P1	lieviä merkkejä huolestumisesta tai rauhattomuudesta (voi äänneellä, liikkua edestakaisin, liikkua hidastetusti, lipoa suupieliään, vinkua, häntä voi laskea. Voi myös muuttua eleettömämmäksi tai alkaa korostetusti hakea katsekontaktia ohjaajaan).
E	P2	välttelee(pyrkii poispäin avustajasta tai ohjaajansa syliin, painautuu tiiviisti kiinni ohjaajaansa tai pyrkii ohjaajan taakse, häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmetä myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, sulkeutuu tai passivoituu)
E	P3	pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyrristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää)
H	P4	pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyhyistymisenä) <i>jalostustarkastus keskeytetään</i>
E	A1	asento jäykkä, tuijottaa, karvat voivat nousta
E	A2	tuijottaa, murisee ja/tai haukkuu
E	A3	haukkuu ja ryntäilee ihmistä kohti
H	A4	hyökkää voimakkaasti ihmisiä kohti
H	A5	puree omistajaansa
N	XR	rapsuttaa, nuolee tms itseään
N	XM	merkkailee

b) Aika, jonka kuluessa koira tervehtii oma-aloitteisesti avustajaa

I	U30	alle 30 sekuntia
I	U59	31-59 sekuntia
N	U80	60-60 sekuntia (avustaja on noussut seisomaan huomioimatta koiraa)
N	NO	ei tule oma-aloitteisesti ennen kuin avustaja on muuttunut aktiiviseksi kontaktinottajaksi

1.1 Ensikohtaaminen avustajan kanssa

c) Avustaja kääntyy ja ottaa kontaktia yrittämällä koskettaa koiraa

1.2 Poistuminen ja uudelleen kohtaaminen			
1.1 c)	1.2 a)	1.2 b)	a) Koiran käyttäytyminen kohdatessa b) Koiran käyttäytyminen avustajan yrittäessä koskettaa
	N		L lähestyy avustajaa
	I		N ei lähesty eikä väistä avustajaa
	E		V väistää avustajaa
I		I	N koira sietää kosketuksen, ei hakeudu luokse
I		I	SN koira nuuhkaisee avustajaa, sen jälkeen välinpitämätön
I		I	SY rennon ystävällinen (korvat rennot, normaali ryhti, paino tasaisesti kaikilla jaloilla, häntä voi heilua rennosti, voi katsoa hieman sivuun)
N		N	SR kiemurtelee (ryhti madaltunut, korvat takana, voi äänneellä tai kääntyä selälleen, hyppiä vasten tai nuolla avustajaa)
N		N	SL alkaa leikkiä, riehaantuu (katsoo kohti, niiaa etuosalla, läppää tassuillaan, läähättää innostuneesti, loikkii, pyrähtelee tms.)
N		N	P1 lieviä merkkejä huolestumisesta (liikkuu hitaasti ja jännittyneesti, hännän liike jännittyen, voi hieman väistää, mutta antaa koskea. Voi ilmentää myös seuraavia: niiaa ja/tai säpsähtää, jäykistyy hetkeksi, lipoo suupeliään, haukottelee, häntä laskee)
E		E	P2 säikähtää tai välttelee (perääntyy, väistää tai siirtyy ohjaajan taakse, ei anna koskea. Häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmetä myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, voi passivoitua)
H		H	P3 pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, ei anna koskea, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää) jatketaan osiosta 3
H		H	P4 pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyyhistymisenä), jatketaan osiosta 3
N		N	A1 asento jäykkä, tuijottaa, karvat voivat nousta
E		E	A2 napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, ei hyökkää kohti
H		H	A3 napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti
H		H	A4 puree niin, että ei jää jälkeä
H		H	A5 puree niin, että jää jälki
N		N	XR rapsuttaa, nuolee tms. itseään
E		E	XM merkkää avustajan
N		N	Y osoittaa voimakasta kiinnostusta vain ympäristöä kohtaan
N		N	O huomioi herkeämättömästi vain ohjaajansa, suhtautuu koskettamiseen välinpitämättömästi
H		H	EOP koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi
H		H	EOA koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi
H		H	EAA koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi

1.3 Avustaja houkuttelee koiran mukaansa

I	L	koira lähtee heti mukaan
I	LH	koira lähtee avustajan mukaan vähällä houkuttelulla
I	LV	koira lähtee mukaan runsaalla houkuttelulla
I	LO	pyrkii välillä ohjaajan luo, välillä kulkee avustajan mukana
N	LK	koira lähtee mukaan, mutta kieltäytyy myöhemmin etenemästä (voi ilmetä myös pakenemisena) tai alkaa kiskoa voimakkaasti kohti ohjaajaa
N	LE	koira ei lähde mukaan
N	S	koira on kiinnostunut avustajasta
H	EAG	osio keskeytetään, koska koira haukkuu ja/tai murisee ja/tai näyttää hampaita, roikkuu avustajan vaatteissa hampaillaan tai uhkailee avustajaa
H	EOP	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi
H	EOA	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi
H	EAA	osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi

2. KÄSITELTÄVYYS

2.1 Käyttäytyminen käsittelytilanteessa

I	SN	koira suhtautuu välinpitämättömästi käsittelyyn sei sen käytös ei muutu lainkaan
I	SY	on rennon ystävällinen (korvat rennot, normaali ryhti, paino tasaisesti kaikilla jaloilla, häntä voi heilua rennosti, voi katsoa hieman sivuun)
N	SR	kiemurtelee (ryhti madaltunut, korvat takana, voi äännellä tai kääntyä selälleen, hyppiä vasten tai nuolla avustajaa)
N	SL	alkaa leikkiä, riehuu (katsoo kohti, niaa etuosalla, läppää tassullaan, läähättää innostuneesti, loikkii, pyörähtelee tms.)
N	P1	lieviä merkkejä huolestumisesta (liikkuu hitaasti ja jännittyneesti, hännän liike jännittyen, voi himan väistää, mutta antaa koskea. Voi ilmentää myös seuraavia: niaa ja/tai säpsähtää, jäykistyy hetkeksi, lipoo suupielään, haukottelee, häntä laskee)
E	P2	säikähtää tai välttelee (perääntyy, väistää tai siirtyy ohjaajan taakse, ei anna koskea. Häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmentää myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, voi passivoitua).
E	P3	pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, ei anna koskea, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää)
H	P4	pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyhyistymisenä)
N	A1	asento jäykkä, tuijottaa, karvat voivat nousta
N	A2	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, ei hyökkää kohti
H	A3	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti
H	A4	puree niin, että ei jää jälkeä

H	A5	puree niin, että jää jälki
N	XR	rapsuttaa, nuolee tms. itseään
E	XM	merkkää avustajan
N	XR	osoittaa voimakasta kiinnostusta vain ympäristöä kohtaan
N	XM	huomioi herkeämättömästi vain ohjaajansa, suhtautuu käsittelyyn välinpitämättömästi
H	EOP	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi
H	EOA	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi
H	EAA	koskettamisen yrittäminen jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi
2.2 Koira antoi koskea		
I	KH	huuliin
I	KK	korviin
I	KL	lapaan
I	KE	etujalkoihin
I	KR	rintaan
I	KS	selkään
I	KT	takajalkoihin
I	KN	häntään

3. JAHTAAMINEN

3.1 Koiran käyttäytyminen palloa heittäessä

E	P	pyrkii pois päin pallosta tai jää haukkumaan paikoilleen tai peräytyen
E	N	ei kiinnostu pallosta, voi katsoa palloa
N	H1	osoittaa lievää kiinnostusta, ei mene pallolle asti tai menee hitaasti pallon luokse
N	H2	jää vaanimaan ja tuijottamaan palloa
N	H3	lähtee pallon perään, mutta keskeyttää ajon, juoksee pallon ohi tai jättää pallon nuuhkimatta sitä
N	H4	lähtee pallon perään, pallon pysähtyessä nuuhkii sitä
I	H5	lähtee pallon perään, tarttuu siihen ja päästää irti (voi tarttua uudestaan)
I	H6	lähtee pallon perään, tarttuu siihen ja pitää siitä kiinni (kunnes ohjaaja irrottaa pallon) tai kantaa palloa, voi tuoda sen ohjaajalle

I	H7	lähtee pallon perään, tarttuu siihen ja ravistelee sitä
	HP8	osiota ei suoriteta loppuun, koska koira pelkää voimakkaasti, <i>jatketaan osiosta 4</i>
H	EOP	heittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi
H	EOA	heittäminen jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi
H	EAP	heittäminen jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä pelon vuoksi
H	EAA	heittäminen jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi
3.2 Ohjaaja leikittää koira pallolla		
E	P	koira pyrki poispäin ohjaajasta tai jää haukkumaan paikoilleen tai peräytyen
E	N	ei kiinnostu, voi katsoa palloa
N	HL1	kiinnostuu, tutkii palloa
N	HL2	jää vaanimaan ja tuijottamaan palloa
N	HL3	alkaa leikkiä ohjaajan kanssa pallolla, mutta menettää pian kiinnostuksensa
I	HL4	alkaa leikkiä ohjaajan kanssa pallolla, tarttuu siihen ja päästää irti (voi tarttua uudestaan)
I	HL5	alkaa leikkiä ohjaajan kanssa pallolla, tarttuu siihen ja pitää kiinni kunnes ohjaaja irrottaa pallon
I	HL6	alkaa leikkiä ohjaajan kanssa pallolla, tarttuu siihen ja ravistelee sitä
I	HLS	on alkanut leikkiä pallolla itse, eikä halua leikkiä sillä ohjaajan kanssa
N	A1	asento jäykkä, tuijottaa, karvat voivat nousta
N	A2	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, ei hyökkää kohti
E	A3	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti
H	A4	puree niin, että ei jää jälkeä
H	A5	puree niin, että jää jälki
E	FIX	käytös osion päätyttyäkin muuttunutta/käytös jää päälle
H	EOP	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi
H	EOA	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi
H	EAP	osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä pelon vuoksi
H	EAA	osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi

4. AKTIIVISUUS/PASSIIVISUUS

N	RE	rauhaton: liikkuu levottomasti, voi läähättää, äännellä, hyppiä ohjaajaa vasten, rapsuttaa, nuolla itseään tms.
N	AK	aktiivinen: puuhastelee tai nuuhkii ympäristöä rauhallisesti koko ajan
I	N	rauhallinen: voi istua, seistä tai maata, voi tutkia ympäristön kertaalleen
E	PA	passiivinen: ei kiinnostu mistään
N	NR1	aluksi rauhallinen, rauhattomuus lisääntyy hieman
N	NR2	aluksi rauhallinen, rauhattomuus lisääntyy selvästi
N	REN	aluksi rauhaton, sitten rauhoittuu
N	MX	ajoittain rauhaton, ajoittain rauhallinen
E	P	pelkää tai on jännittynyt (taakse vetäytynyt kehon asento, voi hakeutua ohjaajan luo tai pyrkiä pakoon, haukkua tms.)
H	PV	osiota ei suoriteta loppuun, koska koira pelkää voimakkaasti

5. VIERAS KOIRA

Koiran käyttäytyminen sen havaitessa vieraan koiran		
I	N	rento, käytös ei juuri muutu (korvat rennot, normaali ryhti, paino tasaisesti kaikilla jaloilla, häntä voi heilua renoosti, voi katsoa hieman sivuun tai uteliaasti kohti)
N	S	osoittaa selvää kiinnostusta tutustumiseen (heiluttaa häntää, pyrkii kohti, voi vinkua tai haukahtaa, katsoo kohti, katsoo vuoronperään ohjaajaa ja vierasta koiraa, niaa etuosalla, kauhuo etutassuillaan)
N	S2	osoittaa voimakasta kiinnostusta toista koiraa kohtaan (heiluttaa häntää, kiskoo ja riuhtoo kohti, voi haukkua, voi hyppiä, voi nousta kahdelle jalalle)
N	P1	lieviä merkkejä huolestumisesta (jäykistyy hetkeksi, lipoo suupieliään, häntä laskee, voi liikua hitaasti ja jännittyneesti, hännän liike jännittyen, voi nuuhkia maata, katsella poispäin, haukotella, nostaa jalkaa, istahtaa, kääntyy selin, ottaa remmin suuhunsa tms.)
E	P2	säikähtää tai välttelee (perääntyy, väistää tai siirtyy ohjaajan taakse, ei anna koskea. Häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmentää myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, voi passivoitua).
E	P3	pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, ei anna koskea, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää)
H	P4	pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyhyistymisenä)
N	A1	asento jäykkä, tuijottaa, etupainoinen kehon asento, karvat voivat nousta
E	A2	näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, ottaa askelia kohti vierasta koiraa, tuijottaa, karvat voivat nousta
E	A3	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti
E	A4	hyökkää voimakkaasti vierasta koiraa kohti (kiihtynyt, ei rauhoitu, voi haukkua, karvat pystyssä)
H	A5	vihainen (tilanteeseen nähden suhteetonta hyökkäämistä tai hallitsematonta raivoa)
H	AO5	puree ohjaajaansa

N	H	vaanii, metsästää, paimentaa (katse kiinnittynyt vieraaseen koiraan, madaltunut pään tai kehon asento, mutta karvat eivät ole pystyssä, voi haukkua)
N	O	huomioi herkeämättömästi vain ohjaajansa
E	FIX	ei palaudu, käytös jää päälle
H	EOH	osiota ei suoriteta ohjaajan päätöksestä
H	EAR	osiota ei suoriteta tarkastajan päätöksestä

6. EPÄTAVALLISET ALUSTAT

Ritilä 6.1	Pleksi 6.2		a) Käyttäytyminen alustalle mennessä
I	I	N	ei pelkoa tai huolestumista, astuu epäröimättä alustalle ilman houkuttelua (ryhti ja hännän asento normaali, astuu alustalle huomioiden sen tai kiinnittämättä siihen huomiota)
N	N	P1	hyvin lieviä merkkejä huolestumisesta tai välttelystä (ryhti lievästi matala, jäykkä tai takakenoinen, liikkuu hitaasti, voi pysähdellä hetkeksi, voi lipoa suupieliään, hieman taakse vetäytyneet suupielet tms.)
E	E	P2	selviä merkkejä välttelystä (pysähtyy, yrittää kiertää tai hypätä alustan yli, heittäytyy selälleen tai tai tarjoaa oheistoimintoja välttääkseen alustalle menon, kuten istuu, menee maahan, kierii, antaa tassua tms.)
E	E	P3	pelokas (kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, saattaa pyrkiä pakoon tai omistajan syliin, voi läähättää ta passivoitua, täristä, äänneellä voimakkaasti), jatketaan seuraavasta alustasta/osiosta 7
H	H	P4	erittäin voimakkaasti pelokas (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyhyistymisenä), jatketaan seuraavasta alustasta/osiosta 7
N	N	LP	astuu epäröiden alustalle ilman houkuttelua
N	N	LH	astuu epäröimättä alustalle sanallisen houkuttelun jälkeen
N	N	LPH	astuu epäröiden alustalle sanallisen houkuttelun jälkeen
N	N	LH2	menee alustalle vasta makupalan avulla
E	E	P	ei astu alustalle
H	H	EOH	osiota ei suoriteta ohjaajan päätöksestä
H	H	EAR	osiota ei suoriteta tarkastajan päätöksestä
			b) Käyttäytyminen alustalla ollessa
I	I	N	koira pysyy alustalla itse tai ohjaajan on helppo saada koira jäämään alustalle
N	N	H	ohjaaja joutuu käyttämään runsaasti houkuttelua saadakseen koiran jäämään alustalle
N	N	VL	koira poistuu alustalta, tulee helposti takaisin
N	N	VH2	koira poistuu alustalta, tulee takaisin vain runsaasti houkuteltuna
E	E	VP	koira poistuu alustalta, eikä tule takaisin runsaallakaan houkuttelulla
E	E	EP	ei mennyt alustalle

		c) Rentous alustalla	
I	I	N	koira on rento (alusta ei näytä vaikuttavan koiran käyttäytymiseen)
N	N	P1	koira jännittää hieman (ryhti lievästi matala, jäykkä tai takakenoinen, voi lipoa suupieliiään tai nostella tassujaan, hieman taakse vetäytyneet suupielet tms.)
E	E	P2	koira on jännittynyt (kyyristelee, häntä koipien välissä, saattaa pyrkiä omistajan syliin, voi läähättää tai passivoitua, tärstä, voi äänneellä)
E	E	P3	koira ei mennyt alustalle

7. IHMISJOUKKO

7.1	7.2	7.3	7.1 Kävelevät ihmiset rivissä	7.2. Juoksevat ihmiset rivissä	7.3 Oudot ihmiset rivissä
I	I	I	N	koira kulkee rennosti ohjaajan edessä, takana tai sivulla, voi huomioida avustajat (korvat rennot, normaali ryhti, liikkumisnopeudessa ei muutoksia)	
I	I	I	S	yrittää päästä nuuhkimaan avustajia	
N	N	N	SR	yrittää lähestyä avustajia kiemurrellen (ryhti madaltunut, korvat takana, voi äänneellä tai kääntä selälleen)	
N	N	N	SL	yrittää lähestyä avustajia riehakkaasti (katsoo kohti, voi äänneellä, niiaa etuosalla, läppää tassuillaan, läähättää innostuneesti, loikkii, pyrähtelee tms.)	
E	E	E	P1	lieviä merkkejä huolestumisesta (liikkumisnopeus ja/tai -asento muuttuu, voi hetkellisesti siirtyä lähemmäs ohjaajaa tai ohjaajan taakse, pysähtyä hetkeksi, hidastaa, jännittyä tai kaartaa. Voi vilkuilla avustajia, lipoa suupieliiään, ryhti madaltuu, häntä laskee. Voi äänneellä ja/tai hyppiä ohjaajaa vasten.)	
E	E	E	P2	säikähtää tai välttelee (siirtyy ohjaajan taakse, voi pysähdellä, häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, saattaa pälyillä, läähättää tai haukkua).	
H	H	H	P3	pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää), jatketaan osasta 8	
H	H	H	P4	pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyhyistymisenä), jatketaan osasta 8	
E	E	N	A1	jäykistyy, tuijottaa, karvat voivat nousta	
E	E	E	A2	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, ei hyökkää kohti	
H	H	H	A3	napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti	
H	H	H	A4	hyökkää voimakkaasti avustajia kohti (kiihtynyt, ei rauhoitu, voi haukkua, karvat pystyssä)	
H	H	H	A5	vihainen (tilanteeseen nähden suhteetonta hyökkäämistä tai hallitsematonta raivoa)	
H	H	H	AO5	puree ohjaajaansa	
N	N	N	H	vaanii, metsästää, paimentaa (katse kiinnittynyt vieraisiin ihmisiin, madaltunut pää tai kehon asento, mutta karvat eivät ole pystyssä, voi haukkua)	
N	N	N	O	osoittaa voimakasta kiinnostusta vain ohjaajaa kohtaan	
E	E	E	FIX	ei palaudu, käytös jää päälle	
H	H	H	EOP	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi	
H	H	H	EOA	osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi	

H	H	H	EAP osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä pelon vuoksi
H	H	H	EAA osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi

7. IHMISJOUKKO

7.4	7.5	7.6	7.4 Ihmiset ympyrässä paikoillaan 7.5. Ihmiset ympyrässä astuvat kohti 7.6 Ihmiset liikkuvat ympyrässä
I	I	I	N rento, käytös ei juuri muutu (korvat rennot, normaali ryhti, paino tasaisesti kaikilla jaloilla, häntä voi heilua rennosti, voi katsoa hieman sivuun tai uteliaasti kohti)
I	I	I	S yrittää päästä nuuhkimaan avustajia
N	N	N	SR yrittää lähestyä avustajia kiemurrellen (ryhti madaltunut, korvat takana, voi äänneellä tai kääntyä selälleen)
N	N	N	SL yrittää lähestyä avustajia riehakkaasti (katsoo kohti, voi äänellä, niaa etuosalla, läppää tassuillaan, lähättää innostuneesti, loikkii, pyrähtelee tms.)
N	N	N	P1 lieviä merkkejä huolestumisesta (jäykistyy hetkeksi, lipoo suupieliään, häntä laskee, voi liikkua hitaasti ja jännittyneesti, hännän liike jännittyen, voi myös nuuhkia maata, katsella pois päin, haukotella, nostaa toistuvasti jalkaa, istahtaa, kääntyä selin, ottaa remmin suuhunsa, alkaa hakea katsekontaktia ohjaajaan tms.)
E	E	E	P2 säikähtää tai välttelee (perääntyy, väistää tai siirtyy ohjaajan taakse. Häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmetä myös seuraavia: pälyilee, lähättää tai haukkuu, voi passivoitua).
E	E	E	P3 pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, lähättää), jatketaan osasta 8
H	H	H	P4 pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyhyistymisenä), jatketaan osasta 8
N	N	N	A1 asento jäykkä, tuijottaa, etupainoinen kehon asento, karvat voivat nousta
E	E	E	A2 näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, voi ottaa askelia kohti avustajia, tuijottaa, karvat voivat nousta
H	H	H	A3 napsii ilmaa ja/tai näyttää hampaita ja/tai murisee ja/tai haukkuu, hyökkää kohti
H	H	H	A4 hyökkää voimakkaasti avustajia kohti (kiihtynyt, ei rauhoitu, voi haukkua, karvat pystyssä)
H	H	H	A5 vihainen (tilanteeseen nähden suhteetonta hyökkäämistä tai hallitsematonta raivoa)
H	H	H	AO5 puree ohjaajaansa
N	N	N	H vaanii, metsästää, paimentaa (katse kiinnittynyt vieraisiin ihmisiin, madaltunut pään tai kehon asento, mutta karvat eivät ole pystyssä, voi haukkua)
N	N	N	O osoittaa voimakasta kiinnostusta vain ohjaajaa kohtaan
E	E	E	FIX ei palaudu, käytös jää päälle
H	H	H	EOP osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä pelon vuoksi
H	H	H	EOA osio jätettiin kokonaan väliin ohjaajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi
H	H	H	EAP osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä pelon vuoksi
H	H	H	EAA osio jätettiin kokonaan väliin tarkastajan päätöksestä aggressiivisuuden vuoksi

8.2	8.3	8.4	8.1. Käyttäytyminen pillin soidessa 8.2 Käyttäytyminen koputettaessa kattilankantta vasaran varrella 8.3 Käyttäytyminen koputettaessa kattilankantta vasaralla 8.4 Käyttäytyminen poran käydessä
I	I	I	L koira menee uteliaasti ääntä kohti (ryhti ja hännän asento rentoja)
I	I	I	N käyttäytyminen ei muutu (ryhti ja hännän asento eivät muutu, liikkumisnopeudessa ei muutoksia, koira voi havaita äänen)
N	N	N	P1 lieviä merkkejä huolestumisesta (kulkee ohjaajan mukana, mutta liikkumisnopeudessa tai -asennossa tapahtuu lieviä muutoksia. Voi ilmentää myös seuraavia: niaa ja/tai säpsähtää, jäykistyy hetkeksi, lipoo suupieliään, korvat takana, vinkuu, häntä laskee. Voi myös muuttua eleettömäksi tai alkaa hakea katsekontaktia ohjaajaan)
E	E	E	P2 säikähtää tai välttelee, selviää liikkumisnopeuden tai asennon muutoksia (kuten väistää kaartamalla, siirtyy ohjaajan taakse, aloittaa "stressivedon" äänestä poispäin, painautuu ja/tai hyppii ohjaajaa vasten tai pysähtyy, häntä painuu alas, ryhti madaltuu voimakkaasti, voi ilmentää myös seuraavia: pälyilee, läähättää tai haukkuu, sulkeutuu tai passivoituu), osiota 8.3 ei suoriteta
H	H	H	P3 pelkää voimakkaasti (perääntyy, pakenee tai kieltäytyy etenemästä, pyrkii voimakkaasti ohjaajan syliin, kyristelee, häntä tiukasti koipien välissä, tärisee, läähättää), äänet-osio keskeytetään
H	H	H	P4 pelkää erittäin voimakkaasti (yrittää paeta paniikinomaisesti, voi ilmetä myös paikoilleen lyyhistymisenä), äänet-osio keskeytetään
N	N	N	A1 asento jäykkä, tuijottaa, karvat voivat nousta
E	E	E	A2 tuijottaa, murisee ja/tai haukkuu
E	E	E	A3 haukkuu ja ryntäilee ääntä kohti
H	H	H	A4 hyökkää voimakkaasti ääntä kohti (kiihtynyt, ei rauhoitu, voi haukkua, karvat pystyssä)
H	H	H	A05 puree omistajaansa
H	H	H	FIX ei palaudu, käytös jää päälle
H	H	H	EOH osiota ei suoriteta ohjaajan päätöksestä
H	H	H	EAR osiota ei suoriteta tarkastajan päätöksestä

9. MUUT HUOMIOT

		a) Rohkeuden yleiskuva
I	N	rento, ei merkkejä epävarmuudesta
N	P1	lievästi epävarma, voi näkyä myös levottomuutena tai sulkeutumisena
E	P2	epävarma
E	P3	pelokas
H	P4	voimakkaasti pelokas
		b) Rohkeuden yleiskuvassa tapahtuva muutokset
I	NO	ei muutoksia
I	MN	rentoutuu testin edetessä

N	MP1	epävarmuus lisääntyy testin edetessä
E	MP3	pelokkuus lisääntyy testin edetessä
N	HN	ajoittain rento
N	HP1	ajoittain epävarma
E	HP3	ajoittain pelokas
H	FIX	ei palaudu, käytös jää päälle
		c) Havaittiinko toistuvaa vakavaan stressiin liittyvää tai stereotyyppistä käyttäytymistä?
I	NO	ei nähty
E	XH	hihnassa tai ohjaajan kanssa
E	CT	hännän jahtaaminen
E	WH	jatkuva haukkuminen tai ääntely
E	XM	jatkuva merkkailu
E	HY	hyppiminen
E	ET	etujaloilla kauhominen
E	SV	stressivetoa
E	DIG	toistuva raapiminen (maa, ihminen tms.)
E	OLF	haisteluun uppoutuminen
E	XR	itsensä nuoleminen, pureminen tai raapiminen
E	FLY	ilman napsiminen tai ilmaan pälyily
E	XX	muuta vakavaa stressikäytöstä

Brienpaimenkoira**Käyttöönottopvm 2.12.2021, päivitetty 22.8.2023**

Osiot arvostellaan suhteessa rotumääritelmään, lukuunottamatta tähdellä * merkittyjä kohtia, joissa kuvataan koiraa yleensä, rodusta riippumatta.

1* Yleinen voimakkuus	
E	1 liian kevyt
E	2 kevyt
I	3 keskivahva
N	4 voimakas
E	5 raskas
H	6 liian raskas
2 Sukupuolileima	
I	1 selvä
E	2 urosmainen narttu
E	3 narttumainen uros
3* Rungon mittasuhteet	
E	1 neliömäinen
I	2 suorakaiteen mallinen
N	3 pitkärunkoinen
E	4 lyhytrunkoinen
4 Luusto	
E	1 liian kevyt
E	2 kevyt
N	3 keskivahva
I	4 vahva
E	5 raskas
H	6 liian raskas
5 Pään yleisvaikutelma	
I	1 rodunomainen

Kirjain- ja värikoodit

I	Ihanne
N	Hyväksyttävä/Neutraali
E	Ei-toivottava
H	Hylätty

H	2	kiilamainen
E	1	kapea
E	2	liian kapea
N	3	leveä
E	4	liian leveä
E	1	pieni
H	2	liian pieni
I	3	suuri
E	4	liian suuri
E	1	lyhyt
I	2	pitkä
E	3	liian pitkä
E	1	karkea
E	2	raskas
H	3	liian raskas
6 Ilme		
N	1	ystävällinen / lempeä
I	2	valpas / tarkkaavainen
E	3	pelokas
E	4	epäluuloinen
E	5	pistävä
7*		
Pää		
I	1	yhdensuunt. kallon ja kuonon linjat
E	2	erisuunt. kallon ja kuonon linjat
E	1	laskeva kuononselkä
E	2	nouseva kuononselkä
E	3	lihakseton
H	4	liioitellut ihopoimut
8* Maski		
I	1	maski

I	2	maskiton
E	3	toispuoleinen
N	4	niukka / hajamaski
E	5	liian laaja
9 Maskin sävy		
I	1	rodunomainen
N	2	haalistunut
N	3	haalea
I	4	syvä
10 Posket		
E	1	liian litteät
E	2	litteät
I	3	keskivahvat
E	4	ulkonevat
E	5	liian ulkonevat
N	1	lihaksikkaat
11* Kallo-osa		
I	1	hieman kaareva
N	2	tasainen, litteä
E	3	epätasainen
N	4	tasainen korvien välistä
E	5	pyöreä/kupera
E	6	liian kupera
E	7	takaluisu
E	8	lyhyt takaraivo
H	9	aukile
12* Otsapenger		
H	1	puuttuva
N	2	vähäinen
I	3	selvästi erottuva

E	4	voimakas
E	5	liioiteltu
E	1	erottuva otsauurre
13* Kuonon pituus suhteessa kallo-osaan		
E	1	liian lyhyt, kuonon pituus alle 33 % kallo-osan pituudesta
E	2	lyhyt
N	3	hieman lyhyempi
I	4	yhtä pitkä
N	5	hieman pidempi
E	6	pitkä
E	7	liian pitkä
14 Kuonon leveys		
E	1	liian kapea
E	2	kapea
I	3	keskileveä
N	4	leveä
E	5	liian leveä
15* Leukojen suhde		
I	1	tasapainossa toisiinsa nähden
E	2	alaleuka lyhyt suhteessa yläleukaan
E	3	yläleuka lyhyt suhteessa alaleukaan
N	4	leuat yhtä pitkät
E	5	alaleuka kapeampi kuin yläleuka
E	6	yläleuka kapeampi kuin alaleuka
N	7	leuat yhtä leveät
H	8	vino alaleuka
E	9	kevyt alaleuka
16 Huulet		
E	1	kuivat / ohuet
I	2	tiivit / kiinteät

E	3	paksut
E	4	löysät
E	5	roikkuvat
E	6	liian roikkuvat
E	7	syvät huulipoimut
E	1	pyöreä ylähuulen profiili
E	2	kulmikas ylähuulen profiili
17* Huulipigmentti		
I	1	kauttaaltaan pigmentoitunut
E	2	vajaa pigmentti
H	3	pigmentti puuttuu kokonaan
I	1	musta
H	2	maksanvärinen
I	3	sininen / harmaa
18* Kirsupigmentti		
I	1	kauttaaltaan pigmentoitunut
E	2	vajaa pigmentti
H	3	pigmentti puuttuu kokonaan
I	1	musta
H	2	maksanvärinen
I	3	sininen/harmaa
19 Kirsun koko		
H	1	liian pieni
E	2	pieni
N	3	normaali
I	4	suuri
E	5	liian suuri
20* Sieraimet		
H	1	liian pienet / ahtaavat
E	2	hieman ahtaavat

I	3	kirsun kokoon sopivat, avonaiset	
N	4	suuret	
21* Purenta			
H	1	voimakas yläpurenta	
H	2	lievä yläpurenta	
N	3	väljä leikkaava purenta	
I	4	leikkaava purenta	
N	5	tasapurenta	
E	6	käänteinen leikkaava purenta	
E	7	lievä alapurenta	
H	8	voimakas alapurenta	
H	9	vino purenta	
E	1	epäsäännöllinen hammasrivi	
E	2	kulmahammas painaa ientä / kitalakea	
E	3	ienten liikakasvua	
22* Hampaat			
E	1	heikot	Ihanteeseen hyväksytään yhden hampaan puutos. Kahden P1 tai M3 hampaan puutos on hyväksyttävää. Kahden muun tai useamman hampaan puuttuminen on hylkäävä virhe.
N	2	pienet	
I	3	keskisuuret	
N	4	suuret	
23* Silmien muoto			
I	1	soikeat / mantelin muotoiset	
E	2	pyöreät	
E	3	kolmionmuotoiset	
E	4	vinoneliön / salmiakin muotoiset	
24* Silmien koko			
E	1	liian pienet	
E	2	pienet	
I	3	keskikokoiset	
N	4	suuret	

E	5	liian suuret
H	1	erikokoiset
25a* Silmien sijainti		
E	1	liian syvällä
E	2	liian ulkonevat
25b Silmien sijainti		
E	1	syvällä
I	2	ei ulkonevat, ei syvällä
E	3	ulkonevat
E	1	kaukana toisistaan
E	2	lähekkäin toisiaan
H	1	eri tasossa
E	2	vinoasentoiset
26* Silmien väri		
I	1	sininen
H	2	keltainen
E	3	vaaleanruskea
N	4	ruskea
I	5	tummanruskea
N	6	lähes musta
H	7	kaksiväriset
N	1	sointuvat turkin väriin
27* Silmäluomet suhteessa silmään		
I	1	tiivit / kiinteät
E	2	paksut
E	3	roikkuvat
H	1	vilkkuluomi esillä
H	2	kiertyneet
28* Silmäluomen pigmentti		
I	1	kauttaaltaan pigmentoitunut

Siniset tai harmaat silmät hyväksytään siniselle koiralle

E	2	vajaa pigmentti
H	3	pigmentti puuttuu kokonaan
29 Korvalehdet		
I	1	rodunomaiset
E	1	liian ohuet
N	2	ohuet
I	3	paksut
N	4	liian paksut
E	5	rustoiset
E	1	kapeat
N	2	leveät
30* Korvien malli		
I	1	luppakorvat / riippuvat
H	2	puolipystyt
H	3	pystykorvat
E	4	ruusukorvat
H	5	kärjistään taittuneet
E	6	kiertyneet
E	7	eri paria
31 Korvien pituus		
E	1	liian lyhyet
E	2	lyhyet
I	3	keskimittaiset
N	4	pitkät
E	5	liian pitkät
32 Korvien koko		
E	1	pienet
I	2	keskikokoiset
E	3	suuret
33 Korvien asento		

E	1	eteenpäin kallistuneet
E	2	pystyasentoiset
E	3	taaksepäin kallistuneet
E	4	luppakorvaisella päänmyötäiset
I	5	luppakorvaisella ei-päänmyötäiset
E	1	liian etuasentoiset
E	2	liian pystyasentoiset
E	3	haja-asentoiset
34 Korvien kiinnitys		
I	1	oikein kiinnittyneet
N	2	ylös kiinnittyneet
H	3	alas kiinnittyneet
E	4	taakse kiinnittyneet
E	5	lähekkäin toisiaan
E	6	eri tasossa
35 Kaula		
E	1	lyhyt
I	2	keskipitkä
E	3	pitkä
E	1	ohut
I	2	lapoja kohti levenevä
E	3	paksu
E	1	löysää kaulanahkaa
I	2	kuiva
N	3	lihaksikas
36 Kaulan asento seistessä		
E	1	kaareva
I	2	liittyy sulavasti ylälinjaan
E	3	pystyasentoinen
E	4	liian pysty

37 Rintakehän muoto	
I	1 soikea
E	2 pyöreä
E	3 kapea
E	4 leveä
E	1 matala
I	2 syvä
E	3 liian syvä
I	1 selvästi erottuva rintalastan kärki
38* Rintakehän pituus	
E	1 lyhyt
I	2 pitkä
E	3 keskipitkä
E	4 lyhyt rintalasta
39* Eturinta	
E	1 puutteellinen
E	2 vähäinen
I	3 selvästi erottuva
N	4 korostunut
E	5 täyteläinen
E	1 kapea
I	2 leveä
E	3 liian leveä
40* Lavat	
E	1 pystyt
I	2 viistot
E	1 lyhyet
I	2 pitkät
N	1 leveäasentoiset
E	2 raskaat

41* Olkavarret	
I	1 rungonmyötäiset
E	2 lyhyet
I	3 keskipitkät
N	4 pitkät
I	1 viistot
E	2 pystyt
42* Etukulmaukset	
E	1 suorat / niukat
N	2 kohtuulliset
I	3 voimakkaat
E	4 liioitellut
43* Kyynärpäät	
E	1 ulkonevat
I	2 rungonmyötäiset
E	3 sisäänpäin kääntyvät
44 Ylälinja, huomioimatta kaulaa	
I	1 rodulle tyypillinen
E	2 liian kaareva
E	3 kaareva
I	4 suora
E	5 korkea säkä
E	6 laskeva
E	7 liian laskeva
E	8 takakorkea
45* Selkä	
E	1 notko
E	2 pehmeä
I	3 kiinteä / suora
E	4 kaareutuva

E	5	laskeva
E	6	karpinselkä
E	7	painauma sään takana
I	1	leveä
E	2	kapea
46 Selän pituus		
E	1	liian lyhyt
E	2	lyhyt
I	3	keskipitkä
N	4	pitkä
E	5	liian pitkä
47 Lanne		
I	1	lyhyt
N	2	keskipitkä
E	3	pitkä
I	1	suora
N	2	kaareva
E	3	liian kaareva
E	1	kapea
I	2	lihaksikas
48* Lantio		
E	1	vaakasuora
I	2	normaali / viisto
N	3	hieman pysty
E	4	pysty
E	1	lyhyt
I	2	keskipitkä
N	3	pitkä
I	1	leveä
N	2	keskilevä

E	3	kapea
I	1	lihaksikas
49* Häntä		
E	1	kaartuva
I	2	paimenkoukku / silmukka
N	3	suora
H	4	kieppi / rulla / kierre
H	5	korkkiruuvi
E	6	liian tiukka kierre
H	7	hantämutka
50* Hännän asento		
E	1	ylös kiinnittynyt
N	2	keskikorkealle kiinnittynyt
I	3	alas kiinnittynyt
H	1	eteenpäin selälle kaartuva
H	2	pysty hännän asento
51* Hännän pituus		
H	1	hännätön
H	2	töpö
E	3	lyhyt
N	4	keskipitkä, ulottuu kintereeseen
I	5	pitkä
52 Raajojen pituus		
H	1	liian lyhyet raajat
E	2	matalaraajainen
I	3	kyynärpää puolivälissä säkäkorkeutta
E	4	korkearaajainen
H	5	liian pitkät raajat
53* Eturaajat edestä, seistessä		
I	1	suora kyynärvarsi

Paimenkoukku (J) ei saa olla liian avoin (L), eikä liian tiivis (O)

E	2	hieman käyrä kyynärvarsi
H	3	voimakkaasti käyrä kyynärvarsi
54* Raajojen luusto		
E	1	litteä
I	2	pyöreä
E	1	heikko
I	2	keskivahva
N	3	voimakas
55* Ranteet		
E	1	eteenpäin taipuneet
E	2	jäykät / suorat
I	3	normaalit
E	4	taipuneet
E	1	ulospäin kääntyneet
56* Välikämmenet		
I	1	hieman viistot
E	2	lyhyet
E	3	vahvat
E	4	taipuneet
E	5	suorat
57* Takaraajat takaa, seistessä		
E	1	pihtiasentoiset
I	2	suorat
E	3	länkisääret
N	1	uloskääntyvät
E	2	sisäänkääntyvät
E	1	ahtaat
58* Kinner ja kinnerkulma		
N	1	matala
I	2	keskikorkea

E	3	korkea
E	1	eteenpäin taipunut kinner
H	2	sirppikinner
E	1	suorat kulmaukset
E	2	niukat kulmaukset
N	3	kohtuulliset kulmaukset
I	4	voimakkaat kulmaukset
E	5	liian kulmautuneet
H	6	kinner painuu maahan
59* Reisi		
E	1	kapea
I	2	keskileveä
I	3	leveä
60* Polvet ja polvikulma		
E	1	sisäkierteiset
E	2	ulkokierteiset
E	1	suorat kulmaukset
E	2	niukat kulmaukset
N	3	kohtuulliset kulmaukset
I	4	voimakkaat kulmaukset
E	5	liian kulmautuneet
61* Käpälät		
I	1	pyöreät / kissakäpälät
N	2	soikeat
E	3	pitkät / jäniksenkäpälät
I	1	kaarevat varpaat
E	2	suorat varpaat
E	1	paksut
E	2	litteät
I	3	tiivit

E	4	hajavarpaiset		
H	5	epänormaalit varpaat		
I	1	normaalit päkiät		
62* Kynnet				
I	1	värilliset		
H	2	valkoiset		
I	1	normaalit		
E	2	poistettu		
E	3	tynkäkasvuiset / sairaat		
I	1	takakannukset	Tuplakannuksissa oltava kaksi kynttä. Yhteenkasvaneet kannukset hyväksytään, mikäli kynsiä on kaksi.	
I	2	tuplakannukset		
63* Karvanlaatu				
E	1	kihara	Vuohen karvaa muistuttava	
I	2	laineikas		
N	3	suora		
E	1	silkkinen		
E	2	pehmeä		
N	3	kova / liukas		
I	4	karhea		
N	5	karkea		
E	6	villava		
H	1	nyörittyvä		
H	2	laatoittuva		
64 Karvanpituus				
E	1	liian lyhyt		
E	2	lyhyt		
N	3	keskipitkä		
I	4	pitkä		
E	5	liian pitkä		
65 Hapsut				

I	1	ei hapsuja
E	2	niukat
E	3	kohtuulliset
E	4	runsaat
E	5	liian runsaat
66* Karvan määrä ja pohjavilla		
H	1	karvaton
H	2	kaljuja kohtia
E	3	harva karvapeite
E	4	ohut karvapeite
I	5	normaali / tiheä karvapeite
E	6	haittaavaa karvoitusta
N	1	kohtuullinen peitinkarva
I	2	runsas peitinkarva
E	3	liian runsas peitinkarva
E	1	ei pohjavillaa
I	2	niukka pohjavilla
N	3	pohjavilla suhteessa peitinkarvaan
E	4	runsas pohjavilla
H	5	liikaa pohjavillaa suhteessa peitinkarvaan
67* Nahka		
E	1	ohut
I	2	keskivahva
E	3	paksu
E	4	irtonainen
E	5	tiukka / liikkumaton
68* Ihon pigmentti		
H	1	ei pigmenttiä
H	2	laikukas
69 Väri		

H	1	ei rodunomainen
I	2	rodunomainen
H	1	merle / harlekiini
N	2	diluutio
E	3	haalistunut
70* Hengitys, arvostellaan myös liikkeessä		
I	1	vaivaton / äänetön
N	2	vaivaton / kuuluva
H	3	vaikeutunut
H	4	selvästi vaikeutunut
71* Etuliikkeet		
E	1	kapeat
E	2	leveät
I	1	yhdensuuntaiset
E	2	melovat / kerivät
E	3	astuu ristiin
E	1	lyhyet / jäykät
E	2	korkeat
E	1	ulkonevat kynärpäät
E	2	sisäkierteiset kynärpäät
E	3	sisäkierteiset käpälät
72* Takaliikkeet		
E	1	ahtaat
E	2	ahtaat kintereet
E	3	liikkuu pihdissä
E	4	leveät
E	5	rullaavat
I	1	yhdensuuntaiset
E	2	astuu ristiin
E	3	epävakaat kintereet

73* Sivuliikkeet	
I	1 tasapainoiset
E	1 lyhyet / jäykät etuliikkeet
E	2 lyhyet / jäykät takaliikkeet
E	3 lyhyet askeleet
I	4 pitkät askeleet
H	1 etuosa ravaa, takaosa laukkaa
E	2 etuosa putoaa liikkeessä
H	3 takaosa putoaa liikkeessä
E	4 taka-askel jää rungon alle
E	1 köyristää selkää liikkeessä
E	2 peitsaa
E	3 liikkuu vinossa
E	4 kintereet nousevat korkealle
H	5 ontuu
74 Kaulan asento liikkeessä	
I	1 liittyy sulavasti ylälinjaan
I	2 selkälinjan suuntainen
N	3 pystyasentoinen
E	4 liian pysty
75* Hännän asento liikkeessä	
E	1 selkälinjan yläpuolella
I	2 selkälinjan jatkeena
I	3 selkälinjan alapuolella
N	4 riippuva
H	5 pysty
76* Kuntoluokitus	
H	1 vaikea alipaino
E	2 lievä alipaino
I	3 normaalipaino

E	4	lievä ylipaino
H	5	vaikea ylipaino
77* Lihaskunto / kiinteys		
E	1	lihakseton
N	2	hieman lihakseton
I	3	kiinteä / lihaksikas
E	4	liikaa lihasmassaa
78 Ulkomuodon kokonaiskuva		
E	1	epätyypillinen
E	2	tydyttävä
E	3	hyvä
N	4	erittäin hyvä
I	5	erinomainen
H	1	epäterve
H	2	rotutyypiltään liioiteltu
Koiran käyttäytyminen ulkomuodon arvostelussa / Suhtautuminen tarkastajiin		
I	1	ystävällinen
I	2	rauhallinen
I	3	eloisa
I	4	rodunomainen
N	5	väistää
H	6	vihainen
H	7	pelokas
E	8	vihainen koirille

Käyttäytymiskysely briardeille

Yhteenvedon koostanut Tuula Tanska

Suomen Briard ry pyrki vuoden vaihteessa 2019-2020 nettikyselyn avulla selvittämään, esiintyykö rodulla Suomessa ja missä määrin arkuutta, pelokasta käyttäytymistä tai muita käyttäytymishäiriöitä ja miten voimakkaasti ko. käytös vaikuttaisi olevan perinnöllistä.

Kyselynä käytettiin C-BARQ (Canine Behavioral Assessment & Research Questionnaire) kyselyä, joka on tehty koirien käyttäytymisen arviointia ja tutkimusta varten. C-BARQia on käytetty useissa tieteellisissä tutkimuksissa tutkimusaineiston keräämistä varten ja se on todettu päteväksi ja luotettavaksi kuvaamaan koirien käyttäytymistä erilaisissa tilanteissa. Kyselyssä on 18 taustakysymystä ja varsinainen C-BARQ koostuu 100 kysymyksestä.

Kyselyn tarkoituksena oli kerätä laaja ja kattava aineisto briardien käyttäytymisestä ja luonteesta Suomessa ja selvittää aineiston avulla luonneominaisuuksien perinnöllisyyttä. Tuloksia käytetään rodun jalostuksen ohjaamiseen mm. jalostuksen tavoiteohjelmaa, jalostustoimikunnan ohjesääntöä ja PEVISA-ohjelmaa tarkistettaessa.

Kiitos kaikille kyselyyn vastanneille!

Kyselyyn saatiin vastaus 79 briardista, joista 63 % oli narttuja ja 37 % uroksia. Iältään noin 5 % koirista oli vuoden tai alle, 20 % 2-3 -vuotiaita, 16 % 4-5 -vuotiaita, 13 % 6-7 -vuotiaita, 10 % 8-9 -vuotiaita, 16 % 10 -vuotiaita tai vanhempia ja 20 % edesmenneitä eli melko tasaisesti eri ikäryhmien koiria oli mukana. Suurin osa koirista (85 %) oli kasvattajalta hankittuja tai itse kasvatettuja (11 %). Kastroituja tai steriloituja oli noin 20 % ja yleisimpänä syynä toimenpiteisiin oli terveysongelmien ennaltaehkäisy (35 %). Muita yleisiä syitä olivat ehkäisy (24 %), olemassa olevan käytösongelman vähentäminen (24 %) ja olemassa olevan terveysongelman vähentäminen (18 %). Pääosalla (81 %) kyselyyn osallistuneista koirista ei ollut kyselyhetkellä merkittäviä terveysongelmia.

Vastanneista 48 koiralla (61 %) ei ole käyttäytymis- tai luonneongelmia, 23:lla (29 %) on vain vähäisiä ongelmia, seitsemällä (9 %) kohtalaisia ongelmia ja vain yhdellä (1 %) vakavia ongelmia. Narttujen ja urosten suhde käyttäytymis- tai luonneongelmaisissa oli likimain sama kuin vastanneissa, joten ongelmia on samassa suhteessa molemmilla sukupuolilla. Käyttäytymis- tai luonneongelmaisissa näyttää olevan jonkin verran sisaruksia tai muita sukulaisia, mutta samaa sukua olevia on myös niiden joukossa, joilla ei omistajien mukaan ole ongelmia. Vähäisiä viitteitä ongelmien perinnöllisyydestä voisi kuitenkin tulkita olevan. Tällainen kyselytutkimus ei kuitenkaan anna luotettavaa kuvaa, koska eri ihmisille sama käyttäytyminen voi olla ongelmallista tai ongelmatonta.

Yli puolta vastanneiden koirista (58 %) on käytetty jalostukseen tai näyttelyihin, lähes yhtä monia (55 %) on käytetty palveluskoira- ja tottelevaisuuskokeisiin. Lähes kolmasosaa (32 %) koirista on käytetty koiraurheiluun, kuten agilityyn, juoksuun, vetolajeihin ym. Noin kymmentä prosenttia koirista on käytetty työkoirina mm. pelastuskoirat, avustajakoirat. Noin 14 %:ia koirista ei ole käytetty mihinkään edellä mainituista aktiviteeteista. Käyttäytymis- tai luonneongelmaisista koirista noin 16 % ei ole käytetty mihinkään näistä aktiviteeteistä, kun koirilla joilla ei kyselyn mukaan ole käyttäytymis- tai luonneongelmia

osuus on noin 13 %. Prosenttiosuus on käyttäytymis- tai luonneongelmaisilla hieman suurempi, mutta näin vähäisellä koiramäärällä ero ei ole merkittävä.

Vain 9 % vastanneiden koirista oli kyseisen henkilön ensimmäinen koira. Käyttäytymis- tai luonneongelmaisissa ensimmäisten koirien osuus oli sama. Lähes puolella (48 %) on aiemmin ollut 3-5 koiraa, 40 %:lla 1 tai 2 koiraa, 10 %:lla 6-10 koiraa ja kahdella vastanneista on ollut aiemmin jo yli 10 koiraa. Lähes kahdella kolmasosalla (63 %) on ollut koira jo lapsuuden kodissa ja lähes 73 %:lla on tällä hetkellä useampia kuin yksi koira. Niistä kolmasosa on vanhempia kuin vastauksen koira, hieman yli kolmannes nuorempia kuin vastauksen koira ja loput pääasiassa sekä että. Luonne- tai käyttäytymisongelmaisten osuus on likimain sama sekä yksin elävien koirien että useamman koiran laumassa elävien koirien joukossa.

Tottelevaisuus ja koulutettavuus

Tottelevaisuuden suhteen suurimmalla osalla ei ole ongelmia. Lähes kaikki tulevat vapaana ollessaan aina tai yleensä heti kutsuttaessa ja tottelevat heti istu ja paikalla käskyä ja vaikuttavat seuraavan tai kuuntelevan tarkasti mitä omistaja tekee. Käyttäytymis- tai luonneongelmaisilla koirilla tottelevaisuus vaikuttaa olevan keskimäärin aavistuksen huonompaa.

Vain muutama koira vastaa yleensä hitaasti käskyihin ja rangaistuksiin ja oppii hitaasti uusia temppuja. Häiriöherkkyyttä tuntuu olevan jonkin verran sillä hieman yli puolet koirista häiriintyy vähintään joskus helposti mielenkiintoisista asioista, äänistä ja hajuista. Käyttäytymis- tai luonneongelmaisilla koirilla häiriöherkkien osuus on lähes 65 % ja muilla 42 %. Ero on melko selvä. Saalisviettiä on suurimmalla osalla kyselyyn osallistuneista, sillä melkein kaikki yrittävät noutaa keppejä, palloja ja esineitä.

Aggressio

Aggressiota ihmisiä kohtaan ei juurikaan esiinny. Ainoastaan koiran ollessa autossa, autoa lähestyviä vieraita ihmisiä kohtaan esiintyy lievää tai kohtuullista aggressiota noin puolella vastanneista. Samoin postinjakajaa ja pihalla olevilla koirilla kodin ohitse käveleviä vieraita ihmisiä kohtaan. Pihan ohitse kulkevia lenkkeilijöitä, pyöräilijöitä, rullalautailijoita ja rullaluistelijöitä kohtaan esiintyy myös lievää tai kohtuullista aggressiota noin kolmasosalla vastanneista. Noin 10 prosentilla esiintyy lievää aggressiota omistajaa lähestyviä vieraita henkilöitä kohtaan sekä kodissa että kodin ulkopuolella sekä kodissa vierailevia vieraita ihmisiä kohtaan. Aggressio vieraita ihmisiä kohtaan on hieman yleisempää käyttäytymis- tai luonneongelmaisilla kuin muilla.

Koiria kohtaan aggressiota esiintyy yleisemmin. Noin 30 prosentilla kyselyyn osallistuneista esiintyy lievää aggressiota vieraan uros- tai narttukoiran lähestyessä suoraan, kun ollaan hihnalenkillä. Samassa tilanteessa kohtuullista tai kohtalaista aggressiota esiintyy vierasta urosta kohtaa noin 15 %:lla vastannesta ja narttua kohtaan noin 11 % vastanneista. Kodissa vierailevaa vierasta koiraa kohtaa lievää tai kohtuullista aggressiota osoittaa lähes 30 % vastanneista ja vakavaa aggressiota jopa lähes 10 %. Aggressio vieraita koiria kohtaan on selvästi yleisempää ja voimakkaampaa käyttäytymis- tai luonneongelmaisilla koirilla kuin muilla. Yleisintä toisia koria kohtaan kohdistuva aggressio on haukkuvia, murisevia ja kohti hyökkäileviä vieraita koiria kohtaan. Lievää tai kohtuullista aggressiota osoittaa yli puolet vastanneista ja kohtalaista tai vakavaa aggressiota noin 15 %. Käyttäytymis- tai luonneongelmaisilla yksilöillä aggressiivisuus on selvästi yleisempää ja voimakkaampaa kuin muilla ja kaikki vakavaa aggressiota osoittavat kuuluvat tähän ryhmään. Myös perheen toisia koiria kohtaan esiintyy jonkin verran aggressiota lähes 20 %:lla koirista. Lepopaikkaa lähestyviä kohtaan aggressiota esiintyy 24 %:lla, lempilelulla leikkiessä 34 %:lla ja ruokailun yhteydessä

lähes 37 %:lla. Jälleen aggressiivisuus on kaikissa tilanteissa yleisempää ja voimakkaampaa käyttäytymis- tai luonneongelmaisilla koirilla. Pihalle tulevia muita eläimiä, kuten kissoja ja oravia kohtaan lievää tai kohtuullista aggressiota esiintyy yli 30 %:lla kaikista koirista, käyttäytymis- tai luonneongelmaisilla jopa yli 40 %:lla.

Vapaamuotoisten tekstivastausten mukaan aggressiivista käytöstä on ilmennyt mm. miehiä, kotoa muuttaneita kotona vierailevia lapsia kohtaan, hoitotoimenpiteiden, erityisesti kynsien leikkuun yhteydessä, autosta näkyville muille koirille, silmiin tuijottaville ja samalla kumartuville ihmisille sekä vieraille tuijottaville koirille. Myös resurssiaggressiota ilmoitettiin esiintyvän mm. treenirepusta sekä oikeista luista, raa'asta lihasta yms.

Pelko ja huolestuneisuus

Vieraita ihmisiä kohtaan esiintyy lievää tai kohtuullista pelkoa reilulla 15 %:lla vastanneiden koirista sekä lenkillä kohti tulevia että kodissa vierailevia kohtaan. Pelko on selvästi yleisempää ja voimakkaampaa käyttäytymis- tai luonneongelmaisilla koirilla kuin muilla. Lapsia kohtaan pelkoa esiintyy hieman harvemmin kuin aikuisia kohtaan. Silittämistä tai koskemista yrittäviä vieraita ihmisiä kohtaan lievästä kohtalaiseen pelkoa kokee melkein kolmasosa vastanneiden koirista. Käyttäytymis- tai luonneongelmaisista koirista vieraan kosketusta pelkää yli puolet ja muista alle 20 %.

Reilu kolmasosa kaikista koirista kokee lievästä kohtalaiseen pelkoa äkillisiä kovia ääniä kuten pölynimuria, auton pakoputkea, tieporaa ja putoavia esineitä kohtaan. Käyttäytymis- tai luonneongelmaisista koirista niitä pelkää lähes puolet ja muista hieman alle kolmasosa. Äänipelkoisissa on jonkin verran lähisukuisia koiria, joten se voi viitata äänipelon jonkin asteiseen periytymiseen briardeilla.

Vilkaassa liikenteessä lähinnä lievää pelkoa kokee noin 15 % koirista. Jalkakäytävällä tai sen lähellä olevia tuntemattomia esineitä kuten muovipussit, liput ja telineet, pelkää lähes neljäsosa koirista. Pelko on pääasiassa lievää. Eläinlääkäriä pelkää hieman yli neljäsosa koirista, käyttäytymis- tai luonneongelmaisista melkein puolet ja muista noin 15 %. Pääosalla pelko on lievää tai kohtuullista. Kohtalaista tai äärimmäistä pelkoa eläinlääkäriä kohtaan tuntee kumpaakin yksi koira. Äärimmäistä pelkoa kokeva koira ei ole käyttäytymis- tai luonneongelmaisten joukossa. Myös eläinlääkäripelkoisissa on jonkin verran lähisukulaisia, joten sekin saattaa olla perinnöllistä.

Ukkosta ja ilotulitusta pelkää noin 22 % koirista ja niistä yli puolella pelko on kohtalaista tai äärimmäistä. Tämäkin pelko on yleisempää käyttäytymis- tai luonneongelmaisiksi ilmoitetuilla, mutta äärimmäistä pelkoa kokevia koiria ei ole ilmoitettu käyttäytymis- tai luonneongelmaisiksi. Useat ukkosta ja ilotulitusta pelkäävät koirat pelkäävät myös muita äkillisiä kovia ääniä (kts. edellä). Myös ukkos- ja ilotulituspelko vaikuttaisi olevan jossain määrin perinnöllistä.

Noin 30 % vastanneiden koirista kokee lievästä kohtalaiseen pelkoa vieraan samankokoisen tai suuremman koiran lähestyessä. Tämäkin pelko on selvästi yleisempää käyttäytymis- tai luonneongelmaisilla koirilla (lähes 50 %). Pienempiä koiria kohtaan pelkoa tuntee vain noin 14 % ja pelko on lähes kaikilla vain lievää. Noin 20 % koirista kokee lievästä kohtalaiseen pelkoa uusissa tilanteissa, kuten ensimmäisellä kerralla autossa, hississä tai eläinlääkärillä. Tämäkin pelko on selvästi yleisempää ja voimakkaampaa käyttäytymis- tai luonneongelmaisilla koirilla. Saman verran eli 20 % tuntee lähinnä lievää pelkoa tuulta tai tuulessa liikkuvia esineitä kohtaan.

Perheenjäsenen tekemiä hoitotoimenpiteitä ei juurikaan pelätä. Jalkojen pyyhkimistä pyyhkeellä ei pelkää yksikään, harjaamista ja kylvettämistä pelkää hieman alle 8 % koirista ja kynsien leikkuuta kohtaa esiintyy lievää tai kohtuullista pelkoa 15 %:lla. Myös hoitotoimenpiteitä kohtaan esiintyvä pelko on hieman yleisempää käyttäytymis- tai luonneongelmaisilla koirilla.

Kotona vierailevia vieraita koiria pelkää hieman muutama koira (alle 8 %), mutta melkein neljäsosalla ei ole kokemusta ko. tilanteesta. Lähes 42 % koirista pelkää jonkin verran vieraita haukkuvia tai hyökkäileviä koiria. Pelko on jälleen yleisempää käyttäytymis- tai luonneongelmaisilla, sillä niistä yli puolet pelkää tällaisia koiria.

Vapaamuotoisten tekstivastausten mukaan pelkoa ja jännittyneisyyttä aiheuttavat mm. pitkät katsekontaktit, pimeä ja tuulinen ilma, vieraan ihmisen kumartuminen päälle, kärpäset, lasten kuvitellut vaaratilanteet, uudet asiat esimerkiksi uusi ruoka tai nami.

Eroon liittyvä käytös

Eroahdistusta briardeilla näyttäisi esiintyvän hyvin vähän. Parilla koiralla on esiintynyt joskus vapinaa tai tärinää ja neljällä runsasta kuolaamista. Levottomuus, kiihtyneisyys tai käyskentely on yleisempää, 10 %:lla sitä on esiintynyt harvoin ja toisella 10 %:lla joskus. Vinkumista on harvoin esiintynyt 12 %:lla, haukkumista harvoin tai joskus lähes 27 %:lla ja ulvomista 10 %:lla. Haukkuminen on yleisempää koirilla, joilla ei ole ilmoitettu olevan käyttäytymis- tai luonneongelmia. Kaikki koirat, joilla esiintyy ulvomista, ovat myös näitä ongelmattomia. Ovien, lattioiden, ikkunoiden, verhojen yms. pureskelua tai raapimista on esiintynyt harvoin kahdella ja joskus myös kahdella koiralla, ruokahalun menetystä harvoin tai joskus yhteensä kuudella koiralla.

Kiihtyneisyys

Yli 60 % vastanneiden koirista on lievästi tai kohtalaisesti kiihtynyt perheenjäsenen tullessa kotiin tai leikkiessä koiran kanssa. Selvästi tai äärimmäisen kiihtyneitä näissä tilanteissa on noin 10 % koirista. Suurin osa niistä on koiria, joilla on ilmoitettu olevan käyttäytymis- tai luonneongelmia. Leikkiminen aiheuttaa hieman voimakkaampaa kiihtymistä. Ovikellon soiminen kiihdyttää suurinta osaa, yli 80 % koirista osoittaa jonkin asteista kiihtyneisyyttä, yli puolet niistä kuitenkin vain lievää. Lenkille lähtiessä noin 35 % on rauhallisia ja 32 % vain lievästi kiihtyneitä, äärimmäisen kiihtyneitä tilanteessa on 3 yksilöä. Autoilemaan lähtiessä yli puolet on rauhallisia ja äärimmäisen kiihtynyt on vain yksi yksilö. Kotiin tulevista vieraista kiihtyy 85 %, mutta 65 % niistä vain lievästi. Vieraista kiihtyminen on selvästi yleisempää käyttäytymis- tai luonneongelmaisilla, sillä niistä vain yksi koira (3 %) on rauhallinen, kun kotiin tulee vieraita.

Vapaamuotoisten tekstivastausten mukaan kiihtymystä aiheuttavat lenkillä muuttuvat tilanteet, välillä vähän, välillä voimakkaasti. Kiihtymystä ovat aiheuttaneet myös vieraiden saman ikäisten urosten tai räksyttävien koirien kohtaaminen, paimennus, leikkiminen toisen koiran kanssa, autot, mopot, moottoripyörät, skootterit, rullaluistelijat, juoksevat koirat, oravat, jänikset sekä laitumella liikkuvat hevoset. Myös treenitilanteet voivat kiihdyttää.

Kiintymys ja huomion haku

Briardit ovat varsin huomionhakuksia ja kiintyneitä omistajiinsa. Vain noin 13 % kyselyyn osallistuneiden koirista ei koskaan osoittanut voimakasta kiintymystä omistajiaan kohtaan. Yleensä tai aina voimakasta kiintymystä osoitti 52 % briardeista. Yli 60 % pyrkii seuraamaan omistajiaan huoneesta toiseen sekä

istumaan mahdollisimman lähellä vähintään joskus. Lähes puolet hakee myös vähintään joskus huomiota tökkimällä, painautumalla kiinni tai läpsimällä. Hellyyden osoittaminen toisille ihmisille ei kuitenkaan aiheuta kiihtymystä (hyppiminen, vinkuminen, väliin tulo) yleisemmin kuin alle 20 %:lle ja harvoin suunnilleen samalle määrälle. Kiintymyksen osoittaminen toisille koirille tai muille eläimille aiheuttaa vastaavaa käyttäytymistä hieman useammalle, joskus tai yleisemmin noin 30 %:lle ja harvoin lähes samalle määrälle. Käyttäytymis- tai luonneongelmaisiksi ilmoitetut koirat eivät kiintymyksen ja huomion haun osalta poikkea muista.

Sekalaista käyttäytymisestä

Saalisviettiä ja jahtaamista esiintyy melko paljon. Lähes puolet jahtaisi kissoja, lintuja tai oravia, jos saisi mahdollisuuden. Käyttäytymis- tai luonneongelmaisilla tämä käyttäytyminen on selvästi yleisempää ja vakiintuneempaa. Pihassa kuitenkin suurin osa pysyy hyvin. Noin 70 % ei karkaisi koskaan kotoa tai pihasta, vaikka saisi siihen mahdollisuuden ja vain kahdella koiralla karkaaminen on tapana. Karkailu on yleisempää käyttäytymis- tai luonneongelmaisten joukossa ja nuo kaksi tapakarkuria kuuluvat niiden joukkoon.

Reilut 60 % vastanneiden koirista kierii eläinten jätöksissä tai muussa haisevassa ainakin silloin tällöin, niistä puolet vähän useammin. Vain noin 5 % vastanneiden koirista tekee sitä aina. Omien tai toisten eläinten jätösten syöminen on vähäisempää, mutta sitäkin on esiintynyt yli 40 %:lla. Sopimattomien esineiden pureskelua sen sijaan yli 70 %:lla ei esiinny koskaan ja esineiden tai ihmisten astuminen on vielä harvinaisempaa, 85 %:lla vastanneista sitä ei esiinny koskaan. Molemmat käyttäytymiset ovat hieman yleisempiä käyttäytymis- tai luonneongelmaisiksi ilmoitetuilla koirilla.

Ruoan kerjäämistä suurin osa (n. 72 %) briardeista harrastaa, enemmistö (40 % vastanneista) tosin vain harvoin. Ruoan varastaminen sen sijaan ei ole niin yleistä, 60 % ei tee sitä koskaan, 20 % harvoin ja 20 % vähintään joskus. Ruoan kerjäämisessä ja varastamisessa ei ole selkeitä eroja käyttäytymis- tai luonneongelmaisten tai muiden välillä.

Portaat eivät briardeja pelota, yli 80 % ei ole koskaan hermostunut tai pelokas portaissa. Tässä käyttäytymis- tai luonneongelmaiset erottuvat, sillä niistä yli 30 % on hermostunut tai pelokas portaissa harvoin tai joskus, kun muilla vastaavasti hermostumista tai pelkoa esiintyy vain 6 %:lla. Hihnassa vetäminen sen sijaan on yleistä, 43 % vetää voimakkaasti hihnassa vähintään joskus, 6 % aina. Vetäminen on aavistuksen yleisempää koirilla, joilla ei ole käyttäytymis- tai luonneongelmia.

Esineiden tai huonekalujen virtsaaminen ei rodun piirissä näytä olevan ongelma, sillä yksikään vastanneista ei ole sitä tehnyt koskaan. Vain kolme briardia virtsaa harvoin, kun niitä lähestytään, silitellään, käsitellään tai nostetaan ja kaksi jäädessään yksin kotiin. Kaksi yksilöä myös harvoin ulostaa jäädessään yksin kotiin. Molempia esiintyy sekä käyttäytymis- tai luonneongelmaisissa että muissa koirissa.

Vaikka briardit ovat aktiivisia, hyperaktiivisia tai levottomia 62 % vastanneista ei ole koskaan, 18 % harvoin ja 19 % joskus. Hyperaktiivisia on vähemmän käyttäytymis- tai luonneongelmaisissa koirissa. Vain yksi koira on yleensä levoton ja sen on vaikea rauhoittua. Suurin osa (68 %) sen sijaan on leikkisiä, pentumaisia tai riehakkaita ainakin joskus, vain 10 % ei ole koskaan ja vastaavasti 10 % on sellaisia aina. Noin puolet vastanneiden briardeista on yleensä tai aina aktiivisia, energisiä ja aina menossa ja vain 9 % ei ole sellaisia koskaan. Leikkisyydessä ja pentumaisuudessa ei ole eroja käyttäytymis- tai luonneongelmaisten ja muiden koirin välillä.

Vieraiden koirien kohtaamisesta kiihtyy vähintään joskus kolmasosa koirista, kolmasosa kiihtyy harvoin ja loput kolmasosa ei koskaan. Vieraiden ihmisten kohtaamisesta kiihtyy vähintään joskus alle 20 % ja yli puolet ei kiihdy siitä koskaan. Molemmista kiihtyviä on selvästi enemmän käyttäytymis- tai luonneongelmaisten koirien joukossa.

Ulkoillessa hajuihin ja haisteluun syventyy vähintään joskus lähes kolmannes koirista, reilu kolmannes tekee niin harvoin ja loppu kolmannes ei koskaan. Hieman useammilla on vaikeuksia saada huomio pois kiinnostavista ärsykkeistä, kuten muista koirista, hajuista ja ihmisistä, mutta jakauma on likimain sama kuin hajuihin syventymisessä. Hajuihin syventyviä, mutta varsinkin muihin ärsykkeisiin kiinni jääviä on selvästi enemmän käyttäytymis- tai luonneongelmaisissa kuin muissa koirissa. Yli 60 % palautuu aina nopeasti säikähdettyään. Ongelmia palautumisessa on joskus tai yleisemmin vain reilulla 10 %:lla, käyttäytymis- tai luonneongelmaisilla kuitenkin yli 20 %:lla (muilla noin 6 %:lla).

Pakko-oireita briardeilla ei juurikaan esiinny. Näkymättömän tuijottelua esiintyy 14 %:lla harvoin ja 6 %:lla joskus tai yleensä. Näkymättömien ”kärpästen” napsimista esiintyy harvoin 5 %:lla, joskus yhdellä ja yleensä yhdellä. Hännän jahtaamista esiintyy kahdella yksilöllä harvoin ja varjojen tai valoläikkien jahtaamista tai seuraamista harvoin kolmella ja joskus kahdella yksilöllä. Kaikkia edellä mainittuja pakko-oireita esiintyy hieman enemmän käyttäytymis- tai luonneongelmaisten kuin muiden koirien joukossa. Sinnikäs haukkuminen on molemmissa ryhmissä yleisempää. Sitä esiintyy joskus tai yleensä 20 %:lla ja harvoin 30 %:lla. Ylenmääräistä itsensä nuolemista esiintyy myös vähän, lähes 10 %:lla joskus tai yleensä, reilulla 10 %:lla harvoin eli lähes 80 %:lla sitä ei esiinny koskaan. Ihmisten ja esineiden ylenmääräinen nuoleminen on vielä harvinaisempaa. Sitä esiintyy harvoin vajaa 8 %:lla ja joskus vain yhdellä koiralla.

Muuta outoa tai toistuvaa käytöstä on vain muutamalla yksilöllä ja niilläkin lähes kaikilla vain harvoin. Vapaamuotoisten tekstivastausten mukaan tällaista oli mm. vieraille muriseminen, kun he tulevat sisälle, liika innostuminen mm. kotiin tullessa, vierellä hyppiminen kiihtyessä, maaninen suhtautuminen kaikkeen lentävään, kuten lentokoneisiin ja lintuihin, takapään ylenmääräinen nuoleminen juoksujen aikana, autossa ohikulkeville koirille haukkuminen, ilopissi.

Muista koirien luonteeseen tai käyttäytymiseen liittyvistä ongelmista tai iän, sairauden tms. tuomista muutoksista koiran luonteessa ja käyttäytymisessä kerrottiin mm. seuraavaa:

- *Koira on ollut aina varautunut vieraita ihmisiä kohtaan, muttei ole aiheuttanut ongelmia harrasteissa tai muualla koska koira on tasapainoinen ja järkevä. Kotiväkeen ja tuttuihin suhtautuu aina iloisen leikkisästi ja on äärimmäisen lojaali ja uskollinen ystävä, paras.*
- *SLO lääkkeestä (atopica) tuli aggressiivista käytöstä ihmisiä ja eläimiä kohtaan. Käytös muuttui normaaliksi kun lääkkeen lopetti.*
- *Koira jännittää herkästi mutta pääsee yli asioista nopeasti. Aina kuulolla ja oppivainen, nuori ja kokematon vielä.*
- *Eturauhasen liikakasvun vuoksi kastroidiin, mikä aiheutti vatsaongelmia, ummetusta tai ripulia. Kiinnostus ulkoilua kohtaan meni lähes nolliin, mielellään vaan söisi ja nukkuisi. Ennen niin vireä koira muuttui lötköksi. Toki myös ikä vaikuttaa.*
- *Koira on ollut aina luonteeltaan epävarma. Useamman kerran on tullut toinen koira päälle, joka syventänyt epävarmuutta muita koiria kohtaan. Silti pentukoiran on ottanut aina hyvin vastaan. Iän myötä ihmisiä kohtaan epävarmuus on vähentynyt.*
- *Sairauden myötä muuttui epävarmemmaksi ja läheisyydenkipeämmäksi.*

- Koira on lyhytmuistinen. Jos ollaan kotoa pois parin viikon ajan, ovat lenkit kotiinpaluun jälkeen koiralle todella pelottavia. Ihmiset muistaa kuitenkin hyvin, vaikka ei olisi nähnyt puoleen vuoteen tai vuoteen.
- Nuorena tuli toimeen kaikkien koirien kanssa, mutta 3-4 vuoden iän jälkeen ei tullut toimeen urosten kanssa.
- Koira on alkanut reagoida hitaammin käskyihin. Tottelee kyllä, mutta ei välttämättä välittömästi.
- Reagoi toisen koiran vingahtamiseen saalisvietillä, voimakas saalisvietti toista koira kohtaan
- Nuorena oli aika herkkä, iän myötä luonne on vahvistunut.
- Koira muuttui urospennun tullessa taloon aggressiiviseksi nuorempaa narttua kohtaan ulkoilutilanteissa.
- Koira on hyvin jalat maassa oleva ja järkevät reaktiot joka asiaan. Ainut miinus on että voisi tulla paremmin toimeen perheen toisen koiran kanssa.
- En tiedä asiaa jota säikkyisi tai arkailisi. Voimakas vahtivietti, dominoiva.
- Ei ole kovin koirasosiaalinen, tulee toimeen lähinnä tutun uroskoirien kanssa. Ei ole hyökkäämässä päälle suuna päänä, mutta ei siedä muita koiria lähellään. Näissä tilanteissa on käyttäytynyt aggressiivisesti. Ihmisiä kohtaan aina ystävällinen. Vahtii. Hyvin rauhallinen luonne, ei järkähdä mistään.
- Koira olisi kaiken kaikkiaan rennompempi ja hyväntuulisempi, jos ei eläisi laumassa. Kokee stressiä toisesta vahvasta uroksesta. Koira ei "puhu" samaa kieltä muun lauman kanssa, koska muut eri rotua. Tästä syystä ajautuu usein ongelmiin kun ei lue tilanteita oikein. Toisen paimennartun kanssa voisi myös toimia paremmin.
- Koira aloitti pihan ja omistajan vahtimisen sen jälkeen, kun kotona asunut emänsä kuoli eli perin nämä tehtävät siltä.
- Nuorempana tuli hyvin toimeen kaikkien koirien kanssa, mutta noin 3-4 -vuotiaasta ei enää tullut toimeen vieraiden urosten kanssa.
- Juoksuisena ja tiineenä koira halusi tappaa kaikki oman lauman koirat. Käytös loppui sterilointiin.
- Koiran ääniarkuus hieman lisääntyi iän myötä.

Myönteisiä luonteeseen esiintyviä kommentteja olivat:

- Koira eli vanhaksi asti eloisana, toimeliaana ja vilkkaana briardina, ei edes erityisemmin rauhoittunut.
- Koira oli yltyötasainen läpi elämänsä.
- Koira on nuori joten pentumaisuus ja "kummitusikä" löytyy vielä mutta on täysin normaali koira ikäisekseen.
- Nykyään kotona koira pääosin makaa sohvalla tai muuten ihmisten lähistöllä. Kuitenkin koira on innokas lähtemään aina lenkille ja mukaan. Erittäin kiva koira!
- Koira paranee iän myötä.
- Koira rauhallinen, normaali iloinen briardi. Kun se sai ensimmäiset pennut, sen luonne vahvistunut ja siitä tuli itsevarmempi. Ei merkkiä vihausuudesta eikä pelkotiloista.

Tyypillinen briardi

Kyselyn perusteella tyypillinen briardi on varsin tottelevainen ja helposti koulutettava. Se tulee vapaana ollessaan yleensä heti kutsuttaessa, tottelee yleensä heti istu ja paikalla –käskyjä, vaikuttaa lähes aina kuuntelevan tai seuraavan mitä omistaja sanoo tai tekee ja vastaa harvoin hitaasti käskyihin tai rangaistuksiin. Briardi oppii harvoin hitaasti uusia temppuja, mutta se häiriintyy joskus helposti

mielenkiintoisista asioista, äänistä tai hajuista. Briardi yleensä noutaa tai yrittää noutaa keppejä, palloja tai muita esineitä.

Tyypillinen briardi ei osoita aggressiivisuutta kun sitä korjataan tai moititaan ääntä käyttäen tai kun tuntematon aikuinen tai lapsi lähestyy sitä lenkillä oltaessa. Autoa kuitenkin hieman vartioidaan eli vieraan henkilön lähestyessä autossa olevaa briardia, se osoittaa lievää aggressiota.

Perheenjäsenille briardi ei osoita aggressiota kun siltä otetaan pois leluja, luita tai muita esineitä. Ei myöskään perheenjäsenen pestessä ja harjatessa tai kun perheenjäsen lähestyy suoraan koiran syödessä, ottaa ruoan pois tai tuijottaa suoraan koiraa, astuu koiran ylitse tai ottaa siltä pois sen varastaman ruoan tai muut esineet. Aggressiivisuutta ei esiinny myöskään vieraan henkilön lähestyessä omistajaa tai muuta perheenjäsentä kotona tai kodin ulkopuolella eikä kodissa vierailevia vieraita ihmisiä kohtaan.

Postinjakajia tai muita jakeluhenkilöitä tai muita kodin ohitse käveleviä, pyöräileviä, rullaluistelevia tai rullalautailevia vieraita henkilöitä kohtaan briardi ei myöskään ole aggressiivinen. Vieraat henkilöt voivat koskea briardiin tai silittää sitä ilman että se osoittaa aggressiota.

Vieraat koirat, niin urokset kuin nartut voivat myös lähestyä briardia lenkillä ilman, että se osoittaa aggressiota. Kodissa vierailevaa vierasta koiraa kohtaan briardi saattaa kuitenkin osoittaa lievää aggressiota, samoin haukkuvia, murisevia tai kohti hyökkäileviä koiria kohtaan. Pihalle tulevia kissoja, oravia tai muita eläimiä kohtaan briardi ei sen sijaan ole aggressiivinen. Myöskään perheen toista koiraa kohtaan briardi ei osoita aggressiota vaikka se lähestyisi briardin lepopaikkaa tai sen syödessä, leikkiessä tai pureskellessa lempileluaan tai luuta.

Briardi ei lenkkeillessä pelkää sitä lähestyviä vieraita aikuisia tai lapsia. Pelkoa ei esiinny myöskään kodissa vierailevia vieraita henkilöitä kohtaan tai vieraan henkilön yrittäessä koskea tai silittää. Eläinlääkärin tutkimista ja hoitoakaan briardi ei pelkää.

Briardi ei pelkää äkillisiä kovia ääniä kuten pölynimuria, auton pakoputken pamausta, tieporaa tai putoavia esineitä. Pelkoa ei esiinny vilkkaassa liikenteessä tai jalkakäytävällä tai sen lähellä olevia utoja esineitä kuten muovipusseja, lehtiä, roskia, lippuja tai telineitä eikä tuulta tai tuulessa liikkuvia esineitä kohtaan. Briardi ei pelkää ukkosta, iletulitusta tai muita vastaavia äänekkäitä esityksiä eikä vieraissa tilanteissa kuten ensimmäisellä automatkalla, ensimmäisellä kerralla hississä tai eläinlääkärissä.

Tyypillinen briardi ei pelkää lähestyviä vieraita koiria olivat ne sitten sitä suurempia tai pienempiä ja vaikka ne haukkuisivat, murisisivat tai hyökkäilisivät kohti. Kotona vierailevat vieraat koirat eivät myöskään aiheuta pelkoa. Perheenjäsen tekemät erilaiset hoitotoimenpiteet kuten kynsien leikkaus, pesu ja harjaus sekä jalkojen pyyhkiminen pyyhkeellä eivät tyypillistä briardia pelota. Tyypillisellä briardilla ei myöskään ole eroahdistusta tai siihen liittyviä oireita.

Briardi on lievästi kiihtynyt kun omistaja tai muu perheenjäsen tulee kotiin lyhyen poissaolon jälkeen. Lievää kiihtymystä esiintyy myös leikkiessä jonkun perheenjäsenen kanssa, ovikellon soidessa, kun kotiin tulee vieraita tai juuri ennen lenkille lähtöä. Autoilemaan lähtiessä briardi on sen sijaan rauhallinen.

Briardi on tyypillisesti yhden ihmisen koira eli se osoittaa yleensä voimakasta kiintymystä yhtä perheenjäsentä kohtaan. Briardi on joskus perskärpänen eli pyrkii seurailemaan omistajaa tai muuta perheenjäsentä huoneesta toiseen. Se pyrkii myös joskus istumaan aivan liki, mutta hakee kuitenkin harvoin huomiota painautumalla, tökkimällä tai läpsimällä omistajan istuessa. Briardi ei kiihdy tai yritä tulla

väliin, kun sen omistaja osoittaa hellyyttä toiselle ihmiselle. Ttoiselle koiralle tai muulle eläimelle hellyyden osoittaminenkin aiheuttaa vain harvoin kiihtymystä tai väliin tuloa.

Briardilla esiintyy jonkin verran saalisviettiä. Se jahtaa (tai jahtaisi, jos saisi mahdollisuuden) joskus kissoja tai oravia, harvoin lintuja. Kotoa briardi sen sijaan ei karkaile eikä se syö omia tai toisten eläinten jätöksiä. Harvoin se myöskään kierii eläinten jätöksissä tai muissa haisevissa aineissa.

Briardi ei pureskele sopimattomia esineitä eikä astu esineitä, huonekaluja tai ihmisiä. Se ei myöskään varasta ruokaa ja harvoin kerjääkin sitä ihmisten syödessä. Briardi ei ole hermostunut tai pelokas portaissa eikä se virtsaa esineitä tai huonekaluja tai lähestyttäessä silitettäessä, nostettaessa tai käsiteltäessä. Se ei myöskään virtsaa tai ulosta jäädessään yksin kotiin.

Briardi vetää vain harvoin voimakkaasti hihnassa. Se ei ole hyperaktiivinen, levoton tai vaikeasti rauhoittuva, mutta se on joskus leikkisä, pentumainen ja riehakas ja yleensä aktiivinen, energinen ja aina menossa. Se ei kuitenkaan hauku sinnikkäästi ollessaan valpas tai kiihtynyt.

Briardi menee harvoin suunniltaan kohdatessaan muita koiria ja vielä vähemmän kohdatessaan vieraita ihmisiä. Briardi syventyy ulkoillessa harvoin hajuihin ja sen on harvoin vaikea vaihtaa huomio pois kiinnostavista tai häiritsevistä ärsykkeistä kuten muista koirista, hajuista ja ihmisistä. Briardi palautuu nopeasti säikähdettyään tai pelästyttyään.

Briardilla ei ole pakkoliikkeitä eli se ei jää tuijottamaan näkymättömiä, napsi näkymättömiä karpäsiä, jahtaa häntäänsä tai varjoja, valoläikkiä yms. Briardi ei myöskään nuole itseään tai ihmisiä ylen määrin tai osoita muuta outoa käytöstä.

Erään vastaajan sanoin tyypillinen briardi on erittäin kiva koira.

Selkäsairaudet Suomen briardeilla

Kyselyn vastauksista koonnut Tuula Tanska

Suomen Briard ry teki vuodenvaihteessa 2020-21 nettikyselyn briardien selkävaivoista. Kyselyyn saatiin vastaus 40 briardista, joista selkävaivoja oli tai oli ollut 7 briardilla eli 17,5 %:lla. Terveyskyselyssä 2017 ei kysytty erikseen selkäsairauksista, mutta vain yksi vastanneista oli käyttänyt briardiaan eläinlääkärissä selkävaivojen vuoksi. On syytä olettaa, että selkäsairauksista tehtyyn kyselyyn saatiin keskimääräistä enemmän vastauksia selkävaivaisista koirista. Selkäsairauksien osuus Suomen briard -kannassa on todennäköisesti pienempi.

Kyselyyn osallistuneista koirista yli puolella (21) on selkä kuvattu virallisesti ja lähes neljäsosalla (8) epävirallisesti eli 72,5 %:lla vastanneista on selkä kuvattu. Oireiden vuoksi kuvattuja koirista oli vain kolme ja oireet olivat ilmaantuneet 5-11 vuoden iässä. Löydöksinä näillä oireiden vuoksi kuvatuilla oli välilevyn pullistuma ja kulumaa nikamavälissä, lisäluun kasvaminen nikamien väliin sekä spondyloosi.

Virallisesti kuvatuista välimuotoisen lanneristinikaman aste LTV1 oli viidellä koiralla eli 23 %:lla. Lisäksi välimuotoinen lanneristinikama oli todettu yhdellä epävirallisesti kuvatulla koiralla. Vakavampia muutoksia ei kyselyyn osallistuvilla ollut. Kennelliiton jalostustietojärjestelmän mukaan LTV1 lausunnon on saanut 7 briardia eli 12 % 58 kuvatusta. Spondyloosin lievin aste SP1 oli vastanneista yhdellä virallisesti kuvatulla ja kahdella iäkkäällä epävirallisissa kuvauksissa. Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä spondyloosilausunnon SP1 on saanut 4 briardia eli 11 % kuvatuista. Vakavampia asteita ei virallisissa kuvauksissa ole löytynyt.

Kyselyyn vastanneista 7 koiralla on vastaajien mukaan ollut selkäoireita, joista yleisimpiä ovat olleet haluttomuus hypätä autoon (5), peitsaus (4), takaosan heikkous (4), yleinen jäykkyys (3), ontuminen (3) ja tuntohäiriöt raajoissa (3). Koirien ikä oireiden alkaessa vaihteli alle vuodesta 11 vuoteen. Valtaosalla selkävaivoja tutkittiin röntgenkuvauksella, vain yhdellä tutkittiin palpaatiolla, verikokeilla ja liikkeiden seurannalla. Hoitona oli yli 70 %:lla lääkitys ja hieronta, alle puolella fysioterapia. Kolmasosalla selkäoireet ovat uusiutuneet ja puolet on joutunut luopumaan jostain harrastuksesta selkäongelmien vuoksi.

Vastanneista 65 % oli narttuja ja 35 % uroksia. Selkävaivaisissa suhde oli likimain sama eli 57 % narttuja ja 43 % uroksia. Kastroitua tai steriloitua oli reilu neljännes, selkävaivaisista hieman enemmän eli 43 %. Häntämutka löytyi yhdeltä koiralta, jolla oli myös selkävaivoja sekä kahden koiran sisaruksilta. Noin 12 %:lla koirista oli tiedossa, että sukulaisilla on tai oli ollut selkävaivoja, yli puolella ei ollut tietoa asiasta. Vain yhdellä niistä koirista, joiden sukulaisilta oli tiedossa selkävaivoja oli itsellään löydöksiä selkäkuvissa (LTV ja sakralisaatiota epävirallisissa kuvissa). Selkävaivaisten koirien sukulaisilta ei ollut tiedossa selkävaivoja.

Kyselyn ja kuvaustulosten valossa briardien selät ovat maassamme pääosin kunnossa ja vakavia muutoksia sekä vaikeita selkävaivoja esiintyy hyvin vähän. Jotta tilanne säilyykin hyvänä, on myös selkiin tärkeää kiinnittää huomiota jalostuksessa.

Vatsalaukun kiertymä Suomen briardeilla

Kyselyn vastauksista koonnut Tuula Tanska

Suomen Briard ry teki huhtikuussa 2019 nettikyselyn vatsalaukun kiertymästä. Kyselyyn saatiin vastaus 80 briardista, joista vatsalaukun kiertymään oli sairastunut 17 briardia eli 21 %. Terveyskyselyyn 2017 osallistuneista briardeista vatsalaukun kiertymä oli ollut 6,5 %:lla vastanneista. On syytä olettaa, että vatsalaukun kiertymästä tehtyyn kyselyyn saatiin keskimääräistä enemmän vastauksia kiertymään sairastuneista koirista. Sairauden osuus Suomen briard -kannassa on todennäköisesti lähempänä terveyskyselyn mukaista 6,5 %:ia.

Vatsalaukun kiertymää ei kyselyn perusteella ole ollut alle 2 -vuotiaana. Noin 30 % kiertymistä on ollut 3 - 5 -vuotiaana, yli puolella 6 - 9 vuoden iässä ja noin 18 %:lla yli 10 -vuotiaana. Vuoden 2017 terveyskyselyssä neljäsosalla kiertymä oli ollut 2 - 3 -vuotiaana, toisella neljänneksellä 6 -vuotiaana ja lopuilla 50 %:lla yli 8 -vuotiaana. Eli sairastumisriski näyttäisi kasvavan iän myötä myös briardeilla. Hieman yli puolet (9 briardia) selvisi kiertymästä, mutta lähes saman verran menehtyi (8 briardia). Tulos oli saman vuoden 2017 terveyskyselyssä.

Kiertymän oireet alkoivat 1-12 tuntia ruokailun jälkeen, mutta tällä välillä ajankohta vaihteli melko tasaisesti. Vain yhdellä yksilöllä kiertymää edelsi muutos tai stressaava tilanne (pienet pennut). Yleisin kiertymään liittyvä oire kyselyyn vastanneilla briardeilla oli kaasuuntuminen (71 %). Muita yleisiä oireita olivat oksentamisen yrittäminen, selän köyristäminen, tihentynyt hengitys sekä kankeus tai vaikeus liikkua. Useilla yksilöillä esiintyi myös liman tai vaahdon oksentelua, itkua ja valitusta, vaaleat limakalvot ja shokkitila.

Lähes kaikkien vastanneiden kiertymää hoidettiin leikkaamalla (85 %) ja kiinnittämällä vatsalaukku (77 %). Kahdella yksilöllä kaasu poistettiin neulalla. Perna jouduttiin poistamaan 39 %:lla kiertymän yhteydessä. Yhdelläkään kiertymästä selvinneistä briardeista vatsalaukku ei ole kiertynyt uudelleen.

Kyselyyn vastanneista oli narttuja 51 % ja uroksia 49 %. Kiertyneistä koirista puolestaan narttuja oli 41 % ja uroksia 59 % eli tämän melko pienen otoksen perusteella briardeilla urokset olisivat hieman alttiimpia sairastumaan. Mutta toisaalta nartuista kiertymästä selvisi vain 43 %, kun uroksilla selvinneiden osuus oli 60 %. Kastroituja tai steriloituja kiertyneissä oli suhteellisesti hieman enemmän (35 %, narttuja ja uroksia yhtä paljon) kuin kaikissa vastanneissa (21 %). Kastroiduissa ja steriloiduissa kiertymästä selvisi suhteessa harvempi (33 %) kuin koirissa, joita ei oltu kastroidu tai steriloitu (64 %). Tosin kyselyssä ei kysytty oliko koira kastroidu tai steriloitu ennen vai jälkeen kiertymän.

Kiertyneet nartut olivat keskimäärin painavampia kuin kiertymättömät (32,7 kg / 29,5 kg), mutta uroksilla tilanne oli päinvastainen (37,7 kg / 38,4 kg). Uroksilla ero oli kuitenkin selvästi pienempi kuin nartuilla.

Ruokinnan osalta kiertyneiden ja kiertymättömien välillä ei ole eroja. Suurin osa molemmista söi kuivaruokaa kuivana (65 %). Kuivaruokaa turvotettuna ja raakaa lihaa söi reilut 40 % molempia. Kaikki kiertyneet koirat saivat ruoan kaksi kertaa päivässä. Muissa vastanneissa 6 % ruokittiin kerran päivässä ja toiset 6 % 3 kertaa tai useammin, mutta loput 88 % ruokittiin kaksi kertaa päivässä. Nopeasti hotkimalla syövien osuus oli kiertyneissä hieman pienempi kuin (41 %) kuin kiertymättömissä (49 %) vastaajissa. Eli

tämän kyselyn perusteella syömisnopeudella ei näyttäisi olevan vaikutusta. Korotettu ruoka-astia oli kiertyneistä 18 %:lla ja kiertymättömistä 14 %:lla, mikä saattaa viitata siihen, että korotettu ruoka-astia on kiertymän kannalta huono ratkaisu. Muun kuin ruoan syöminen oli yleisempää koirilla, joilla ei ole ollut kiertymää. Yleisimmin syötiin heinää tai ruohoa (47 % kiertyneistä ja 63 % kiertymättömistä), lunta (24 % kiertyneistä ja 48 % kiertymättömistä) sekä keppejä, tikkuja ja puun kuorta (24 % kiertyneistä ja 41 % kiertymättömistä). Runsas juominen ainakin joskus oli sen sijaan hieman yleisempää koirilla, joilla oli ollut vatsalaukun kiertymä (59 %) kuin koirilla, joilla kiertymää ei ollut ollut (44 %).

Kysyttäessä liikunnan suhdetta ruokailuun vain yhdellä koiralla ei pidetty lainkaan taukoa ruokailun ja liikunnan välillä. Tällä koiralla oli ollut vatsalaukun kiertymä. Suurimmalla osalla vastanneista raskaan liikunnan jälkeen pidettiin taukoa ennen ruokailua (47 % kiertyneistä ja 60 % kiertymättömistä). Kiertyneistä koirista yhtä suurella osalla pidettiin tauko kaiken liikunnan jälkeen ennen ruokailua. Kiertymättömillä vastaava tauko oli 33 %:lla. Yli puolet vastaajista piti ruokailun jälkeen tauon ennen kaikkea liikuntaa (59 % kiertyneistä ja 51 % kiertymättömistä). Likimain kaikki loput pitivät ruokailun jälkeen tauon ennen raskasta liikuntaa (35 % kiertyneistä ja 44 % kiertymättömistä). Yleisin tauon pituus ennen ruokailua oli 1 tunti (29 % kiertyneistä ja 43 % kiertymättömistä). 2 tuntia tai enemmän taukoa ennen ruokailua piti hieman alle 20 % vastanneista (17 ja 18 %) ja puoli tuntia taukoa piti 24 % kiertyneistä ja 30 % kiertymättömistä. Ruokailun jälkeisen tauon pituus ennen liikuntaa oli kiertyneillä yleisimmin 1 tunti ja kiertymättömillä 2 tuntia. Vaikuttaisi siltä, että erityisesti ruokailun jälkeinen tauko ennen liikuntaa on kiertyneillä koirilla lyhyempi kuin kiertymättömillä eli vastausten perusteella ruokailun jälkeen kannattaisi pitää riittävän pitkä tauko ennen liikuntaa.

Ruoka-aineallergioiden määrässä ei kiertyneiden ja kiertymättömien kesken näytä olevan eroa. Niitä oli 12 %:lla kiertyneistä ja 14 %:lla kiertymättömistä. Ruoansulatuskanavan tai suoliston vaivoja tai oireita on kiertymään sairastuneilla yksilöillä ollut ennen kiertymää useammalla kuin kiertymättömillä koirilla (41 %:lla kiertyneistä ja 23 %:lla kiertymättömistä). Tavallisimpia vaivoja kiertyneillä olivat ilmavaivat, löysä uloste, toistuva ripuli, tyhjän mahan oksentelu ja kaasuntuminen. Kiertymättömillä yleisin vaiva oli närästys. Stressaantumisherkkyydessä sen sijaan ei ollut eroa kiertyneiden ja kiertymättömien välillä (12 ja 13 %).

Kiertymään sairastuneista koirista 59 %:lla oli tiedossa kiertymään sairastuneita sukulaisia. Kiertymään sairastumattomista koirista kiertymään sairastuneita sukulaisia oli tiedossa hieman harvemmallalla eli 44 %:lla. Selkeämpi ero oli koirilla, joilla oli tiedossa useampia kiertymään sairastuneita sukulaisia. Tällaisia oli kiertymään sairastuneista koirista 24 % ja kiertymään sairastumattomista vain 3 %. Otos on tosin varsin pieni, mutta antaa kuitenkin viitteitä siitä, että taipumus vatsalaukun kiertymään olisi briardeilla perinnöllinen.